"MANDERLAY" FİLMİNİN AFİŞİ DERGİNİZLE BİRLİKTE

sinema

SAYI: 2005 - 11 5 YTL (5.000.000 TL.)

MERKEZ
ISSN 1304-5695

Çağan Irmak yeni filmi "Babam ve Oğlum"la çıkıyor karşımıza

Ayın yeni DVD'leri

Gezici Festival'in bagajında neler var?

Lars Von Trier'nin Amerika hikayeleri "Manderlay" ile sürüyor

Gökyüzünde gerilim "Uçuş Planı"

Aksiyon ustası Renny Harlin "Mindhunters"da seri katillerin peşinde

Bir sosyal hiciv denemesi: "Döngel Kârhanesi"

Bir anti-hikaye ustası: Andre Techine

Harry büyüdükçe sorunları da büyüyor

Harry Potter ve Ateş Kadehi

Cameron Crowe romantik sularda: "Elizabethtown"

RAKININ REKLAMI OLMAZ. TAKDİMİ OLUR.

Rakı adabını sahiplenmek, rakı edebiyatı yapmak, iyi rakı nasıl olur, bunu rakısevere anlatmak değil işimiz. İstiyoruz ki rakımız şöyle güzel, böyle güzel diyerek Mercan'ın reklamını yapmasak, sıfatları bir kenara bırakıp köşeye çekilsek. Takdim bizden olsa, takdir sizden, rakıseverlerden gelse... Ama bilmeniz gerekenleri de tabii ki söylemeden geçmesek:

Rakımızı Alaşehir'deki fabrikamızda geleneksel üretim yöntemlerini günümüz teknolojilerine uyarlayarak ürettik.

Rakımızın üzümleri 20.000 Tariş ortağının bağından özenle seçildi. Doğal anason tohumları suyun duru haliyle birleşti.

Her şişede aynı tat olsun diye Mercan'ı özel bakır imbiklerde damıttık, ardından tam 30 gün dinlendirdik.

Mercan'ın kapağı, kategorisindeki en üst güvenlik seviyesi olarak kabul edilen 3. düzeye uygun şekilde üretildi. Tek kullanımlık şişemizi Mercan'a ait özel kabartma marka işaretimizi yerleştirerek daha da özel hale getirdik.

Bir not daha: Rakımızı sizin karşınıza çıkarmadan önce rakı erbaplarının huzuruna çıkardık. Ne mutlu ki onların da onayını aldık.

Daha fazla konuşmayalım, Mercan'ı bir deneyin diyelim, muhabbeti tadında bırakalım. Muhabbet, Mercanlı sofranızın vazgeçilmez mezesi olsun.

MERCAN ARTIK RAFLARDA. MUHABBETİNİZ BOL OLSUN.

TARİŞTAT

içindekiler

sinema MERKEZ

Sahibi
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş. adına
Turgay Ciner

Medya Grup Başkanı
M. Kenan Tekdağ

Genel Müdür
Mehmet E. Demirel

Genel Yayın Koordinatörü
Alev Er

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür
Mehmet Açar

Görsel Yönetmen
Murat Bayar

Yazı İşleri
Senem Erdine
Ebru Çeliktuğ
Müjde Isıl

Yönetim
Genel Müdür Yardımcıları:
Levent Tayla (Yazıişleri)
Tülay Tosun (Satış Pazarlama)
Güray Çakır (Mali İşler)

Üretim: **Gamze Cin Demir**
Tanıtım Tasarım: **Naci Yavuz**
Teknik: **Engin Altuntas**
Ofset Hazırlık: **Ercan Karaaslan**

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA

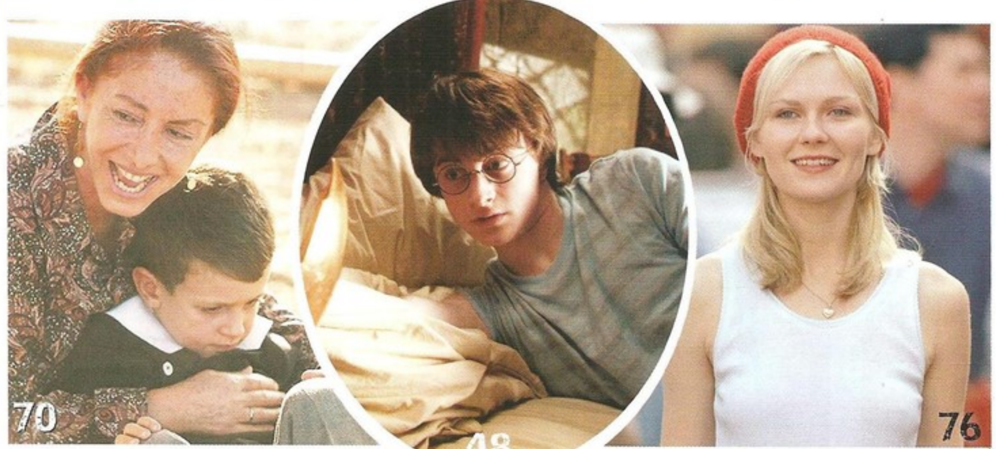
Genel Müdür
Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yardımcıları
Erhan Özdemir
(Finans ve Operasyon)
Serap Yakın *(Satış)*
Yonca Ertürk
(Pazarlama ve Araştırma)
Reklam Gurup Koordinatörü
Hakan Yonsul
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü
Elif Tetikbas
Tel: (0312) 292 51 53
Fax: (0312) 292 51 43

Merkez Dergi Tel: (0212) 426 64 94
Fax: (0212) 354 47 85
Yazışma: Merkez Dergi Grubu Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Beşiktaş İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: Kasım 2005
Dağıtım
Merkez Dağıtım
Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.S.
(0216) 585 91 00 (PBX)
Basımcı: Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık Ve ticaret Sanayi Anonim Şirketi
Adres: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Beşiktaş İstanbul

Basıldığı Yer:
Printcity, Fatih Mah. Hasan Basri Cad. Samandıra/Kartal/İstanbul

İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy
İşletme Koordinatörü: Kazım Varol
Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

MERKEZ DERGİ ABONE HİZMETLERİ
Tel: 0212 411 22 22 Faks: 0212 354 33 22
e-mail: abone@merkezdergi.com.tr
(Hafta içi 09:00-18:00saatleri arası hizmet verilmektedir)

dosyalar

ayın filmleri

Armağanlar
Koleksiyon kartı: Rocco ve Kardeşleri

Afişetler: Mağara, Babam ve Oğlum, Kalküta'nın Çocukları, Bir Şans Daha

Büyük boy afiş: Manderlay

Kapak Tasarım: Naci Yavuz

DEHŞET SOKAĞI
THE AMITYVILLE HORROR

Yönetmen: Andrew Douglas. Oyuncular: Ryan Reynolds, Melissa George, Jesse James, Jimmy Bennett, Chloe Moretz, Rachel Nichols, Philip Baker Hall, Isabel Conner, Brendan Donaldson, Annabel Armour. Senaryo: Scott Kosar. Görüntü Yönetmeni: Peter Lyons Collister. Müzik: Nancy Wilson. Kurgu: David Moritz. Yapım Tasarımcısı: Jennifer Williams. Yapımcı: Michael Bay, Andrew Form, Bradley Fuller. Süre: 90 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: WB. Gösterim Tarihi: 4 Kasım

13 Kasım 1974'te polis Long Island'daki bir evden yardım çağrısı alır. Polis oraya vardığında bütün aileyi katledilmiş olarak bulur. Bir süre sonra bu eve George Lutz (Ryan Reynolds), karısı Kathy (Melissa George) ve çocukları taşınır. Eve yerleştikten sonra garip olaylar meydana gelmeye başlar. Küçük kızları hayali bir arkadaş edinmiştir. George ise vaktini bodrumda geçirmektedir. Kâbus gibi görüntüler ve korkunç sesler, evdeki kötülüğün varlığını göstermektedir.

NOTLAR Sonradan devam filmleri çekilen ve televizyona da uyarlanan 1979 yapım tarihli "The Amityville Horror"un yeniden çevrimi... Polis kayıtlarına geçmiş gerçek bir olaydan yola çıkarak çekilen filmin senaryosu "Makinist"in yazarı Scott Kosar'a ait. Fotoğrafçı, video klip ve reklam yönetmeni Andrew Douglas'ın çektiği film, eleştirmenleri korkutmayı başaramasa da gişede iyi iş yaptı.

MANDERLAY

Yönetmen: Lars von Trier. Oyuncular: Bryce Dallas Howard, Isaach de Bankolé, Danny Glover, Willem Dafoe, Chloë Sevigny, Udo Kier, Jean-Marc Barr, Lauren Bacall, Virgile Bramly, Ruben Brinkmann. Senaryo: Lars von Trier. Görüntü Yönetmeni: Anthony Dod Mantle. Kurgu: Bodil Kjærhauge, Molly Marlene Stensgard. Yapımcı: Vibeke Windelov. Süre: 139 dk. Yapım: Danimarka-İsveç-Hollanda. Dağıtımcı: 1 Film. Gösterim Tarihi: 4 Kasım

Grace (Bryce Dallas Howard) ve babası, yerleşecek uygun bir yer bulmak üzere Dogville kasabasından güneye doğru son bir ümitle yola çıkar ve Alabama eyaletinde, Manderlay adında bir çiftlik köyünde dururlar. Grace, kapısı zincirli bu köyün içinde, kölelik kaldırılmamış gibi yaşayan beyaz sahipler ve zenci kölelerle karşılaşır. Babası, başkalarının işine karışmamasını tavsiye etse de Grace, bu kasabayı özgürleştirmeye ve ilk hasatlarına kadar burada kalmaya karar verir.

NOTLAR 2005 Cannes Film Festivali'nde Altın Palmiye'ye aday gösterilen bu film, Lars von Trier'in ABD'nin ahlaki ve tarihi temellerini inceleyen, Dogville ile başlayıp "Wasington" ile sonlanacak "ABD - Fırsatlar Ülkesi" üçlemesinin ikinci bölümü. İlk filmde Nicole Kidman'ın canlandırdığı Grace'e bu sefer, "The Village"da rüştünü ispatlayan Bryce Dallas Howard hayat veriyor. Babası rolünde ise James Caan yerine Willem Dafoe'yu izliyoruz.

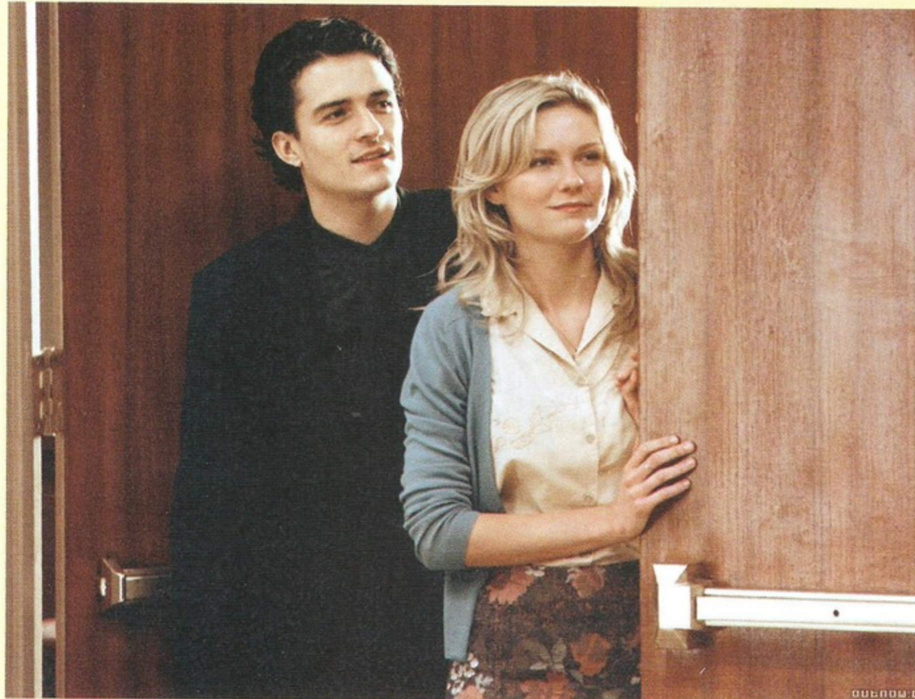
BEYİN AVCILARI MINDHUNTERS

Yönetmen: Renny Harlin. Oyuncular: Val Kilmer, Jonny Lee Miller, Kathryn Morris, Christian Slater, Eion Bailey, Clifton Collins Jr., Will Kemp, Patricia Velasquez, LL Cool J., Cassandra Bell. Senaryo: Wayne Kramer, Kevin Brodbin. Görüntü Yönetmeni: Robert Gantz. Müzik: Tuomas Kantelinen. Kurgu: Neil Farrell, Paul Martin Smith. Yapım Tasarımcısı: Charles Wood. Yapımcı: Cary Brokaw, Akiva Goldsman, Robert F. Newmyer, Jeffrey Silver, Rebecca Spikings, Scott Strauss. Süre: 106 dk. Yapım: ABD, Hollanda, Ingiltere, Finlandiya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 4 Kasım

Yedi genç FBI ajanı "Beyin Avcısı" olabilmek için son bir seçime tabi tutulacaktır. Psikolojik profilleri bu testten geçebilirse zorlu ve tehlikeli görevlere atanacaklardır. Eğitimleri ile, sıradışı ajan Harris (Val Kilmer) ilgilenmektedir. Genç ajanlara yaptığı son test, kimin gerçekten seri katil olup olamayacağını ortaya koyacaktır. Grubun içinde bir kişi gerçek bir katildir ve onu bulabilmek için kısıtlı süreleri vardır. Tümü hayatta kalabilmek için aralarına gizlenen katili bulmalı ve bu davayı çözmek zorundadırlar.

NOTLAR Aksiyon tutkunu Renny Harlin, hayal kırıklığı yarattığı "Exorcist: The Beginning"ten sonra kalabalık oyuncu kadrosu ve "seri katil" temalı "Mindhunters" ile karşımızda... Harlin, bu filmi yönetmek için "A Sound of Thunder"ı çekmekten vazgeçmişti.

ELIZABETHTOWN

Yönetmen: Cameron Crowe. Oyuncular: Orlando Bloom, Kirsten Dunst, Susan Sarandon, Alec Baldwin, Bruce McGill, Judy Greer, Jessica Biel, Paul Schneider, Gailard Sartain, Jed Rees. Senaryo: Cameron Crowe. Görüntü Yönetmeni: John Toll. Müzik: Nancy Wilson. Kurgu: David Moritz. Yapım Tasarımcısı: Clay A. Griffith. Yapımcı: Cameron Crowe, Tom Cruise, Paula Wagner. Süre: 138 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 4 Kasım

Drew Baylor (Orlando Bloom) spor ayakkabıları üreten büyük bir şirkette ayakkabı tasarımcısı olarak görev yapmaktadır. Bir gün yaptığı küçük bir yanlış sonucu şirkete milyonlarca dolar para kaybettirince işinden kovulur. Annesinden gelen telefonda, uzaklarda yaşayan babasının öldüğü haberini alır. Babasının cenazesini alıp getirmek için bir an önce uçağa atlayıp Kentucky eyaletindeki Elizabethtown'a hareket etmesi gerekmektedir. Tüm bu olumsuzlukların ardından uçak yolculuğunda tanışacağı bir hostes (Kirsten Dunst), hayatını baştan sona değiştirecektir.

NOTLAR "Almost Famous"ın ödüllü senarist-yönermeni Cameron Crowe, "Vanilla Sky"dan 4 sene sonra yeniden kamera arkasında... 57 milyon dolar bütçeli "Elizabethtown", ilk kez Venedik Film Festivali'nde izleyici karşısına çıktı. Yönetmenin, programı uysun diye çekimleri ertelemeyi göze aldığı Orlando Bloom ve bu film için "The Village"taki rolü reddeden Kirsten Dunst, başrolleri paylaşıyor.

CEVAP VER
NEL MIO AMORE

Yönetmen: Susanna Tamaro. Oyuncular: Licia Maglietta, Urbano Barberini, Alessia Fugardi, Vincent Riotta, Damiano Russo, Chiara Lucisano, Sergio Fiorentini, Sara Franchetti, Arturo Paglia, Marino Masé. Senaryo: Roberta Mazzoni, Susanna Tamaro. Görüntü Yönetmeni: Giuseppe Lanci. Müzik: Giovanni Paolo Fontana. Kurgu: Alessio Doglione. Yapım Tasarımcısı: Massimo Vichi. Yapımcı: Fulvio Lucisano. Süre: 95 dk. Yapım: İtalya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 11 Kasım

Stella (Licia Maglietta) karşı konulmaz şekilde aşık olduğu genç aristokrat Fausto (Urbano Barberini) ile evlenir. Ancak kocasının bitmek bilmeyen şüpheleri ve kıskançlık krizleri nedeniyle evliliği cehenneme döner. Fausto'nun kendine ve çocuklarına karşı acımasız tutumu yetmezmiş gibi başlarına gelen trajik bir kaza Stella'yı yeni kararlar alma noktasına getirir. Kendini yalnız ve kaybolmuş hisseden Stella, yıllar sonra göl kenarındaki doğduğu eve geri döner. Burada gizemli bir ressam ile karşılaşır. Onunla arkadaşlığı ilerleyen Stella, kendi geçmişiyle ilgili saklamakta olduğu büyük bir sırla yüzleşecektir.

NOTLAR Türkçe'ye de çevrilen "Yüreğinin Götürdüğü Yere Git" adlı romanıyla ünlenen İtalyan yazar Susanna Tamaro yönetmen koltuğunda... Roma'daki Deneysel Sinema Merkezi mezunu olan Tamaro, "Rispondimi-Cevap" adlı kitabındaki 3 öyküden "Cehennem Yoktur"u senaryolaştırıp beyazperdeye uyarladı. Yazarın söylediğine göre "Batı dünyasının ruhunu yitirişini" anlatan bu filmin finali öyküdekinden farklı... Tamaro, gelecek on yıl içinde yazarlığı bırakarak sadece film yönetmeyi planlıyor.

ANTHONY ZIMMER

Yönetmen: Jérôme Salle. Oyuncular: Yvan Attal, Sophie Marceau, Sami Frey, Daniel Olbrychski, Gilles Lellouche, Samir Guesmi, Dimitri Rataud, Gwenael Clause, Marc Diabira, Arnaud Duléry. Senaryo: Jérôme Salle. Görüntü Yönetmeni: Denis Rouden. Müzik: Frederic Talgorn. Kurgu: Richard Marizy. Yapım Tasarımcısı: Laurent Piron. Yapımcı: Olivier Delbosc, Eric Jehelmann, Marc Missonnier, Alain Terzian. Süre: 90 dk. Yapım: Fransa. Dağıtımcı: Umut Sanat - Özen Film. Gösterim Tarihi: 11 Kasım

Profesyonel suçlu ve finansman dahisi Anthony Zimmer tüm dünyada polis tarafından aranmaktadır. Kimse neye benzediğini bilmese de onu yakalama yarışında polis Akerman'ın (Sami Frey) belirgin bir avantajı vardır. Çünkü Chiara'yı (Sophie Marceau) tekrar görebilmek için Zimmer'in her riski göze alacağının farkındadır. Ancak Zimmer, peşindekilerden kurtulmak için Chiara'dan tamamen yabancı birine yaklaşıp aradıklarının o olduğuna herkesi inandırmasını ister. Chiara sıradan biri olan François'yı (Yvan Attal) seçer.

NOTLAR Ünlü Fransız aktris Sophie Marceau'yu "femme fatale" rolünde izleyeceğimiz bu komedi macera filminde Marceau'ya başarılı aktör-yönetmen Yvan Attal eşlik ediyor. "Anthony Zimmer", geçtiğimiz aylarda vizyona giren "Trouble-Gizemli Geçmiş"in senaristlerinden Jérôme Salle'in ilk uzun metrajlı sinema filmi...

UÇUŞ PLANI
FLIGHTPLAN

Yönetmen: Robert Schwentke. Oyuncular: Jodie Foster, Peter Sarsgaard, Sean Bean, Marlene Lawston, Erika Christensen, Ina Barron, Kate Beahan, Matthew Bomer, Amanda Brooks, Jesse Burch. Senaryo: Peter A. Dowling, Billy Ray. Görüntü Yönetmeni: Florian Ballhaus. Müzik: James Horner. Kurgu: Thom Noble. Yapım Tasarımcısı: Alec Hammond. Yapımcı: Brian Grazer. Süre: 98 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 11 Kasım

Berlin - New York uçuşunu gerçekleştiren E-474 jumbo jet uçağındaki yolcular arasında Kyle Pratt (Jodie Foster) adlı bir anne ile altı yaşındaki kızı Julie de (Marlene Lawston) vardır. Uçağın Atlantik Okyanusu'nu aştığı sırada küçük kız aniden ortadan kaybolur. Giderek kalınlaşan esrar perdesine bir de, Kyle'nin kızının isminin yolcu listesinde görünmemesi eklenir. Uçak pilotu Rich (Sean Bean) ile hava polisi Gene Carson (Peter Sarsgaard), her ne kadar Kyle'nin ısrarlı iddialarına inanmak istese de, eldeki tüm kanıtlar Kylie'nin küçük kızının uçağa hiç binmediğine işaret etmektedir.

NOTLAR "Kayıp Nişanlı"da küçük bir rolde izlediğimiz Jodie Foster, "Panik Odası"ndan 3 sene sonra yeniden başrolde... "Panik Odası" gibi yine klostrofobik atmosferde geçen "Uçuş Planı", "kaybolan ve kimsenin görmediği kişi" merkezli hikâyesi ile Hitchcock filmlerini anımsatıyor. 11 Eylül korkusu ile beslenen filmin yönetmeni, "Tattoo"dan tanıdığımız ve ilk defa Hollywood ile çalışan Alman Robert Schwentke... Film, eleştirmenleri memnun edemese de vizyona girdiği ilk iki hafta ABD box office'te bir numara olmayı başardı.

TESTERE 2
SAW 2

Yönetmen: Darren Lynn Bousman. Oyuncular: Tobin Bell, Lyriq Bent, Tim Burd, John Fallon, Erik Knudsen, Dina Meyer, Beverley Mitchell, Tony Nappo, Glenn Plummer, Shawnee Smith. Senaryo: Darren Lynn Bousman, Leigh Whannell. Görüntü Yönetmeni: David A. Armstrong. Kurgu: Kevin Greutert. Yapım Tasarımcısı: David Hackl. Yapımcı: Mark Burg, Gregg Hoffman, Oren Koules. Yapım: ABD. Dağıtımcı: WB. Gösterim Tarihi: 11 Kasım

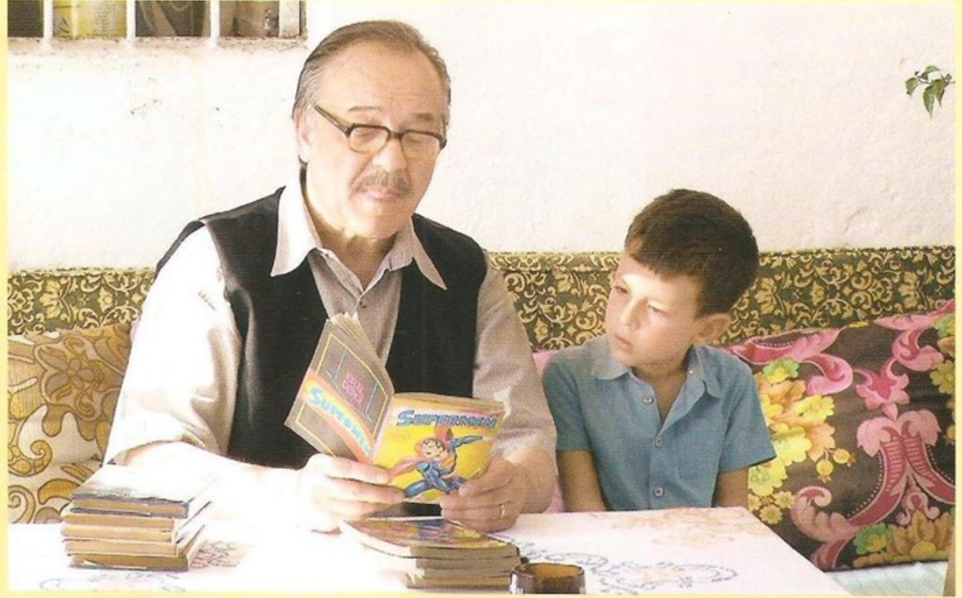
İlk filmde iki adamın başına bela olan, kurbanlarına hayatın değerini öğretme takıntılı ve onlar için korkunç tuzaklar hazırlayan seri katil geri dönüyor. Bu sefer canlarını kurtarabilmek için zekâlarını kullanmaktan başka çareleri olmayan sekiz kişilik kalabalık bir grubu ağına düşürüyor. Bu insanlar kapalı bir alanda, hayatta kalabilmek için korku ve dehşetle yarışmak zorundadırlar. Ancak seri katilin onlar için hazırladığı tuzaklardan kurtulmak hiç de kolay olmayacaktır.

NOTLAR 2004 yapım tarihli "Saw", düşük maliyetine rağmen sadece Amerika'da 55 milyon dolar gibi tahminleri aşan bir hasılat elde edince yapımcılar için devam filmi kaçınılmaz oldu. Bir sene aradan sonra vizyona giren ikinci filmde yönetmenin değiştiğini, James Wan yerine Darren Lynn Bousman'ın geldiğini görüyoruz. İlk filmin 1 milyon dolar civarındaki bütçesi ikinci filmde 4 milyon dolara çıkarılmış.

BABAM VE OĞLUM

Yönetmen: Çağan Irmak. Oyuncular: Çetin Tekindor, Fikret Kuşkan, Özge Özberk, Şerif Sezer, Hümeyra, Binnur Kaya, Yetkin Dikinciler, Ege Tanman. Senaryo: Çağan Irmak. Görüntü Yönetmeni: Rıdvan Ülgen. Yapımcı: Şükrü Avşar. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 18 Kasım

1980 darbesinde annesini kaybeden küçük Deniz, yedi yıl sonra hiç görmediği dedesinin Ege'deki çiftliğine doğru yolculuğa çıkar. Deniz'in dedesini hiç görmemesinin nedeni, dedesiyle babasının yıllardır küs oluşudur. Hüseyin Efendi (Çetin Tekindor) okumaya diye gönderdiği oğlunun politik olaylara karıştığını öğrenince onu evlatlıktan silmiştir. Sadık'ın her şeye rağmen baba evine geri dönüşünün nedeni Deniz'i babasına emanet edecek olmasıdır. Deniz kendini, çiftlik hayatının içinde ve hafif tatlı kaçık bir ailenin ortasında bulur. NOTLAR: Eleştirmenlerden olumlu tepkiler aldığı "Mustafa Hakkında Herşey"den sonra sinemaya ara veren ve "Çemberimde Gül Oya" adlı diziyi yöneten Çağan Irmak, 2 yıl aradan sonra film setlerine geri döndü. Yer yer otobiyografik özellikler taşıyan "Babam ve Oğlum", 80'lerde geçen bir aile ve dönem filmi...

ESRARENGIZ SEVGILI
L'ANNULAIRE

Yönetmen: Diane Bertrand. Oyuncular: Olga Kurylenko, Marc Barbe, Stipe Erceg, Edith Scob, Hanns Zischler, Stigui Kouyate, Doria Achour, Anne Benoit, Louis Dewynter, Anne Fassio. Senaryo: Diane Bertrand (Yoko Ogawa'nın aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Alain Duplantier. Müzik: Beth Gibbons. Kurgu: Nathalie Langlade. Yapım Tasarımcısı: Thierry François. Yapımcı: Bruno Berthémy. Süre: 100 dk. Yapım: Fransa, Almanya, İngiltere. Dağıtımcı: 35 Milim. Gösterim Tarihi: 18 Kasım

20 yaşındaki Iris (Olga Kurylenko), bir meşrubat fabrikasının dolum hattında çalışmaktadır. Bir gün, yüzük parmağının bir kısmını iş kazası sonucu kaybeder ve işinden ayrılmak zorunda kalır. İlginç bir laboratuvarda asistanlık işi bulur. Müşteriler bu laboratuvara düzenli aralıklarla gelmekte ve müşterilerin bıraktığı eşyalar, belli işlemlerden geçirildikten sonra sonsuza kadar korunma altına alınmaktadır. Iris ise, etrafında olanları tam olarak anlayamadan, esrarengiz tavırları olan işvereniyle karmaşık bir aşk ilişkisi yaşamaya başlar.

NOTLAR 26 yaşındaki manken Olga Kurylenko'nin ilk sinema filmi olan "L'Annulaire", hem başroldeki oyuncunun güzelliği hem de filmin tedirgin edici masalsı atmosferiyle olumlu eleştiriler aldı.

HARRY POTTER VE ATEŞ KADEHİ
HARRY POTTER AND THE GOBLET OF FIRE

Yönetmen: Mike Newell. Oyuncular: Daniel Radcliffe, Rupert Grint, Emma Watson, Robbie Coltrane, Ralph Fiennes, Michael Gambon, Brendan Gleeson, Jason Isaacs, Gary Oldman, Miranda Richardson. Senaryo: Steven Kloves (J.K. Rowling'in romanından). Görüntü Yönetmeni: Roger Pratt. Müzik: Patrick Doyle, John Williams. Kurgu: Mick Audsley. Yapım Tasarımcısı: Stuart Craig. Yapımcı: David Heyman. Süre: 150 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: WB. Gösterim Tarihi: 18 Kasım

Harry (Daniel Radcliffe), prestijli Üçbüyücü Turnuvası'na katılmak üzere seçilmesinden mutludur. Ama bu heyecan verici uluslararası yarışma, Harry'yi Hogwarts'ın yanısıra, Avrupa'daki iki rakip büyücülük okulunun da daha büyük ve deneyimli öğrencileriyle karşı karşıya getirecektir. Bu arada, Harry'nin ezeli düşmanı kötü kalpli Lord Voldemort'un (Ralph Fiennes) destekçileri, Quidditch Dünya Kupası'nda Karanlık İşaret'lerini gökyüzüne ateşle işleyerek, hem Voldemort'un gücüne kavuşmasının işaretini verir hem de büyücülük âleminde bir korku dalgası yayarlar.

NOTLAR 4. Harry Potter'ın yönetmen koltuğu bir İngiliz'e, "Four Weddings and a Funeral" ve "Mona Lisa Smile"dan tanıdığımız Mike Newell'a emanet. Senaryo ise ilk üç filmin de senaryo yazarı olan Steve Kloves'un imzasını taşıyor. Romanın uzunluğu nedeniyle bu filmin iki bölüm olarak gösterime girmesi düşünülmüştü. Harry'nin ergenlik çağındaki macerasının izleyeceğimiz bu 4. filmdeki en büyük yenilik ise ilk defa Lord Voldemort'un seyirci karşısına çıkması... ABD ile aynı tarihte vizyona giren filmin bütçesi 130 milyon dolar.

GİZEMLİ KADIN
A GOOD WOMAN

Yönetmen: Mike Barker. Oyuncular: Helen Hunt, Scarlett Johansson, Mark Umbers, Tom Wilkinson, Milena Vukotic, Stephen Campbell Moore, Roger Hammond, John Standing, Giorgia Massetti, Diana Hardcastle. Senaryo: Howard Himelstein (Oscar Wilde'ın Lady Windermere's Fan adlı oyunundan). Görüntü Yönetmeni: Ben Seresin. Müzik: Richard G. Mitchell. Kurgu: Neil Farrell. Yapım Tasarımcısı: Ben Scott. Yapımcı: Jonathan English, Alan Greenspan, Howard Himelstein, Steven Siebert. Süre: 93 dk. Yapım: İspanya, İngiltere, İtalya, ABD. Dağıtımcı: Chantier Films. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

1930'ların İtalya'sı... Mrs. Erlynne (Helen Hunt) belli bir yaşa gelmiş, evli ve zengin adamları eğlendirerek ün yapmış, cüretkâr bir kadındır. Ödenmemiş faturalarını ve evle ilgili problemlerini New York'ta bırakarak, yüksek sosyeteden Meg (Scarlett Johansson) and Robert Windermere (Mark Umbers) çiftini tuzağa düşürmek için İtalya'nın büyülü sahilindeki Amalfi'ye gelir. Mrs Erlynne için zengin ve genç Amerikalı Robert Windmere'i etkilemek çok kolay olur. Playboy olarak ünlenmiş Lord Darlington'ın (Stephen Campell Moore) flörtçü yaklaşımı, Windmere'in sadık karısı Meg'in kafasını karıştırır.

NOTLAR Helen Hunt ve Scarlett Johansson gibi biri usta diğeri yeni, iki güzel aktrisi biraraya getiren filmde Lord Darlington rolü için Joseph Fiennes düşünülmüş; ancak aktörün "The Merchant of Venice"de oynamayı tercih etmesi üzerine bu rol Stephen Campell Moore'a gitmişti.

VERA DRAKE

Yönetmen: Mike Leigh. Oyuncular: Imelda Staunton, Richard Graham, Eddie Marsan, Anna Keaveney, Alex Kelly, Daniel Mays, Philip Davis, Lesley Manville, Sally Hawkins, Simon Chandler. Senaryo: Mike Leigh. Görüntü Yönetmeni: Dick Pope. Müzik: Andrew Dickson. Kurgu: Jim Clark. Yapım Tasarımcısı: Eve Stewart. Yapımcı: Simon Channing-Williams. Süre: 125 dk. Yapım: İngiltere. Dağıtımcı: 35 Milim. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

1950'lerin İngiltere'si...
Vera Drake (Imelda Staunton), yasak olduğu halde genç kızlara kürtaj yapmaktadır. Bu işi sadece yardım amacıyla gerçekleştiren iyi yürekli kadın, kürtaj

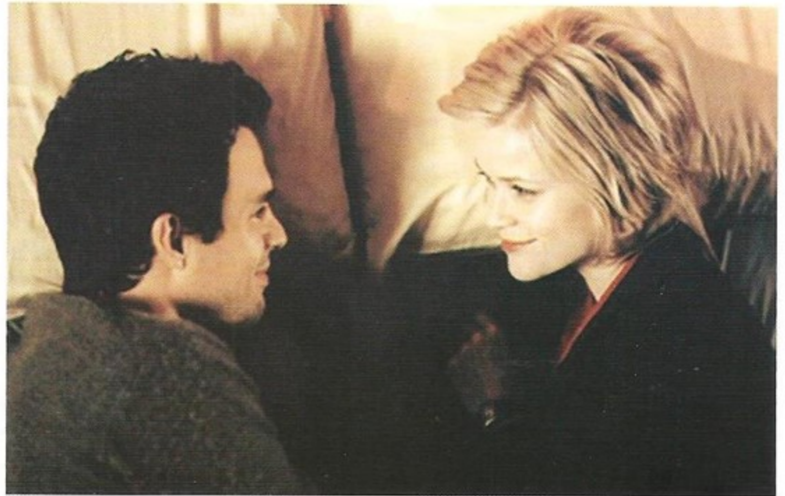
yaptığı kızlardan biri ölümle burun buruna gelince tutuklanır. Ailesinin, kürtaj yaptığından haberi yoktur. Hapse girmesi ile birlikte gerçeği öğrenen aile, çevreye karşı küçük duruma düşerken Vera Drake'i de zor günler beklemektedir.

NOTLAR Başta Venedik Film Festivali ve BAFTA olmak üzere uluslararası festivallerden ödüllerle dönen "Vera Drake"; Mike Leigh'ye En İyi Yönetmen ve En İyi Orijinal Senaryo, Imelda Staunton'a da En İyi Kadın Oyuncu dalında Oscar adaylığı getirdi. Mike Leigh'nin hümanist ve incelikli anlatımı her zamanki gibi hayranlık toplarken, başroldeki Imelda Staunton'ın performansı bazı eleştirmenler tarafından "aşırı duygusal" bulundu.

CENNET GİBİ
JUST LIKE HEAVEN

Yönetmen: Mark Waters. Oyuncular: Reese Witherspoon, Mark Ruffalo, Donal Logue, Dina Spybey, Ben Shenkman, Jon Heder, Ivana Milicevic, Rosalind Chao, Chris Pfluege, Kerris Dorsey. Senaryo: Peter Tolan, Leslie Dixon (Marc Levy'nin "If Only It Were True" adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Daryn Okada. Müzik: Rolfe Kent, Robert Smith. Kurgu: Bruce Green. Yapım Tasarımcısı: Cary White. Yapımcı: Laurie MacDonald, Walter F. Parkes. Süre: 95 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

San Francisco´da bir apartman dairesi kiralayan David´in (Mark Ruffalo) karşısına Elizabeth (Reese Witherspoon) adlı genç bir kadın çıkar. Apartman dairesinin kendisine ait olduğunda ısrar etmekte ve sürekli eve girip çıkmaktadır. Elizabeth´in bir hayalet olduğuna ikna olan David, onun "öteki tarafa" geçmesi için çalışmaya karar verir. Öte yandan Elizabeth de bu dünyaya ait olmayan birtakım yeteneklere sahip olduğunu fark etmiştir. Elizabeth ile David kafa kafaya vererek, Elizabeth´in aslında kim olduğunu, şu anki durumuna nasıl geldiğini araştırmaya başlarlar.

NOTLAR "Freaky Friday" ve "Mean Girls"ün yönetmeni Mark Waters'tan bir romantik komedi... "Just Like Heaven"ın çıkış noktasında Fransız romancı Marc Levy´nin "If Only It Were True - Keşke Gerçek Olsa" adlı çok satan kitabı var. Film, yurt dışında en çok başrol oyuncuları, Reese Witherspoon ve özellikle Mark Ruffalo'nun performanslarıyla övgü aldı.

TÜREV

Yönetmen: Ulaş İnaç. Oyuncular: Beste Bereket, Güçlü Yalçıner, Gülçin Santırcıoğlu, Tuğra Kaftancıoğlu. Senaryo: Ulaş İnaç. Kamera: Senem Tüze, Elif Usman. Ses: Burcu Görgün. Kurgu: Deniz Kayık. Süre: 90 dk. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 18 Kasım

Edebiyatçı olmak isterken kendini birden bire reklamcı olarak bulmuş Nazım, ailesinin maddi varlığı sayesinde sürdürdüğü sıkıntısız hayatı anlamsız bulup artık evlenmeyi isteyen Süreyya ve sinema-televizyon bölümünden mezun olmak için bitirme ödevi hazırlaması gereken Burcu... Bir düşünürün "insanlar birbirilerinin gerçek duygu ve düşüncelerini bilselerdi dost kalamazlardı" sözünden yola çıkan Nazım, Burcu'ya özel bir ödev hazırlamasını teklif eder: Üçü de her gece evde tek başına kalınca video kameralarına o günle ilgili itiraflarda bulunacaklardır.

NOTLAR 42. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde En İyi Film ve En İyi Kadın Oyuncu (Beste Bereket) ödüllerini alarak büyük tartışma yaratan film, "salon bulabilir mi, seyirci izler mi?" tartışmaları arasında vizyona giriyor. Bu deneysel yapım, hem İnaç'ın hem de Bereket'in ilk sinema filmi...

TAKIM BÖYLE TUTULUR

Yönetmen: Okan Altıparmak, Andreas Treske. Müzik: Çilekeş. Kurgu: Andreas Treske. Yapımcı: Okan Altıparmak, Andreas Treske, Serdar Aksoy. Süre: 107 dk. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

Bir ilkokul öğretmeni, bir kuyumcu, bir ev hanımı, 1 yıllığına Türkiye'ye gelen ABD'li

bir Fenerbahçeli, İstanbullu bekâr bir kadın, 23 yaşında bir erkek ve telefon şirketinde çalışan bir kadın... Tüm bunların ortak özelliği Fenerbehçe taraftarı olması ve bu belgesele konu olmaları.

NOTLAR 2 sene önce Ömer Ali Kazma'nın yönettiği Galatasaray belgeseli "Eski Açık Sarı Desene"ye rakip geldi. Ancak bu seferki belgeselin konusu futbol takımı değil seyircinin kendisi... Belgeselin yapımcısı ve yönetmeni, futbolcu Ogün Altıparmak'ın oğlu olan ve ABD'de sinema sektöründe çalışan Okan Altıparmak... 120 bin dolar bütçeli belgesel için 1 yıl boyunca Şükrü Saraçoğlu Stadı'nda yaklaşık 280 saatlik çekim yapıldı.

INTO THE BLUE

Yönetmen: John Stockwell. Oyuncular: Paul Walker, Jessica Alba, Scott Caan, Ashley Scott, Josh Brolin, James Frain, Dwayne Adway, Tyson Beckford, Zach Capetola, Gill Montie. Senaryo: Matt Johnson. Görüntü Yönetmeni: Shane Hurlbut, Peter Zuccarini. Müzik: Paul Haslinger. Kurgu: Nicolas De Toth, Dennis Virkler. Yapım Tasarımcısı: Maia Javan. Yapımcı: David Zelon. Süre: 110 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

Dört genç dalgıç Bahamalar'da efsane haline gelmiş bir batığı araştırmaktadırlar. Söylentilere göre bir konteyner dolusu altın denizin altında onları beklemektedir. Tüm hayalleri gerçek olacaktır... Aldıkları karara göre, buldukları bölüştükten sonra bir daha bunun hakkında konuşmayacaklardır. Ancak okyanusun dibinde onları büyük bir gizem beklemektedir. Her köşe başında başka bir tehlike ile yüzyüze kalan avcılar birden bire av olduklarını fark ederler.

NOTLAR Aktör-yönetmenlerden John Stockwell, 2002'de yönettiği "Blue Crush"tan sonra yine mavi sulara geri dönüyor. Bu seferki deniz macerasının kadrosunda Paul Walker, Jessica Alba, Ashley Scott gibi genç yıldızlar yer alıyor.

KUTSAL YÜREK
CUORE SACRO

Yönetmen: Ferzan Özpetek. Oyuncular: Barbora Bobulova, Andrea Di Stefano, Lisa Gastoni, Massimo Poggio, Camille Dugay Comencini, Luigi Angelillo, Erika Blanc, Caterina Vertova, Stefano Santospago, Michela Cescon. Senaryo: Ferzan Özpetek, Gianni Romoli. Görüntü Yönetmeni: Gianfilippo Corticelli. Müzik: Andrea Guerra. Kurgu: Patrizio Marone. Yapım Tasarımcısı: Andrea Crisanti. Yapımcı: Tilde Corsi, Gianni Romoli. Süre: 120 dk. Yapım: İtalya. Dağıtımcı: WB. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

Irene (Barbora Bobulova), eski aile evini satışa çıkarmaya karar verir. Aileye ait tarihi binanın boşaltılması emrini çıkartan Irene, o daha küçükken esrarengiz bir şekilde yaşamını yitiren annesi Adriana'ya ait odanın 30 yıldır hiç bozulmadan, sanki hâlâ annesi içinde yaşıyormuş gibi muhafaza edildiğini görür. Benny adlı bir kız çocuğu ile tanışması ve annesinin hayali, Irene'de büyük değişikliğe yol açacak bir iç çatışmaya neden olur. Geçmişin anıları içinde günümüze dair sorularla karşılaşan Irene, bu sorulara cevap ararken İtalya'nın yoksul yüzüyle de tanışır.

NOTLAR İtalya'da övgülere boğulan "Karşı Pencere"den sonra Ferzan Özpetek bu sefer dinî temalara (özellikle de Katolik değerlere) ağırlık veren bir "iç yolculuk" ve "değişim" öyküsü anlatıyor. İtalya'da 25 Şubat'ta ve 400 sinema salonunda gösterime giren film, 12 dalda aday olduğu David di Donatello ödüllerinde En İyi Kadın Oyuncu (Barbora Bobulova) ve En İyi Sanat Yönetmeni (Andrea Crisanti) dalında ödüle değer bulunmuştu.

THE BROTHERS GRIMM

Yönetmen: Terry Gilliam. Oyuncular: Matt Damon, Heath Ledger, Jonathan Pryce, Monica Belluci, Peter Stormare, Anna Rus, Martin Hofmann, Mackenzie Crook, Richard Ridings, Alena Jakobova. Senaryo: Ehren Kruger. Görüntü Yönetmeni: Nicola Pecorini, Newton Thomas Sigel. Müzik: Dario Marianelli. Kurgu: Lesley Walker. Yapım Tasarımcısı: Guy Dyas. Yapımcı: Daniel Bobker, Charles Roven. Süre: 118 dk. Yapım: USA, Çek Cumhuriyeti. Dağıtımcı: WB. Gösterim Tarihi: 25 Kasım

Jake (Heath Ledger) ve Will Grimm (Matt Damon), köy köy gezerek cadı kovma numarasıyla halktan para toplayan iki kardeştir. Bir köyün yakınlarındaki ormana giden kızlar kaybolmakta, bir daha da kendilerinden haber alınamamaktadır. Bu gizemi çözmeleri için görevlendirilen Grimm Kardeşler, sahtekârlıklarının ortaya çıkmaması için ne yapacaklarını şaşırır. İpuçlarını birleştirmeye başlarlar ve ellerindeki bilgiler onları bir kraliçe/büyücüye götürür.

NOTLAR "Brazil", "The Fisher King" ve "Twelve Monkeys" ile hayranlığımızı kazanan Terry Gilliam, 1998 yapım tarihli "Fear and Loathing in Las Vegas"dan beri kendini özletti. "Don Kişot" ve "Good Omens" projeleri için adı geçen yönetmen, yanına "Ring" serisinin senaristi Ehren Kruger'ı alarak "The Brothers Grimm"e imza attı. Yapımı 2003'te tamamlanan ve geçtiğimiz sene gösterime girmeye hazırlanan filmin çıkışı, Miramax stüdyosunun isteği üzerine 2005'e ertelendi. 80 milyon dolara mal olan filmin tamamı Prag'da çekildi. Gilliam her ne kadar eserinden memnun görünse de ABD'li eleştirmenler tarafından eleştiri yağmuruna tutuldu.

EKİM SÜRPRİZİ

LA FEMME DE GILLES
GILLES'İN KARISI

Yönetmen: Frédéric Fonteyne. Oyuncular: Emmanuelle Devos, Clovis Cornillac, Laura Smet, Alice Verlinden, Chloé Verlinden, Colette Emmanuelle, Gil Lagay, Frédéric Fonteyne. Senaryo: Philippe Blasband, Frédéric Fonteyne, Marion Hansel (Madeleine Bourdouxhe'un aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Virginie Saint-Martin. Müzik: Vincent D'Hondt. Kurgu: Ewin Ryckaert. Yapım Tasarımcısı: Véronique Sacrez. Yapımcı: Patrick Quinet, Claude Waringo. Süre: 103 dk. Yapım: Belçika, Fransa, Lüksemburg, Italya, Isviçre. Dağıtımcı: Chantier Films. Gösterim Tarihi: 28 Ekim

İki Dünya Savaşı arasındaki Fransa'da kırsal bir bölge... Elisa (Emmanuelle Devos), Gilles'in (Clovis Cornillac) sadık karısıdır. Elisa ev ve çocuklarla ilgilenirken Gilles maden ocağında uzun saatler çalışmaktadır. Kızkardeşi Victorine (Laura Smet) sık sık eve gelerek çocuklarla oynamakta ve Elisa'ya yardımcı olmaktadır. Elisa hamiledir ve bir gün kocasının Victorine ile gizli bir ilişki yaşadığını öğrenir. Kaybettiğini geri kazanmak yani yeniden Gilles'in karısı olmak için sessiz bir savaş başlatır.

NOTLAR "Gilles'in Karısı" 24. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde Altın Lale ödülünü, "Kohi Jikou - Café Lumière" adlı filmle paylaşmıştı. Filmde yönetmen Frédéric Fonteyne'in de küçük bir rolü var.

NOKIA Nseries

Nokia Nseries

saati. Banyo saati. Yatak saati. Şimdi annelik O anın bir fotoğrafını çekin ve sevdiklerinize **www.nokia.com.tr**'ye tıklayın ve series'in geniş dünyasının kapılarını aralayın.

NOKIA
Connecting People

bOX OffiCe

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolgaakinci@merkezdergi.com.tr

TÜRKİYE bOX OffiCe — 16 Eylül 2005 - 13 Ekim 2005

Filmin Adı		Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. Cinderella Man	UIP	4	168.737	168.737
2. Tanrıdan Gelen	Özen Film	4	107.031	107.031
3. Ada	Warner Bros.	6	83.514	240.349
4. Davetsiz Çapkınlar	Özen Film	2	67.485	67.485
5. Gece Nöbeti	Özen Film	3	62.209	62.209
6. Banyo	UIP	6	49.178	125.679
7. Gece Uçuşu	UIP	5	47.876	89.290
8. Mağara	Medyavizyon	1	46.497	46.497
9. İskelet Anahtar	UIP	6	42.489	184.764
10. Görünmez Savaşçı	Warner Bros.	3	41.931	41.931

ABD bOX OffiCe — 16 Eylül 2005 - 13 Ekim 2005

Filmin Adı		Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Uçuş Planı	Buena Vista	3	64.2	64.2
2. Just Like Heaven	DreamWorks	4	44.7	44.7
3. Tim Burton's Corpse Bride	Warner Bros.	4	44.1	44.1
4. Exorcism of Emily Rose	Sony	5	36.1	72.8
5. Savaş Tanrısı	Lions Gate	4	23.5	23.5
6. Wallace and Gromit	Dream Works	1	21.5	21.5
7. 40 Yıllık Bekâr	Universal	8	20.2	105.1
8. Serenity	Universal	2	19.8	19.8
9. History of Violence	NewLine	3	18.7	18.7
10. Roll Bounce	Fox Searchlight	3	15.575.061	15.575.061

Rakamlar Milyon Dolardır.

...1 Yıl önce — 2004

10 Eylül - 14 Ekim
1. Terminal
2. Şrek 2
3. Yazı Tura
4. Medusa Darbesi
5. Kedi Kadın

...2 Yıl önce — 2003

12 Eylül - 09 Ekim
1. Aman Tanrım
2. Amerikan Pastası: Düğün
3. Lara Croft Tomb Raider 2
4. Piglet
5. Başkaldırış

...3 Yıl önce — 2002

04 - 31 Ekim
1. İşaretler
2. Azınlık Raporu
3. Mumya Firarda
4. Sadakâtsiz
5. Rüzgârla Konuşanlar

Antalya Film Festivali'nin Ardından...

Bu sene 42. kez yapılan Antalya Altın Portakal Film Festivali, bir değişim rüzgârına kapılarak, uluslararası bir kimlik arayışı içine girdi. Amaç, 1. Avrasya Film Festivali adı altında Cannes, Berlin gibi bir film market oluşturmak. Hayırlısı diyelim...
Bu yıl En İyi Film ödülünü Ulaç İnaç'ın "Türev" isimli filmi aldı. Festival çok değişti, bu değişim filmlere de yansıdı diye herkes çok şaşırdı. Sanırım uluslararası alanda popülerlik sağlanmaya çalışırken Türk sinemasında da En İyi Film, "gisede en popülere gider" diye düşünüldü. Yorumsuz olarak son 15 yılın Altın Portakal En İyi Film ödülünü alan filmler ve gişedeki izleyici sayılarını aşağıda bulabilirsiniz.

2004	Yazı Tura	267.225
2003	Karşılaşma	6.875
2002	Uzak	62.494
2001	Büyük Adam Küçük Aşk	139.450
2000	Güle Güle	1.275.967
1999	Salkım Hanım'ın Taneleri	357.467
1998	Yara	6.282
1997	Hamam	200.440
1996	Tabutta Rövaşata	7.101
1995	Böcek	4.806
1994	Yengeç Sepeti	52.838
1993	Mavi Sürgün	28.325
1992	Cazibe Hanım'ın Gündüz Düşleri	29.735
1991	Gizli Yüz	34.514
1990	Kanlar Koğuşu	7.667

FRANSA bOX OffiCe — 11 Ağustos 2005 - 11 Eylül 2005

Filmin Adı		Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. 40 Yıllık Bekâr	UIP	2	576.048	576.048
2. Tatlı Cadı	Sony	6	436.388	1.065.552
3. Gece Nöbeti	20th Century Fox	2	307.687	307.687
4. Karanlık Su	BVI	3	287.699	287.699
5. Kleine Eisbar 2	WB	2	262.491	262.491
6. Dukes of Hazard	WB	1	197.734	197.734
7. Broken Flowers	Tobis	4	191.338	311.241
8. Gece Uçuşu	UIP	3	190.069	371.675
9. The Brothers Grimm	Constantine	1	174.284	174.284
10. Aşkla Randevu	WB	5	168.184	736.682

*Rakamlar Euro'dur.

Jodie Foster
Uçuş Planı

2002	Panik Odası	276.259
2000	Genç Kız ve Kral	257.547
1997	Mesaj	271.012
1995	Nell	161.254
1994	Maverick	213.914

Kirsten Dunst
Elizabethtown

2004	Örümcek Adam 2	752.585
2003	Mona Lisa Gülüşü	182.050
2002	Örümcek Adam	630.290
2001	Çılgın/Güzel	54.118
2001	Herkes Onu İster	37.043

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

	Mehmet Açar	Kerem Akça	Okan Arpaç	Alkan Avcıoğlu	Burcu Aykar	Cumhur Canbazoğlu	Cüneyt Cebenoyan	Atilla Dorsay	Murat Erşahin	Engin Ertan	Ömür Gedik	Burak Göral	Ege Görgün	Nihal B. Karaca	Çiğdem Kömürcüoğlu	Esin Küçüktepepınar	Müjde Işıl	Murat Özer	Uygar Şirin	Yeşim Tabak	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin Yalçın	Fırat Yücel	Ortalama
Ada		2	3	3	1.5	3	1.5	3	3.5	2.5	3	3.5	4	3	2.5	2	3		2.5	2.5	2.5	3	3.5	4	3	2.82
Aşkla Randevu	2.5	2.5	2	2.5		3	1.5	3	2.5		3	3.5		2		1.5		2.5			2.5	2.5	3			2.5
Avrupalı Jigolo		1	1	1		1	1		1		1.5	1	2.5	1		1		1			1	2				1.21
Bir Şans Daha			3		1.5	3.5	3.5	2	3	2.5	3			4		2	3	3	1.5		2	4	3	2.5		2.76
Davetsiz Çapkınlar		2.5	2	3	1.5	1.5	2.5	3	3		4.5	3	3.5	1		2			1.5		2	3.5				2.5
Dört Kardeş	3	1	2.5	2.5		2	1	3	3		3.5	2	4	2	3	3					2	3.5			3	2.58
Elizabethtown	3	3.5			1.5		2	4	3.5		3.5	3.5			2			3.5	1.5	2	2.5	3.5	2.5	3.5		2.84
Gelinler	2.5	2	2.5			3.5	1.5	4			3	3.5		3	4.5	2.5	3	3			4	4	4.5			3.18
Gol	3	3		3		3	1.5	2.5	4		3.5	2.5	2.5	2	4			2			2	3.5	3.5	3		2.67
Görünmez Savaşçı				2		1.5			2.5		2.5	1	2.5	1							2	3.5	2.5	1.5	2.5	2.08
Kadın Tuzağı		4.5	3	3		2			3.5		2		4	4		3			1.5		3	3			3	3.03
Kalküta'nın Çocukları			4	3.5		4	2	3.5	1.5		4			4	4	3			2		4	3.5	3			3.28
Kapı Komşusu		3.5				3	3.5	4	3.5	3	3		5		3	2.5			2		2.5	3.5	4	3.5		3.3
40 Yıllık Bekar		2	2	3.5		1.5	2	2.5	2.5	1.5	2.5	2		1		2		2.5	3		1	2			3	2.02
Kurt		3	2.5			2.5	2	3			3			3	4.5	3					2.5	2.5				2.86
Mağara		2	1.5	1.5		2		2	1			2		2				1.5			1	2.5	2.5	3		1.88
Öfkeli Aşıklar		2.5		3		3			3.5		4	3.5		3		3.5	3.5		2.5		4	4				3.12
Savaş Tanrısı		3.5	4		2	2.5		4.5	4.5		4	4	4		2	3.5	4	4	3.5		4	5		4	4.5	3.55
The İmam	2.5	1	1			2	0.5	1.5	1		1.5			3	1	1				1	1		2.5			1.46
Taşıyıcı 2		1	2	2.5		2			2					3							1	2				1.93
Tutku Nehri		4				3	3.5	3	4.5	3	4		3	4	2				2.5		2	3.5	4.5		3.5	3.33
Vaat Edilen Cennet		3				3.5	3	3.5	4	4	3		4	4	4	3.5		3		3	2.5	5			4	3.37
Vahşet Çetesi		3	3.5			3	1		2	3.5			5	2						3	1	2		4		2.75

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

Vaat Edilen Cennet

Bir insan neden canlı bomba olmayı seçer?

Engin Ertan

Günümüzde politik bir film çekerken, hele ki konunuz savaş ise, "iyi çocuk" olmaya soyunmak, her ağza bir parmak bal çalmak çok kolay. İdeolojik olarak karşı çıkmamız mümkün olmasa bile, "savaşa hayır" veya "şiddet kötüdür" gibi cümlelerin artık fazlasıyla naif kaçtıklarını iddia etmek gayet mümkün. Daha doğrusu, bu kadarını söylemek marifet değil. Ancak "dünya barışı" için iyi niyet elçiliğine soyunmak sadece güzellik kraliçelerine mahsus sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Politik doğruculuk sağolsun, yukarıda andığımız sloganları biraz melodram sosuna bular, bir de arkanıza Anti-Amerikan olma trendini alırsanız, sinemada "iyi insan"lığını test etmeye meraklı seyircinin alkışlarını toplamanız kuvvetle muhtemel. Gri tonlara gelince... Yine benzer basitlikte bir "hiçbirimiz masum değiliz" cümlesi Batılı "iyi insan"ların vicdanını sarsmak için kâfi olabilir. Net bir şey söylemenize gerek yok, bulandırın yeter. Neyse ki bu konular üzerinde fikir yürütürken elini taşın altına sokan, gerçek anlamda cesur ve düşündürücü filmler de çekiliyor. Hany Abu-Assad'ın "Vaat Edilen Cennet"i tam da böyle bir örnek. Ancak, ayağını sağlam zemine basan "politik doğrucu" filmler alkış yağmuruna tutulurken, "Vaat Edilen Cennet"in başkarakterlerinin birer "canlı bomba" olmaları kaşların kalkmasına neden olabiliyor. Hatta film Temmuz ayındaki bombalama olayları ertesinde İngiltere'de gösterileceği bir festivalin programından son anda çıkartılabiliyor.

Abu-Assad'ın filmi elbette seyircisini canlı bomba olmaya teşvik etmek, terörü desteklemek niyetinde değil. Derdi bu insanların motivasyonunun ne olduğunu çözmeye çalışmak. Bu çabasında filmi en etkili kılan unsurların başında da gerçekçiliği geliyor. Bir eylem için görevlendirilen iki gencin son gününü anlatmayı seçen film, ele aldığı kısıtlı süreyi belgesele yakın bir gözlemcilikle aktarıyor. Filmin başkarakterleri Halit ve Said'i tanımaya başladığımızda iki genç için sıradan bir gün söz konusu. Ancak bu "herhangi gün" giderek şehitliğe doğru bir bilete dönüşürken, filmin esas derdi de su yüzüne çıkmaya başlıyor. Anlattığı hikâye için Batı Şeria'daki Nablus kentini seçen film, buradaki yoksulluğun ve çıkışsızlığın altını ısrarla çiziyor. Belgesele yakın tarzı da bu anlamda hayli işlevsel.

Filistin ve İsrail arasında süregiden savaşta, taraflar arasındaki silahlanma açısından eşitsizlik, filmde sınıfsal bir boyuta da ışık tutuyor. "Vaat Edilen Cennet", intihar eylemlerine dair askeri güçle ilgili eşitsizlikten dem vuran argümanı, sınıfsal eşitsizliğe de taşıyor. Halit ve Said'i birer canlı bomba olmaya götüren unsur da açıkça bu. İntihar eylemleri dinî istismar yoluyla "şehitlik" mertebesiyle özdeşleştirildiği sürece, pek çok gencin çıkış yolunu burada araması gayet doğal. Hem sınıfsal eşitsizliğin neden olduğu öfke ve intikam duygusunun bir yansıması olarak, hem de dünyada yakalanamayan refaha cennette ulaşma hayali nedeniyle.

Film bu minvalde bir tartışma yürütürken, karşımıza son derece sağlam bir dramatik yapı getirmeyi de beceriyor. Özellikle işbirlikçi babasının gölgesinden şehitlik yoluyla sıyrılmaya çalışan Said, uzun süre akıllardan çıkmayacak bir karakter. Filmin meselesini büyük ölçüde taşıyan da yine o. Onun birebir zıttında yer alan, şehit bir babanın, hatta bir halk kahramanının kızı olan Süha da benzer şekilde önemli. Öncelikle Abu-Assad'ın bu erkek egemen dünyada böylesine güçlü bir kadın karakter yaratması takdire şayan. Diğer yandan Süha, Said ve Halit'in fanatizmine karşı mantığın sesi rolünü de üstleniyor. Ancak, özellikle Said'in altında ezildiği sınıfsal ve sosyal konumu, mantığı dinleyecek durumda değil. Bu noktadan yaratılan çatışma filme sağlam bir anlatı yaratma imkânı da tanıyor. Hikâyesi bir cümlede özetlenebilecek olan film, bir noktadan sonra zamana karşı yarışılan sıkı bir gerilime dönüşüyor. Bu anlarda "Vaat Edilen Cennet"in politik tavrı ve cesareti yanında, Abu-Assad'ın seyirciyi avucuna almak konusundaki başarısına da şapka çıkartmak gerekiyor.

Bütünüyle son derece etkileyici olan "Vaat Edilen Cennet"te, özellikle iki sahne tüm bu dile getirdiklerimizi imlemek açısından son derece önemli. İlki Said ve Süha arasında geçen bir diyalog. Süha, genç erkeğe hiç sinemaya gidip gitmediğini sorduğunda manidar bir cevap alıyor. Said, hayatında sadece bir kez sinemaya gittiğini, onun da kontrolden çıkan bir gösteri sonrasında ateşe verdikleri sinema olduğunu söylüyor. Süha'nın "Niye bir sinema?" sorusuna gelen cevap da aynı derecede vurucu; "Niye biz?". Bu sahne Süha ve Said arasındaki farklılığı göstermek dışında, oradaki gerçekliği yaşamamış bizlerin mantığının nasıl farklı işlediğini de gösteriyor. Başka bir deyişle tuzu kuru Batı'nın Filistin konusundaki ikiyüzlülüğünün altını çiziyor. Diğeriyse filmin adına da gönderme yapan final bölümü. "Vaat Edilen Cennet"in intihar eylemlerinin ardındaki motivasyonu nerede aradığını belirtmiştik. Finalde bombanın patlaması ardından gelen karanlık ve sessizlik sadece seyirciyi koltuklarına mıhlamakla kalmıyor. Abu-Assad bizlere açıkça şunu söylüyor; vaatlere kanmanın anlamı yok. Kendi cennetini ancak şimdi ve burada yaratabilirsin. Gerisi karanlık, sessizlik ve boşluk. Ötesi yok...

Paradise Now

✪✪✪✪

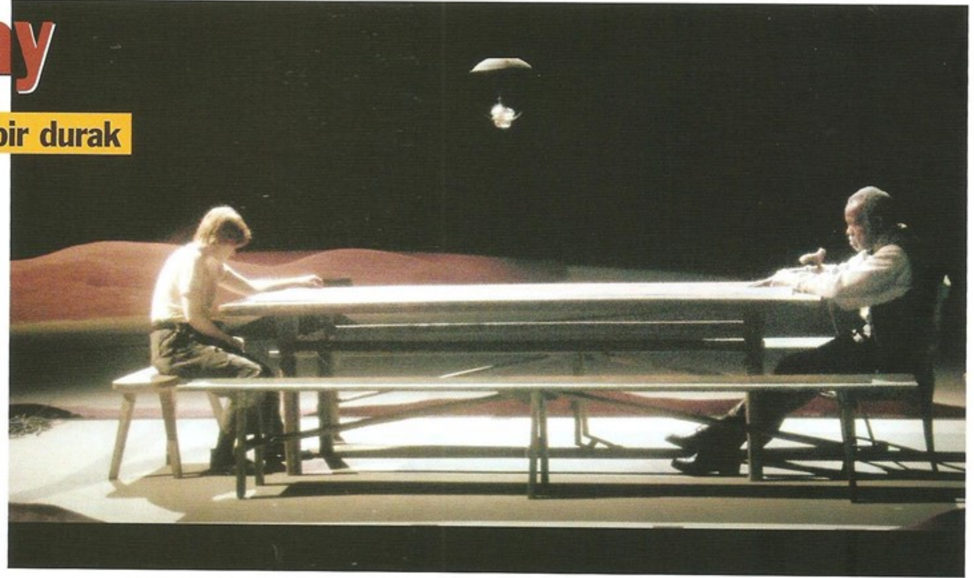
Yönetmen: Hany Abu-Assad. **Oyuncular:** Sean Penn, Naomi Watts, Don Cheadle, Jack Thompson, Brad William Henke, Nick Searcy, Michael Wincott, Mykelti Williamson, April Grace, Lily Knight. **Senaryo:** Hany Abu-Assad, Bero Beyer, Pierre Hodgson. **Görüntü Yönetmeni:** Antoine Héberlé. **Müzik:** Jina Sumedi. **Kurgu:** Sander Vos. **Yapım Tasarımcısı:** Olivier Meidinger. **Yapımcı:** Bero Beyer. **Süre:** 90 dk. **Yapım:** Hollanda, Almanya, Fransa, Filistin. **Dağıtımcı:** Medyavizyon. **Gösterim Tarihi:** 14 Ekim

enginertan@merkezdergi.com.tr

Manderlay

Trier'in yolculuğunda bir durak

Burcu Aykar

Lars von Trier'i ilgi çekici kılan, filmleri kadar bir yönetmen (ve tabii insan) olarak yolculuğu. Katı bir biçimcilikten, tüm kuralların kenara atıldığı bir çıplaklığa ulaşmasına ve sinemaya bambaşka bir noktadan bakar hale gelmesine, yedi filmiyle, adım adım tanık olduk. Her filminden önce sinema koltuğuna, "Bu sefer ne yaptı acaba" diye meraklanarak oturuyoruz. Sanırım bu merakı, onu samimi bulmayan, yansıttığı personayı sevmeyen ve sinemasını beğenmeyenler bile paylaşıyor. Çünkü Trier, kim ne derse desin, yerinde rahat duramayan yaramaz bir çocuk gibi, sürekli bir arayış içinde ve bu, onu ilginç kılıyor. Ulaştığı noktada mutlu olup kalmak gibi bir adeti yok. Sinema sanatını ve özellikle kendi yaptıklarını devamlı sorgulamak ve küçük devrimler yaparak, bir öncekinden farklı noktalara ilerlemek zorunda hissediyor kendini. Bunu da, en iyiyi bilmekten doğan bir üstünlük hissiyle değil, en iyiyi bir türlü bulamama tatminsizliğiyle yapıyor. 2003 yılında "Dogville"i seyrettiğimizde, bu seferki seyahatinin onu yine farklı bir noktaya sürüklediğini görmüştük. Brecht ve Thornton Wilder'dan etkilendiğini söylediği filminde, artık yönetmenle filmi arasında dekor, mekan, kostüm gibi "engel"ler yoktu. Tiyatro, edebiyat ve sinemanın bir füzyonuydu ortaya çıkan. Hikaye büyük beyaz bir platform üzerinde gerçekleşiyor, siyah yazılar mekanları belli ediyordu. Seyirciyle baştan bir inandırıcılık anlaşması yapılmıştı. İzleyici, pek çok şeyi hayal etmek, yaratıcı olmak ve filmde aktif bir katılımcı olarak yer almak durumundaydı.

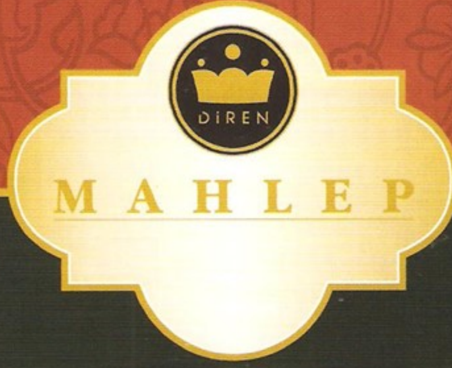
"Manderlay", Trier'in "Amerika" üçlemesinin ikinci filmi, yani "Dogville"in bir anlamda devamı. Dezavantajı ise yönetmenin bu film ile yolculuğunda duraklaması, adeta iki filmi kapsayan, dingin bir döneme girmesi. Biçimsel olarak bu filmde öncekinden farklı hiçbir şey yok. Hikaye yapısı da oldukça benziyor. Bunu bir kusur olarak öne sürmek şımarıklık gibi görünebilir ama alışmış kudurmuştan beterdir; söz konusu Lars von Trier olunca, etkilenmek için insan bazı taşları yerinden oynamış görmeye ihtiyaç duyuyor. Trier, eleştirel bakışını yine Amerika'ya yöneltmiş. John Hurt ise "Dogville"deki gibi öykünün alaycı dışsesi.

"Manderlay"de Grace'in hikayesi kaldığı yerden devam ediyor. Grace, babasının gücüne ortak olmayı ve onunla çalışmayı kabul etmiş. Fakat karşısına yardım edebileceği bir grup insan çıkınca yine babasının sözünü dinlemeyip, kafasının dikine gidiyor. Kaldırılmasının üzerinden 80 yıl geçtiği halde hala köleliğin hüküm sürdüğü bir çiftlikteki kölelere demokrasi eğitimi vermeyi aklına koyuyor. Babasından tüm istediği birkaç silahlı adam. Tahmin edilebileceği gibi işler beklediği gibi gitmiyor. Pek çok Trier karakteri gibi, Grace de iyi niyetli yardım teşebbüsünü yüzüne gözüne bulaştırıyor. Nicole Kidman yerine bu defa Bryce Dallas Howard'ın canlandırdığı Grace karakteri, hem oyuncu değişikliğinden dolayı, hem de hikayenin gelişimi doğrultusunda, bu filmde biraz farklı. Dogville'de yaşadıklarından sonra çok daha cesur, etkin ve özgür bir kadın. Burada daha genç olduğu için biraz çocuksu, ama "güç" konusuyla olan meselesinde belli bir anlayışa vardığı için daha dingin. Babasının çalışma tarzını eleştirmek yerine kısmen benimsiyor hatta. Kendine daha çok güveniyor ve tereddütsüz davranıyor, tabii bunda silahlı adamlarının payı olduğu muhakkak. Öte yandan, insan doğasının iyi olduğuna dair inancını koruyor. İnandığı doğrular için mücadele etmekte. "Manderlay" ile iyice ortaya çıkan, bu üçlemenin aynı zamanda bir baba-kız ilişkisini anlattığı. Kopması çok zor olan bu bağ, kızın kendi kimliğini bulabilmesi için en azından şekil değiştirmeli. Ancak bu bağın koruyucu gücünden vazgeçmek de kolay değil. Grace'in davranışlarının itici gücü ya babasına bir tepki vermekte ya da ona bir şey ispat etmekte yatıyor. Bir yandan büyümek istese de, diğer yandan babasına duyduğu ihtiyaçtan da kurtulamıyor. Bu üçleme sonunda Grace bir şey öğrenecekse eğer, sanırım bu en çok babasıyla olan ilişkisini ilgilendirecek. Karşımızdaki yine, içiçe yaşayan küçük bir grup insanın hikayesi. İnsan davranışlarını gözlemlemek için çok da uygun bir ortam. Bir platform üzerinde geçmesiyle de, bir yandan bir deney labirentini andırıyor. Trier'in karakterleri birer denek gibi, olağanüstü şartlarda nasıl davranacaklarını sergiliyorlar.

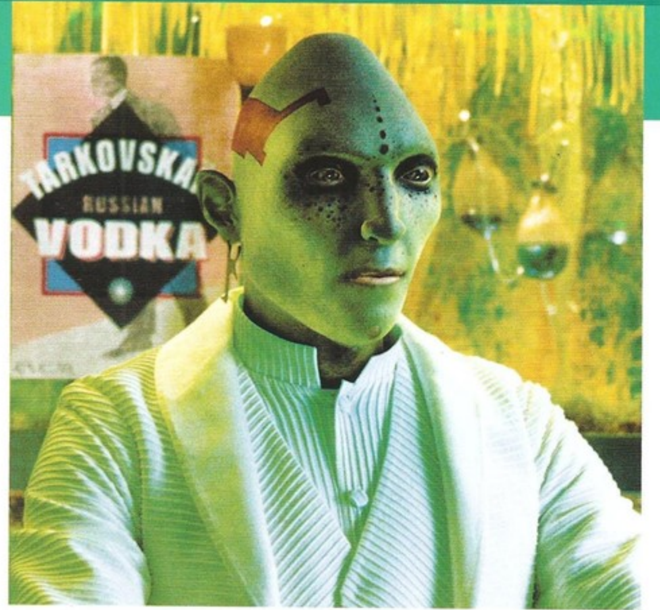
Kölelik, tepeden inen demokrasi, yardım elini uzatanlar ve yardım alan konumda olanlar üzerine ironik bir ton ve alaycı bir mizah anlayışı ile pek çok yorumda bulunuyor yönetmen. Tüm taraflar, ironiden nasibini alıyor; kimse ayrıcalıklı değil. Ancak hikaye Trier'den bekleneceği ölçüde zekice ve şaşırtıcı olamıyor. Çiftliğe silahlı adamlarıyla demokrasi getirmeye çalışan Grace'in öyküsünün, ABD'nin Irak'ta yaptıklarını çağrıştıracağı kesin olsa da konular evrensel ve tek hedeflenen kesinlikle ABD değil. Demokrasi dersinde bir adamın ne kadar güleceğinin oyla belirlenmesi ya da özünde ayrımcılık yatan cinsel fantaziler, filmin eğlenceli kısımları. Hazmedilmesi zor gerçekleri masalsı bir dışses ve alaycı bir mizah ile yutulur hale getiriyorlar. Ancak bu filmin fazla tanıdık, bazı karakterlerin boyutsuz gelmesini önleyemiyor. Sanırım Trier'e yerinde durmak pek de iyi gelmiyor.

Yönetmen: Lars von Trier. **Oyuncular:** Bryce Dallas Howard, Isaach de Bankolé, Danny Glover, Willem Dafoe, Chloë Sevigny, Udo Kier, Jean-Marc Barr, Lauren Bacall, Virgile Bramly, Ruben Brinkmann. **Senaryo:** Lars von Trier. **Görüntü Yönetmeni:** Anthony Dod Mantle. **Kurgu:** Bodil Kjærhauge, Molly Marlene Stensgard. **Yapımcı:** Vibeke Windelov. **Süre:** 139 dk. **Yapım:** Danimarka-İsveç-Hollanda. **Dağıtımcı:** 1 Film. **Gösterim Tarihi:** 4 Kasım

DİREN
MAHLEP

Kadın Tuzağı

Karanlık, kasvetli ve politik...

Kutlukhan Kutlu

Enki Bilal, sinemaya kıyasla "ana akım"ı çok daha esnek bir mecra olan çizgi romanda bile herkese hitap ettiği söylenemeyecek - ama sadık takipçilerinin el üstünde tuttuğu ve günümüz görsel sanatlarının en önemli isimleri arasında gördüğü - bir yazar / çizer. Amerikan çizgi romancılığının aksine kendini tereddütsüz "sanat" olarak gören Frankofon çizgi romancılığı zaten farklı ve kendine özgü olmakla övünür hep, ama Enki Bilal'in bu çizgi içinde bile biraz ayrı bir yeri olduğu rahatlıkla söylenebilir. Bilimkurgu işlerinde yer yer Frankofon çizgi romanının diğer iki önemli çizerinin, Jean-Claude Mézières'in ve Moebius'un etkilerini görmek gayet mümkün olsa da, Bilal'in evreni tamamen kendine özgü. İlk bakışta belki farklılıklardan çok benzerlikler gözünüze çarpacak, ama henüz bir öyküsünü okumaya bile başlamadan, sadece karelere daha dikkatli bakınca, aslında Bilal'in dünyasının epey farklı, kendine has olduğunu göreceksiniz. Daha karanlık, daha kasvetli, politik öğelerin her zaman önemli yer tuttuğu, tükenmişlikle kargaşanın, teknolojikle fantastiğin birarada yaşadığı, bilimkurgu fonlu bir tür kaos resmi çıkacak karşınıza. Bilal'in işleri, özellikle de "Immortel"e kaynaklık etmiş olan Nikopol üçlemesi, resmettiği bu karanlık manzaralarla "siberpunk" ruhunun öncülerinden sayılabilir, ama siberpunk şu anda estetik açıdan neredeyse steril hale getirilmiş bir "ezici kapitalizm"i hem düşman, hem fetiş nesnesi yaparken, Belgrad'da doğmuş ve ilk çocukluk dönemini Yugoslavya'da yaşadıktan sonra Fransa'ya taşınmış olan Bilal'in dünyası, içinde gözle görülür bir Doğu Avrupa hissi de taşır. Bu yüzden aslında Bilal'in o orijinal görsel atmosferinin çekirdeğini bugün popüler bilimkurguda - özellikle de Hollywood bilimkurgusunda - hemen hiç benzerini göremeyeceğiniz bir "Avrupa politik tarihi" dokusu belirler. Devletler ve Kilise; Faşizm, Nazizm, Demir Perde, Berlin Duvarı... Hepsi onun "politik kurmaca"sında başka kisvelere bürünseler de etkilerini ve çağrışımlarını yitirmeden bu dünyada yerlerini alırlar. Bu yüzden, özellikle Avrupa tarihine tanıklık etmiş okuyucu için kaçınılmaz derecede organik bir bilimkurgudur Bilal'inki. Bir anlamda Avrupa tarihinin çeşitli imgeleriyle harmanlanmış birer rüya gibidir.

Ortada filmin kendisi varken bütün bunlardan, yani Bilal'in çizgi romancı olarak dünyasından, eserlerinin atmosferinden uzun uzadıya bahsetmek ilk bakışta tuhaf görünebilir, ama değil. Çünkü söz konusu dünya, söz konusu görsel doku, pratikte "Immortel"in her şeyi. Film, bir öykünün uyarlaması değil de, genel olarak Bilal'in o karmaşık ve hayli zengin görsel dünyasının bir uyarlaması olarak tasarlanmış adeta. Bilal kendi görsel dünyasını filme aktarırken hayli serbest davranmış; Hollywood usülü klasik öykü anlatımının ritmine pek yüz vermemiş, hatta filme kaynak olan kendi kitaplarına bile pek sadık kalmamış (mekanı bile Paris'den New York'a taşımış). Bu yüzden "Nikopol ruhu"nun temelinde olaylar silsilesinin değil de, imgelerin kendilerinin bulunduğu söylenebilir: Kasvetli bir yirmi birinci yüzyıl metropolünde, gökyüzünde asılı duran devasa bir piramit. Eski Mısır tanrıları. Beyaz tenli, mavi saçlı bir kız... Ancak yine de "Immortel"in öyküsü, aslında o dünyanın öyküsü; tıpkı bir rüya gibi başınabuyruk şekilde birbiri ardına sıralanmış gibi duran anlarla zihinde kalacak bir film bu. Açıkçası, "Immortel" başladığı andan itibaren adeta yabancı bir dünyanın içine fırlatılıyorsunuz. Sanki elinizden tutan bir anlatıcı yok burada; onun yerine, farklı bir dünyaya açılan, suskun ve umarsız bir ekran var. Öte yandan, bu yarı-düşsel kopukluk hissi olanı biteni ayrıntısıyla takip etmeyi ne kadar güçleştirse de, aslında Bilal'in öykülerinin o mesafeli soğuk havasını çok iyi yansıtıyor.

Ancak, filmde başı sonu belli olan bir öykünün olmadığı sonucu da çıkmamalı buradan: eski Mısır tanrılarından Horus, diğer Mısır tanrıları tarafından kendisine tanınan yedi günlük sürede 2095 New York'unda kendine uygun bir "taşıyıcı", yani bir erkek bedeni arıyor. Ve bu iş için dondurularak 30 yıllık uyku hapsine mahkum edilmiş olan siyasi suçlu Nikopol'ü seçiyor - çünkü onunki genetik müdahalenin gırla gittiği 21. yüzyıl sonu New York'unda "temiz" kalmış az sayıdaki bedenden biri. Horus'un yönetiminde Nikopol, evrende Tanrılardan çocuk sahibi olabilecek çok az sayıdaki kadından biri olan Jill - söz konusu mavi saçlı kız - ile birlikte oluyor (bir ölümsüz olarak son demlerini yaşayan ve "ardında tohumunu bırakma" telaşında olan Tanrı Horus'un her iki bedeni de zorladığı çok tuhaf bir tecavüz bu). Öte yandan, 2095 New York'unda seçimler yaklaşıyor ve genetik değişim yanlılarıyla karşıtları kıyasıya bir çekişmenin içinde - buna paralel olarak da, zaten çeşitli ışıklı yazılar vasıtasıyla şehrin her yanında "ruh"u gezinen Nikopol'ün bir de bedenen sokakları arşınlamasından hayli gerilen bir grup, bu siyasi direniş timsalinin peşine düşüyor.

Bütün bunlar oluyor, ama eski Mısır tanrıları tarafından birer piyon gibi oynatılan insanların öyküsünün her bir anı, Enki Bilal'in şık, buz gibi soğuk, büyüleyici, sefil, şaşırtıcı, hatta yerine göre tamamen yabancılaştırıcı dünyasında yeni sonlanmış bir rüya gibi belleğimizin kıyılarına, kuytu köşelerine sokulup, orada geziniyor. Soluk kesici 21. yüzyıl New York'u tasarımının önünde birkaç kanlı canlı başrol oyuncusuna eşlik eden bilgisayarda yaratılmış karakterler ise, insan oyuncularla pürüzsüz bir şekilde kaynaşacak kadar gerçekçi olmadıkları ve "bilgisayar oyunu" hissi verdikleri için, daha da dikkat dağıtıcı olabiliyor. Ama bu aslında bir alışkanlık engeli; insanlarla pek de gerçekçi görünmeyen CGI karakterlerin birarada olmaları fikrine ve duygusuna alışınca, filme çok daha iyi nüfuz edebilir ve çok daha tatminkâr bir deneyime adım atabilirsiniz.

Talihsiz bir biçimde, "Immortel"in en çok konuşulan tarafı da bilgisayar eseri görüntüleri oldu zaten; çünkü Bilal'in filmi, "gerçek oyuncuların arkasına baştan aşağı dijital fonlar koyan film"ler kervanının öncüsüydü. Belki yapımcılar için böyle bir ticari dayanak noktası da vardır; ama "Immortel" daha ziyade, çok önemli bir çizgi romancının sinema diliyle inşa edilmiş sergisi gibi görünüyor. Katiyyen herkese göre olmayan, ama meraklısının zihnine hiç çıkmamacasına mitik ve düşsel imgeler zerkedebilecek bir sergi.

Immortel Ad Vitam

✪✪✪✪

Yönetmen: Enki Bilal. **Oyuncular:** Linda Hardy, Thomas Kretschmann, Charlotte Rampling, Frédéric Pierrot, Thomas M. Pollard, Yann Collette, Derrick Brenner, Olivier Achard, Corinne Jaber, Joe Sheridan. **Senaryo:** Enki Bilal, Serge Lehman. **Görüntü Yönetmeni:** Pascal Gennesseaux. **Müzik:** Goran Vejvoda. **Kurgu:** Véronique Parnet. **Yapım Tasarımcısı:** Jean-Pierre Fouillet. **Yapımcı:** Charles Gassot. **Süre:** 102 dk. **Yapım:** Fransa. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 30 Eylül

kutlukhankutlu@merkezdergi.com.tr

Savaş Tanrısı

Kelimelerin sürüklediği bir film...

Uygar Şirin

"Dünya üzerinde yaklaşık 550 milyon adet silah var. Yani dünyada her 12 kişiye bir silah düşüyor. Mesele şu: Öteki 11 kişiyi nasıl silahlandırırız?"
Andrew Niccol'un yazıp yönettiği "Savaş Tanrısı" bu sözlerle başlıyor. Sözlerin sahibi, Ukrayna kökenli Amerikalı silah tüccarı Yuri Orlov (Nicolas Cage).
Niccol, "Filmin ilk sahnesi çarpıcı olsun, seyircinin dikkatini çeksin ve filmin rengini, tonunu belli etsin" diyen klasik senaryo yazımı kurallarına uygun bir giriş yapmış filmine. Bu sahne öncelikle filmin kahramanı Yuri'nin "rezil bir herif" olduğunu söylüyor, bu rezilliği saklamaya ve mazur göstermeye çalışmayacağının işaretini veriyor. İkincisi, trajik ve ciddi öyküsüne mizahi bir tonda yaklaşacağını duyuruyor. Üçüncüsü, kendisinin farkında olan bir film izlemek üzere olduğumuzu gösteriyor. Zira kahramanımız Yuri yukarıdaki sözleri söylerken kameraya bakıyor. Kendisinin hikaye edildiğini bilen bir kahraman, yani. Zaten az sonra filmin anlatıcılığını da üstleniyor.
Bu sahnenin gösterdiği bir şey daha var ki onu "Filmin arızaları" bölümüne kaydedebiliriz: Andrew Niccol filmi aracılığıyla birtakım sorunlara (dünyadaki savaşlar, silah tacirlerinin ve büyük ülkelerin bu savaşlardaki rolü) işaret etmek konusunda öyle istekli ve heyecanlı ki, parmağını gözümüze sokmaktan çekinmiyor.
Daha jenerikte, bir kurşunun fabrikada imal edilişinden gemilere yüklenişine, bir Afrika ülkesine gönderilişine, görünmez bir el tarafından bir silaha yerleştirilişine ve nihayet küçük bir çocuğun kafasına girip onun ölümüne neden oluşuna dek süren serüvenini izlediğimizde, "Savaş Tanrısı"nın alçak sesle konuşan bir film olmadığını anlıyoruz. Belli ki işine tutkuyla bağlı bir öğretmen gibi heyecanla konuşacak, anlatmaya, eğitmeye ve ikna etmeye hevesli olacak.
Nitekim Yuri silah ticaretinden para kazanırken fonda "Money, that's what I want" (Para, istediğim bu) diyen bir şarkı duyduğumuzda ya da Yuri, sökülüp yere atılmış bir Lenin heykeline yaslanarak elindeki hesap makinesiyle para hesabı yaptığında, "Savaş Tanrısı"nın dengeli olmak yerine taraf tutmayı, sergilemek yerine laf koymayı, mesafesini korumak yerine cepheden saldırmayı yeğlediği anlaşılıyor.
Başta sözünü ettiğimiz mizahi (belki de "ironik" demek lazım) yaklaşım burada devreye giriyor ve görünüşe bakılırsa, filmin her anlamda ağır temalarını yenilir yutulur hale getirme ve içerdiği trajediye buruk bir tat ekleme görevini üstleniyor.
Bu yaklaşım filmin ilk yarısında silah, kan ve ölümle mizahı birleştirmekte başarılı olamıyor. Başarısızlığın en önemli nedeni mizahın dozunun iyi ayarlanamaması. Mizah ne arada bir vurup kaçacak kadar seyrek, ne de örneğin Stanley Kubrick'in "Dr. Strangelove"ında olduğu gibi filmin temel direği. Zararlı olan tam da bu; mizahı "orta karar"da tutmak.
Bu doz "Böyle ciddi bir meseleyi sulandırılır mı?" diye şikayet etmemize olanak sağlayacak muğlaklıkta. Hikayenin doğal bir parçası değilmiş de zorla kadroya dahil edilmiş gibi görünüyor. Neyse ki Niccol filmin ikinci yarısından itibaren tercihini yapıp mizahın dozunu kısıyor. "Savaş Tanrısı" o noktadan sonra kendine daha çok yakışan bir ses ve ritm yakalıyor.
Niccol görüntülerden çok sözlere önem veren bir sinemacı. "Savaş Tanrısı"nda sözlerin eşlik etmediği bir görüntü neredeyse yok. Bol bol diyalog, diyaloglardan arta kalan zamanda Yuri'nin anlatıcı sıfatıyla söyledikleri derken, filmdeki sözcük miktarı hayli artıyor. Filmin sözcükleri, görüntülerden bağımsız olarak bir metin, neredeyse bir roman işlevi görebilecek hale geliyor. Bu kimi hallerde bir sinemacı için eksi hanesine yazılabilecek bir özellik ama "Gattaca" ve "Truman Show"un senaryolarına imza atan Niccol işinin ehli bir yazar. Vasatın üzerinde bir yönetmenlikle desteklediği senaryosu, özellikle kelimelere düşkün olanlar için doyurucu bir 122 dakika vaat ediyor.
Niccol bu 122 dakika süresince bir aile draması, bir hırsız-polis kovalamacası ve bir aşk hikayesini biraraya getirirken eski Hollywood öykü anlatma ve senaryo yazma tekniklerine öykünmüş sanki. Seyirciyi filmin içine çekme gayreti (hatta bunun için bir anlatıcıdan yararlanma taktiği); iyi ya da kötü olmalarına bakılmaksızın ilginç özelliklerle donatılmış, egzantrik karakterler; öykü boyunca çeşitli köşe başlarında bizi bekleyen sürprizler, ani virajlar ve hepsinden önemlisi Amerikalıların "punchline" adını verdikleri "çarpıcı cümle"ler.
"Savaş Tanrısı"nda, 40'lı yıllardan fırlayıp gelmiş bir Howard Hawks komedisi ya da bir Raymond Chandler hikayesinden uyarlanan bir dedektiflik öyküsündekine eşit sayıda "punchline" bulabilirsiniz. (Birkaç örnek vereyim: "14 yaşında birinin attığı kurşun, 40 yaşındaki birinin attığı kurşun kadar etkilidir." "Silah tüccarları savaşırsa cephane hiç bitmez". "Sana cehenneme gitmeni söylerdim ama zaten oradasın." Humphrey Bogart'ın ağzından duysak yadırgamayacağımız laflar.)
Bu drama-polisiye-romantizm bileşiminin ve 40'lar ruhunun uyumsuz bir karışım ya da antika bir metot olduğunu söylemiyorum. Aksine, Niccol bu harmanın altından başarıyla kalkmış. Filmine giydirdiği kıyafet öylesine modern ve öyküsü o kadar bugünlere ait ki, kıyafetin altındaki yaşlı, olgun beyefendiyi tanımak neredeyse imkansız. Üstelik bu klasik Hollywoood yöntemlerinin, Hollywood standartlarına göre "ciddi" ve "ağır" sayılacak bir öyküye (ve "mesaj"a) alet edilmesi de hoş bir hareket.
"Savaş Tanrısı", filmin geneliyle kurduğunuz ilişkiye göre kimi arızalarını görmezden gelebileceğiniz ya da o arızalara takılıp gözünüzden düşebilecek bir film. Yazıdan belli olduğu üzere ben gözümü kapamayı tercih ettim.

uygarsirin@merkezdergi.com.tr

Lord of War

Yönetmen: Andrew Niccol. **Oyuncular:** Nicolas Cage, Jared Leto, Ethan Hawke, Bridget Moynahan, Ian Holm, Shake Tukhmanyan, Jean-Pierre Nshanian, Eamonn Walker, Jared Burke, Donald Sutherland. **Senaryo:** Andrew Niccol. **Görüntü Yönetmeni:** Amir M. Mokri. **Müzik:** Antonio Pinto. **Kurgu:** Zach Staenberg. **Yapım Tasarımcısı:** Jean-Vincent Puzos. **Yapımcı:** Nicolas Cage, Norman Golightly, Andreas Grosch, Andrew Niccol, Chris Roberts, Teri-Lin Robertson, Philippe Rousselet. **Süre:** 122 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** PRA. **Gösterim Tarihi:** 14 Ekim

Klasik esere Polanski yorumu

Charles Dickens'ın klasik eseri "Oliver Twist", kendisi de zor bir çocukluk geçirmiş olan usta yönetmen Roman Polanski tarafından sinemaya uyarlandı.

2003'te "The Pianist" ile En İyi Yönetmen Oscar'ı aldığından beridir Roman Polanski'nin bir sonraki projesi merakla bekleniyordu. Usta yönetmen sinmaseverlere sürpriz yaparak bir klasik eseri, Charles Dickens'ın yazdığı "Oliver Twist"i sinemaya uyarlamaya karar verdi. "Oliver Twist", David Lean başta olmak üzere pek çok yönetmen tarafından beyazperdeye uyarlanmıştı. Twist'in çocukluk kahramanı olduğunu sık sık vurgulayan Polanski, annesinin Auschwitz'de öldüğü ve Nazi kamplarında geçen trajik çocukluk döneminin etkilerini bu filmde hissedilebileceğini söylüyor. Filmde çocuklara hırsızlık yaptıran Fagin'i Ben Kingsley canlandırırken, 12 yaşındaki İngiliz Barney Clark de Oliver Twist'e hayat veriyor. Senaryosunu, "The Pianist"in de senaryosuna imza atan ve En İyi Uyarlama Senaryo Oscar'ı alan Ronald Harwood'ın yazdığı "Oliver Twist"in çekimleri Çek Cumhuriyeti'nde yapıldı ve dünya prömiyeri de başkent Prag'da gerçekleştirildi.

PEK
YAKINDA

PEK
YAKINDA

Uzayda dehşet

Joss Whedon'ın yazıp yönettiği "Serenity", zamanımızın 500 yıl sonrasında gerçekleşen galaksiler arası sivil savaşı konu alıyor.

"Buffy the Vampire Slayer" ve "Angel" gibi başarılı televizyon dizilerinin senarist-yönetmeni Joss Whedon, "Toy Story" ve "Alien: Resurrection"ın da senaristi... Kendisinin yazıp yönettiği ve 2002'de Fox TV'de yayınlanmaya başlayan "Firefly" dizisi, sadece 11 hafta ekranda kalabildi ve akabinde yayınına son verildi. Ancak yapım, ABD'li eleştirmenlerden ve izleyiciden büyük destek gördü; dizinin DVD satışları ciddi rakamlara ulaştı. Bunun üzerine "Firefly" dizisinin sinema filmine uyarlanmasına karar verildi.

İsmi "Serenity" olarak değiştirilen yapımın yönetmen koltuğunda eserin yaratıcısı Joss Whedon oturuyor. Nathan Fillion, Gina Torres, Alan Tudyk, Morena Baccarin, Adam Baldwin gibi genç isimler yani "Firefly" dizisindeki oyuncular, sinema filminde de aynı rolleri üstleniyor. Film, yolcu taşıyan Serenity adlı uzay gemisinin iki yeni yolcu alması ve o andan itibaren mürettebatın, görünmez askerler ile insan eti yiyen vahşi güçlerin ortasına düşmesini konu alıyor. "Serenity", bir değişiklik olmaz ise ülkemizde 2 Aralık'ta vizyona girecek.

TÜM DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SON ÇIKAN FİLMLERİN DVD-VCD'LERİ

TÜM DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE SON ÇIKAN MÜZİK ALBÜMLERİNİN KASET VE CD'LERİ

MULTİMEDYA ÜRÜNLERİ SONY-TDK-RAKS

DOLU KASET - DOLU CD• BOŞ CD (RAKS-TDK-ADEX- I-PACK) •BOŞ DVD
BOŞ AUDIO KASET (RAKS-TDK-NORA-SONY-KAMEL)
BOŞ VİDEO KASET (RAKS-TDK-SONY) • BOŞ KAMERA KASET

CD-VCD-DVD KUTU VE AKSESSUARLARI

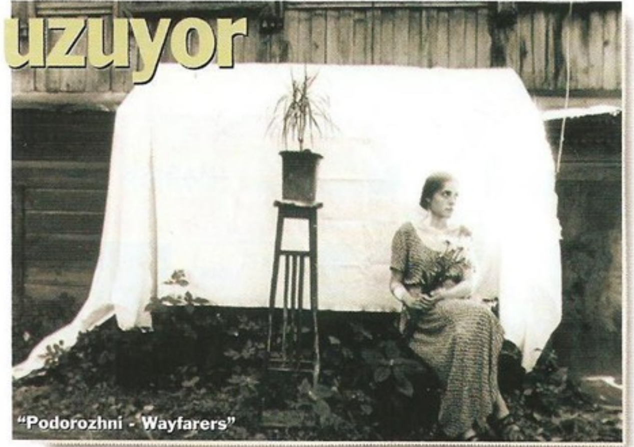

OYUN ALETLERİ

TOPTAN, MOPAK İSKAMBİL - TAVLA - OKEY TAKIMLARI

İzmir'de "kısa"lar uzuyor

"Podorozhni - Wayfarers"

Uluslararası İzmir Kısa Film Festivali, Kültür Bakanlığı'nın katkılarıyla 18 Kasım - 27 Kasım 2005 tarihlerinde altıncı defa seyirciyle buluşuyor.

Ülke Sinemaları: 6 Ülke 6 Lezzet...

Festival, 6 yılında 56 ülkeden film kabul etti.... Katılan filmlerin bini aştığı bu yılki festival programında Meksika, İspanya, İsviçre, Kore, İsviçre ve Hollanda kısa filmlerinden oluşan özel bir bölüm hazırlandı. Gösterilecek olan kısa filmler animasyon, kurmaca, deneysel ve belgesel olarak belirlendi. Her biri birçok festivale katılmış ve ödül almış yapımların arasından seçilen kısa filmler seyirci ile buluşacak.

Üniversiteler İzmir'de

Türk yapımı filmlerin bir kısmını bağımsız yapımlar oluştururken, bir kısmı da üniversitelerin sinema bölümlerinden geliyor. Seyirciler Dokuz Eylül, Ege, Marmara, Mimar Sinan, Erciyes, Maltepe, Selçuk, Anadolu, Gazi, Galatasaray, Kocaeli, Bilgi, İstanbul ve Ankara üniversitelerinden gelen seçilmiş öğrenci filmlerini izleyebilecekler.

Konuk Ülke: Japonya

Japon Büyükelçiliği işbirliği ile gerçekleştirilecek bu bölüm, Japon sinemasında son dönemde yapılmış kısa ve uzun filmlerin gösteriminin yanısıra başka etkinliklere de sahne olacak. Bu etkinlikler Japon kültürünün önemli simgelerinden olan çay sunumu seremonisi, Japon yazı sanatı örnekleri ve sergilerden oluşan özel bir program...

Festival Özel Bölümü

Bu bölümde 1995-2005 yılları arasında Cannes Film Festivali'nde Kısa Film dalında ödül almış 6 film gösterilecek. Program kapsamında, 2005 yılı Cannes Film Festivali Kısa Film bölümünde birincilik ödülünü alan "Podorozhni - Wayfarers" filminin Ukraynalı yönetmeni Igor Strembitsky festivalin konuğu olacak. Bu bölümde yeralacak diğer filmler ise sırasıyla şöyle: "Trafic" (2004) "Cracer Bag" (2003), "Eso Utan" (2002), "Bean Cake" (2001), "Anino" (2001) "Szel" (1996).

Mathieu Kassovitz Özel Bölümü

"La Haine - Protesto" filminden hatırlayacağımız Fransız oyuncu ve yönetmen Mathieu Kassovitz'in oynadığı kısa filmlerinden özel bir seçki de festivalde izlenebilecek. "Fierrot Le Pou", "Assassins", "Cauchemar Blanc" adını taşıyan bu filmler Türkiye de ilk defa seyirci ile buluşacak.

Animasyon Özel Bölümü

Festival, bu yıl animasyon özel bölümünde dünyaca ünlü iki sinemacıyı ağırlıyor. On Emir'le ilgili çektiği filmlerle tanınan İngiliz animasyoncu Phil Mulloy ve Çek sürrealist hareketinin öncülerinden Jan Svankmajer filmleri ile festival programında seyirci ile buluşacak.

Strembitsky

Belgesel Özel Gösterimleri

Bu yıl Belgesel Özel Gösterimlerinde 6 filmin İzmir'de galası yapılacak. Filmler ve yönetmenleri sırasıyla şöyle: "Almanya Rüyası" (Murat Şeker), "Burka" (Mehrdad Oskouei), "Pina Bausch ile Bir Nefes" (Hüseyin Karabey), "Oyun" (Pelin Esmer), "Gölge Adamlar" (Hüseyin Suat Şenocak), "Ömer Kavur ile Yola Çıkmak" (Rıza Kıraç), "Hespeos'un Çömezleri" (Aslı Özge).

Biraz da Uzun

Geçtiğimiz yıl Biraz da Uzun başlığı altında izleyiciyle buluşan uzun metraj film gösterimleri, bu yıl neredeyse kendi içinde ayrı bir festival oluşturuyor.
Her biri tek bir kez gösterilecek olan filmler 19 Kasım- 27 Kasım 2003 tarihleri arasında 19:00 ve 21:00 seanslarında Fransız Kültür Merkezi'nde izleyiciyle buluşacaklar. Bu yıl Altın Portakal Film Festivali'nde büyük bir sürpriz yaparak En İyi Film Ödülünü alan "Türev" de bu bölümde yönetmen ve oyuncularının katılacağı galayla vizyona girmeden İzmirli sinemaseverlerle buluşacak... Diğer bir gala da, gösterildiği bütün festivallerde büyük beğeni toplayan, yönetmenliğini Reha Erdem'in yaptığı "Korkuyorum Anne" filmi için yapılacak. Bu yıl kaybettiğimiz Türk sinemasının önemli yönetmenlerinden Ömer Kavur anısına üç film gösterilecek: "Anayurt Oteli", "Gece Yolculuğu" ve "Karşılaşma". İspanyol yönetmen Pedro Almodavar'ın hayranları da üstadın üç filmini seyredebilirler: "Annem Hakkında Her Şey", "Konuş Onunla" ve "Kötü Eğitim". Bu yıla damgasını vuran Koreli yönetmen Kim Ki-Duk'un yönettiği "Yay", sinemaseverlerlerin uzun zamandır beklediği Lars Von Trier'in yeni filmi "Manderlay", Danny Boyle'un "Milyonlar"ı ve Thomas Vinterberg'in "Sevgili Wendy"si de İzmir'de ilk kez seyirci ile buluşacak. 1. Uluslararası Avrasya Film Festivali'nde dünya prömiyeri yapılan "20 Gece ve Yağmurlu Bir Gün"ün Türkiye'deki ikinci gösterimi de İzmir'de gerçekleşecek.

Kassovitz

Kısa Filmin Geleceği Sempozyumu

Uluslararası İzmir Kısa Film Festivali ve Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema TV Bölümü işbirliği ile 19 - 22 Kasım 2005 tarihleri arasında İzmir'de "Kısa Filmin Geleceği" başlıklı bir sempozyum düzenlenecek. Sempozyumda ele alınacak başlıklar ise şöyle: Kısa Film, Kısa Film ve Festivaller, Türkiye'de ve Dünya'da Kısa Film, Kısa Filmde Yaratıcılık, Kısa Film ve Teknoloji, Kısa Film ve Sponsorluk İlişkileri, Çıkış Noktası Olarak Kısa Film, Kısa Filmde Tür ve Hukuksal Açıdan Kısa Film...

Festivalden notlar

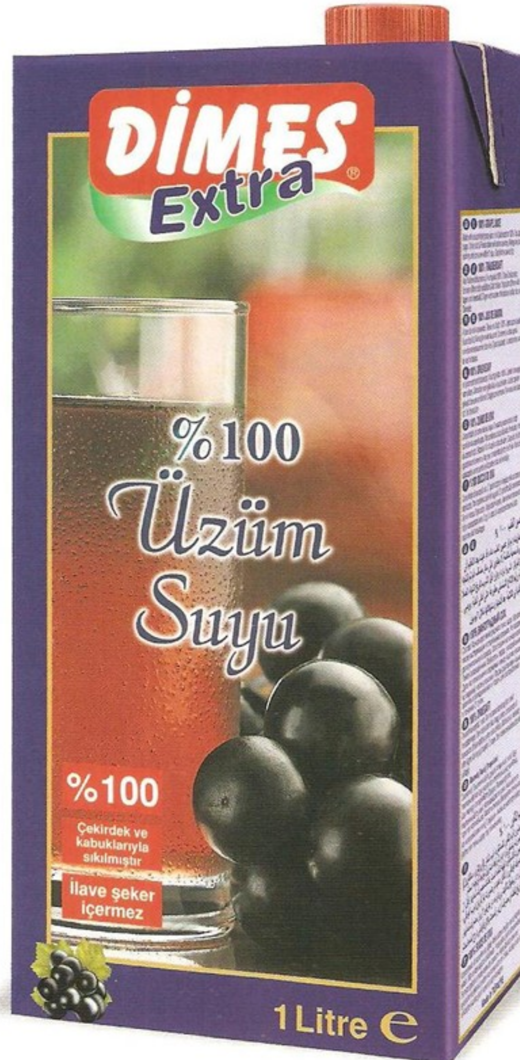
- **Açılış ve ödül törenleri İZFAŞ'ın tahsis ettiği 3500 m2'lik bir alanda 500 davetlinin katılımıyla gerçekleşecek.**
- Film gösterimleri bu yıl iki ayrı noktada yapılıyor. Kısa filmler her gün 3 seans olarak 13:00, 15:00 ve 17:00'de hem Türk Amerikan Derneği hem de Fransız Kültür Merkezi'nde izlenebilecek. Uzun filmler ise sadece Fransız Kültür Merkezi'nde 19:00 ve 21:00 saatleri arasında gerçekleştirilecek.
- **Fransız Kültür Merkezi'ndeki seansların ardından filmleri olan yönetmenlerle söyleşiler yapılacak.**
- Uluslararası İzmir Kısa Film Festivali'nde bu yıl verilecek olan Altın Kedi ödüllerinin jüri üyeleri şu isimlerden oluşuyor: Phil Mulloy (Animasyoncu, İngiltere), Nesrin Medard de Cardon (Yapımcı - Fransa), Mustafa Altıoklar, Şevval Sam, Aytekin Can ve Ertan Yılmaz.
- **Ulusal ve Uluslararası alanda 2 ayrı yarışmanın düzenlendiği festivalde, ödüller En İyi Kurmaca, En İyi Deneysel, En İyi Belgesel, En İyi Canlandırma dallarında dağıtılacak.**
- Kısa film gösterimleri ücretsiz olacak.
- **Festivalin gelenekselleşen bölümlerinden biri olan Konuk Sinema Okulu'nda bu yıl Fransa ve Japonya'dan gelen Bordeaux ve Nihon üniversiteleri ağırlanıyor.**

Üzüm Suyu

Siyah üzüm, A ve C vitaminleri ile demir ve potasyum minerallerini yoğun olarak içerir. Antioksidan özelliği ile organizmayı toksinlerden arındırır. Cildi yaşlanma etkilerine karşı korur. Kan yapıcı özelliğinin yanı sıra dolaşımı da düzenleyerek selülitin engellenmesine yardımcı olur.

Devamı: www.dimes.com.tr'de...

%100 yaşa!

Koleksiyonculara 3 klasik film...

A.E. Film'den sinefiller için yeni DVD'ler: Luchino Visconti'nin "Rocco ve Kardeşleri", Louis Malle'in "Atlantic City"si ve John Schlesinger'in "Madam Sousatzka"sı...

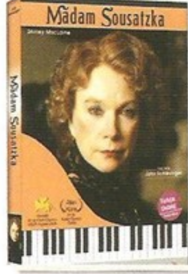

Saga Collection, Kieslowski, Truffaut, Fellini gibi usta yönetmenlerin filmlerinin ardından Luchino Visconti'nin "Rocco ve Kardeşleri", Louis Malle'in "Atlantic City"si ve John Schlesinger'in "Madam Sousatzka"sını sunuyor sinemaseverlere. Her üç eser de hem DVD hem VCD olarak piyasaya sürüldü.

Rocco ve Kardeşleri

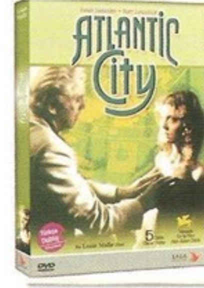
İtalyan Yeni Gerçekçilik akımının usta yönetmenlerinden Luchino Visconti'nin en önemli yapıtlarından "Rocco ve Kardeşleri", "sinema tarihinin gizli anahtarı" olarak tanımlanıyor. Film, İtalya'nın güneyindeki yoksulluktan kaçarak endüstri merkezi Milano'da tutunmaya çalışan bir ailenin öyküsünü konu alıyor. Filmin ana kahramanları Rocco'yu Alain Delon, kardeşi Simone'nu Renato Salvatori ve her ikisinin de aşık olduğu genç fahişe Nadia'yı Annie Girardot canlandırıyor. Sosyal gerçekçilikten yola çıkan öykü, melodrama açılan bir yapıya sahip. Çarpıcı ve etkileyici bu film, pek çok sinema eleştirmeni tarafından sinema tarihinin en iyi 100 filmi arasında sayılıyor. Filmin DVD'sinde fotoğraf galerisi ve filmin fragmanı yer alıyor.

Madam Sousatzka

John Schlesinger'in yönettiği bu film, yalnızca en yetenekli gençlere ders veren Rus asıllı piyano öğretmeni Madam Sousatzka'yı anlatır. Öğrencilerini müziğin yanısıra yaşam sanatında da eğiten Madam Sousatzka'nın en yeni öğrencisi ise 15 yaşındaki genç Hintli göçmen Manek'dir. Baskıcı annesi ve katı piyano öğretmeni arasında sıkışıp kalan Manek, ünlü bir piyanist olma düşünü gerçekleştirmeyi aklına koymuştur. Ancak izleyeceği yol çok çetin ve zahmetlidir.

Madam Sousatzka rolündeki Shirley MacLaine'e Venedik Film Festivali'nde En İyi Kadın Oyuncu dalında Altın Aslan kazandıran filmin DVD'sinde fotoğraf galerisi bulunuyor. Daha önce hiçbir ülkede DVD olarak yayınlanmayan bu eser ilk kez DVD formatında Türkiye'de sinemaseverlerin huzuruna çıkıyor.

Atlantic City

Ödüllü Fransız yönetmen Louis Malle, bu filmde Amerikan yaşam tarzını, Amerikan rüyasını ve Amerikan gerçekliğini bir Avrupalı duyarlılığıyla ele alır. Uzun zamandır Atlantic City'de yaşayan Lou, yaşamını bahis oynatarak kazanır. Ancak şehirde kumarhanelerin yasallaşmasının işini etkileyeceğinden endişelidir. Genç uyuşturucu satıcısı Dave ve eski eşi Sally ile tanışması Lou'nun yaşamında beklenmedik olaylara yol açacaktır. Başrolünde Burt Lancaster ve Susan Sarandon'ın yer aldığı film 5 Dalda Oscar adayı olmuş ve Venedik Film Festivali'de Altın Aslan ödülünü kazanmıştı.

Her üç DVD'nin de perakende satış fiyatı 29.95 YTL.

TÜRSAK'tan sinema seminerleri

27. dönem TÜRSAK Vakfı Sinema Seminerleri 12 Kasım 2005 - 4 Mart 2006 tarihleri arasında düzenleniyor.

Türkiye Sinema ve Audiovisuel Kültür Vakfı'nın düzenlediği sinema seminerleri şu başlıklardan oluşuyor: Dünya Sinema Tarihi; Türk Sinema Tarihi; Aydınlatma Tekniği ve Işık Bilgisi; Video ve Sinema Kameraları, Ses Kayıt Teknikleri ve Seslendirme Yöntemleri, Sinemada Oyunculuk, Film Yönetiminin Temelleri, Sinemada Kurgu İlkeleri, Sanat Yönetimi, Senaryo Yazım Aşamaları ve Teknikleri, Film Yapım Süreci, Film Eleştirmenliği, Sinema Kuramları; Film Çözümlemesi ve Animasyon Teknikleri... Seminerler 12 hafta süreyle 17 seminer dersini kapsıyor ve Cumartesi günleri saat 11.00 - 15.30 arasında yapılıyor. Seminerler, konularında uzman akademisyenler ile sinema sektörünün deneyimli ve saygın isimleri tarafından veriliyor.

Detaylı bilgi için:
Adres: Gazeteci Erol Dernek Sok.
No:11/2 Hanif Han
Beyoğlu/İstanbul
Tel: 0212 244 52 51 - 251 67 70 - 251 84 81
tursak@tursak.org.tr

42. Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde kazananlar

Bu sene 42.si düzenlenen Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde ödüller sahiplerini buldu.

En İyi Film (Ulusal Yarışma): Türev (Ulaş İnaç)
En İyi Yönetmen: Kutluğ Ataman (İki Genç Kız)
Avni Tolunay Jüri Özel Ödülü: İki Genç Kız (Kutluğ Ataman)
Behlül Dal Jüri Özel Ödülü: Korkuyorum Anne (Reha Erdem)
En İyi Erkek Oyuncu: Şener Şen (Gönül Yarası)
En İyi Kadın Oyuncu: Beste Bereket (Türev) ve Vildan Atasever (İki Genç Kız)
En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu: Timuçin Esen (Gönül Yarası)
En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu: Fadik Atasoy (O Şimdi Mahkum)
En İyi Sanat Yönetmeni: Mehtap Ün Kambelli (Korkuyorum Anne)
En İyi Görüntü Yönetmeni: Emre Erkmen (İki Genç Kız)
En İyi Senaryo: Nilüfer Güngörmüş (Korkuyorum Anne).
En İyi Ses Tasarımı ve Miksaj: Erol Adilce (İki Genç Kız)
En İyi Kostüm Tasarımı: Ayşe Pirinççioğlu (Korkuyorum Anne)
En İyi Özel Efekt: Murat Şengül-Ömer Boduroğlu (O Şimdi Mahkum)
En İyi Makyaj ve Saç: Fatma Kardeş Şengül-Ümit Talip Bulut (O Şimdi Mahkum)
En İyi Laboratuvar: Fono Film (O Şimdi Mahkum)
En İyi Kurgu: Nathalie Le Guay (Korkuyorum Anne)
En İyi Müzik: Taner Çıray (Gönül Yarası)

Festivalin "Avrasya Uluslararası Uzun Metraj Film Yarışması" bölümünde kazanan, "Şangay Düşleri" filmiyle Vang Şiaoşuai oldu. "En İyi Film"in yönetmeni Şiaoşuai 75.000 dolarla ödüllendirildi. "En İyi Yönetmen" İlya Kırcanovski, filmi "Four" ile 25.000 doların sahibi oldu. "Ulusal Kısa Film Yarışması"nda "En İyi Film" ödülünü Fatih Kızılgök'ün "Toz" adlı filmi aldı. Mehmet Bahadır Er'in "Zilzal" adlı filmi "Jüri Özel Ödülü"ne layık görüldü. Bu yıl ilk defa bağımsız olarak düzenlenen ve 15 filmin yarıştığı "Ulusal Belgesel Film Yarışması"ndaysa birinciliği Bingöl Elmas'ın 'Ağustos Karıncası' adlı belgeseli kazandı. Yarışmada, "10. Gezegen: Bağdat'ta Yek Başına" belgeseliyle Melis Birder'e de "Jüri Özel Ödülü" verildi.

Babalar ve oğullar

Wes Anderson sadece dört film ile sinemasının temel taşları oturmuş, hani neredeyse "usta"dan sayılacak bir yönetmen portresi çiziyor. Hatta neredeyse artık bir tarz olarak anılır, başka yönetmenlerin eserlerine referans olarak gösterilir oldu. FERHAT NEPTUN

Yeni dönem Amerikan sinemasına bakıldığında birçok taze yönetmenin bariz bir şekilde Wes Anderson'dan etkilendiği gözden kaçmıyor. Üstelik bu noktaya gelebilmek, izleyenlerini etkileyebilmek için Tarantino gibi sinemayı yenileme çabasına girmek zorunda da kalmadı; Wes Anderson, kendisi olarak, kendi dünyasını yansıtarak neredeyse bir ekol oldu... Hal böyleyken, iflah olmaz bir Wes Anderson hayranı olmama rağmen "The Life Aquatic"den buruk bir tad ile ayrıldım. Birçok seveninin tatmin olarak izlediğini bilmeme rağmen, filme, karakterlerine bir türlü ısınamamış, filmin akıp çağlayan, dizginlerinden kurtulmuş görselliğinin ilk yarım saatten sonra kendini tükettiğini, izleyiciye pek fazla birşey ifade etmez hale geldiğini düşünmüştüm. Fakat genel olarak insanın sempati duyduğu, sevmek istediği bir yönetmen Wes Anderson.

Sevmedim, diyerek geçiştirebilirdim ama sorunun Wes Anderson'ın sinemasıyla ilgili çok temel bir öğede, hatta Anderson eserlerinin anahtarında yattığına inanıyorum. İki ayrı insanın ego savaşı ile sevgi arasında gidip gelen ilişkisini anlatıyor hep Anderson. Bu iki insandan bir tanesi durmadan şapkasından yeni bir tavşan çıkaran, yaratıcı, insanları kendine hayran bırakan bir tip oluyor. Öteki ise daha içe kapanık, depresyonda veya depresyona yatkın biri oluyor.

Hemen örneklendirelim:

"Rushmore"daki dahi genç, Max Fischer, yeni buluşları, tiyatro oyunları ve sosyalliğiyle herkesi çevresinde toplama yeteneğine sahip bir karakter. Buna karşılık Bill Murray'nin oynadığı Herman Blume ise, depresif, hayatından memnun olmayan, içe dönük bir adam. Aynı ego savaşı birçok karaktere sahip olan "The Royal Tenenbaums"da da iki ana karakter arasında yaşanıyor: İçe dönük Richie Tenenbaum (Luke Wilson) ile binbir çeşit numarası, orjinal ve hareketli hayatı ile filmin en sosyal karakteri Richie'nin babası Royal Tenenbaum (Gene Hackman) arasında... "The Life Aquatic"de cafcaflı gemisiyle Steve Zissou sosyal karakterken, oğlu Ned depresif birisi olarak çıkıyor karşımıza.

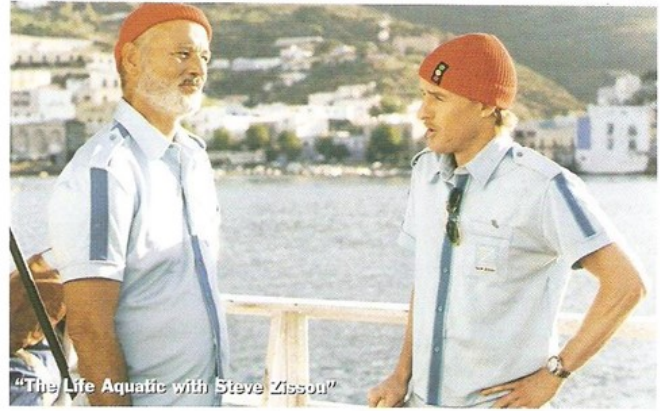
Bu kaba kategorizasyonu açmadan evvel, Anderson'ın ilk filmi "Bottle Rocket"ın bu resme tam anlamıyla uymadığını belirtelim, dolayısıyla örneklendirmeye dahil etmeyeceğim. Yine de "Bottle Rocket"ı izlemiş olanların bu ana temayla olan paralellikleri fark edeceğini düşünüyorum.

"Rushmore"

Wes Anderson'ın sosyal karakterleri durmadan karşılarındakini etkilemeye ve becerileriyle karşısındakinin sevgisini kazanmaya çalışıyorlar. "Rushmore"un Max Fischer'i aşık olduğu öğretmenin gözüne girebilmek, sevgisini kazanabilmek için tiyatro oyunları yazıyor, akvaryumlar yaptırıyor. Tenenbaum'lardaki hoyrat Gene Hackman, tatlı diliyle ailesinin fertlerini tekrardan kazanmaya çalışıyor ve yapmadığını bırakmıyor. Steve Zissou ise, Cate Blanchett ile iki dakikalık özel bir konuşma için helyumlu balonuyla gökyüzüne çıkıp romantik bir atmosfer yaratarak veya gemisindeki garip teknik cihazlarla hava atarak kazanmaya çalışıyor sevgiyi. Buna karşılık tüm bu karakterler biraz bencil, dehalarının arkasına sığınan ve çevrelerindeki insanları sömüren karakterler. İşin bir diğer ilginç yanı da, hepsinin belli bir kriz döneminden geçiyor olması: Max okuldan atılma tehlikesiyle karşı karşıyayken,

"The Royal Tenenbaums"

"The Life Aquatic with Steve Zissou"

Royal iflas etmiş ve ailesini kaybetmek üzere; Zissou'nun ise filmleri eskisi gibi ilgiyle karşılanmıyor, başarılarının geride kaldığının farkına vardığı bir dönem yaşıyor. İçedönük, depresif Wes Anderson karakterleri ise daha kalıcı krizler içindeler ve ilişkiyi başlatan hep onlar oluyor, Zissou'yla, babasıyla tanışmak için hamle yapan Ned oluyor; Royal ailesiyle tekrar barışmak istediğinde ona ilgi gösteren, yakınlaşan tek kişi Richie; "Rushmore"da ise, boş ve anlamsız bir hayat sürdüğünü düşünen Herman'ın ilgisiyle kuruluyor arkadaşlık.

Bunun sebebi bu içedönük karakterlerin, sosyal olanların hayata gösterdiği coşkuya olan ihtiyaçları. Anderson, filmlerini bu optimist ve coşkulu karakterlerle, içedönük ve pesimist karakterlerin, çatışması değil, ilişkisi üstüne kuruyor; ama dahası da var, yönetmenin tarzı da, bu iki öğenin çarpışmasından oluşuyor.

Görsel buluşlarıyla, dekorlarıyla, kurgusuyla, orjinalliğiyle bizi şaşkına çeviren, bizi bombardımana tabi tutan Wes Anderson var bir kere; bu, yapabildikleriyle, numaralarıyla insanları kendine bağlayan, dışadönük, sosyal Wes Anderson. Bize daha evvel nerede gördüğümüzü hiç bilmediğimiz hayranlık verici bir New York'u anlatan (Royal Tenenbaums), hep okumak isteyeceğimiz türden bir okulu yaratan (Rushmore) ve korsanlar tarafından kaçırılma pahasına staj yapmak isteyeceğimiz bir gemi ile binbir çeşit kendi uydurduğu renkli deniz yaratıklarıyla tanıştıran Wes Anderson bu.

"Bottle Rocket"

Bir de bize sevgiye muhtaç, depresif insanların hikayelerini anlatan Wes Anderson var. Üvey kızkardeşine aşık olduğu için intihar edenlerin; kendini alkole, uyuşturucuya verenlerin; eşini kaybettikten sonra güvenlik paranoyasına girip düzeni bozulanların hüküm sürdüğü, hüzünlü bir dünya bu; ilgilendiğimiz, kendileri için endişelendiğimiz insanlar bunlar işte. Eğer birinci öğe çok güzel dekore edilmiş, sunumun mükemmel olduğu bir restoran ise, yediğimiz yemek, içerik bu.

"The Life Aquatic"in sorunu da burada başlıyor bence: insanların gözünü boyamaya çalışan, buluşlarıyla şaşırtan görsel deha Wes Anderson ve karakteri Steve Zissou fazla ön plandayken; hikayesini dinlemek istediğimiz Ned karakteri ve onunla beraber bize gerçekten kişisel bir şeyler anlatan Wes Anderson güme gidiyor. Zissou'nun şatafatlı dünyasında, Ned'in kaderi bizim için gerçekten dramatik olmaktan çıkıyor; o şatafatlı dünya ise, aynı diğer Wes Anderson başkarakterlerinin diğer insanlarda yarattığı etki gibi, karşısındakini sömüren bir "beni sevin" şovuna dönüşüyor izleyici için.

"Ben bir sokak çalgıcısıyım."

Yazıp yönettiği ilk film olan "Kiss Kiss Bang Bang" Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde ve filmekimi'nde gösterildi. SHANE BLACK ile Antalya'da son filmi, senaristliğe bakışı ve Hollywood hakkında konuştuk. UYGAR ŞİRİN

Shane Black ilk senaryosu filme çekildiğinde 20'li yaşların ortalarındaydı. "Cehennem Silahı" adlı bu senaryo daha sonra 4 filmden oluşan bir seriye dönüştü ve Black'i genç yaşta üne kavuşturdu. "İyi Geceler Öpücüğü" senaryosuyla 4 milyon dolar kazanınca bir kez daha gündeme geldi.
Black 6 yıllık aradan sonra, bu kez senarist unvanının yanına yönetmenliği de ekleyerek geri döndü.

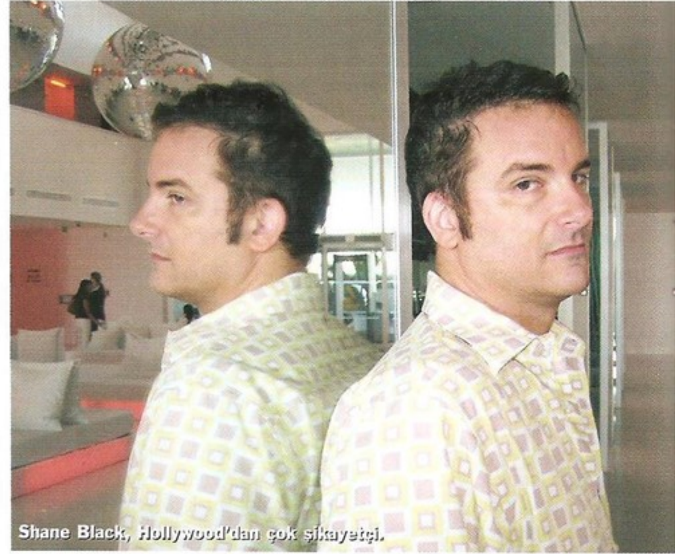
Kariyerinizde "A.W.O.L." ile "Kiss Kiss Bang Bang" arasında 6 yıllık bir boşluk var. Bu boşluk kendiliğinden mi ortaya çıktı yoksa özellikle istediğiniz bir durum muydu?
Hollywood'a sinir olmaya başladığım bir dönemdi. "İyi Geceler Öpücüğü"yle kazandığım paradan sonra birden herkes fikirlerimi, senaryolarımı bir yana bıraktı ve sadece paradan söz etmeye başladı. "Olsun, yine de senaryo yazabilirim" diye düşündüm. Ama aynı dönemde çok değer verdiğim dostluklarım da sona erdi. Örneğin 16 yıllık arkadaşım çekti gitti. Sanırım "O senaryoları ben yazmalıydım, o paraları ben kazanmalıydım" diye düşünüyordu. Bir gün bana bir mektup gönderdi. Mektupta şöyle diyordu: "Seni hâlâ sevmiyorum. Seninle konuşmaya niyetim yok. Ama birlikte geçirdiğimiz güzel günlerin ve dostluğumuzun senin için taşıdığı değeri düşün. Ve o değerin karşılığı olan parayı banka hesabıma yatır."

Bu değeri hesaplayamadınız herhalde.
Hesaplayamadım tabii ama paraya ihtiyacı olduğu için belli bir miktar gönderdim. Kötü günlerdi. Kendimi yaratıcılık bakımından da iflas etmiş hissediyordum. Ne yazacağımı bilmiyordum. Önceki senaryomun topladığı ilgi nedeniyle çok sert eleştirilerle karşılaşmaktan korkuyordum. Bütün bunlar üst üste gelince, bir de "İyi Geceler Öpücüğü" gişede başarısız olunca...

Aniden durdunuz.
Evet, durdum. Kendimi ruhsuz, cansız hissettim.

"Kiss Kiss Bang Bang" senaryosu nasıl ortaya çıktı?
Bir süre sonra sırf aksiyondan uzaklaşmak için bir romantik komedi yazmaya karar verdim. Bir yıl uğraştım. Mükemmel bir sinemacı olan James L. Brooks ("Sevgi Sözcükleri", "Benden Bu Kadar") bana bir ofis verdi, "Burada çalış" dedi. Karşılığında hiçbir şey istemedi, "Bitirdiğinde senaryon benim olacak" falan demedi. Bir yıl sonra yazdıklarımı okudu ve "Burada güzel şeyler var ama ne yapmak istediğini tam bilmiyor gibisin. Yüreğin burada değil. Kendin değilsin" dedi. Ben de dedim ki: "Jim, sanırım bunun sebebi, senin yazacağın türden bir şey yazmaya çalışıyor olmam. Eskiden yazdığım aksiyonlara benzemesini istemiyorum." Jim bunun üzerine dedi ki: "Bu kadar radikal bir değişiklik yapıp dünyanın öbür ucuna zıplamaya çalışacağına daha küçük bir adım atsana. Mesela 'Çin Mahallesi' gibi bir şey yaz. İçinde sağlam karakterler var, romantizm var, gerilim var ve acı bir son var. Ama bir aksiyon değil." Jim böyle deyince ona hak verdim. O romantik komediyi bir polisiye gerilime dönüştürdüm. Film o noktadan sonra iki babalı bir çocuğa dönüştü. Bir tarafta James Brooks'un romantizmi ve komedisi, diğer yanda yapımcı Joel Silver'ın karanlık gerilimi ve şiddeti.

Sıfırdan başlamadınız yani. Eski senaryonuzu değiştirdiniz.
Evet. Bir sürü şeyi atmak zorunda kaldım tabii. Ama "Bir adam Hollywood'a gelir ve gençlik aşkıyla karşılaşır" hikayesi aynı kaldı. Fakat bu yeniden yazma süreci birkaç yılımı aldı.

Shane Black, Hollywood'dan çok şikayetçi.

Joel Silver nasıl devreye girdi?
Senaryoyu çeşitli stüdyolara götürdüm. Hepsi geri çevirdi. Çoğu okumadı bile. Belki filmi yönetmek istediğim için projeye yanaşmadılar. Belki son senaryosunu 1997'de yazan biri olduğum için beni unutmuşlardı. Belki de benim, devri kapanmış bir zavallı olduğumu düşünüyorlardı. "Herif kaç zamandır ortada yoktu. Şimdi çıkmış bu filmi yapmak istiyor. Bir de yönetecekmiş. S... et gitsin." Yıllardır tanıdığım insanlar bile senaryoyu ya okumadılar ya da okuyup "Bize göre değil" dediler. Bir şekilde senaryo onlara dokunmadı. Anlamadılar. Anlatımımı sevmediler. Eşcinsel karakterden hoşlanmadılar.

Hollywood standartlarına göre karmaşık bulmuş olabilirler mi?
Sanmıyorum. Sadece şey olduğunu düşündüler...

Tuhaf.
Evet, tuhaf. Ayrıca ticari bulmadılar. Ben de onlara "Ticari olmayan bir şey yapmak istiyorum zaten" dedim. Aylar boyunca bütün kapılar yüzüme kapandı. Tam "Bu filmi benim gördüğüm biçimde görecek biri yok mu?" diye kıvranırken ve pes etmek üzereyken aklıma Joel Silver geldi. Joel, biliyorsunuz, Hollywood'un değişmezlerinden biri. Joel senaryoyu okudu ve sevdi. Ne yapmaya çalıştığımı anladı. Hollywood'da bu senaryoya inanan tek kişiydi, diyebilirim. Ayrıca çekimler sırasında ve sonrasında da çok yardımı dokundu.

"Kiss Kiss Bang Bang"i izlediğimde "Bu bir yazar filmi" diye düşündüm. Film öykü anlatıcılığına, bir öyküyü anlatmanın yolları ve yordamlarına ilişkin takıntıların ürünü.
Filmin bütün meselesi bu, öykü anlatmak. Bana göre, belli bir toplumsal durumu ya da tarihsel dönemi anlatmaya çalıştığınızda bile elinizdeki temel araç hikayedir. İnsanlara ne oldu, başlarına neler geldi, bunları anlatmanız gerekir. Çok güzel hikayeler yazan bir sürü insan var ama ben kendimi bir sokak çalgıcısı olarak görüyorum. Orkestra eşliğinde keman çalan biri değilim. Sokağın köşesinde durup insanların dikkatini çekmek için elinden gelen her şeyi yapan, gitar çalan, başına komik şapkalar takan, jonglörlük yapan birisine benzetiyorum kendimi.

"Cehennem Silahı" serisine, "Son Muhteşem Kahraman"a ve şimdi de "Kiss Kiss Bang Bang"e bakınca, senaryonun kurallarını bilen, ama bazen bu kurallara uymayı bazen de kurallarla oynamayı seven bir senarist gibi görünüyorsunuz.
Kesinlikle. Şu senaryo kitapları var ya, Robert McKee'nin ya da Syd Field'ın yazdıklarını kastediyorum, onların yarar verdikleri kadar zarar da verdiklerini düşünüyorum. Benim yazdıklarımın çoğu içgüdüsel bir şekilde o kitaplarda söylenenlere uyuyor. Buna karşılık formüllere bağlı kalmak da istemiyorum. Bazen, sizin de söylediğiniz gibi, kuralları bozmak istiyorum.

"Kiss Kiss Bang Bang"de bu formüllerle oynuyorsunuz ama bir aksiyon sahnesi koymayı da ihmal etmemişsiniz.
Filmin sonlarına doğru Harry (Robert Downey Jr.), çocukluk arkadaşının yıllar önce söylediği sözleri tekrar duyduğunda 5 saniyeliğine bir kahraman olabileceğine ve hayatındaki tüm kuralları yıkabileceğine inanıyor. Tıpkı filmin kimi aksiyon filmi senaryosu kurallarını tersyüz etmesi gibi. Harry'nin o sahnede yaptıkları gerçekte imkansız şeyler, yapılmaları mümkün değil. Sihir gibi bir şey.

Harry o sırada çocukluğundaki sihirbaza dönüşüyor.
Evet... Tıpkı sihir gibi çok kısa sürüyor zaten. Az sonra yeniden gerçeğe dönüyoruz.

Daha trajik bir son bekliyordum ben.
Öyle yapmak istemedim. Sıcak bir film olsun istedim. Hem acı, hem tatlı. Ama bunu söylemeniz güzel. Farkındaysanız, bir komedi filminden trajedi talep ediyorsunuz. Belki de biri ölse şaşırmayacaksınız. Bu benim için güzel bir şey. Çünkü amacım romantik komediyle gerilimi içiçe geçirmekti. Herhangi bir komedi filminde biri ölüverse "Bir saniye, n'oluyo ya?" dersiniz. Ama "Kiss Kiss Bang Bang"de bunu bekliyorsunuz. "Komedi işte" deyip geçemiyorsunuz.

Raymond Chandler'ın romanlarındaki duyguyla filminizdeki arasında benzerlik var mı sizce?
Chandler komiktir ama ondaki hüzün dozu daha fazla. Ben bir Raymond Chandler filmi yapmak istemedim, Raymond Chandler'a selam göndermek istedim. Filmdeki tüm bölümlerin başlıklarını onun kitaplarının isimlerinden aldım fakat amacım onu tekrarlamak değildi. Bir pastiş yapmak istedim.

Hollywood'da 80'lerin sonundan 90'ların ortasına dek süren "senaristlerin altın çağı"ndan bahsedilir ve sizin de adınız anılır. O günleri nasıl görüyorsunuz?
O altın çağ dedikleri şey iki ay falan sürdü. Öyle bir şey yok. Gerçekte o gün de bugün de senaristlerin ağzına s...yorlar. Çünkü senaristler kendi haklarını savunmuyor. Senaryoyu değiştirdi diye yönetmeni suçlarlar ama gidip de yönetmene kendi görüşlerini anlatmazlar. Bunun kavgasını vermezler. Güçlerine sahip çıkmazlar. Sızlanmayı severler. O zaman da yönetmen veya yapımcı ne diyorsa o olur.

Hollywood'a bayağı kızgınsınız galiba.
Sadece ben değil ki, herkes Hollywood'a kızgın.

Öfkeniz daha ziyade yapımcılara mı yönelik?
Evet. Ben şahsen sıkıntıya gelemiyorum. Sıkıntı dediğim şey de, birinin işimi yapmama engel olması, yoluma çıkması. Senaryo yazarken ben kendimin en büyük eleştirmeniyim. Sonra bir de bir stüdyo yöneticisinin "Bunu şöyle yap, şunu şöyle değiştir" demesi beni çileden çıkarıyor. Ben onu düşünmüşüm, denemişim, olmamış. Yapımcının bir akşam yemeğinde on dakikada bulduğu bir fikri benim kaç aydır akıl edememiş olma ihtimalim nedir acaba? Hollywood'daki yapımcılar doğru düzgün filmler yapmaya değil, kendi koltuklarını korumaya çalışıyor. Harvard'dan, Yale'den mezun olmuşlar, ofislerine kurulmuşlar. Hangi filmin iş yapıp hangisinin yapmayacağını senden benden daha iyi bilmiyorlar. Yoldan yaşlı bir kadın çevir, hangi filmin hit olacağı konusunda bir stüdyo yöneticisi kadar isabetli kararlar verebilir. Onlardan tek eksiği ayak oyunlarını bilmemesidir. Dolayısıyla, benim Hollywood'a duyduğum öfkenin bugünkü Amerikan yönetimine duyduğum öfkeden bir farkı yok. Hiçbir fark yaratamayan, hiçbir anlamlı değişiklik yapamayan bir grup insan.

William Goldman "Adventures On The Screen Trade" (Sinema İşindeki Maceralarım) adlı kitabında, Hollywood'u kastederek "Kimse bir şey bilmiyor" demişti. Belli ki bu söze katılıyorsunuz.
Tabii katılıyorum. "Ada"yı yapanları düşün mesela. 170 milyon dolar harcadılar. Kendilerinden emindiler. Ama film son yılların en büyük fiyaskolarından biri oldu. Halbuki ondan önceki büyük fiyasko benim yazdığım bir filmdi. "Son Muhteşem Kahraman".

Gayet güzel bir filmdir bence.
Ben nefret ederim. Yönetmen John McTiernan sevdiğim her espriyi ve her sahneyi filmden çıkarmıştı.

"Kiss Kiss Bang Bang"in setinde.

"Kiss Kiss Bang Bang"

O filmde "senaryo doktorluğu" yapmıştınız, değil mi?
Evet ama öyle çok şeyi yeniden yazdık ki sıfırdan yazmış kadar olduk. Fakat yönetmen senaryoyu anlamadı. Yönetmenliğe heves etmemin sebeplerinden biri de budur. Kendi kendime dedim ki "İşte karşımda bütün o filmleri yapmış büyük bir yönetmen duruyor ve adam göz göre göre filmi mahvediyor. Oysa ben nasıl düzeltileceğini biliyorum." (Bir süre susuyor ve düşünüyor.) Belki de yeni düşmanlar edinmemek adına "Film çekilirken yapılan tercihlerden memnun değilim" demem lazım. Böylesi "John McTiernan'dan nefret ediyorum" demekten daha iyi.

Siz de az önce bahsettiğiniz "yönetmenden sızlanan senaristler"e benzediniz.
Evet, ben de onu fark edip rahatsız oldum. O yüzden sözlerimi yumuşatmaya çalıştım. Şikayet etmek değil de bir tespit yapmak istedim.

Cehennem Silahı serisini Black yazdı.

"Son Muhteşem Kahraman"da William Goldman'la birlikte çalışmıştınız. Onu nasıl buluyorsunuz? Siz de Hollywood'daki maceralarınızı yazmayı düşünüyor musunuz?
William en beğendiğim senaristlerden biri. "Butch Cassidy ve Sundance Kid"i döner döner yeniden okurum. "The Princess Bride" da iyidir. Maceralarıma gelince, onları yazmak için henüz erken.

Cesaret ve kantarın topuzu

"Gelgelelim jürinin kararlarında büyük bir kara delik var, o da 'en iyi film' ödülü. Bu ödül jürinin tavrının 'yapma davranış'a, cesaretinin ise 'kantarın topuzunu kaçırma'ya dönüştüğü yer." UYGAR ŞIRIN

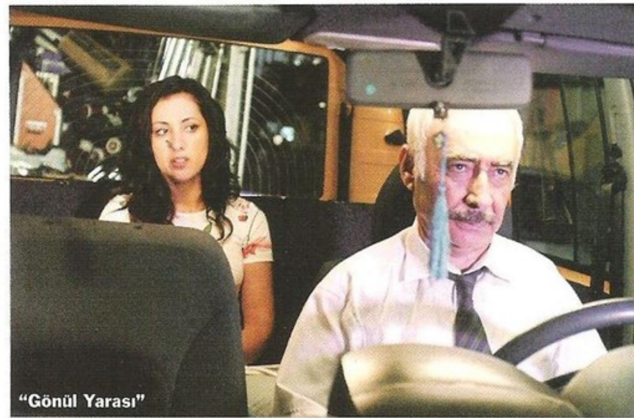
42. Antalya Altın Portakal Film Festivali'ni en iyi tarif edecek sözcük "cesaret"tir herhalde.
Cesaretin ilk örneğini Antalya Büyükşehir Belediyesi ve TÜRSAK sergiledi. Belediye 41 yıldır süregelen festivali köklü biçimde değiştirme cesaretini gösterirken, TÜRSAK bu değişimi hayata geçirdi. Doyurucu bir program oluşturulması, adamakıllı bir festival olmanın temel gereklerinin (festival sinemalarının birbirine yakın olması gibi önemsiz görünebilecek hayati ayrıntıları kastediyorum) yerine getirilmesi ve festivalin birçok konuk ve etkinlikle desteklenmesinin, Altın Portakal'ın çehresini değiştirdiği kesin.
Bir başka cesur topluluk ise festivalin jüri üyeleriydi. Ama onların cesareti, kelimenin sadece olumlu değil, olumsuz çağrışımlarını da akla getiriyor.

"Eğreti Gelin"

Seçim yapmak kolay değil

Festival jürisinin işinin ne kadar zor olduğunu en iyi bilenlerden biri Yılmaz Erdoğan olsa gerek. Ödüllerin açıklandığı kapanış töreninin başında jüri adına yaptığı konuşmada "Ben geçen yıllarda jürilere çok laf söyledim, çok gıcık oldum ama siz Allah aşkına bize gıcık olmayın" dedi. Erdoğan belki, önceki yıllarda kendi filmleri ödül almadığında jürileri "çok izlenen filmleri görmezden gelmek"le suçlamışken, içinde bulunduğu jürinin çok seyirci toplayan filmlere ("Gönül Yarası", "Hırsız Var", "Eğreti Gelin") yüz vermemesinin yarattığı çelişkiyi fark etmiştir. Belki de "Sonuç ne olursa olsun jüri mutlaka topa tutulur" diye düşünmüştür, ki haksız sayılmaz. Bir jürinin üyesi olmayı kabul etmek, sonuçlar açıklandıktan sonra hedef tahtasına yatırılmayı kabul etmekle eşdeğer.
Kuşkusuz bu eleştiriler her zaman anlamlı ve mantıklı olmuyor. Altın Portakal jürisine yöneltilen eleştirilerin hatırı sayılır bir kısmı da yaygın tabirle mesnetsizdi. İlk kez kamera karşısına geçen bir oyuncunun ödül almasının eleştirildiğini de gördük, 35 mm. kamerayla çekilen filmler yerine dijital video kamerayla çekilenlerin öne çıkmasının eleştirildiğini de. Kimileri ise "Bu festival popüler filmlerin hakkının teslim edildiği bir yer mi olacak, kimsenin izlemediği sanat filmlerinin desteklendiği bir yer mi olacak, karar versin" gibi sözler edebildiler.
Aklıma iki ihtimal geliyor: Bu sözlerin sahipleri ya "Film festivali nedir?", "Hangi amaçla yapılır?", "Cannes'da, Berlin'de kimler yarışıyor, kimler ödül alıyor?" gibi soruların cevaplarını bilmiyor ya da öfkeleri bildiklerinin önüne geçmiş.

"Gönül Yarası"

"Korkuyorum Anne"

Jürinin tavrı

Eleştirilerin odak noktasında "En iyi film", "En iyi 2. film" ve "En iyi 3. film" ödülleri vardı. Sırasıyla "Türev", "İki Genç Kız" ve "Korkuyorum Anne" bu ödülleri alırken, Türk sinemasının deneyimli yönetmenleri Memduh Ün, Atıf Yılmaz ve Yavuz Turgul'un filmlerinin ilk üçe girmemesi "Bu jüri Yeşilçam'a tavır almış" tepkisiyle karşılandı.
Öncelikle şunu tespit edelim: Altın Portakal benzeri festivallerde tecrübeli bir yönetmenin 20. filmiyle genç bir yönetmenin 2. filmi aynı yarışmada yer alır. İşin doğası gereği bu yönetmenler ve filmler jüri önünde eşittir, dolayısıyla ödül kazanma şansları eşittir. Aksi takdirde yarışma yapılmaz, yönetmenlerden bir kağıda kısa özgeçmişlerini yazmaları istenir ve en yaşlı olanına ya da o güne dek en çok film yapmış ve beğenilmiş olanına ödül verilirdi. (Bu mantık zincirini dijital videoyla çekilen filmlere ya da genç oyunculara da uyarlayabiliriz.)
Kaldı ki Antalya'da bulunanlar "Eğreti Gelin" ya da "Sinema Bir Mucizedir"in ilk üçe girememesine şaşırmamışlardır. Zira bu filmler olumlu tepkiler almadı. ("Gönül Yarası"nı ayırdım çünkü sanırım onu beğenenlerin sayısı beğenmeyenlerden fazlaydı.) Bu da normal. "Usta yönetmenlerin çektiği her film başyapıt olur, ödüllere boğulur" diye bir kaide yok.
Kısacası, "Jüri Yeşilçam'a tavır almış" diye hiddetlenmeden önce "Yeşilçam kökenli yönetmenlerimiz bu yıl ne yapmış?" sorusunu dikkate almalıyız, diyerek bu bahsi kapatalım. Ama şu "jürinin tavrı" dediğimiz şey üzerinde duralım.
"Tavır" iki farklı anlam taşıyan bir sözcük. Birinci anlamı "durum, davranış, vaziyet, hâl". Bu açıdan bakarsak "jürinin tavrı" gerekli, hatta kaçınılmaz bir özellik. Belli sinema anlayışlarına sahip kişiler biraraya gelip seçim yaptığında ister istemez sinema sanatıyla ilgili bir tavır belirlemiş olurlar. Bu tavır hem kararlarına yön verir hem de o kararların iç tutarlılığını sağlar.
"Tavır"ın ikinci anlamı ise "büyüklenme; yapma davranış". Haliyle, jürinin bu anlamda tavrının olmaması tercih edilir.
Jürinin kararlarında çoğunlukla "tavır" sözcüğünün ilk anlamının izleri görülüyor. Ödüller sinema sanatıyla ilgili belli bir bakışı yansıtıyor. Bu bakış, örneğin benim çok sevdiğim "Gönül Yarası"nı en iyi üç filmden biri olarak kabul etmiyor. Bunu ve daha birçok tercihi, aynı görüşü paylaşmasam bile anlayabiliyorum.

Hatta bu yıl duygusal gerekçeler yerine sinemasal kıstasların dikkate alınmasını, Altın Portakal'ın tarihine göz atarak, "cesaret" diye adlandırmak bile mümkün.
Gelgelelim jürinin kararlarında büyük bir kara delik var, o da "en iyi film" ödülü. Bu ödül jürinin tavrının "yapma davranış"a, cesaretinin ise "kantarın topuzunu kaçırma"ya dönüştüğü yer.

Ulaş İnaç

"Türev"in genç oyuncuları: Güçlü Yalçıner ve Tuğra Kaftancıoğlu

Beste Bereket ve Gülçin Santırcıoğlu

Derinlikten yoksun "en iyi film"

Sonda söylenebilecek yargıyı baştan söyleyeyim: "Türev" bence, bırakın festivalin en iyi olmayı, sinemanın abecesi diyebileceğimiz unsurların kimilerini layıkıyla yerine getiremeyen bir film.
Öncelikle, filmdeki karakterler tek boyutlu ve yüzeysel. Her birini bir cümleyle, hatta birkaç kelimeyle tarif etmek mümkün. Örneğin Gülçin Santırcıoğlu'nun canlandırdığı Süreyya için üç sıfat kullansam yeter: 1. Güvensiz. 2. Baba parası yiyor. 3. Mutlu olduğu yalanına inanıyor. Burcu (Beste Bereket) için üç sıfat bile bulamayabilirim. Nazım (Güçlü Yalçıner) ise "para kazanmak için reklamcılık yapan yazar"dan başka bir şey değil.
Süreyya, Burcu ve Nazım film boyunca bu sıfatların ilk anda akla getirdiğinden başka hiçbir özellik sergilemiyorlar. Tıpkı komedi filmlerinde bir iki özellikleriyle tanımlanan "aptal ve güzel", "çalışkan ve kültürlü", "sakar ve utangaç" karakterler gibi. Başka bir deyişle, bağımsız olma, ticari sinemanın karşısında durma gibi iddialara sahip "Türev"in karakterleri ortalama bir Hollywood filminin karakterlerinden daha derin değil. Hele Nazım'ın arkadaşı (Tuğra Kaftancıoğlu) Amerikan romantik komedisindeki klişeleşmiş "esas çocuğun arkadaşı" karakterinin kopyası. Öylesine formüle edilmiş bir karakter ki bu, Amerikan sinemasında "comic relief" (komik rahatlama) diye ismi bile var.
Filmin öyküsü de aynı sorunu taşıyor. "Kadın, kız arkadaşından sevgilisini ayartmasını ister; arkadaş ve sevgili birbirine aşık olur" biçiminde özetleyebileceğimiz hikaye, sayısız benzerlerinden farklı yerlere gitmiyor. Bu hikayeden bekleyeceğimiz gelişmeler, yanlış anlamalar neyse onlar perdeye geliyor. Ne eksiği, ne fazlası.
Öyküleme filmin bir başka aksayan yönü. Normalde bir yönetmenden, öyküsünü dilediği sinemasal biçimde anlatmasını ve o öyküden çıkarmamız gerekenleri bize bırakmasını bekleriz. İyi bir öyküleme bu süreci özgün, zeki, anlaşılır bir şekilde halleder. Ne seyirciyi aptal yerine koyacak kadar doğrudan, ne de seyirciye hiçbir ipucu vermeyecek kadar dolaylı/muğlak olması beklenir.
"Türev"in senaristi ve yönetmeni Ulaş İnaç bütün bu meseleleri yok sayan bir yöntem bulmuş: Burcu bir projesi için arkadaşlarından her akşam, o gün yaşadıklarını kameraya anlatmalarını istiyor. Böylelikle "Türev" karakter geliştirme, karakterlerini öyküsüne yedirme gibi "yük"lerden kurtuluyor! Nazım kamera karşısına geçiyor ve "Ben sahtekarın tekiyim. Yazdıklarım beş para etmez" deyiveriyor.
Bu yan öykünün, kimi başarısız kısa filmleri hatırlatan sıradanlığı ve filmin bütününden kopukluğu bir tarafa, "Türev", karşısına kamera konan insanların birden en korkunç yanlarını anlatmaya başladıklarına inanmamızı bekliyor. Psikoloji adı verilen bilim kişinin kendi ruhunun karanlığını göremeyeceği, görse bile itiraf edemeyeceği üzerine kuruluyken! Carl Gustav Jung insanın "gölge"siyle yüzleşmesinin bu kadar kolay olacağını bilseydi hastalarının karşısına kamera koyar kurtulurdu.

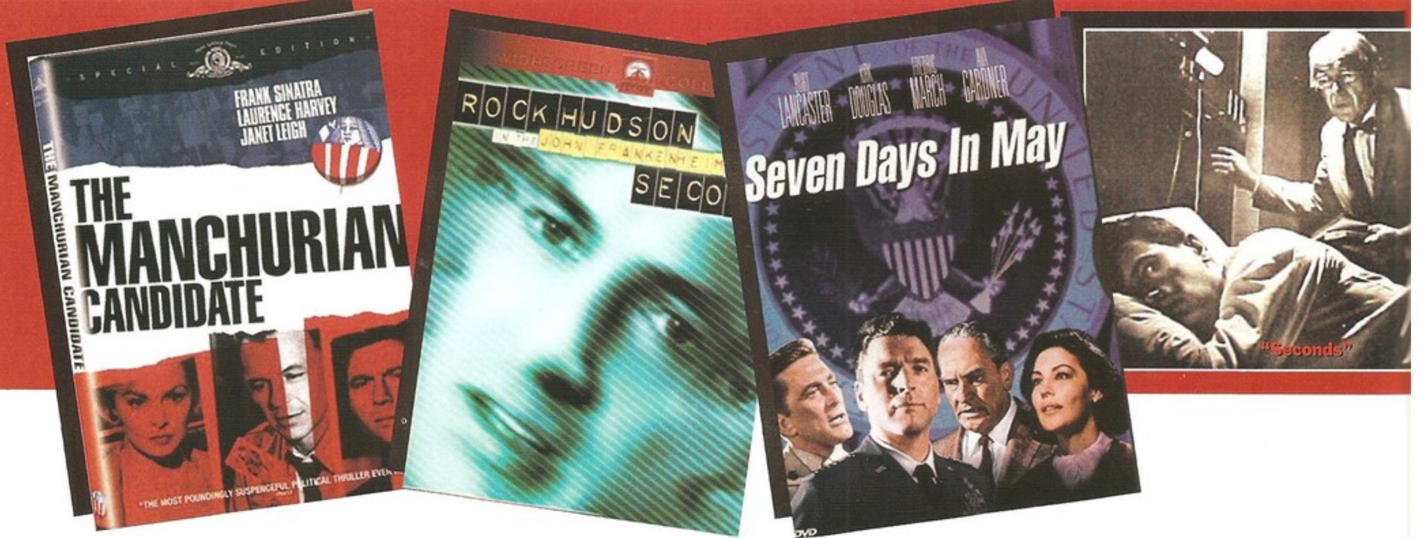
Bakış açısı eksikliği

Oyuncularının mükemmel performanslarını bir kenara koyarsak, listeye başka eksik ve gedikler de ekleyebiliriz. Örneğin mizansen sorunu. Ya da inandırıcılık sorunu. Ancak bütün bunların üzerini bir örtü gibi kaplayan asıl büyük sorun şu: Ulaş İnaç'ın, ele aldığı karakterler, onların eylemleri ve içinde bulundukları dünyayla ilgili bize söyleyecek bir cümlesi, yansıtacak bir bakış açısı yok. Hayatta olabilir tabii ama filminde yok.
"Türev" 30 yaş civarındaki kentli, orta-üst sınıftan herhangi birinin, etrafına baktığında göreceği bir manzarayı çizmekle yetiniyor. "Friends"in sıkı bir bölümünü izlediğinizde aynı konuyla ilgili çok daha elle tutulur saptamalar bulabileceğinizden kuşkunuz olmasın.
Bir ilk filmin bu ve benzeri sorunlar içermesi anlayışla karşılanabilir. Ama "Gönül Yarası" ve "Korkuyorum Anne"yi geçerek "en iyi film" ödülünü alması ancak "tavır"ın kötü anlamıyla açıklanabilir. Yavuz Turgul'un filmlerini sevmeyebilirsiniz ama sinemasının bir dünya görüşünü, insana dair belli bir psikolojik, toplumsal ve felsefi bakışı yansıttığını kabul etmeliyiz. Bu her filminde böyleydi, "Gönül Yarası"nda da böyle. Keza "Korkuyorum Anne"de Reha Erdem'in, Türk sinemasının neredeyse hiç girmediği konuları, kayda değer bir düşünsel ve sinemasal olgunlukla yansıttığını görmezden gelemeyiz.
Jüri olarak genç bir yönetmenin ilk filminde "umut verdiğini", ilerde çok daha güzel işlere imza atacağını düşünüyor ve onu desteklemek istiyorsanız, "Jüri Özel Ödülü" ya da "Mansiyon" diye bir şey uydurursunuz ve filmin/yönetmenin hakkını verirsiniz. Ötesi, diğer filmlerin hakkını yemeye girer.
Bir yönetmenin "umut veren ilk filmi"nden ve sonrasından söz açılmışken, Zeki Demirkubuz örneğini ele alalım. Demirkubuz halihazırda Türkiye'nin en önemli yönetmenlerinden biri. Kendi adıma "Masumiyet" ve "İtiraf"ı rahatlıkla "Son 10 yılın en iyi 10 Türk filmi" arasında sayabilirim. Buna karşılık ilk filmi "C Blok", çoğu izleyicinin kabul edeceği gibi, vasatın altında bir filmdir. Bugün yarışsalar "Masumiyet" ve "İtiraf"ın herhangi bir ödül almaları ne kadar doğalsa, "Bu genç ilerde çok güzel filmler yapacak" diyerek "C Blok"a "en iyi film" ödülünü vermek de o kadar tuhaf olurdu.
Dilerim "Türev" Ulaş İnaç'ın "C Blok"udur. Dilerim o, festival jürisi gibi azla yetinmesin ve yakın zamanda kendi "Masumiyet"ini ve "İtiraf"ını çeksin.

Atilla Dorsay
al.dorsay@superonline.com

Amerikan toplumunun ortak paranoyaları konusunda bir üçleme yapmayı bilinçli olarak istemiş değildi Frankenheimer. Ama kader ya da yönetmenin üstüste seçimleri sonunda, bu üç filmi çağı ve dönemiyle son derece bağlantılı olarak bir üçlemeye dönüştü. Dönemi, yani 1960 başlarının Amerika'sı ve de dünyası...

"Seconds"

Frankenheimer ve ünlü "Paranoya Üçlemesi"

John Frankenheimer'in hikayesi, biraz da Robert Aldrich veya Peter Bogdanovich gibi meslekdaşlarınınkine benzer. O da ilk başlarda bir harika çocuk olarak karşılanmış, en iyi filmlerini ilk döneminde yapmış, sonra yavaş yavaş ikinci sınıf filmlere ve onlarla birlikte biraz unutulmuşluğa kaymıştır.

Frankenheimer kimilerini uzun TV yıllarında (kabaca 1954-1961) çektiği TV dramalarından uyarladığı "The Young Stranger", "The Young Savages - Genç Vahşiler","All Fall Down- Sarsılan Temel" gibi filmlerle ABD toplumunun özellikle genç kesimlerine ve kuşak uyumsuzluklarına değinen filmler yaptıktan sonra, "Birdman of Alcatraz-Alkatraz Kuşçusu" ile (1962) başarıyı yakaladı. Ardından "The Manchurian Candidate- Casuslara Karşı" ve "Seven Days in May-Mayısta 7 Gün" geldi. Bu filmlerden özellikle ilkinin yankıları büyük oldu ve bunlar, filmin 1980 sonlarında yeniden keşfedilmesiyle büyüdü.

Sonra yönetmenin 'Avrupa dönemi' geldi. Kimi Avrupa ülkelerinde çekilmiş parlak ve gösterişli ortak-yapımlar: "Tren", "Grand Prix- Ölümle Yarışanlar", "The Fixer- Kiev'deki Adam", "The Horsemen- Vahşi Atlılar". Ama bu filmler, gösterişlerine karşın biraz kof yapımlar olmaktan ileri gidemediler. Yeniden başarıya erişmesi için belki ülkesine dönmesi ve örneğin "I Walk the Line- Sevgilimin Oyunu" gibi benim kuşağımı çok etkilemiş olan bir 'western dekoru içinde tutku' öyküsü anlatması gerekecekti. Ama bundan sonraki hemen hiçbir filmi önemli sayılmadı. Sonunda "Ronin" gibi bir filmle (1998) teknik olarak ustalığını hiç yitirmediğini göstermiş olsa da, 2002'deki ölümünde artık biraz unutulmuş bir yönetmendi.

Ama yönetmenler tümüyle unutulur mu? Ya da, hernekadar genç kuşaklar eski, klasik filmlerle pek ilgilenmiyor olsalar da, bu DVD çağında en azından geçmişin iyi filmleri kolayca hasır altı edilebilir mi? Nitekim Frankenheimer vakasında da öyle olmadığı anlaşıldı. "The Manchurian Candidate" 2004 yılında özellikle Johathan Demme'in parlak yorumuyla yeniden çevrilince, o eski, klasik film hatırlandı. Ve de, Time Out'ın deyişiyle, o "belki biraz gevşek 'paranoya üçlemesi". Yani "The Manchurian Candidate", "Seven Days in May" ve de "Seconds-Saniyeler". İlk ikisi zamanında bizde oynamış filmlerdi bunlar... Sonradan da gerek TV ekranlarında, gerekse video/DVD olarak arz-ı endam etmişlerdi. Ama ya "Saniyeler"? Ne bizde oynamış, ne küçük ekrana gelmiş, ne de yakın zamana dek DVD'si çıkmıştı. Ama sonunda çıktı ve ben bu gizemli filmi amazon.com'dan getirtip izledim. Öylesine etkilendim ki, iyi bildiğimiz diğer iki filmle birleştirerek bu yazıyı yazma gereğini duydum.

Hemen söylemek gerekir ki, Time Out'ın deyişindeki 'loose-gevşek' sözcüğünün de ima ettiği gibi, Frankenheimer Amerikan toplumunun ortak paranoyaları konusunda bir üçleme yapmayı bilinçli olarak istemiş değildi. Ama kader ya da yönetmenin üstüste seçimleri sonunda, bu üç filmi çağı ve dönemiyle son derece bağlantılı olarak bir üçlemeye dönüştü. Dönemi, yani 1960 başlarının Amerika'sı ve de dünyası... Soğuk savaşın zirvede olduğu, dünyanın bıçakla kesilmiş gibi ikiye ayrıldığı, komünizmin 1950'lerin başındaki MacCarthy dönemindeki kadar olmasa da tam bir heyûla gibi gözüktüğü, 1960 yılında Sovyet başkanı Kruşçev'in ABD'yi ve Hollywood'u ziyaretindeki sevimli gözükme çabalarının bile Amerikalıları ikna edemediği bir dönem....

Ve ayrıca iç olaylar, siyasal çekişmeler ve suikastler furyası... Art arda John F. Kennedy, Robert Kennedy, Martin Luther gibi siyasi ikonların vurulup öldürülmesi. 50'lerdeki

Kore savaşının anlam ve gerekçelerinin hala anlaşılamadığı ve tartışıldığı bir dönemde, ABD'nin bu kez Vietnam denen uzak ülkede, sonradan bir bataklığa dönüşecek olan ve kendisi için çok da anlamlı olmayan bir büyük savaşa katılması. Ve 1968 olaylarını hazırlayan bir özgürleşme, iktidarı eleştirme, gençlere kulak verme ve de kolektif isyan eğiliminin tüm toplumu sarmakta olması..

İşte bu atmosfer içinde geldi, "Casuslara Karşı". Bir Kore gazisinin karabasanlarıyla başlayan film, onun düşlerinde görüp durduğu bir olayı gündeme getiriyordu: birliğinden bir avuç asker kaçırılıyor ve götürüldükleri yerde, beyinlerine öldürme içgüdüsü ve katillik bilinci aşılanıyordu. Potansiyel katillerden birinin bir senatörün damadı ve de son derece ihtiraslı bir kadın politikacının oğlu olması, çok anlamlıydı. Özel durumuyla en üst makamlara bile erişebilecek ve bizzat en tepeye tırmanabilecek olan bu potansiyel suikastçının ve onun özel eğitiminin ardında ABD'nin hangi güçlü ve önemli kişi veya kurumları vardı? Film, Time Out'ın deyişiyle "Richard Condon'un trajik biçimde kehanetler içeren romanının, keskin bir siyasal hicivle tırnak yediren bir gerilimi birleştiren, Sağ ve Sol'un ayni ölçüdeki ikiz çılgınlıklarınıa bıçağı vuran bir uslupla gerçekleştirilmiş" bir sinemalaştırılmasıydı. (Jonathan Demme'in bu 1962 yapımı başyapıta 40 küsur yıl sonra getirdiği yorumdaki savaş Kuveyt savaşı olmuştu).

İlk "The Manchurian Candidate", kuşkusuz Amerikan sinemasına özgü bir siyasal gerilimin tüm inceliklerini taşıyordu. Ama filmin içerdiği paranoya öylesine garip ve inanılmazdı ki... Liberal bir politikacının öldürülmesi için ta Kore savaşından başlayan bir beyin yıkama operasyonu, devletin içine sızmış komplo örgütleri, bir annenin öz oğlunun beynine bir çip yerleştirilmesine göz yumması... Abartılı, barok, fantastik. Ama her fantastik öykü biraz da varolan gerçeklere dayanmaz mı? Film kuşkusuz tümüyle fantezi olarak da algılanabilirdi. Ama aslında, roman aşamasında başlayarak tüm girişimi, 1960 başlarında ABD denen dev toplumda egemen olan kolektif korku ve tedirginliğin bir dışavurumu olarak görmek daha doğru olmaz mı? Öylesine bir tedirginlik ki, ünlü yıldız Marilyn Monroe'nin ayni tarihlerdeki trajik ölümü bile -o zaman ve de hatta şimdi- dönemin politik olgu, örgüt ve kişileriyle bağlantılı olarak yorumlanmıyor mu? Marilyn'i Kennedy'ler veya FBI öldürttü hipotezleri hala ağızlara sakız olarak işlenmiyor mu? Elbette bu paranoyak unsurlar Demme'in filminin de baskın özellikleri. Ve 40 yıl sonra bile, bu dev toplum ayni paranoyalardan beslenir gibi gözüküyor sanki...

Frankenheimer'i "Mayısta 7 Gün"ü yapmaya iten, andığım filmin kazandığı büyük başarı mıydı? Olabilir. İki yıl sonra, Frankenheimer bu kez de bir romandan (Fletcher Knebel- Charles W. Bailey ikilisinin romanı) yola çıkarak, bu şaşırtıcı siyasal gerilimi gerçekleştirdi. Bu filmde de yine devlete karşı bir büyük komplo sözkonusuydu. Amerikan başkanının Sovyetlerle yaptığı ve karşılıklı silahsızlanmaya dayanan barış anlaşması, yönetimdeki 'şahinler' tarafından onaylanmıyor ve genelkurmay başkanı, bir darbeyle yönetimi ele geçirmeyi planlıyordu. Elbette bizim gibi darbe üstüne darbeyle yaşamış bir toplum için paranoya filan değil, olsa olsa tecrübe... Ama Amerikan demokrasisi gibi en azından 20. yüzyıl tarihi içinde herhangi bir darbe tanımamış, demokrasiyi iyi ve kötü yanlarıyla topluma mal etmiş bir sistemde, bir askeri darbe? Dikkat ediniz: günümüzde bu tür filmler ve TV dizileri ibadullah gidiyor. Yalnızca "24" adlı diziyi anmak yeter. Ama 1964 yılı? Konunun bekaretini, yaklaşımın cüretini koruduğu bir dönem. Ve film de, aralarında Kirk Douglas'tan Burt Lancaster'e, Fredric March'tan Edmond O'Brien'e, Ava Gardner'den Martin Balsam'a sayısız ünlünün bulunduğu kadrodan da aldığı destekle, hala şaşırtıcı biçimde etkili bir gerilim, ünlü Amerikan deyimiyle, mükemmel bir 'thriller'.

Geldik "Seconds- Saniyeler"e... Bu çok merak ettiğim filmi sonunda görmüş olmaktan son derece mutluyum. 1966 yapımı filmde, Frankenheimer bu kez de David Ely adlı yazarın romanından yola çıkmış. Yine gizli ve garip bir örgüt sözkonusu. Ama bu kez siyasal bir yanı yok. İnsanların belli bir yaşla birlikte gelen yaşlanma ve çirkinleşme komplekslerine dayalı bir film bu... O yaştaki elbette zengin insanlara şu veya bu biçimde yaklaşan örgüt, onlara estetik bir ameliyat sonrasında yepyeni bir yüz ve dolayısıyla kişilik vaad ediyor. Yüzleriyle birlikte bedenleri de gençleşen ve yepyeni bir enerjiyle yeni bir başlangıç yapmaya ve bunun için çok büyük paralar ödemeye hazır insanların müşterilerini oluşturduğu bir büyük organizasyon...

Filmin başında tanıdığımız, bir bankanın yüksek sorumlusu, ama ne özel, ne de mesleki yaşamında artık hiç bir heyecan kalmamış 50 yaşlarındaki bir adam, eski bir arkadaşı aracılığıyla sözkonusu örgütün eline düşüyor ve operasyonu kabulleniyor. Ameliyattan sonra ortaya çıkan, Rock Hudson'un suratını taşıyan genç ve yakışıklı bir adamdır, yani bizzat Rock Hudson'dur. Ailesi ve herkes onu bir kazada öldü sanırken, o California sahillerinde yepyeni bir malikanede, asorti komşular, yeni dostlar ve de yeteneklerine göre saptanmış yeni bir meslekle yaşamaya başlar: ressamlık... Ne var ki insanoğlu kolay kolay mutlu olur mu, elindekiyle yetinir mi? Kahramanımız da bu yeni kimliğe ve hayata alışamıyor, yeni bir ameliyatla yeni bir kimlik kazanmak ve bir başlangıç daha yapmak istiyor. Ama hayatta kaç insana ikinci bir fırsat tanınmıştır ki, bir de üçüncüsü tanınabilsin? Ve tüm bu işlerden sonra yine de halinden memnun olmayanları, acaba hangi işlem beklemektedir?

"Seven Days in May"

Evet, yazılanlar doğru. Oldukça şoke edici bir film bu... Daha ilk filmlerinden başlayarak kamerayı bir sihirbaz gibi kullanmış, değişik açılarda çektiği görüntülerle sanki bir Amerikan dışavurumculuğu yaratmış yönetmenin, yanına James Wong Howe denen görüntü ustasını da alarak yarattığı bir siyah-beyaz büyü dünyası... Gerilimi mükemmel bir başlangıçtan sonra, gerçi filmin uslubu radikal biçimde değişiyor ve California sahillerinde frenetik bir gurup eğlencesine ve dönemin Fransız filmlerini bile kıskandıracak düzeyde çıplaklık içeren orji sahnelerine tanık olarak, biraz şaşırıyorsunuz. Ama sonra hikaye yeniden asıl çizgisine oturuyor ve etkileyici biçimde sonlanıyor. Sunday Express "Başınızın içine yakıcı bir başağrısı gibi yerleşecek olan gerçekten ürkünç bir bilimkurgusal hikaye" derken, Daily Express "Sinemada göregeldiğimiz en korkunç finallerden biri" yargısında bulunmuş. Time Out ise şöyle demiş: "Amerikan sinemasının yaptığı en korkutucu finallerden birine sahip. Zamanında ilgi görmemesine şaşmamak gerek. Ama sonraki kuşaklar bu filmi çok sevdi. Ve yakın zamanda "Suture" adlı şaşırtıcı filmi yapan Siegel-McGehee ikilisinin de bu filme çok şey borçlu oldukları öylesine açık ki!"... Evet, işte böyle. Bu biraz unutulmuş ilgi çekici yönetmeni, herzaman görülmeye değer bu ünlü üçlemesiyle anmış olalım...

GEO, doğadaki güzellikleri anlatır.

Fotoğraf: Ingo Arndt

Avrupa'da her ay 10 milyondan fazla insan GEO okuyor! Dünyanın çeşitliliği karşısında heyecan duyanların, arttıkça artan öğrenme tutkusunu yaşayanların dergisi **GEO artık Türkiye'de.**

Bu ay GEO'da:

İNSAN

Vücudumuzun derinlikleri bir keşif gezisi

Kızım olmadan asla!

Başrolünde Jodie Foster'ı izleyeceğimiz gerilim katkılı dram "UÇUŞ PLANI / FLIGHTPLAN" bu ay sinemalarımızda. Eksantrik gerilim "Tattoo / Dövme" ile adını duyuran yetenekli ve genç Alman yönetmen Robert Schwentke'nin filmi, klostrofobik bir Hitchcock gerilimi tadında. MURAT ERŞAHİN

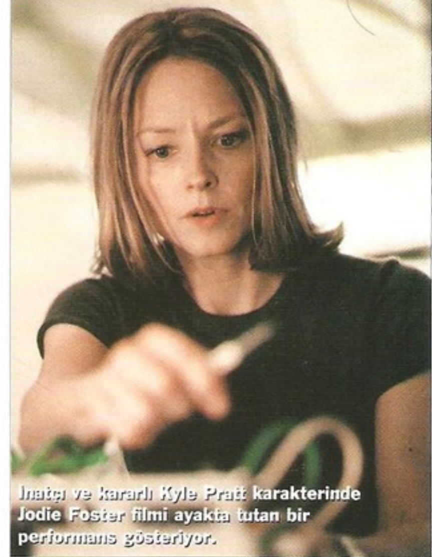
Anahtar kelimemiz "gerilim". Spotta üç kere kullandığımız bu kelime, Hollywood'un formülünü iyi bildiği ve büyük izleyici kitlesinin kesinlikle geri çevirmediği bir tür. Ancak gerçekten iyisine rastlamak oldukça güç. Zaman zaman tıkanan yapımcılar, aradıkları taze tılsımı Avrupa ve Asya'da buluyorlar. Ülkelerinde çevirdikleri filmlerle uluslararası ses getiren sinemacılar bir biri ardına Hollywood'a davet ediliyorlar ve bir Hollywood kokteyli hazırlamak zorunda kalıyorlar. Biraz ondan, biraz bundan, biraz şundan. Ama dikkatli olmak zorundalar. Verdikleri tavizler, büyük pazardaki geleceklerini belirliyor çünkü. Robert Schwentke de Hollywood'un son ithal ürünlerinden. Alman yönetmen, 2002'de ülkesinde çektiği "Tattoo / Dövme" ile gayet iyi bildiğine bize inandırdığı "gerilim" serüvenini yeni dünyaya taşımış. "Apollo 13", "A Beautiful Mind / Akıl Oyunları", "8 Miles", "Cinderella Man" filmlerinin işini bilir yapımcısı Brian Grazer, Peter A. Dowling ve Billy Ray'in yazdıkları senaryoyu, genç Alman yönetmene teslim etmiş. Grazer, sürpriz kararın gerekçesini şu sözlerle açıklıyor: "Robert'in daha önce yönetmiş olduğu 'Tattoo' adlı gerilim filmini izledim. Mantıktan ziyade, duygulara dayanan bir gerilim çalışmasıydı. İzleyiciyi nasıl korkutacağını, nasıl gerilim yaratacağını, filmin her saniyesindeki gerilimin bir sonraki gelişmeye doğru nasıl tırmandırılması gerektiğini biliyordu. Aynı zamanda gerilim filmleri tarzına yepyeni bir anlayış getirmek istediğimizi kavradı." İşte bütün bunlar "Uçuş Planı"nın bir parçası. Sinemalarımıza bu ay konuk olacak "Uçuş Planı / Flightplan"ın başrolünde iki Oscar ödüllü aktris Jodie Foster yer alıyor. "Uçuş Planı"nı, Foster'ın 2002'de David Fincher yönetiminde çektiği kalburüstü gerilim "Panic Room / Panik Odası"nın yerden 37.000 feet (yaklaşık 11.300 kilometre) yüksekte geçen versiyonu olarak da düşünebilirsiniz. Usta aktrisin rol arkadaşları ise, geçtiğimiz aylarda izlediğimiz "The Skeleton Key / İskelet Anahtar" filminde genç avukat rolüyle hatırlayacağınız 1971 doğumlu aktör Peter Sarsgaard , "Yüzüklerin Efendisi" serisinin Boromir'i İngiliz aktör Sean Bean, Eylül sonu izlediğimiz "Upside of Anger / Öfkeli Aşıklar" filminin yıldızlarından Erika Christensen, Kate Beahan ve filmde Foster'ın yedi yaşındaki kızını canlandıran Marlene Lawston.

Eşini yeni kaybetmiş olan Kyle Pratt, kızı Julia ile birlikte Berlin'den New York'a, evlerine uçmak üzere Alto Air'in kıtalararası uçuşu gerçekleştirecek teknoloji harikası E-474 tipi jumbo jet uçağına binerler. Taze kayıplarının acısı anne-kızın yüreğinde derin bir yara açmıştır. Uçak, Atlantik okyanusunu aştığı sırada, uyukladığı koltukta gözlerini açan Kyle, küçük kızı Julia'nın yanında olmadığını görür. Telaşlanan anne, tüm koltukları teker teker kontrol eder ve korkutucu gerçekle karşılaşır: Julia, en küçük bir iz bırakmadan kaybolmuştur. Kyle'ın başına gelen bu olay, uçak yolcuları ve mürettebat tarafından benzer bir yorumla karşılanır: Kyle, kocasını yeni kaybetmiş olmanın acısını henüz üstünden atamamış ve aklını kaybetmek üzere olan bir yolcudur. Üstelik mürettebat dahil, uçağa kızıyla bindiğini gören kimse yoktur. Giderek kalınlaşan esrar perdesine bir de, Kyle'ın kızının isminin, yolcu listesinde bulunmaması eklenir. Uçağın pilotu kaptan Rich ve uçakta görevli

olarak bulunan hava polisi Carson, her ne kadar Kyle'ın ısrarlı iddiasına inanmak isteseler de, eldeki kanıtlar, küçük kızın uçağa hiç binmediğini göstermektedir. Çıldırmanın eşiğine gelen Kyle, bir kişinin bile kendisine inanmadığı bir uçak dolusu yabancı arasında, yerden on binlerce kilometre yüksekte, kızını bulmak için elinden geleni yapacaktır.
700 kişilik yolcu kapasitesiyle adeta dev gibi bir uçağın içinde, "herkese karşı tek başına olmanın" psikolojisiyle, çaresizlik içinde kaybolan kızını arayan annenin trajik durumu, Jodie Foster'ın dengeli ve kusursuz oyunculuğuyla büyük bir inandırıcılığa bürünüyor. Öykünün duygusal boyutu, her an yükselen gerilime ayak uydururken, genel atmosfer bir an olsun izleyicinin filmden kopmasına izin vermiyor. Yaratılan etkileyici klostrofobik ortam ve renklerin başarılı kullanımı, görüntü yönetmeni Florian Ballhaus'un ne denli incelikli bir iş kotardığının en önemli kanıtını oluşturuyor. Öykü, 11 Eylül olayları ve sonuçlarına göndermeler de bulunuyor. 11 Eylül saldırıları sonrası Amerikan toplumunun geldiği nokta filmde önemli bir yer işgal etmiş. Örneğin, uçak yolculuklarında artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Özellikle kıtalararası uçanların içini sinsice bir endişe duygusunun kapladığı, uçuş bitene kadar tüm yolcuların adeta diken üstünde olduğu, bilinen bir gerçek. Uçakla yolculuk yapanların yakından tanıdığı izolasyon, korku ve endişe duygularının, 11 Eylül sonrasında had safhaya çıktığı gün gibi ortada. "Uçuş Planı"nın, öyküsü 11 Eylül 2001 olaylarından önce geliştirildiği halde senaryo üzerinde birtakım değişiklikler yapılmış. İnsanların yanındaki koltukta oturana kuşkuyla bakması, çocuklarını uçağa bindiren aileler arasında korumacılık duygusunun en yüksek seviyeye ulaşması hep saldırı sonucu oluşan travmatik durumlar. Tüm bu yeni hassasiyetler dikkate alınarak, 11 Eylül sonrası başlayan yeni dönemdeki endişe ve korkuları yansıtacak bir senaryo hazırlanmış. Senaryo, insani duygular, ahlaki ikilemler ve diken üstünde bir gerilim sunan yapısıyla dikkat çekici. Yapımda, Hitchcock filmlerini çağrıştıran esrarengiz ve otantik bir hava var. Öykünün, hava bacaları, kuytu köşeleri, gizlenme yerleriyle modern bir jet uçağının izole ortamında geçmesi, bunun en güçlü kanıtı. Filmin senaristlerinden Peter A. Dowling ise, senaryoyu yazarken kafasının içinde beliren çok sade ve basit bir fikirden yola çıktığını belirterek şunları söylüyor: "Çok sevdiğimiz bir insanın aniden ve açıklanamaz şekilde ortadan kaybolması fikri aklımda oluştu. Sinemanın en baştan çıkarıcı temalarından birisiydi bu. Üstelik çağdaş öğelerin yüklenmesi halinde, sınırsız gizem ve gerilim yaratma olasılığını bünyesinde barındırıyordu. Senaryonun odak noktasında, çocuğu aniden ortadan kaybolan bir anne var. Uçakta böyle bir

Uçuş ekibinde kaptan pilotu Sean Bean, hostesleri ise Kate Beahan (solda) ve Erica Christensen canlandırıyor.

çocuğun olduğunu bile kimse hatırlamaz. Böyle bir çıkış noktasından hareket ederek çok farklı yönlere gidebilirdik. Örneğin bir doğaüstü gerilim öyküsü yazılabilirdi. Veya o çocuğu uzaylılar kaçırmış olabilirdi. Tamamen annenin gördüğü halüsinasyonlar olduğu sonucuna varılabilirdi. Bunların hiçbirisi olmayıp, daha farklı yöne kayarak çok gerçekçi bir gerilim filmine temel de oluşturulabilirdi. Gerilim unsuruyla psikolojik boyutun at başı gittiği bir öykü yazdığımı söyleyebilirim."
Deneyimli yapımcı Brian Grazer, başrol için neden Jodie Foster'ı düşündüğünü şu sözlerle açıklıyor: "Böyle bir gerilim filminin başrolü için Jodie Foster'dan daha iyisi olamazdı. İzleyici üzerinde kolayca empati duygusu uyandırabilen bir oyuncudur. Anne rolünü inandırıcı şekilde oynayacağına emindim. Ayrıca rolü gereği, çok önemli sınavlardan geçeceği sahnelerde olağanüstü fiziksel güç ve sağlamlık sergileyeceğinden kuşkum yoktu. Nitekim en zor sahnelerin bile üstesinden kolayca geldi." Filmin kadrosuna Jodie Foster'ın katılmasıyla birlikte prodüksiyon büyük bir enerji kazanmış. Öncelikle senaryoyu yeniden ele alma gereğini hisseden Brian Grazer, filmin öyküsünün Jodie Foster'a göre düzenlenip geliştirilmesi görevini senaryo yazarı Billy Ray'e vermiş. Billy Ray'in görevi, başroldeki Kyle Pratt karakteri üzerinde bazı düzenlemeler yapmakmış. Bu karakterin yeniden yapılandırılması sırasında ismine dokunulmamış. Baş karaktere, hiç kimsenin açıklayamadığı koşullar altında, sevgili kızını bulabilmek için canını dişine takan dul anne kimliği yüklenmiş. Dowling tarafından yazılan ilk senaryo taslağının psikolojik drama açısından büyük potansiyel taşıdığını ifade eden Billy Ray, senaryoyu rötuşlarken uyguladığı yaklaşımı şöyle açıklıyor: "Birbirini hiç tanımayan yabancıları aynı uçağa koyduktan sonra bir miktar gerilim ve kuşku unsuru eklerseniz, insanların baskı altında nasıl tepki vereceğini keşfetmek için yaratıcı yöntemler bulmuş olursunuz. İnsanların birtakım zor kararları alması gerektiğinde ortaya koyduğu davranışlar çok ⇨

İnatçı ve kararlı Kyle Pratt karakterinde Jodie Foster filmi ayakta tutan bir performans gösteriyor.

"Kyle Pratt karakteri son derece zeki ama bir o kadar da istikrarsız ve dengesiz bir kadın. Böyle bir kadına güvenip güvenemeyeceğinizi bilemezsiniz. Jodie'nin bu karaktere büyük miktarda zeka katacağını biliyordum." Billie Ray, yazar

farklıdır. Verilecek kararın iyi veya kötü yönde olması fark etmez. Burada önemli olan hangi insanın hangi durumda nasıl karar verdiğinin net şekilde ortaya konulmasıdır. Bu film her şeyden önce korku ve endişe duyma üzerine bir film. Öykü akışı boyunca olup bitenlerin hepsi, Jodie Foster'ın oynadığı Kyle Pratt karakterinin gözünden anlatılıyor. Kyle Pratt karakteri son derece zeki ama bir o kadar da istikrarsız ve dengesiz bir kadın. Böyle bir kadına güvenip güvenemeyeceğinizi bilemezsiniz. Jodie'nin bu karaktere büyük miktarda zekâ katacağını biliyordum. Beklediğim gibi de oldu. Oynayacağı karakterin yazılması ve geliştirilmesi sırasında sürekli yanımızda bulunarak, olay örgüsünün daha sağlam olması için bize büyük destek verdi."

Oyuncu kadrosunun belirlenmesinin ardından "Uçuş Planı"nın tasarım hazırlığına başlanmış. Filmin prodüksiyon tasarımları yapılırken izleyiciyi direkt olarak olayın içine çekmeyi öngören bir tasarım anlayışı egemen olmuş. Yapımcılar, en önemli konunun, izleyicinin her şeyden önce, kendisini kıtalararası yolculuk yapan devasa görünümlü uçakta, tuzağa düşmüş gibi hissetmesi olduğunu belirtiyorlar. Filmin tamamına yakını, Aalto Air'in E-474 jumbo jeti olarak adlandırılan, yakın geleceğin yüksek teknoloji ürünü, süper yolcu uçaklarından birinde geçiyor. Adı geçen hayali uçağın, yolcuların en üst düzeyde konforuna önem veren, en ileri teknolojiyle donatılmış bir model olması düşünülmüş. Aynı zamanda da küçük bölmelerinde bir çocuğun kaybolabileceği kadar da büyük olması gerekiyormuş. Yapımcı Brian Grazer ile yönetmen Robert Schwentke, beraber tasarladıkları E-474 jumbo jet uçağının, 700'ün üzerindeki yolcu kapasitesiyle yeni jenerasyon uçakların bir örneği olmasını istemişler. Stilize tasarımıyla geleceğin uçak dizaynlarını şimdiden gündeme getiren uçağın son derece şık görünümlü üst güvertesinde şu bölümler yer alıyor: Pilotların görev yaptığı kokpit, geniş ve ferah yapılı first-class yolcu koltukları, koridoru ve mutfağıyla turuncu-beyaz renklerin hakim olduğu first-class yolcu salonu, koltuklarda oturan yolcuların her hareketini gözleyen video monitörleriyle donatılmış iki dev yönetim kabini. Alt güvertede ise geniş bir alana yayılan business-class bölümü. Kırmızı renkli koltuklarla döşenen bu bölümde, iki mutfak ve bir ana kabin daha var. Bu bölümler, spiral şeklindeki merdivenle üst güvertedeki first-class yolcu salonuna açılıyor. Filmde gerilim unsuru yaratmanın anahtarı, bu tek setle ilgili düzenlemelerin gerçekçi şekilde yapılmasından geçiyormuş. Aslında var olmayan böyle bir uçağın en detaylı şekilde hayata geçirilmesi görevini Hollywood'un iki önemli ismi üstlenmiş. Filmin prodüksiyon tasarımlarını Alexander Hammond yaparken, görüntü yönetmenliğini Florian Ballhaus gerçekleştirmiş. Yönetmen Schwentke, her iki isimle yakın işbirliği halinde çalışarak görsel vizyonunu onlarla paylaşmış.

Daha önce, Dr. Seuss'un sevilen çocuk kitabından uyarlanan "The Cat in the Hat" adlı filmin prodüksiyon tasarımlarını hayata geçirmiş olan Alexander Hammond, "Uçuş Planı"ndaki görevine başlarken öncelikle modern uçak tasarımı prensipleri üzerinde yoğunlaşmış. Binlerce uçak görüntüsünü tarayarak düzinelerce proje hazırlamış. Bunların çoğunun planlarını bizzat kendisi çizmiş. Çeşitli uçak üreticisi şirketlerin hazırladığı farklı uçak modellerinden yola çıkarak daha önce hiç görülmemiş unsurlar içeren modeller hazırlamış. Prodüksiyon tasarımcısı Alexander Hammond ve ekibi, öncelikle 90 metre uzunluğundaki uçak setini hayata geçirmişler. Bu setin her iki tarafına büyük yapay köpük bloklarından oluşan iki yan panel yapılmış. Böylelikle uçağın iki yanındaki duvarlar yaratılmış. Los Angeles'ta stüdyo ortamında oluşturulan uçak setinin hazırlanması 16 hafta sürmüş.

Hammond'un bu noktadaki tercihi, iki katmanlı bir uçak seti yaratmak yerine iki aşamalı kullanıma uygun bir set tasarlamak olmuş. Çekimlerin ilk günlerinde üst güvertedeki first-class yolcu salonu işlevini gören bu set, daha sonra gerekli düzenlemeler yapılarak alt güvertedeki business-class yolcu salonuna dönüştürülmüş. Uçağın iç mekan tasarımlarında, günümüz uçaklarındaki

Şeytan aldı götürdü

Uçağın içinde durup dururken kaybolan küçük kız sinema tarihinde yalnız değil. İsterseniz içlerinden bazılarını kısaca hatırlayalım.

"Uçuş Planı / Flightplan"ı izlerken insanın aklına ister istemez büyük usta Alfred Hitchcock'un **"The Lady Vanishes / Bir Kadın Kayboldu"** adlı klasiği geliyor. Üstadın İngiltere döneminin en ünlü filmi olan 1938 tarihli yapım, içerdiği essiz gerilimle karmaşık ve entrikalı bir casusluk öyküsünü büyük bir ustalık ve bir metronom düzeniyle beyazperdeye yansıtıyordu. Ethel Lina White'ın romanından uyarlanan filmde başrolleri Margaret Lockwood ve Michael Redgrave paylaşıyorlardı. 97 dakikalık siyah beyaz sölen, birçok yönetmene yol gösterdi.

"Uçuş Planı"nın referans kabul ettiği filmlerden bir diğeriyse **"Bunny Lake is Missing"**di. İnsanın algıları ve beklentileriyle adeta dalga geçen Otto Preminger başyapıtı, jeneriklerinden itibaren izleyiciyi esir alan nadir filmlerden biriydi. Marryam Modell'in romanından 1965 yılında beyazperdeye uyarlanan sürükleyici ve çağrışımlar uyandıran gerilimde usta aktör Sir Laurence Olivier, Carol Lynley ve Keir Dullea'yı izledik. "Uçuş Planı"nın ikizi olan öyküde, ortada yaşadığına dair en ufak bir kanıt olmayan kızının kaybolduğunu bildiren çaresiz annenin mücadelesini izlemiştik.

"Kayıp"lı filmler listesine bazı örneklerle devam etmek yerinde olur. Bunlardan biri 1993 tarihli **"The Vanishing / Kayıp"**. George Sluizer'in yönettiği gizemli ve ürküten gerilim, Hollandalı yazar Tim Krabbe'nin romanından uyarlanmıştı beyazperdeye. Yıllar önce bir benzin istasyonunda kaybettiği sevgilisini aramaktan asla vazgeçmeyen adamın gerilim dolu öyküsünde Kiefer Sutherland, Jeff Bridges ve Sandra Bullock'a, Nancy Travis eşlik ediyordu. Filmin orijinali, yani "ilk versiyonu", 88'de yine George Sluizer yönetiminde **"Spoorlos"** adıyla çekilmişti. Hollanda-Fransa ortak yapımı film, 93'de yönetmeni ile birlikte Hollywood'a taşınmış oldu.

"The Lady Vanishes"

Bir diğer "kayıp"lı film 1997 tarihli **"Breakdown / Tuzak"**tı. Sonraları "U-571" ve "Terminator 3"ü çekecek olan Jonathan Mostow'un yazıp yönettiği film, sıkı bir aksiyon-gerilimdi ve başrolde Kurt Russell yer alıyordu. Çölün ortasında bozulan arabadan çıkıp, bir kamyona bindikten sonra haber alamadığı kayıp karısını arayan adamın öyküsü oldukça sürükleyiciydi.

"The Forgotten"

2004 tarihli **"Gizemli Parçalar / The Forgotten"**, gerilim destekli dram türüne ve bildik kayıp öyküsüne bilimkurguyu ekledi. Bir anne babaya, çocuklarının asla var olmadığı söyleniyordu ama ana yüreği, içgüdülerine göre hareket ediyor ve gizem dolu gerçeğe ulaşmayı başarıyordu. Julianne Moore'un başrolde olduğu filmin yönetmeni Joseph Ruben'di.

Yönetmen Schwentke, Wes Craven'ın "Gece Uçuşu"nun hemen ardından bir başka dar alanda gerilim örneği veriyor ve işin içine hatırı sayılır bir aksiyon dozu da ekliyor.

çağdaş stil vurgusunu sağlamak amacıyla retro görünüm amaçlanmış. Hazırlanan ikinci sette ise, uçak yolcularının görmediği bölümler hayata geçirilmiş. Kyle Pratt'ın umutsuzca kızını aradığı kargo bölümü, mürettebatın yatak odaları, pilot kabini, ısıtma ve havalandırma bölümleri, kablo sistemleri, elektronik odası, yere iniş cihazları gibi uçağın beyni kabul edilen bölümlerle ilgili çekimlerin tamamı bu sette gerçekleştirilmiş. "Uçuş Planı"nın yönetmeni Robert Schwentke, uçak setinin sıfırdan kurulmasının getirdiği avantajları şu sözlerle değerlendiriyor: "Sıfırdan uçak seti hazırlamanın en önemli avantajı, belirli sahnelerin gerektirdiği alanların özgürce tasarlanabilmesiydi. Örneğin parlak beyaz renklerin hakim olduğu mutfak bölümü, Jodie Foster'in canlandırdığı karakterin hissettiği ürkütücü altüst olmuşluk duygusunu yansıtan bir ayna işlevi gördü. Tavanların yüksekliğini azaltmak suretiyle Kyle ve diğer yolcuların hissettiği 'tuzağa düşmüşlük duygusu'nu arttırdık. Alexander Hammond bu setleri hazırlarken iki farklı açıdan yola çıktı. Bunlardan birisi istenen psikolojiyi uyandırması, diğeri ise işlevsellikti. Uçak tasarımlarını hazırlarken filmdeki karakterlerin içinde bulunduğu psikolojik duruma öncelik verdik. Onların hissettiği her şeyi, izleyicinin de hissetmesini sağlayacak şekilde

Peter Sarsgaard, uçaktaki özel güvenlik görevlisi rolünde Foster'ın karşısında yeralıyor.

bir tasarım çalışması yaptık." Aalto Airlines'a bağlı uçak aslında var olmadığı halde E-474'ün uçuş halindeyken dışarıdan siluetinin gösterilmesi gerekmiş. Film yapımcıları bunun çaresini Rob Hodgson - Henric Nieminen ikilisine bağlı görsel efekt çalışmasında bulmuşlar. Hammond'un hazırladığı tasarımın, 9 metre yüksekliğinde bir maketi hazırlanmış. Çalışır durumdaki bu dev maketin, uçağın uçuşunun dışarıdan gösterildiği sahnelerde kullanılması yoluna gidilmiş.

Uçak setinde görev yapan aktörler ve teknik ekiplerin, bu çalışmalar sırasında klostrofobik ortam yüzünden iç sıkıntısı hissetmesi kaçınılmaz olmuş. Görev yapan herkes bu duyguyu sonuna kadar hissetmiş. Prodüksiyon ekiplerinin belli ölçüde rahatla-

Uçak içi sahnelerinin tümü özel olarak kurulan bir sette gerçekleştirilmiş.

ma hissettiği dönemler de olmuş tabii. Bunların başında Long Beach'te gerçekleştirilen birkaç günlük dış mekan çekimleri yer almış. Ayrıca Mojave Çölündeki küçük bir havaalanında yapılan dış mekan çekimleri de önemli bir deşarj sağlamış. Bu iki kaçamağın dışında filmin tek dış mekanı ise Almanya'nın başkenti Berlin olmuş. Prodüksiyon ekipleri Berlin'de iki hafta süreyle çekim yapmışlar. Her ikisi de Alman asıllı olan yönetmen Robert Schwentke ile görüntü yönetmeni Florian Ballhaus, Berlin kentinin çağdaş ve klasik mimari yapılardan oluşan özgün atmosferini yakalayacak nitelikte çekimler gerçekleştirmişler. Berlin'in yanısıra Leipzig kentinde de üç günlük çekim yapılmış. Bu kentteki çekimlere, tamamen cam ve çelikten oluşan yeni havaalanı ev sahipliği yapmış. Yönetmen Robert Schwentke, filmin başlangıç sahneleri için neden Berlin'in tercih edildiğini, "Çekim mekanlarının belirlenmesi sırasında karakterlerin iç dünyasını yansıtması hedeflenir. Bu durum özellikle Berlin için doğruydu. Bağlantısızlık, kopukluk ve tutarsızlık hissi veren, biraz da gerçeküstü öğeler içeren bir kent olsun istedik. Berlin'de sayısız kış geçirmiş bir Alman olarak bu kentin filmin başlangıç sahneleri için istenen duyguyu sağlayacağını biliyordum" şeklinde açıklıyor.

"Uçuş Planı", iyi çekilmiş, iyi oynanmış, yerinde bir gerilimin duygu dolu bir annelik öyküsüyle desteklendiği etkileyici bir film. Schwentke'yi takip edenlerin ve Foster hayranlarının kaçırmaması gereken iyi "planlanmış" bir seyirlik. ■

Hollywood'un Almanya'dan transferi

"Uçuş Planı" kendisinden çok şey bekleyenleri hayal kırıklığına uğrattı uğratmasına ama ROBERT SCHWENTKE, özellikle filmin 50 dakikasında gösterdiği sıradışı yönetmenlik performansıyla hala umut vaat eden bir isim.

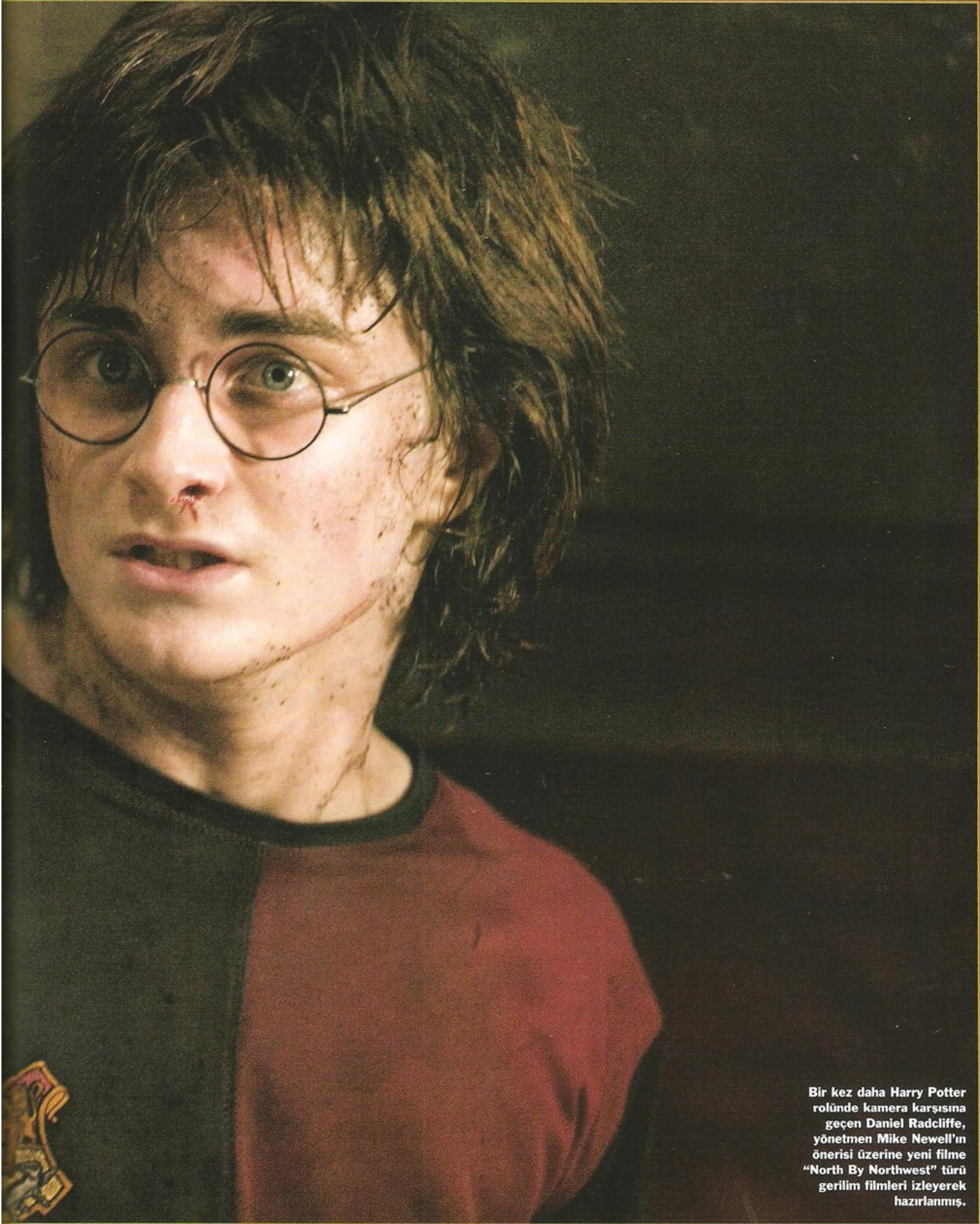

Schwentke Hollywood'da kalıcı olacağa benziyor.

"Uçus Planı" üzerine "Benim vizyonumda atmosfer ve ambiyans gibi unsurlar hayati önem taşır. Ulasmak istediğim gerilim unsuruna atmosfer ve ambiyans aracılığıyla varmaya calısırım. Bir yönetmen olarak kendine özgü bir dünya yaratmayı severim. Bu dünyanın kendi kuralları, sesleri, renkleri, dokusu vardır. Bunu yaparken izleyicinin duygusal düzeyiyle yakından ilgilenmeye devam ederim. Umarım ki, bu filmde kurduğum ortam da ürkütücü, ilgi çekici ve etkileyici olacaktır," diyen Schwentke 1968 Stuttgart, Almanya doğumlu. Sinema eğitimini Columbia Üniversitesi ve Amerikan Film Enstitüsü'nde tamamladı. Öncesinde, Tübingen'de Karls Üniversitesi'nde felsefe okudu. 98'de senaryosunu yazdığı "Tatort: Bildersturm", prestijli Afolf Grimme Ödülü'ne aday gösterildi. Sıcak ve ıssız Kaliforniya çölünde, calınan mafya parası yüzünden iki adamın kendi yasamları için verdikleri mücadeleyi anlattığı "Heaven!" adlı kısa aksiyon, ilk filmi oldu Schwentke'nin. 1998 ile 2001 arası TV için filmler çekti ve senaryolarını yazdı. 2002'de ise kendisine uluslararası ün getirecek ve kendi ülkesinde "yeni bir büyük yetenek" olduğunu ilan edecek filmini, ülkemizde de büyük beğeni ile karsılanan ilk uzun metrajlı filmi "Tattoo / Dövme"yi çekti. Senaryosunu yazıp yönettiği yapım, "kapkara bir mücevher" olarak nitelendirildi. Psikolojik alt metne sahip etkili bir gerilim duygusunu, güçlü bir dram örgüsüyle isledigi filmi, Almanya'nın "Seven / Yedi"ye cevabı olarak lanse edildi. Sürükleyici, tüyler ürpertici ve sürpriz dolu polisiye, Batılı eleştirmenlerce insan sapkınlığını kabullenişi ve acımasızca çizdiği kötülük tablosuyla, üstün nitelikli bir "janr" filmi olarak değerlendirildi. (Meraklısına özel not: Schwentke, filminin acılıs planını çok sevdiği yönetmen Robert Aldrich'in 1955 yapımı "Kiss Me Deadly / Beni Öldüresiye Öp"ten aldığını itiraf etmis. Fakat filmde kendi sesini bulup bunu bütüne yaymayı basarmıs). Schwentke, 2003'te yazıp yönettiği ikinci uzun metrajı "Eierdiebe / The Family Jewels" adlı romantik komediyle, izleyici kitlesini sasırttı. Filmin espri yeteneği ve insancıl yanı oldukça güçlü bulundu. 2005'te "Uçuş Planı" ile Hollywood'a terfi eden! yönetmen, su an sadece adları belli olan iki filmi yönetecek. Oyuncu kadroları dahi belli olmayan filmlerden ilki, gerilim-aksiyon "Runaway Train" diğeri ise gizem dolu bir dram olan "The Deep Blue Goodbye". Her iki filmin vizyon tarihi ise 2007.

Hogwarts'da ihtiras rüzgarları

Yeni Harry Potter macerasının seyirciyle buluşma vakti geldi. Serinin en uzun, en heyecanlı ve en ürkütücü bölümü olan "HARRY POTTER VE ATEŞ KADEHİ" (Harry Potter and the Goblet of Fire) bu ay dünyayla aynı anda sinemalarda olacak. Yeni yönetmen Mike Newell'ın seriye neler katacağı merakla bekleniyor. Harry Potter hayranlarının sinemaları doldurmak için sebebe ihtiyacı olmadığı muhakkak ama biz yine de bu bölümü izlemek için her zamankinden fazla sebebimiz olduğunu hatırlatmak isteriz. Başlangıç olarak Lord Voldemort'un 30 yıl sonra mezarından kalktığını ve kahramanlarımızın ilk kez gerçek anlamda ölüm ve aşkla tanıştıklarını söyleyelim.

SENEM ERDİNE

Bir kez daha Harry Potter rolünde kamera karşısına geçen Daniel Radcliffe, yönetmen Mike Newell'ın önerisi üzerine yeni filme "North By Northwest" türü gerilim filmleri izleyerek hazırlanmış.

Deligöz Moody/Brendan Gleeson

Bir zamanlar Azkaban hapishanesinin hücrelerini kötü büyücü Voldemort'un yandaşlarıyla doldurmuş efsanevi bir karanlık büyücü avcısıdır. Hogwarts'ta, Karanlık Sanatlara Karşı Savunma Dersi'nin yeni hocası olarak çıkar karşımıza. Deligöz Moody, kötülere karşı verdiği yıllar süren zorlu mücadelenin yüzünde ve ruhunda açtığı yaralar nedeniyle, paranoyanın sınırlarında dolaşan biraz ürkütücü bir tiptir ilk bakışta ama her şeyi gören sihirli mavi gözü sayesinde en kuytu karanlığa saklanmış olsa da kötülüğü bulup çıkarmak konusunda hala büyük bir ustadır. Harry'yle ilgili esrarengiz gelişmeleri endişe verici bulan okul müdürü Profesör Dumbledore, Karanlık Sanatlara Karşı Savunma Dersi'nin bu yeni ve eksantrik hocasından sihirli gözünü küçük büyücünün üzerinden ayırmamasını ister.

Deligöz Moody'yi, "Braveheart"ta rol aldıktan sonra büyük Hollywood filmlerinin vazgeçilmez karakter oyuncularından biri haline gelen İrlandalı ünlü aktör Brendan Gleeson oynuyor. Oyuncu olmaya karar vermeden önce o da bir öğretmenmiş ve Deligöz Moody karakteri ona eski öğretmenlerinden bazılarını hatırlattığı için ilgisini çekmiş. "Tıpkı bazı eski öğretmenlerim gibi onun da kitabı takip etmek ya da ılımlı bir giriş yaparak öğrencilerin kalbini kazanmak gibi zırvalıklarla uğraşacak zamanı yok" diyor. "Çünkü bu çocukların bir an önce neyle karşı karşıya olduklarını görmeleri gerektiğini düşünüyor."

Yeni öğretim yılı, Hermione (Emma Watson), Ron (Rupert Grint) ve Harry (Daniel Radcliffe) arasındaki dostluğun sınanmasına kadar varacak önemli gelişmelere gebe.

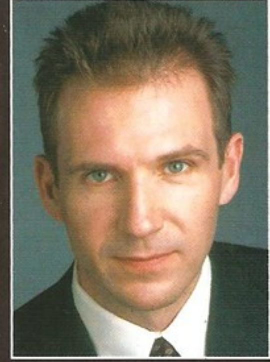
Yukarıda da söylediğimiz gibi yeni macerayı izlemek için her zamankinden fazla sebebimiz var. Bir kere, giderek karanlıklaşan ve kahramanlar büyüdükçe yetişkinlerin dünyasına biraz daha yaklaşan yeni maceraların, çocuklar kadar yetişkinlerin de ilgisini çekmeye başladığı bir gerçek. Bu bölüm de, serinin en fazla aksiyon içeren, en heyecanlı, en ürkütücü ve en karanlık bölümü olarak biliniyor. Karanlık büyücülerin başı, yani kötülüğün kaynağı Lord Voldemort'un 30 yıl sonra mezarından kalkıp ete kemiğe bürünmesiyle birlikte işler iyice ciddiye biniyor ve tehlike ölümcül bir boyut kazanıyor. Lord Voldemort'un Ralph Fiennes gibi uç noktadaki ruh durumlarını büyük bir başarıyla yansıtan, sapkın ya da korkutucu karakterleri oynarken büyük bir inandırıcılık gösteren bir aktör tarafından canlandırılıyor olması beklentimizi yükselten etkenlerden birisi. Üstelik filmle ilgili röportajlarına bakıldığında aktörün, yönetmen Mike Newell'la bir-

likte bu karakter üzerinde bir hayli düşündüğü ve Lord Voldemort'u olabilecek en ürkütücü biçimde perdeye yansıtmak için ayrıntılı bir karakter analizine giriştiği anlaşılıyor. Filmin merkezinde yer alan Üçbüyücüler Turnuvası ise macerayı her zamankinden tehlikeli, görkemli ve heyecan verici kılıyor. Harry'nin ateş püskürten ejderhalarla savaşmasını, tuhaf yaratıklarla dolu büyük bir gölün derinliklerinde ve uçsuz bucaksız, karanlık bir labirentin içinde mücadele vermesini gerektiren, birbirinden zorlu üç etaptan oluşan Turnuva sahneleri, aksiyon sevenleri mutlu edecek kadar zengin ve görkemli görünüyor. Ayrıca yeni macera, yetişkinliğe adım atan Harry ve arkadaşlarının ilk aşklarına ve ilk gençlik sancılarına tanık olmak bakımından da ilgi çekici bulunabilir. Bu bölümün başlıca temalarından birisi olan aşk, bu yıl Hogwarts'ı etkisine almış durumda. Harry, kendisinden bir sınıf küçük olan okul arkadaşı Cho Chang'in büyüsüne kapılırken, Ron ve Hermione birbirlerine her zamankinden biraz

Lord Voldemort/Ralph Fiennes

Edebiyat tarihinin en güçlü kötü karakterlerinden birisi olmaya aday Lord Voldemort, Harry'nin annesiyle babasının ölümünden sorumlu karanlık büyücüdür. Büyücüler dünyasında hiç kimsenin adını bile telaffuz etmeye cesaret edemediği Karanlık Lord'u ilk kez bu bölümde, hem de ete kemiğe bürünmüş halde göreceğiz. Voldemort'un ölümcül lanetinden kurtulabilen yegane insan olan Harry ona karşı tarifi olmayan bir nefret duyuyor şüphesiz; Voldemort da ona karşı, çünkü Harry'yi öldürmek istediği için bütün güçleri elinden alınmış durumda. Karanlık Lord, eski gücünü ve bedensel varlığını yeniden kazanmak için elinden geleni ardına koymayacak ve nihayet bu bölümde Harry ile aralarındaki büyük yüzlesme gerçekleşecek. Bu rolde Ralph Fiennes'i izleyeceğiz. Yönetmen Mike Newell, Lord Voldemort'un perdeye basit bir karikatürün ötesine geçen, gerçekçi ve ürkütücü bir karakter olarak yansımasındaki en önemli rolün ona ait olduğunu söylüyor. "Red Dragon"daki gibi bir psikopatı da "Maid in Manhattan"daki gibi zarif bir beyefendiyi de aynı inandırıcılıkla oynamayı basaran aktör, Lord Voldemort'u nasıl yorumladığını şöyle açıklıyor: "Kötülüğün kaynağı olan birini oynamak zor. Bu karaktere insani özellikler vermemiz gerektiğini düşündük Mike'la, çünkü mutlak kötülüğü canlandırmak imkansız. Kötülük bol bol dis gıcırdatmak ve etrafa tükürükler saçmak seklinde yorumlanıyor çoğu zaman. Bense Voldemort portremin çok daha derin ve gerçek bir kötülüğün tasviri olmasını istedim. Bu da genellikle korku, umutsuzluk ve mutsuzluktan kaynaklanır."

Stüdyo, Lord Voldemort'un filmdeki görümünü gizli tutuyor. Kafası, kolları ve göğsü tamamen tıraş edilen aktörün, performansını zorlaştırmayacak hafif ama etkili bir makyajı tercih ettiğini ve ipeksi hafif bir pelerinle uçan bir sürüngeni andıracağını biliyoruz ama o kadar. Dolayısıyla şimdilik Ralph Fiennes'in fotoğraftaki normal haline bakıp hayal gücümüzü çalıştırmakla yetinmek durumundayız.

Rita Skeeter/Miranda Richardson

Deligöz Moody tarafından birtakım esrarengiz güçlerin tehdidinden korunmaya çalışılan Harry, öte yanda bambaşka bir silahla üzerine gelen bir başka düşmanca gücün saldırısına karşı kendini savunmak durumunda kalır. Daily Prophet gazetesindeki dedikodu köşesinde skandal peşinde koşan ve okuyucunun ilgisini çekebilmek uğruna gazetecilik ilkelerini hiçe sayan önyargılı ve asılsız haberler yapan Rita Skeeter'ın yozlaşmış basının Hogwarts dünyasındaki temsilcisi olduğunu söyleyebiliriz. Harry'nin her söylediğini yanlış yorumlayan bu kadın, küçük büyücünün canını fena halde sıkacak.

Rite Skeeter'ı, "Güneş İmparatorluğu", "Saatler", "Hayalet Süvari" gibi filmlerde birbirinden çok farklı rollerde izlediğimiz İngiliz oyuncu Miranda Richardson oynuyor. Daha önce 1985 yapımı filmi "Dance With A Stranger"da da Mike Newell'le çalışmışlığı bulunan oyuncu en son Joel Schumacher'in "The Phantom of the Opera" uyarlamasında rol almıştı. Rita Skeeter için şöyle diyor Richardson; "Kafasında önceden yazdığı bir hikaye var zaten. O hikayeye ulaşmak için yapamayacağı şey yok. Tehlike yükseldiğinde daha da heyecanlanıyor, özellikle de yaklaşan bir felaket, ölüm tehlikesi ya da tehdit söz konusu olduğunda."

farklı duygular hissetmeye başladıklarını fark ediyorlar. Bu arada Turnuva'ya katılan büyücülük okullarından biri olan Beauxbatons Akademisi'nin müdiresi Madam Maxime ile Hagrid arasında da romantizm rüzgarları esiyor.

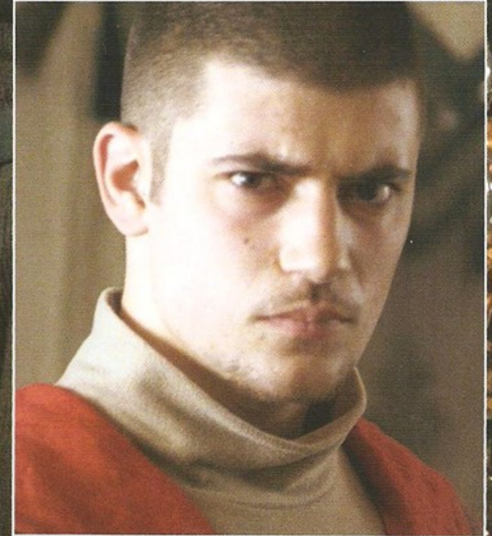
Filmin yapımcısı David Heyman, "Bu bölüm, yönetmenini en çok zorlayacak bölümlerden biriydi" diyor. "Hem karanlık ve ürkütücü bir gerilim çekebilecek, hem nefes kesici aksiyon sahneleri planlayabilecek hem de ergen olmanın ne kadar sancılı ama aynı zamanda komik bir durum olduğunu anlayan ve hissettirebilen bir yönetmene ihtiyacımız vardı. Birbirinden çok farklı türde filmler olan 'Dance With A Stranger', 'Donnie Brasco' ve 'Dört Nikah Bir Cenaze'ye baktığınız zaman Mike Newell'ın ne kadar az bulunan, çok yönlü bir yeteneğe sahip olduğu hemen anlaşılıyor." Ve işte size yeni macerayı izlemek için iyi bir sebep daha. Farklı türlerdeki başarısı ve oyuncularından iyi performans almak konusundaki becerisiyle tanınan, üstelik romanlardaki İngiliz tarzını ve anlayışını en iyi yansıtabilecek yönetmenlerden biri olduğu tahmin edilen İngiliz yönetmen Mike Newell'ın seriye neler katacağını ve nasıl bir fark yaratacağını hepimiz merak ediyoruz. "Bana göre film esas olarak bir gerilim hikayesi" diyor yönetmen. "Turnuva heyecanından tutun da Hogwarts'taki büyük Noel Balo'sunda yaşanan hayalkırıklıklarına ve mizah kadar bir sürü harika bölüm var ama hikayeyi asıl sürükleyen, gerçek bir düşmanın Harry'nin peşinde olmasından ve ona karşı koyabilecek tek gücün de Harry'de bulunmasından kaynaklanan muhteşem bir gerilim."

Şimdi, yedinci romanın yayınlanmasıyla ta-

Hızla yaklaşan tehlike, Hogwarts'ta ilk kez bu kadar büyük bir paniğe neden oluyor.

mamlanacak olan J.K. Rowlings'e ait Harry Potter serisindeki dördüncü roman olan "Ateş Kadehi"nin hikayesine göz atalım önce. Harry Potter'ı çok zor günler beklemektedir. Eskisinden çok daha sık kendini hissettirmeye başlayan alnındaki yaranın verdiği acıyla korkunç kabuslar gören kahramanımız, arkadaşları Ron ve Hermione'yle birlikte Quidditch Dünya Kupasını izlemeye giderken kabuslarından da kaçabileceğini düşünür ama Dünya Kupası'nı izlemeye gelenlerin kaldığı kamp sahasında gökyüzü Lord Voldemort'a ait korkunç bir işaretle aydınlandığında bir an önce Hogwarts'a dönüp, Profesör Dumbledore'ın korumasına sığınmaktan başka bir şey düşünemez. Ancak bu yıl Hogwarts'ta da tuhaf şeyler dönmektedir. Dumbledore, büyücülük dünyasının en tehlikeli ve en heyecanlı yarışmalarından birisi olan Üçbüyücüler Turnuvası'nın yıllar sonra yeniden Hogwarts'ta düzenleneceğini açıklar. En büyük ve en prestijli üç büyücülük okulundan birer temsilcinin yarışacağı Turnuva, ölümcül tehlikelerle dolu üç zorlu etaptan oluşmaktadır. Yarışmacıları tespit edecek olan sihirli Ateş Kadehi'nin etrafında düzenlenen törende ismi açıklanan ilk kişi Durmstrang Ensitüsü'nün Quidditch yıldızı Viktor Krum olur. Kadehten çıkan ikinci isim Beauxbatons Akademisi'nin güzel yarışmacısı Fleur Delacour'unki, üçüncüsü de Hogwarts'ı temsil edecek olan Cedric Diggory'ninkidir. Ancak beklenmedik bir anda Kadeh dördüncü bir isim daha belirler; Harry Potter. Henüz 14 yaşında olan Harry, kurallara göre yalnızca 17 yaş üzerindekilerin katılabileceği bu zorlu yarışa girmek için çok gençtir oysa. Ayrıca Kadeh'in içi-

Viktor Krum/Stanislav Ianevski

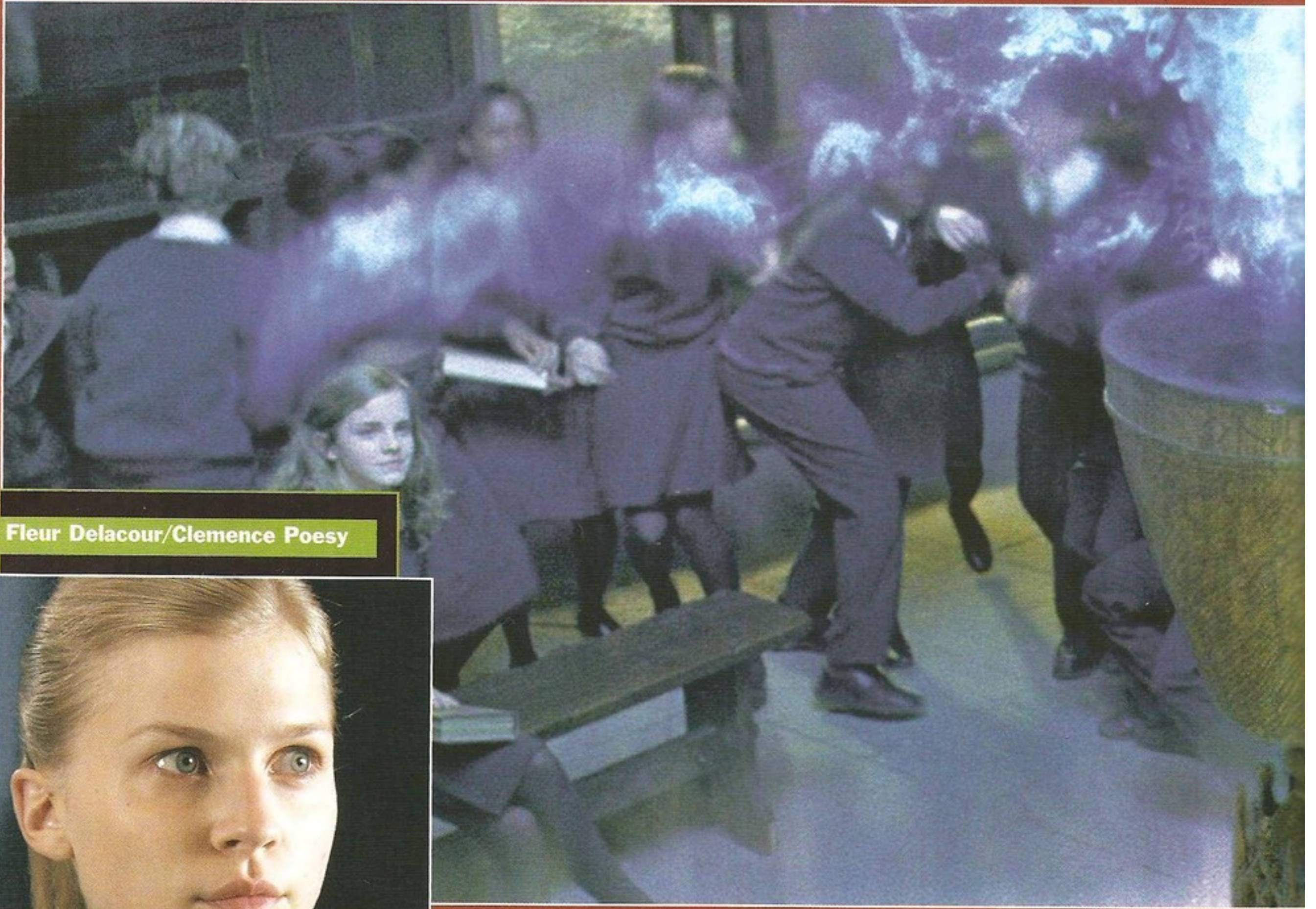

Üçbüyücüler Turnuvası'na katılmak üzere Hogwarts'a gelen, gizemli okul müdürü Igor Karkaroff liderliğindeki Durmstrang Enstitüsü'nün öğrencilerinden birisi olan Viktor Krum, Turnuva'da okulunu temsil etmek üzere seçilir. Bu yakışıklı ve soğukkanlı genç, aynı zamanda Bulgar Milli Quidditch Takımı'nın yıldız oyuncularından birisi, hatta dünyanın en iyi Quidditch Arayıcıları'ndandır. Hermione'ye yakından ilgi göstermesi Ron'u çileden çıkarır.

Bu rol için hem istenen görünüme, hem gereken atletik özelliklere hem de oyunculuk yeteneğine sahip birini bulabilmek için uzun süre uğraşan yapımcılar, sonunda casting yönetmeninin tamamen tesadüf eseri İngiltere'deki bir yatılı okulun koridorunda keşfettiği Stanislav Ianevski'de karar kılmış. Dört yıldır okul için İngiltere'de bulunan Bulgaristan doğumlu 20 yasındaki Ianevski daha önce oyunculuk yapmamıs ama doğal bir yeteneğe sahip olduğu söyleniyor.

⇨

Fleur Delacour/Clemence Poesy

Beauxbatons Akademisi'nin Üçbüyücüler Turnuvası'ndaki temsilcisi seçilen Fleur Delacour, Turnuva'da Harry Potter, Cedric Diggory ve Victor Krum'a karşı mücadele edecek. Turnuva'da yarışan tek kız o. Üstelik çok güzel ve zarif, ama aynı zamanda çok ciddi. Fiziksel cazibesiyle birleşince iyiden iyiye güç kazanan büyü yeteneği erkekler üzerinde bir hayli etkili oluyor, özellikle de Ron Weasley üzerinde.
Bu rolde, Fransız oyuncu Clemence Poesy'yi izleyeceğiz. Kendi ülkesinde bir hayli tanınmış bir oyuncu Poesy. İlk İngilizce rolünü BBC'nin "Gunpowder" adlı dizisinde oynayan ve çok başarılı bulunan genç oyuncunun, "Ateş Kadehi"ndeki rolüyle uluslararası bir çıkış yapması bekleniyor. Yönetmen Mike Newell, "Clemence'te Fransızlara özgü bir ağırbaşlılık ve zarafet var ama aynı zamanda tıpkı Fleur gibi o da çok güçlü ve kararlı bir kız."

ne ismini koymadığından emindir. Ne var ki Ateş Kadehi'nin kararı bağlayıcıdır ve Harry yarışa katılmak zorundadır. Bu arada dedikodu gazetecisi Rita Skeeter'ın gazetesinde başlattığı Harry Potter'ı karalama kampanyası, Harry'nin en yakınlarını bile etkiler. Hatta Ron bile "şöhret peşindeki" arkadaşının Ateş Kadehi'ni yanıltacak bir numara yaparak kendi ismini seçmesini sağladığına inanmaya başlamıştır. İsmini Kadeh'in içine koyan kişinin Harry'nin hayatına kast ettiğinden şüphelenen Profesör Dumbledore, Karanlık Sanatlara Karşı Savunma Dersi'nin yeni hocası Alastar "Deligöz" Moody'den küçük büyücüye göz kulak olmasını ister. Boyunu aşan tehlikelerle karşılaşmaya hazırlanan Harry ise Turnuva'da başına geleceklerden çok güzel tebessümüyle kalbini çalan Cho Chang'ı Noel Balosu'na davet etmekten çekinmektedir. Tam bu sırada Hogwarts'ta işlenen bir cinayet herkesin tüylerini diken diken eder. İyice korkan ve Voldemort'la ilgili kabusları sıklaşmaya başlayan Harry, çareyi Prof. Dumbledore'a başvurmakta bulur. Ancak artık Hogwarts'ın bilge müdürü bile onun endişelerini yatıştırabilecek durumda değildir.

Dördüncü filmde yine Harry Potter rolünde karşımıza çıkacak olan Daniel Radcliffe, bu film için, yönetmeni Mike Newell'ın önerileri doğrultusunda, "North By Northwest" türü gerilim filmleri izleyerek hazırlanmış. "Harry'nin en sevdiğim tarafı, klasik anlamda bir kahraman olmaması" diyor genç oyuncu. "Kırılgan, korkuları var. Bir sürü insana yardım ediyor olsa da bence hep geçmişini unutup bu 'kahramanlık' hikayesine bir son vermek istiyor; ama Ateş Kadehi'nden onun ismi çıkınca bir kez daha bütün dikkatler onun üzerinde toplanıyor." Üstelik bu kez güvenecek kimsesi yok. İnsanlar ismini Kadeh'in içine kendisinin koymuş olduğundan şüpheleniyorlar. Güvenebileceği ve sığınabileceği tek insan olan Profesör Dumbledore'un olanları açıklamakta çaresiz kaldığını görmekse Harry'nin hissettiği yalnızlığı ve korkuyu daha da büyütüyor. Dumbledore'u canlandırmak üzere ikinci kez kamera karşısına geçen Michael Gambon, "Artık Dumbledore da kontrolü kaybetmiş durumda, o da korkuyor" diyor. "Omuzlarında çok ağır bir yük var. Öğrencilerin güvenliğini sağlamak zorunda ama düşman Hogwarts'ın kapılarından içeri girdiğinde o bile ne yapacağını bilmiyor."

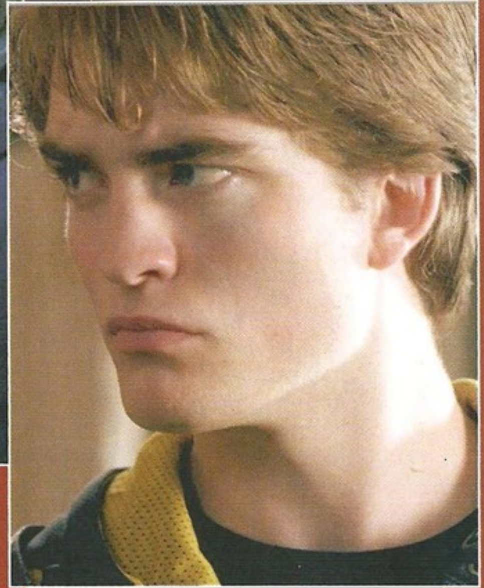
Karanlık Sanatlara Karşı Savunma Dersi'nin yeni hocası Deligöz Moody'nin otoriter yaklaşımı ve Rita Skeeter'ın başlattığı karalama kampanyası yüzünden kafası iyice karışan Harry, olaylar geliştikçe annesiyle babasını öldüren Lord Voldemort'la yüzleşmesinin kaçınılmaz hale geldiğini hissetmeye başlıyor. Da-

Üçbüyücüler Turnuvası'na katılacak yarışmacıları belirleyen sihirli Ateş Kadehi'nden çıkan son isim herkesi şaşırtıyor.

niel Radcliffe, "Düşmanlık kelimesi Lord Voldemort'la Harry arasındaki ilişkiyi tarif etmekte yetersiz kalıyor" diyor. "Harry Voldemort'tan benliğinin her zerresiyle nefret ediyor. Annesiyle babasının intikamını almak için onu öldürmek istiyor ama aynı zamanda ondan deli gibi korkuyor." Lord Voldemort ise, lanetinden kurtulup hayatta kalmayı başaran bu çocuğun kendisininkini aşan bir efsaneye dönüşmekte olduğunu görmekten duyduğu müthiş öfkeyle bir an önce yeniden insan formu kazanmak ve başladığı işi bitirip Harry'yi öldürmek için Hogwarts'a dönmek istiyor. Ve 30 yıllık bir mücadeleden sonra nihayet bunu başarıyor. Bu filmde ilk kez kanlı canlı karşımıza çıkacak olan Karanlık Büyücü'yü canlandıran Ralph Fiennes bu bölümün en önemli kozlarından birisi. "Red Dragon" ve "Örümcek" filmlerindeki performanslarını hatırladığımızda sıradışı ve hastalıklı ruh durumlarını canlandırmakta ne kadar başarılı olduğunu gördüğümüz aktör, yönetmen Mike Newell'ın en güvendiği oyuncularından biri aynı zamanda. "Voldemort rolünde Ralph gerçekten çok ürkütücü" diyor yönetmen. "Bu filmde onu perdede gördüğüm zaman yerime mıhlanıp kalıyorum." Voldemort'un içindeki kötülüğü reddedilmiş bir çocuk olmasına bağlayan Fiennes, Voldemort'u nasıl yorumladığını şöyle anlatıyor: "Voldemort mutsuz bir çocukluk geçirmiş ve içindeki öfke, kıskançlık ve nefret daha o zamanlar kök salmaya başlamış. Mike, ruh halindeki beklenmedik değişimler ve ani öfke patlamaları üzerine gitmek istedi. Dolayısıyla Harry'ye öfke kustuğu anların yanısıra ona karşı çok nazik olduğu anlar da var. Yani ne yapacağını asla bilemiyorsunuz. Nazik görünen ama her an şiddet göstermesinden çekindiğiniz insanlar daha korkutucudur. Masanın öbür yanında oturmuş size bir bardak şarap ikram eden ve bir hediye veren adamın karısını defalarca bıçaklayarak öldürmüş olduğunu bilmek çok sinir bozucu bir durumdur."

"Ateş Kadehi", Lord Voldemort'un insan formu kazanıp yeniden dünyaya dönmesiyle zirveye yükselen dehşetin dışında Turnuva sahnelerindeki macera duygusunun damgasını vurduğu bir bölüm olarak hatırlanacak gibi görünüyor. Harry'nin, Turnuva'nın birinci etabında karşı karşıya geldiği dev boyutlardaki ejderha, hem bilgisayar animasyonu hem de gerçeğe yakın boyutlarda inşa edilen bir kopya kullanılarak görüntülenmiş. Yarışmacıların vahşi yaşamın bütün azametiyle devam ettiği büyük bir gölün derinliklerinde mücadele verdikleri ikinci etap sahnelerinin çekimiyse, prodüksiyon ekibinin üç aylık bir çalışma sonucunda inşa ettiği Avrupa'nın en büyük sualtı çekim tankında gerçekleştirilmiş. Bu süreçte, diğer oyuncu arkadaşlarıyla birlikte dalış dersleri

Cedric Diggory/Robert Pattinson

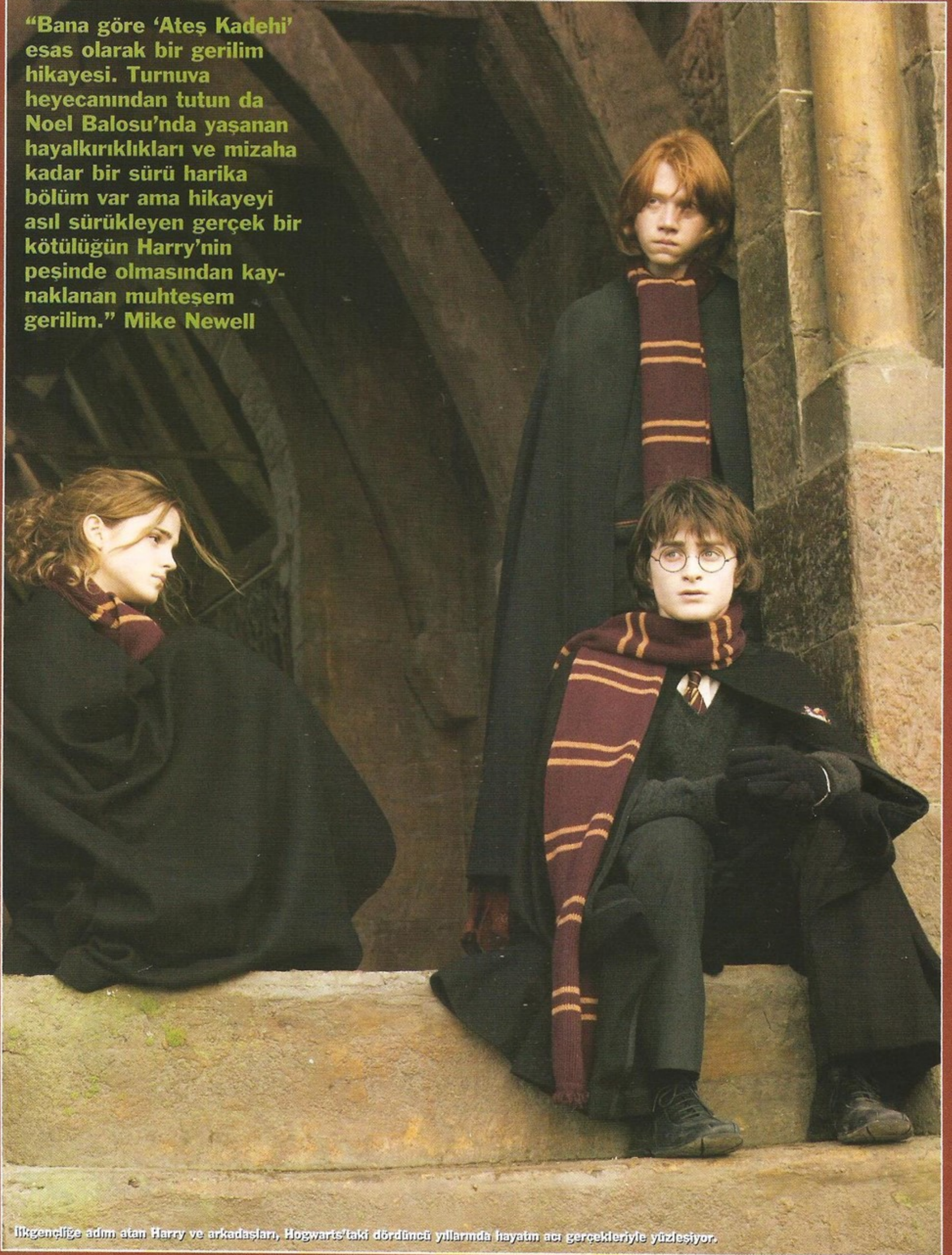

Ateş Kadehi, Üçbüyücüler Turnuvası'nda Hogwarts'ı temsil etmek üzere Hufflepuff'ın altın çocuğu Cedric Diggory'yi seçtiğinde kimse şaşırmaz, çünkü filmin yönetmeni Mike Newell'ın da söylediği gibi "Cedric, bir Hogwarts şampiyonundan beklediğiniz her şeye sahiptir." Rekabet duygusu güçlüdür ama kurallar dahilinde sportmence savaşır. Kısacası bütün kızların rüyalarını süsleyen tipik bir kahramandır, ne yazık ki Harry'nin gönlünü kaptırdığı güzel Cho Chang'ın da. Buna rağmen Turnuva'da Hogwarts için Harry'yle omuz omuza mücadele ederler.

Cedric'i, 19 yaşındaki İngiliz oyuncu Robert Pattinson oynuyor. Mike Newell'a sorarsanız Pattinson, "okulun popüler çocuğu"nu oynamak için yaratılmış adeta. Sinemaya, Uli Edel'in filmi "Sword of Xanten" ile başlayan aktör, ekibe yeni katılan genç oyuncuların çoğu gibi deneyimsiz sayılmaz. Daha önce birlikte çalıştığı tiyatro topluluğunun sahnelediği birçok oyunda başrol oynamış.

"Bana göre 'Ateş Kadehi' esas olarak bir gerilim hikayesi. Turnuva heyecanından tutun da Noel Balosu'nda yaşanan hayalkırıklıkları ve mizaha kadar bir sürü harika bölüm var ama hikayeyi asıl sürükleyen gerçek bir kötülüğün Harry'nin peşinde olmasından kaynaklanan muhteşem gerilim." Mike Newell

İlkgençliğe adım atan Harry ve arkadaşları, Hogwarts'taki dördüncü yıllarında hayatın acı gerçekleriyle yüzleşiyor.

Harry'nin ilk aşkı

Dördüncü Harry Potter filminde küçük büyücünün kalbini çalan üçüncü sınıf öğrencisi Cho Chang rolünde karşımıza çıkacak olan Katie Leung, Hamilton Lisesi'nden Hogwarts'a uzanan olağanüstü bir yolculuğun kahramanı.

Bırakın bir Harry Potter filminde rol almayı, oyuncu olmayı bile hayal etmeyen sıradan bir lise öğrencisiyken Harry'nin ilk aşkını oynamak üzere seçilen siz oluyorsunuz ve birdenbire kendinizi yıllardır hayranlıkla izlediğiniz ünlü oyuncularla dolu bir sette, Hogwarts'ın büyülü dünyasında buluyorsunuz. Özellikle de genç seyircilerin kulağına gerçek olamayacak kadar güzel bir rüya gibi geliyor olmalı bu? Ama dördüncü filmde Harry'nin ilk aşkı Cho Chang'i oynamak üzere 5000 aday arasından seçilen Katie Leung'un yaşadığı tam da böyle bir şey. Londra'daki seçmelere katıldığında hiçbir oyunculuk deneyimi yokmuş. Bir tek okul piyesinde bile rol almamış. "Biraz dans deneyimim vardı o kadar" diyor bir röportajında. "Oyuncu olmayı hayal eden kızlardan değildim. Aslında bayağı utangaç bir tipim. Öyle ki günlerce hiç kimseyle konuşmadan okula gidip gelebilirim. Sınıfta parmağımı kaldırıp soru soramam. Dikkat çekmekten nefret ederim. Dolayısıyla bu işe girmeyi hayal bile etmemiştim. Oyunculuk yalnızca özgüven sahibi insanlara göre bir iş diye düşünürdüm." Sonra bir gün televizyonda Harry Potter filmiyle ilgili seçmeler için 16 yaşında, Asyalı görünümünde kızlar arandığını duyan babası şansını denemesi gerektiğini söylemiş. Bunun üzerine Katie, hiç umudu olmamasına rağmen, sırf babasının gönlü olsun diye seçmelere katılmış. Kazanacağını aklının ucundan bile geçirmediği için seçmelere eğlence gözüyle bakıyormuş. Bu sayede umduğundan daha rahat bir görüntü sergilediğini düşünüyor. Adaylar arasındaki pek az Asya kökenli İskoçyalı'dan biri olması da şansını epey arttırmış elbette ama öyle ya da böyle sonunda Harry Potter'ın ilk aşkı Cho Chang'ı oynamak üzere seçilen o olmuş.

Dördüncü film, asıl olarak Üçbüyücüler Turnuvası'nı merkeze alıyor biliyorsunuz, ama bu büyük maceranın yanısıra yetişkinliğe adım atan ve karşı cinsi keşfeden kahramanlarımızın ilk gençlik sancılarına tanık oluyoruz bir yandan da. İşte Harry'den bir sınıf küçük okul arkadaşı, Rawenclaw takımının Arayıcısı, Cho Chang, bu noktada giriyor devreye. Harry, bir gülümsemesiyle aklını başından alan bu güzel kızdan çok etkileniyor ve onu Hogwarts'ın Noel Balosu'na davet etmek istiyor ama öte yandan bu onu neredeyse Lord Voldemort'la karşılaşmak kadar çok ürkütüyor. Bu arada Cho Chang'ın, Harry'nin Turnuva'daki takım arkadaşı Cedric Diggory'nin kız arkadaşı olması işleri daha da karmaşık hale getiriyor.

Bu rolü aldığından beri Harry Potter hayranı genç kızların kıskançlık ve öfke dolu bakışlarını üzerinde hissetmeye başlayan Katie, hayranların durumu biraz abarttığını düşünüyor. Şimdiden ondan nefret edenlerin biraraya geldiği bir sürü web sitesi kurulmuş çünkü. "Oysa Harry'nin kız arkadaşı bile değilim aslında" diyor. "Cho'nun başka bir erkek arkadaşı var zaten ve Harry onun yanına bile yaklaşamıyor." Bu durum Harry Potter hayranlarını daha da kışkırtıyor olmalı. Kamera karşısındaki ilk deneyimi, Katie Leung'un oyunculuk konusundaki en büyük dezavantajı olarak gördüğü utangaçlığını biraz olsun üzerinden atmasına yaramış. Rol arkadaşı Daniel Radcliffe'e sorarsanız doğal bir yeteneği var. Kendini henüz oyuncu olarak görmüyor ama film çekiminin her anından büyük keyif aldığını ve sinemaya devam etmek istediğini söylüyor. Serinin bundan sonraki bölümlerinde de yer alan bir karakteri canlandırdığına göre en azından bundan sonraki Harry Potter filmlerinde yeniden karşımıza çıkabilir. "Oyunculuğa devam etmek istiyorum tabii ama 'Ateş Kadehi' muhteşem bir deneyimdi, her zaman bu kadar iyi fırsatlar çıkar mı karşıma bilmiyorum" diyor. "İlk ve son filmim olsa bile Harry Potter'ın ilk aşkı olarak hep hatırlanacak olmak müthiş bir şey."

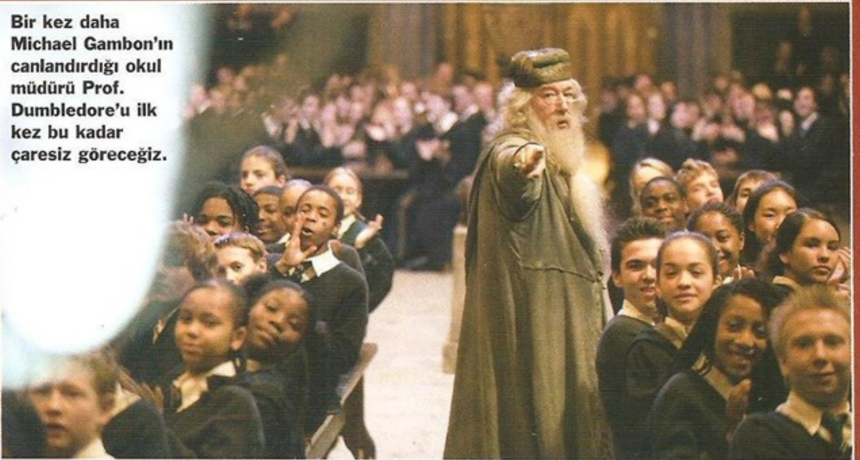

Bu filmde rol almadan önce hiçbir oyunculuk deneyimi olmayan Katie Leung, sinemaya devam etmek istiyor.

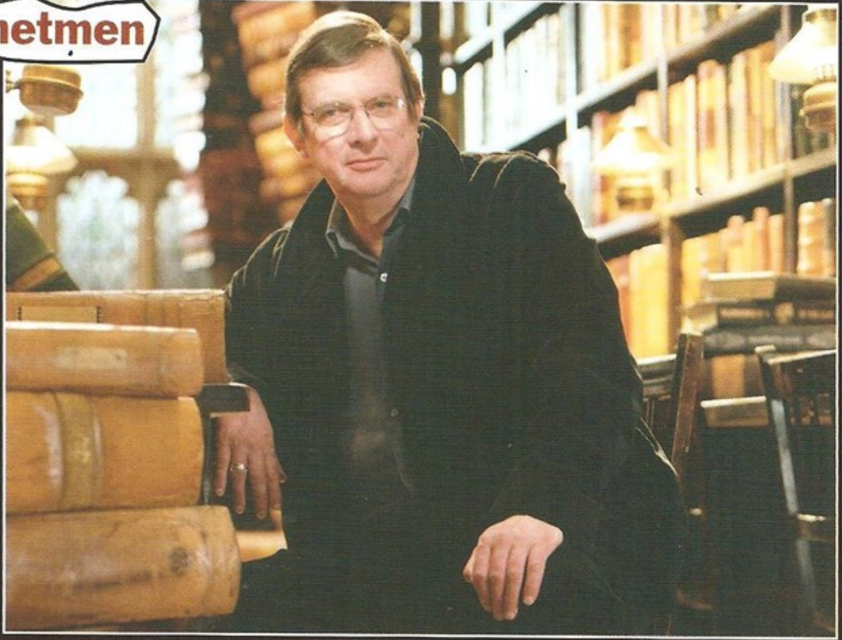
⇨

Üçbüyücüler Turnuvası'nın ilk etabında yarışmacılar ejderhalara karşı savaşıyorlar.

alan Daniel Radcliffe, sualtı çekimleri sırasında bir hayli zorlanmışa benziyor ama yapım ekibindekiler hiç kolay olmayan bir işin altından başarıyla kalktığını düşünüyorlar. "İyi bir yüzücü değilimdir" diyor. "Neyse ki sualtında yüzmek daha kolay geldi. İşin en zor kısmı dalışın teknik yanıyla oyunculuğu birlikte götürebilmekti. Harry'nin solungaçları olduğu için nefes almadığını hiç unutmamam ve onun için de hiç hava kabarcığı çıkarmamam gerekiyordu. Suyun altında tam bir karanlık içinde hiçbir şey görmüyor, hiçbir şey duymuyordum. Bayağı tuhaf bir deneyimdi ama sevdim."
Üçüncü etaptaysa dev bir labirent var biliyorsunuz. Yarışmacıların hislerine göre tepki vererek onları iyice şaşırtan yani bir anlamda yaşayan bir organizma olan bu büyük, karanlık ve durmadan şekil değiştiren labirent, bilgisayarla kontrol edilebilen hareketli hidrolik duvarlar inşa edilerek yaratılmış. Filmin özel efekt süpervizörü John Richardson, "Labirentin duvarları ağır çelik bir malzemeden imal edildi, dolayısıyla herhangi bir aksilikte oyuncular gerçekten duvarlar arasında ezilebilirdi" diyor. "Tabii ki bunu önlemek için çok ciddi önlemler aldık ama ben yine de oyuncuların yüzünde göreceğiniz dehşet ifadesinde bunun büyük payı olduğunu düşünüyorum."
"Ateş Kadehi"nin serinin en uzun romanı olduğunu söylemiştik. Bu da hikayenin iki buçuk saatlik bir filmin sınırları içinde perdeye getirilmesini zorlaştırıyor ve bazı bölümlerin filmin dışında bırakılmasını zorunlu kılıyor. Söylentilere göre Warner Bros. başlangıçta romanı, Tarantino'nun filmi "Kill Bill" gibi peşpeşe gösterime girecek iki filme bölmeyi düşünmüş. Ancak önceki filmin yönetmeni Alfonso Cuaron, dördüncü romanda iki filmi destekleyecek malzeme olmadığını öne sürerek stüdyo yetkililerini bu fikirden vazgeçirmeyi başarmış. Sonuçta, kaçınılmaz olarak bazı bölümler filmin dışında bırakılmış; örneğin Hermione'nin Hogwarts'taki ev cinlerini özgürlüklerine kavuşturma girişimi. Yine de Harry ve arkadaşlarının Quidditch Dünya Kupası'nı izlemeye gittikleri giriş bölümü de dahil olmak üzere romanın en sevilen, en iyi bölümlerinin olduğu gibi filme taşındığı söyleniyor. Dördüncü bölümün yönetmeni Mike Newell, bir röportajında "Ateş Kadehi"ni, komedi, gerilim, heyecan ve aşk dolu bir "Vegas eğlencesi"ne benzetmiş ve perdede en az gerçek yaşamdaki kadar eğlenceli ve karmaşık bir okul hayatı göreceğimizi söylemiş. İlk iki filmin yönetmeni Chris Columbus, metne sadık uyarlamaları tercih etmişti hatırlarsanız. Üçüncü filmdeki yenilikçi yaklaşımıyla seriye yeni bir soluk getiren Meksikalı yönetmen Alfonso Cuaron ise daha kişisel ve esnek bir yorum ortaya koymuştu. İlk kez yoğun bir özel efekt çalışması gerektiren büyük bir prodüksiyonun sorumluluğunu üstlenen Mike Newell'ın yaklaşımıysa keşfedilmeyi bekliyor. "Yapımcılar ve Warner Bros. yetkilileri bu bölümü, diğerlerinden bağımsız, kendi başına bir film olarak düşünebilmem için çok ciddi bir destek verdiler" diyor yönetmen. "Zincirin bir halkası gibi düşünebiliriz filmi. Sonuçta her biri bir öğretim yılını ele alan yedi filmlik bir seri olacak. Dolayısıyla sorumsuz davranma şansınız yok ama zaten bu aramızda tartışma konusu bile olmadı. Temelde bunun tek başına bir film olduğu varsayıldı hep, ki bu beni çok memnun etti."

Bir kez daha Michael Gambon'ın canlandırdığı okul müdürü Prof. Dumbledore'u ilk kez bu kadar çaresiz göreceğiz.

Yeni filme yeni yönetmen

"Dört Nikah Bir Cenaze" ve "Donnie Brasco" gibi en iyi bilinen filmlerini 90'larda çekmiş olmasına rağmen yönetmenlik geçmişi çok daha eskiye uzanan deneyimli bir sinemacı olan MIKE NEWELL, Harry Potter serisi yönetmenleri arasındaki ilk İngiliz.

Newell'in filmografisine baktığınızda, bunca yıllık kariyerinde belli bir türe, belli bir tarza ya da belli oyunculara bağlı kalmamış olması dikkat çekiyor ilk önce. Bugüne kadar pek çok değişik türü denemiş ve hemen hepsinde başarılı işler ortaya koymuş olan yönetmen filmografisindeki bu çeşitliliği 68'de başlayan ve 10 yıl devam eden televizyon kariyerine bağlıyor bir röportajında. "O sıralarda İngiltere'de film endüstrisi diye bir şey yoktu" diyor. "Her türlü yerli üretim başarısız oluyordu ve piyasa James Bond türevi Amerikan filmlerinin egemenliğindeydi. O yüzden insanların iş bulabildiği, bir şeyler yapabildiği, bir şeyler deneyebildiği en iyi yer televizyondu. O dönemden çok iyi şeyler çıktı. Ken Loach, Stephen Frears ve Michael Apted gibi yönetmenlerin hepsi orada yetişti. Hepimiz, 30'lu yaşlarımızın başlarında TV filmleri çekerek başladık sinemaya. Televizyonda başlamanın en iyi taraflarından birisi de her türü bol bol deneme fırsatı bulmaktı bence. Drama, trajedi, komedi, aksiyon, her şey çekiyorduk."

80'lere doğru, genel eğilimi izleyerek o da diğer meslektaşları gibi sinema filmi yapmanın yollarını aramaya başlamıştı. 1976'da çektiği televizyon filmi "The Man in the Iron Mask" bir şekilde Amerikan sinemalarında gösterim olanağı bulunca o yol önünde açılmış oldu. Başrollerinde Charlton Heston, Susannah York ve Stephanie Zimbalist'in rol aldığı ilk sinema filmi "The Awakening"i bu sayede çekti. Bir korku filmi olan 1980 yapımı "The Awakening"in hemen arkasından Yeni Zelanda'da çektiği bir gerilim filmi olan "Bad Blood" geldi. Değişik türlere uyum sağlamak ve çalıştığı oyunculardan iyi performanslar çıkarmak konusundaki yeteneğinin yavaş yavaş fark edilmeye başladığı bu yıllarda drama, gerilim ve komedi türünde filmler ve ara sıra da televizyon dizileri çekmeye devam etti ama asıl çıkışını 90'lı yılların başlarında yaptı. İtalya'da geçen bir drama olan 1991 yapımı filmi "With Enchanted April" üç dalda Oscar'a aday gösterildi ve Cleveland Uluslar arası Film Festivali'nde en iyi film seçildi. Başrollerinde Gabriel Byrne, Ellen Barkin ve henüz şimdiki gibi tanınmayan Brendan Gleeson'ın rol aldığı, çocuklara yönelik bir macera filmi olan "Into the West" ise ertesi yıl Cleveland'da aynı ödüle layık görüldü. En bilinen filmlerinden birisi olan "Dört Nikah Bir Cenaze"yi iki yıl sonra 1994'te çekti. İngiliz usulü mizahın damgasını vurduğu bu usta işi romantik komedi, En İyi Film ve En İyi Yönetmen dallarında BAFTA ödülü kazandı ve En İyi Film Oscar'ına aday gösterildi. Film, bütün dünyada o kadar ilgi gördü ki Mike Newell hayatında ilk kez benzer türden film teklifleri almaya başladı. Aralarında "Notting Hill"in de yer aldığı bu teklifleri geri çeviren yönetmen yoluna başrollerinde Al Pacino'yla Johnny Depp'in rol aldığı bir gangster filmi olan "Donnie Brasco"yla devam etmeyi tercih etti. Son iki filminde - New York'taki hava trafik kontrolü memurlarının zorlu yaşamını perdeye getiren filmi "Pushing Tin" ve muhafazakar bir kız okulunda kendisi ve öğrencileri üzerinde baskı yaratan geleneksel anlayışa başkaldıran bir kadın öğretmenin hikayesini anlatan filmi "Mona Lisa Smile"- önceki filmlerindeki başarının gerisine düşen ve her ikisiyle de beklenen ilgiyi görmeyen yönetmen, şimdi son yılların en önemli sinema olaylarından biri olduğunu söyleyebileceğimiz Harry Potter serisi filmlerinden birisinin yönetmeni olarak karşımızda. Daha önce hiç özel efektlerin bu kadar yoğun olarak kullanıldığı büyük bir prodüksiyonunun yönetmenliğini üstlenmiş değil ama bu sorumluluğun endişe verici tarafını bir kenara koyup her zamanki gibi yeni bir şey denemenin heyecanına konsantre olmuş görünüyor. "'Buz Fırtınası", arkasından 'Kaplan ve Ejderha', sonra da 'The Hulk'. Bu nasıl oluyor dersiniz? Oluyor çünkü çoğu yönetmen için tutarlılık sıkıcı bir şeydir aslında" diyor. "Onun için bizi zorlayacak iddialı bir teklif geldiğinde çoğunlukla kabul ederiz. Tutarlılığa önem veren ve hep aynı çizgide işler yapan yönetmenler de var tabii ama çoğunlukla 'neden olmasın?' diyoruz."

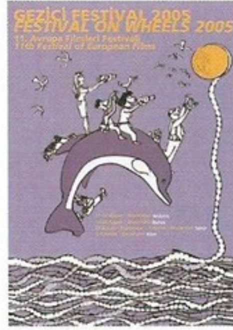
"Ateş Kadehi"ndeki bütün özel efekt numaralarını çok sade bir gerilim hikayesinin vitrini gibi görüyor ve yeni Harry Potter filmi için, "Bir anlamda bugüne kadar yapılmış en büyük Bollywood filmi" diyor. "Ortada çok iyi bir gerilim hikayesi var, bunun dışındakiler bir tür varyete şovu. Seyircinin perdede görmeyi beklediği bir takım şeyler var, dolayısıyla beklenen eğlenceyi sunmalısınız. Sonuçta daha az süslemeli Avrupa tarzı bir film değil bu. Şarkılı danslı bir şov gibi."

Uzun zamandır Hollywood'da çalışan yönetmenin, "Ateş Kadehi"nin yönetmenliğini kabul etmesinin en önemli sebeplerinden birisi tekrar kendi ülkesi İngiltere'de çalışma fırsatı bulmak aslında. "Uzun zamandır kendi ülkeme dönüp İngiliz tarzı bir şeyler yapmak istiyordum" diyor. "Bu da tam aradığım şeydi. Üstelik harika oyuncularla çalıştım. Bunu bir tatil gibi görmenin çılgınca olduğunun farkındayım ama benim için gerçekten yeni ve harikalarla dolu bir dünyayı keşfetmek gibiydi."

Mike Newell'ın, değişik türlerdeki deneyimi, oyuncu yönetimindeki başarısı ve bir Harry Potter filmi yöneten ilk İngiliz olmasından doğan avantajlarını iyi kullanabilirse başarılı bir iş ortaya çıkaracağına kesin gözüyle bakılıyor.

"Hal ve Gidiş Sıfır"

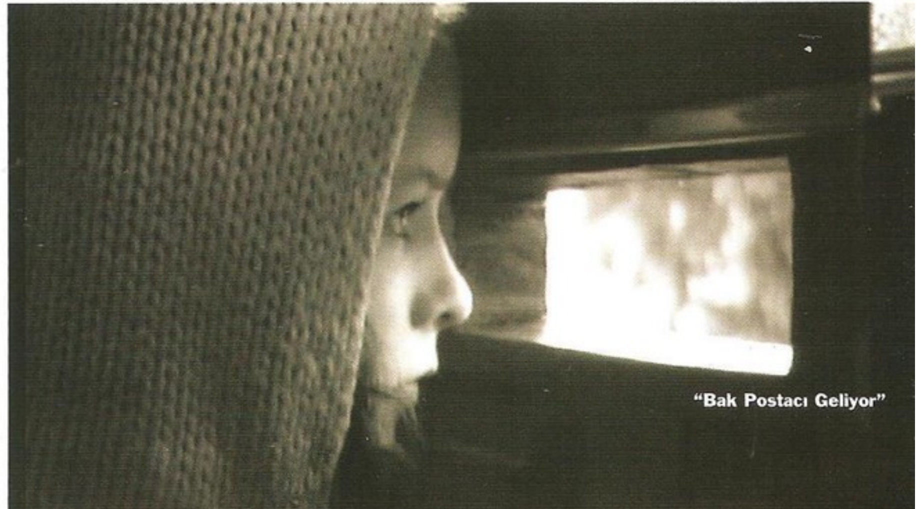
Tekerlekli sinematek yollarda

11 Kasım-4 Aralık tarihleri arasında düzenlenen 11. Avrupa Filmleri Festivali, namı diğer Gezici Festival; Ankara, Bursa, İzmir ve Kars'taki sinemaseverlere klasikler ve yeni yapımlardan oluşan seçkin bir program sunuyor.

Ülkemizde kültürel etkinliklerin çoğunlukla Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlerde düzenlenmesi nedeniyle diğer kentlerde yaşayan insanlar bu etkinliklerden ancak gazeteler ve televizyon aracılığıyla haberdar olabilmekte... Türk ve Avrupa sinemasının seçkin örneklerini Türkiye'nin değişik kentlerindeki sinemaseverlere sunmak amacıyla ilk kez 1995 yılında gerçekleştirilen Avrupa Filmleri Festivali, T.C. Kültür Bakanlığı ve Europa Cinemas'ın maddi katkılarıyla düzenleniyor ve Avrupa Film Festivalleri Koordinasyonu'na Türkiye'den üye olarak kabul edilen ilk ve tek film festivali olma özelliğini taşıyor.

Bu sene 11.si düzenlenen festivalde 11 Kasım'da Ankara'da Kızılay Büyülü Fener Sineması'nda gösterime girecek olan filmler, Bursa'da 18-24 Kasım, İzmir'de 25 Kasım-1 Aralık ve Kars' da 2-4 Aralık tarihleri boyunca beyazperdede yolculuğuna devam edecek. Her yıl yaklaşık 30-40 uzun metrajlı ve 60-70 yeni kısa metrajlı filmin gösterildiği festival bu sene de dopdolu. Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin sponsorluğuyla gerçekleştirilecek festivalde bu yıl, "Göç Filmleri", "Anarşizm ve Sinema" adlı bölümler ile İtalyan senaryo yazarı Tonino Guerra'nın filmlerinin yer alacağı toplu gösterimler dikkat çekiyor.

"Bak Postacı Geliyor"

Anarşizm ve Sinema

"Anarşizm, bir siyasi hareketin adı olmasının yanısıra; muhafazakârlar, liberaller ve solcular tarafından aynı alaycı tavırla anılan, zamanın onurlandırdığı bir sövgü ünlemidir" diyor İngiliz yazar Richard Porton... Bu bağlamda Jean-Luc Godard'ı "bireyselliğin ve kolektif doğrudan eylemin vurgusunu içeren filmler çeken yönetmen"; Jean Vigo'yu "otorite karşıtı bir lirizmi yapıtına temel almış bir sinemacı"; Robert Bresson'u da "yarattığı kapalı toplum imgesiyle, kurulu düzen eleştirisine girişmiş bir yaratıcı" olarak tanımlıyor. Festivalin Anarşi ve Sinema bölümünün baş konukları da bu üç usta yönetmen... Jean-Luc Godard'ın "Week-End-Haftasonu" adlı filmi, Jean Vigo'nun "Zero De Conduite - Hal ve Gidiş Sıfır"ı ve Robert Bresson'un "Mouchette" adlı başyapıtı bu bölümde seyirciyle buluşuyor. Bu üç eserin anarşizm teması dışında bir diğer ortak noktası da kendinden sonraki birçok sinema eserine dolayısıyla yönetmene ilham kaynağı olması... Anarşizm ve Sinema bölümünde, anarşiyi ve topluma yansımalarını konu edinen uzun metrajlı filmler arasında dikkat çeken başka filmler de var. Yönetmenine Cannes'da Altın Palmiye kazandıran Lindsay Anderson imzalı ve İngiltere yapımı "If... / Eğer..." ve İtalyan yönetmen Guiliano Montaldo'nun, politik inançlarını sorgulayan iki anarşistin öyküsünü anlattığı "Sacco&Vanzetti" adlı yapım da bunların arasında yer alıyor.
Bu bölümde gösterilecek kısa metrajlı filmler arasında en ilginç çalışmalardan biri Man Ray'in eserleri... Kübist, dadacı ve gerçeküstü sanat hareketlerinde yer almış, fotoğraf teknikleri konusunda şaşırtıcı çalışmaları olan Man Ray'in festivalde "Emak Bakia" ve "L'etoile de Mer-Deniz Yıldızı" adlı iki filmi yer alıyor. Sinema dünyasının üç usta yönetmeni; Jean Vigo, Rene Clair ve Claude Miller da ilk yönetmenlik denemeleri olan filmlerle anılıyor. Vigo'nun "A Propos de Nice-Nice Üzerine", Clair'in "Entr'acte" ve Miller'in "La Question Ordinaire-Sıradan Bir İşkence" adlı kısa filmleri festivalin bu bölümünde gösteriliyor.

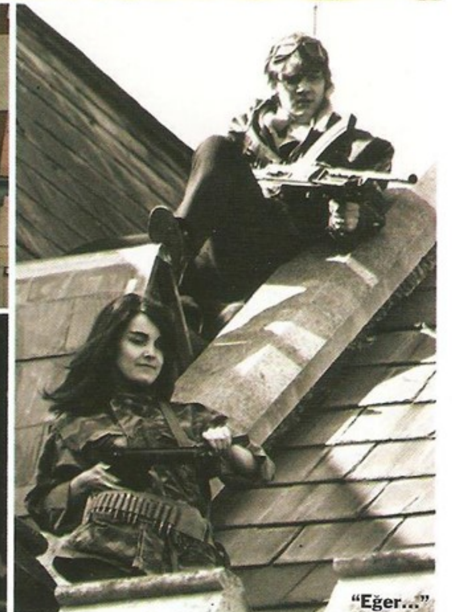
Avrupa Avrupa

Bir gelenek haline gelen bölümde Avrupa'da çeşitli festivallerde ödüller almış, birçoğu 2005 yapımı filmlerin gösterimi yapılacak. Almanya'dan Fred Kelemen'in yönettiği "Fallen-Yitik", İtalya'daki Avrupa Filmleri Festivali'nde FIPRESCI ödülü alan ilginç bir yapım... Siyah beyaz olarak çekilen film, bir arşiv çalışanının başından geçenleri anlatıyor. Bir gece işinden evine dönen adam, köprüde karşılaştığı kadının aşağı atladığını duyar. Ancak geriye döndüğünde kadınla ilgili hiçbir şey bulamaz. Film boyunca olayın gizemini çözmeye çalışmasına şahit oluruz.
Isa Qosja'nın yazıp yönettiği "Kukumi"si ise Kosova yapımı... NATO askerlerinin Kosova'ya girişini takiben başlayan hikâye, üç ana karakter etrafında gelişiyor. Film; evlerinden olan, doğdukları toprakları terk etmek zorunda kalan insanların trajedileriyle beraber yeni hükümetin birleştirici politikaları altındaki insanların düşlerini, gelecek planlarını, özgürlük hayallerini anlatıyor.
Slovakya ve Çek Cumhuriyeti ortak yapımı olan ve Martin Sulik'in yönettiği "The City of the Sun-Güneş Kenti", Ostrava'da yaşayan dört işsiz erkeğin aileleri ve arkadaşları ile olan uyumsuz ilişkilerine odaklanıyor. Konusu ve ismi itibariyle ülkemizde de gösterilen, İspanyol yapımı "Los Lunes Al Sol-Güneşli Pazartesiler"i anımsatıyor.
G. Ziglinski'nin yönettiği "Tout un Hiver Sans Feu-Uzun Soğuk Bir Kış", bu sene En İyi İsviçre Filmi seçildi ve geçtiğimiz yıl da Venedik Film Festivali'nde yönetmenine En İyi İlk Film ödülünü kazandırdı. Film, yangında küçük kızlarını kaybeden ailenin sessiz trajedisine odaklanıyor. İlerleyen dakikalarda öyküye, ülkesindeki savaştan kaçmış Kosovalı mülteci bir kadın dahil oluyor. O da altı yıldır kayıp olan kocasını döneceğini umuyor...
Çek yapımı olan Petr Zelenka'nın yönetmenliğini yaptığı "Wrong Side Up- Sıradan Delilik Öyküleri", aile ve aşk ilişkileri üzerine eğlenceli bir komedi... Film, yönetmenin yazdığı 2001 tarihli popüler sahne oyunu Tales of Common Insanity'den uyarlanmış.
Polonya'dan Piotr Trzaskalski'nin yönettiği "The Master", bu sene Polonya Film Festivali'nde En İyi Yapım Tasarımı ödülü kazanan bir yapım... Film, Polonyalı bir akordeoncuyla sirkte çalışan bir Rus'un kendi sirklerini açmaya karar vermeleri ile başlayan olayları anlatıyor. Ekiplerine bir kızı da dahil edip Polonya'nın küçük kasabalarına doğru yolculuğa çıkıyorlar ve kendilerini ilginç ma- ⇨

"Haftasonu"

"Sıradan Delilik Öyküleri"

"Mouchette"

"Eğer..."

"Bir Varmış, Bir Yokmuş"

Gezici Festival, Avrupa Film Festivalleri Koordinasyonu'na Türkiye'den üye olarak kabul edilen ilk ve tek film festivali olma özelliğini taşıyor.

ceraların içinde bulurlar.

Bulgaristan-Estonya-Almanya ortak yapımı olan "Lost and Found-Bir Varmış Bir Yokmuş", 6 yönetmenin kısa filmlerinden oluşuyor. Stefan Arsenijevic'ten "Fabulous Vera", Nadejda Koseva'dan "The Ritual", Mait Laas'tan "Gene+Ratio", Kornél Mundruczó'dan "Shortlasting Silence", Cristian Mungiu'dan "Turkey Girl" ve Jasmila Zbanic'ten "Birthday"...

Eric Clausen'in yazıp, yönetip, kendisinin de rol aldığı "Villa Paranoia", düşüşteki bir aktrisin yeni bir yaşama başlamasını konu alıyor. Tavuk çiftliği olan bir adam, kadından yaşlı babasına bakıcılık yapmasını ister. Mesleğindeki başarısızlıktan bıkan kadın, bu teklifi kabul eder ve bu değişiklik, zamanla kendine olan güvenini yerine getirir.

Péter Gárdos'un yönettiği "The Porcelain Doll-Porselen Bebek", Elvir Lazar'ın 1996'da basılan "Csillagmajor - Star Farm" adlı kitabına dayanıyor. Peri masallarını andıran ve birbirleriyle bağlantılı, mucizelerin eksik olmadığı, 20. yüzyıl Avrupa'sından üç hikâye anlatılıyor filmde.

Danimarka'dan "Dark Horse - Tutunamayanlar"; "Nói Albínói - Buzdan Hayaller"in yönetmeni Dagur Kári'den, eğlenceli diyalogları, mizahi yaklaşımı ve duygusal karakter incelemeleriyle alışılmışın dışında bir komedi. Bu film daha önce Cannes Film Festivali'nin Belirli Bir Bakış bölümünde ve ülkemizde Filmekimi'nde seyirci karşısına çıkmıştı.

Toplu Gösterim

Toplu gösterim bölümüne, İtalyan sinemasının en önemli senaristlerinden, şair ve ressam Tonino Guerra konuk oluyor. Fellini'nin düşsel ve fantastik anlatımından, Francesco Rosi'nin ahlâki ve politik açılımlarına dek çok katmanlı bir sinema gramerinin yerleşmesinde en belirgin katkıyı sağlayan Guerra, sinemaseverler için oldukça tanıdık bir isim. Zira, Fellini için yazdığı ilk senaryo olan "Amarcord", En İyi Yabancı Film Oscar'ı ile ödüllendirilmişti. Gerek Fellini, gerekse De Sica, Taviani Kardeşler, Angelopoulos ve Antonioni gibi ustalarla yaptığı ortak çalışmalar, sinema tarihine unutulmaz eserler kazandırdı. Tonino Guerra'nın senaryolarını yazdığı uzun metrajlı filmler, festivalde gösteriliyor. Paolo ve Vittorio Taviani'nin yönettiği "Kaos", Francesco Rosi'nin yönettiği "Il Caso Mattei - Mattei Olayı" ve Antonioni'nin "La Notte - Gece"si bu bölümde yer alan uzun metrajlı filmler. Ayrıca yine senaryosunu Tonino Guerra'nın yazdığı ve Fellini'nin çizgilerinden yola çıkılarak yaratı-

"Bawke"

lan "Il Ceome Dalla Barba Bianca" ve "Il Cumgo Viaggio" adlı iki Rus canlandırma filmi de yine bu bölümde izleyicilerle buluşacak.

Göç Filmleri

Çoğunluğu kısa metraj filmlerden oluşan Göç Filmleri, Uluslararası Göç Örgütü'nün (IOM) katkılarıyla gerçekleştiriliyor. Bu bölümün amacı, göç olgusu ve insan kaçakçılığı konularında izleyicilerin dikkatini çekmek... İsviçre'den Xavier Coller'in 1991 yılında En İyi Yabancı Film dalında Oscar alan, Feride Çiçekoğlu'nun senaryosunu yazdığı ve başrollerinde Nur Sürer, Yaman Okay, Emin Sivas'ın yer aldığı 1990 yapımı "Journey of Hope-Umuda Yolculuk" bu bölümde gösteriliyor. Göç Filmleri, bu uzun metrajlı film dışında aralarında "Bawke", "Kardeşim Yang" ve "Vatanın Güvenliği"nin de bulunduğu 7 adet kısa film içeriyor.

Kısa İyidir-Avrupa Panoraması

Bu bölümünde, yaklaşık 800 kısa film arasından seçilen, 2004-2005 yapımı çoğu uluslararası festivallerde ödüller almış 30 kısa film yer alıyor. Micha Wald'ın yönettiği "Alice et moi-Alice ve Ben", Karin Jacobsen ve Maria Trovatten'in yönettiği "Tell Me Not to Worry-Bana Üzülmememi Söyle", Suzie Ewing'in yönettiği "Bak Postacı Geliyor", Pascal Tosi'nin yönettiği "Photomateurs", Vuk Jevremovic'in televizyon için hazırladığı "Quercus" ve Holger Ernst'in yönettiği "Rain Is Falling - Yağmur Yağıyor" bunlardan birkaçı... Bu bölümde izleyicilerin oylarıyla seçilecek en iyi filme 1000 Euro tutarında izleyici ödülü verilecek.

Çocuk Filmleri

Çocuk Filmleri bölümü de küçük sinemaseverlerin oldukça ilgisini çekecek. Alman yapımı "Pantoffelhelden"in başı çektiği bu filmler, festivalin düzenleneceği tüm kentlerdeki belediyelerin katkılarıyla her sabah 10.30'da öğrencilere ücretsiz olarak gösterilecek, Hiroshima Canlandırma Film Festivali Başkanı Sayoko Kinoshita çocuklara yönelik workshoplar ile bu bölüme eşlik edecek.

"Kukumi"

"İskambil Hırsızları"

Canlandırma Sineması

Canlandırma Sineması bölümünün bu seneki konuğu, sinemaseverlerin daha çok "Chicken Run - Tavuklar Firarda" adlı animasyondan hatırlayacakları, canlandırma sinemasının en önemli isimlerinden biri olan Peter Lord... 1953 İngiltere doğumlu Lord, 1972'de kurulan Aardman şirketinin sanat yönetmeni... Lord, 1991'de yönettiği "Adam" ve 1996'da yönettiği "Wat's Pig" adlı filmleri ile En İyi Kısa Animasyon dalında Oscar'a aday olmuştu. Onun imzasını taşıyan filmler ve yönetmenin en çok sevdiği filmlerden oluşan seçki, festival kapsamında yer alıyor. Yönetmenin seçtikleri arasında "Overtime", "Satiemania", "İskambil Hırsızları - Rupture" ve "Rahip ve Balık - Le Moine et le poisson" adlı kısa animasyonlar var.

Ve diğerleri...

Gezici Festival, geçen yıllarda olduğu gibi Kodak Türkiye ve Fono Film'in katkılarıyla Türk sinema tarihinden önemli bir filmin yeni kopyasını bastırarak festival kapsamında izleyicilere sunma geleneğini devam ettiriyor. Bu yılki film ilk "Hababam Sınıfı". Festival Komitesi bu yıl da film gösterimleri dışında farklı kültürel etkinliklere imzasını atıyor. Dost Kitabevi Yayınları'nın işbirliğiyle her yıl festivalle eşzamanlı olarak iki de kitabın yayımlanmasını sağlayan Ankara Sinema Derneği, Kurtuluş Özyazıcı'nın derlediği, Münir Özkul'un hayatını ve filmlerini konu alan bir kitapla Ayla Kanbur'un editörlüğünde hazırlanacak olan bir Lütfi Akad incelemesini sinemaseverlerle ve okurlarla buluşturuyor. Ayrıca, Agâh Özgüç'ün hazırlayacağı, biri Lütfi Akad'ın film afişlerinden diğeri de Münir Özkul'un rol aldığı filmlerin afişlerinden oluşan iki sergi de yine festival kapsamında sergileniyor. ■

İlk sayısı özel tanıtım fiyatı ile bayilerde!

2,50 YTL

Gidilmesi, neredeyse imkansız yerler GEO'da.

…KALEMUN
…ık vahşi
…lerin izinde

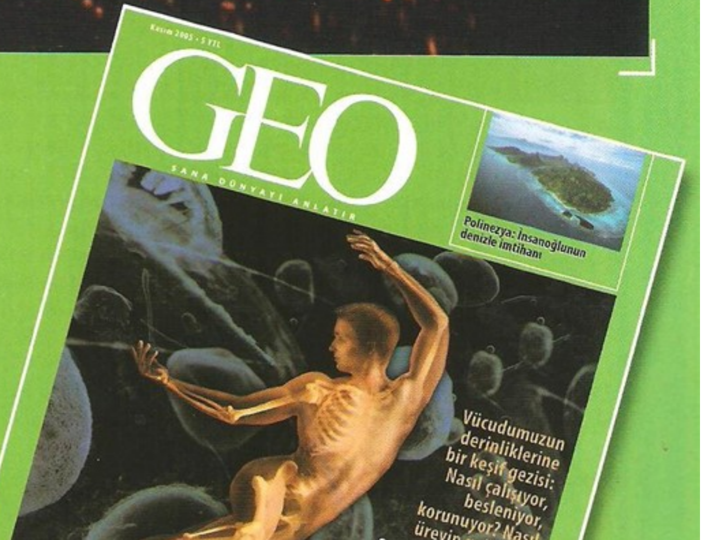
YILDIZ PARTİSİ
Nevada çöllerinde
amatör astronomlar

KAPALIÇARŞI
Beş asırlık
alışveriş merkezi

…enin mükemmelliği, mükemmel fotoğraflarla ve mükemmel yazılarla …ay GEO'da! Coğrafya, araştırma, etnoloji, tıp, tarih, teknoloji, psikoloji, …eoloji, astronomi, jeoloji, buluşlar, geziler, hayvanlar, bitkiler.

…EO... Sana dünyayı anlatır

Seri katillerin derbisi

Klasik hikaye klişesi bir kez daha devrede: Avcılar av olursa... "BEYİN AVCILARI - MINDHUNTERS" seri katil uzmanlarını ("profiler" diye bilinen kişiler) öldüren bir seri katille ilgili bir gerilim. Yönetmen aksiyonlara yatkınlığı tanınan ama eleştirmenlerle arasını bir türlü düzeltemeyen Renny Harlin. DERLEYEN: EBRU ÇELİKTUĞ

Profiler denince hemen herkesin aklına büyük olasılıkla aynı adı taşıyan ünlü televizyon dizisi geliyor. 1996-2000 yılları arasında 83 bölüm çekilen dizide, FBI bünyesinde özellikle seri katillerin psikolojilerini, iç dünyalarını cinayet mahallindeki görünümden, işleniş tarzına kadar çeşitli verileri değerlendirmek suretiyle tanımlayabilen özel ajanların maceraları anlatılıyordu. Aslında seri katiller ve onları yakalayan dedektifler ve ajanların sinir bozucu mücadelesi, "Kuzuların Sessizliği" ve "Se7en" ile popüler oldu. Ardından "Saw"da (Leigh Whannell, Danny Glover) seri katilin kurbanlarını birbirine öldürten türüyle karşılaştık. "Suspect Zero"da (Aaron Eckhart, Ben Kingsley, Carrie-Ann Moss) seri katiller birbirlerini öldürüyordu, şimdi de seri katil "profiler"ları seri katil "profiler"larını öldürüyor. "Beyin Avcıları"nda, birer "profiler" olmak isteyen genç ve yetenekli ajan adayları, başlarındaki sıradışı ajan Harris'in (Val Kilmer) eğitimiyle, gerçeğe son derece yakın kurgusal ortamlarda, olası seri katillerle mücadele etmekteler. Son bir sınav için gittikleri özel bir üsün kurulu olduğu, her yerle bağlantısı kesik bir adada, gene hazırlanmış bir büyük "sette" seri katili yakalamak zorundalar. Ama zekice hazırlanmış tuzaklara yakalanıp, olup bitenin bir sınav ya da çalışma olmadığını anlamalarıyla, başta Harris olmak üzere, adaya gelirlerken tanıştıkları Gabe'den (LL Cool J) ve birbirlerinden şüphelenmeye başlıyor, bu garip ortamdaki insan avından kurtulmaya çalışıyorlar.

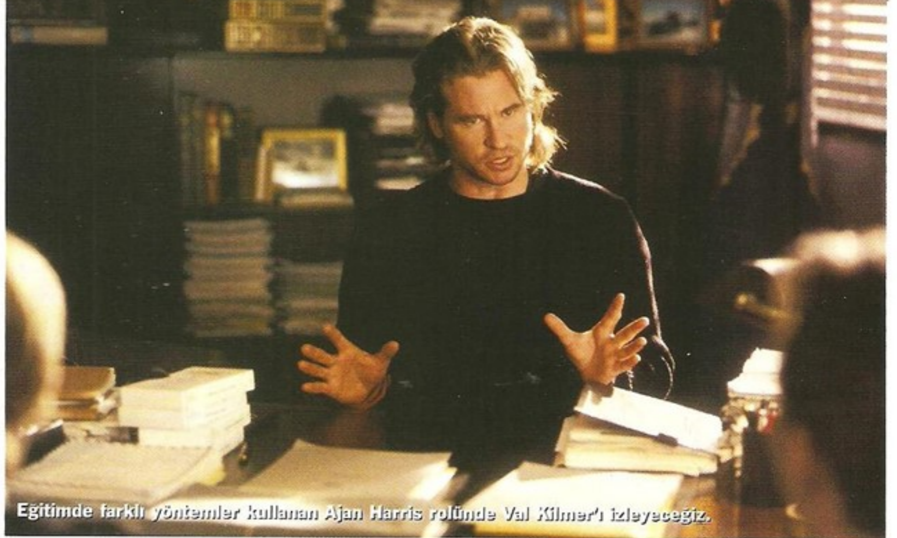
"Die Hard 2", "Cliffhanger" ve "Deep Blue Sea" gibi filmlerinden tanıdığımız yönetmen Renny Harlin, filmle ilgili görüşlerini şöyle ifade ediyor: "FBI'ı anlatmak ya da onunla ilgili bir film yapmak çok zor bir iş. Belirli konularda nasıl özelleştiklerini ve ofis dışında nasıl güncel eğitim aldıklarını bilmek gerek. Bu özel yetiştirilmiş ajanlar, yakalayacakları suçlu hakkında hiçbir şey bilmeden suç işleme potansiyelini, davranışlarının onu götüreceği yeri biliyorlar."

Suçlu profili çıkarma konusunda uzmanlaşmış ekip, oldukça etkin ve üstün dehaya sahip olmasına karşın, aralarından kim olduğunu asla tahmin edemedikleri birinin kurbanı durumuna düşüyor. Bu konsept akla Agatha Christie'nin "On Küçük Zenci" adlı romanını getiriyor. Zaten silahlar bazen bir kişiye bazen de tıpkı "Rezervuar Köpekleri"nin ünlü sahnesindeki gibi birbirlerine tutuluyor. Harris'in ekibi

Film, Lucas (Jonny Lee Miller), Sara (Kathryn Morris) ve Gabe (LL Cool J) arasında, en yüksek gerilim noktasına ulaşıyor.

adaya ilk getirdiğinde, "Kuklacı" denen bir seri katili bulmak zorunda olduklarını söyledikten sonra başlayan cinayetler, her bir "profiler" adayının zayıflığını hedef alıyor. Saat başı işlenen cinayetler yüzünden birbirlerinden paranoyakça şüphelenen ajanlar, sadece ölen kişinin güvenilir olduğu bir ölüm kalım oyununun içinde buluyor kendilerini.

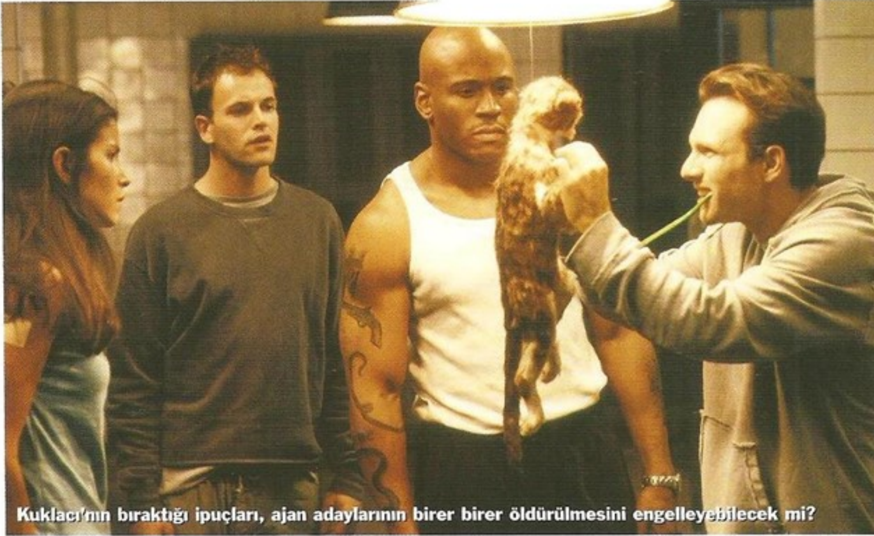
Yapımcılardan Jeff Silver, filmin hazırlık aşamalarında eski FBI akademisi yöneticilerinden biri olan Jim Greenleaf'ten yardım aldıklarını söylüyor: "Dört yıldır FBI'ın bu bölümünde çalışmalarını sürdürüyordu. Quantico'ya giderek öğrenci yetiştirmişti. Yaptıkları işin çekirdeğini fiziksel kanıtlar ve ipuçları bulmak değil, aklın bıraktığı ipuçlarını takip etmenin oluşturduğunu öğrendik. Aklın oyunları içinde bir çeşit yapbozu birleştirmeye çalışıyorlar".

Eğitimde farklı yöntemler kullanan Ajan Harris rolünde Val Kilmer'ı izleyeceğiz.

Sara karakterinde izleyeceğimiz Kathryn Morris'i "Cold Case" dizisindeki dedektif Lilly Rush olarak tanıyoruz; yetenekli oyuncu silah kullanma konusunda da FBI'ın eğitiminden faydalandıklarını, hayatta kalabilmek için hep hazır ve tetikte olmaları gerektiğinden, FBI ajanlarının silah kullanma konusunda inanılmaz kabiliyetli olduklarını söylüyor. Sara karakteriyle ilgili olarak da, bir FBI ajanı olamayacak kadar kırılgan bir yapısı olduğunu, baskı altında panik atak geçirdiğini, bu açılardan da Lilly Rush karakterinden farklı bir karakter olduğunu belirten genç oyuncu, Val Kilmer, Christian Slater ve LL Cool J. gibi oyuncularla birlikte çalışmanın da projeye katılmasında etkili olduğunu ifade ediyor.

"The Mummy" serisindeki Mısır prensesi olarak izlediğimiz Patricia Velasquez ise, filme hazırlık aşamasında izledikleri pek çok filmin ve okudukları kitapların sonrasında kabuslar gördüğünü, hatta bazen uyuyamadığını; ama tüm bunların role hazırlanmalarında önemli etkileri olduğunu söylüyor.

"Profiler" adaylarından biri de Clifton Collins Jr.'ın canlandırdığı, tekerlekli sandalyeye bağlı Vince Sherman. Silahını yanından asla ayırmayan Vince karakterine hazırlanırken, bacaklarını hissetmemeye çalışmanın çok zor olduğunu, sette bulunan doktor sayesinde rolüne daha fazla yoğunlaşabildiğini anlatan Collins, çekimlerden önce günlük hayatını tekerlekli sandalyeyle geçirerek, bol bol egzersiz yapmış. Christian Slater ise ilk önce avlanan ajan J.D. rolünde, beklenenin altında bir oyunculuk sergiliyor. Nedense yüzünde hep bir "bir an önce bitse de gitsek" duygusunu taşıyan yetenekli oyuncu, aslında Harris'e en fazla diklenen ve ⇨

Kuklacı'nın bıraktığı ipuçları, ajan adaylarının birer birer öldürülmesini engelleyebilecek mi?

Sara'yı panik ataklarından kurtarmaya çalışan sağduyulu bir karakteri canlandırmış. "Trainspotting"in "Hasta Çocuk"u Jonny Lee Miller da benzer şekilde bir yüz ifadesiyle canlandırdığı Lucas rolünde, J.D.'nin ölümünden sonra ipleri ele alan baskın bir karaktere dönüşüyor. FBI dışından, Harris gibi eksantrik bir ajanın çalışma ve eğitim tarzını incelemek için gözlemci olarak ekiple adaya gelen Gabe rolündeki LL Cool J ise, tıpkı Kathryn Morris gibi, filmde en inandırıcı ve seyredilebilir performansı sergilemekte. Rap ve hip hop'ın en eski isimlerinden bu tatlı sert ifadeli yetenekli oyuncu, müzik ve oyunculuktan arta kalan zamanlarında çocuk kitapları da yazıyormuş. Hikaye Kaliforniya'da geçmesine rağmen Renny Harlin'in önerisiyle prodüksiyon masrafları ve vergi iadeleri açısından en elverişli yerin Hollanda olduğuna karar verilmiş. (Daha önce de Hollywood'un pahalılığı nedeniyle gene Harlin sayesinde ABD'li yapımcılar Kanada'yı keşfetmişlerdi!).

Yönetmen Harlin, filmin finali için birkaç farklı seçenek oluşturmuş. İzleyicinin hiçbir şekilde tahmin yürütemeyeceği, sürpriz bir sonu tasarlamak bayağı zamanlarını almış. Zaten filmin kurgusu da birkaç kez Harlin tarafından, gerilimi daha da artırıcı yönde değiştirilmiş. 450 civarında özel efekt kullanılan filmde dijital çarelere de baş vurulmuş; ama Harlin, bir filmde ne kadar az dijital efekt kullanılırsa değerinin o kadar fazla olduğuna inanan bir yönetmen olduğunu söylüyor. Dokuz ay boyunca 10 sanatçı tarafından hazırlanan özel efektler Londra'da çekilmiş. Bu arada, filmde Vince'in anlattığı Roanoke Adası'yla ilgili öykü de gerçek bir olaya dayanıyor. 1590 yılında, Kuzey Carolina yakınlarındaki bu adaya yerleşen ve 100 civarında kişiden oluşan ilk İngiliz kolonilerden biri, sadece bir ağaca kazınmış "Croatoan" yazısı dışında hiçbir iz bırakmadan ortadan kayboluyor. Bu, bir adanın adı ama orada da koloninin izine rastlanmıyor. Büyük ihtimalle deniz kazasına kurban gitmiş bu insanların neden ve nasıl adayı terk ettikleri hala belirsiz. Eleştirmenler filmden pek memnun değil. Senaryonun bazı boşlukları olduğunu düşünmekle kalmıyor oyuncuların performansını isteksiz buluyorlar. Ayrıca filmin çok fazla tekrarla izleyicinin merak duygusunu kışkırtmaktan çok söndürdüğünü iddia ediyor ve Renny Harlin'in filmografisindeki en zayıf halka olduğunu düşünüyorlar. ■

Renny Harlin

Finlandiyalı yönetmen Renny Harlin, yaklaşık 15 yıldır Hollywood'a kendini kabul ettirmiş sayılı Avrupalı sinemacıdan biri. Değişik türleri seven ama genelde macera filmleriyle adını duyuran yönetmen, 1993-1998 yılları arasında Geena Davis ile evliydi. Yönetmenliği ve yapımcılığı bir arada yürüten Midnight Sun Pictures adlı bir yapım şirketi de olan Harlin'in filmografisine 2006'da "The Covenant" ve "The Northmen" projeleri eklenecek gibi gözüküyor.

A Nightmare on Elm Street 4: The Dream Master (1988):
En iyi gişe getiren bağımsız film ve en iyi Freddie Krueger yorumu olarak (Wes Craven'dan sonra) nitelenip çok beğenilen bu filmle Harlin, Hollywood kariyerinin dönüm noktasına geldi.

Die Hard 2: Die Harder (1990)
Bu devam filminde Bruce Willis bir kuşağın en sevdiği aksiyon karakterini canlandırırken, Harlin de artık Hollywood'a yeni bir soluk getirmiş Avrupalı bir yönetmen olarak selamlanıyordu.

The Adventure of Ford Fairlane (1990)
Ünlü komedyen Andrew Dice Clay'in döktürdüğü kara komedi. Harlin'in 1990'da "Die Hard 2: Die Harder" ile bir hafta arayla vizyona giren, her ikisinin post prodüksiyonunu birarada yaptığı ve değişik türlerde de kendini ispatladığı filmiydi.

Cliffhanger (1993)
Harlin bu kez hem yönetti hem de yapımcılığını üstlendi. Sylvester Stallone bir kez daha güçlü adaleleriyle hala aksiyon kahramanı olduğunu ispat etti. Bazı tırmanışlar gerçek dağcılar tarafından gerçekleştirildi.

Cutthroat Island (1995)
Başrollerde eşi Geena Davis'in rol aldığı bu korsan filmi büyük bütçeli ve gösterişli bulundu. Babasından kalan hazine haritasının eksik bölümünü tamamlamaya çalışan korsan Morgan (Geena Davis) yanına aldığı kölesiyle (Matthew Modine) maceradan maceraya atılıyordu. Sonuç: Davis-Harlin aşkının bu meyvesini eleştirmenler beğenmedi, seyirciler de çok yüz vermedi...

The Long Kiss Goodnight (1996)
Bu kez Geena Davis ve Samuel L. Jackson'ın biraraya geldiği, sıradan bir hayatı olan bir öğretmenin başına aldığı darbe sonrasında geçmişinde bir ajan olduğunu keşfetmesiyle gerçeği aradığı film, eleştirmenlerce 14 yaş civarı gençlere yönelik bulunarak pek tutulmadı.

Deep Blue Sea (1999)
Renny Harlin'in en gösterişli filmi. Alzheimer'a çare arayan bilimadamlarının genetik mutasyona uğrattığı fazla zeki, fazla güçlü ve fazla saldırgan köpekbalıkları başrolde. Bir kısım eleştirmen filmdeki mizah duygusundan memnun kaldı.

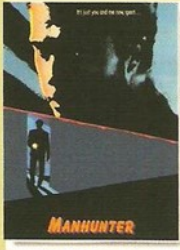
Driven (2001)
Harlin'in yakın dostu Sylvester Stallone ile yeniden biraraya geldiği film bu kez araba yarışları üzerine. Ama gişede hayal kırıklığına uğrandı.

Exorcist: The Beginning (2004)
Paul Schneider'in olaylı bir şekilde yönetmenliğini bıraktığı, Peder Merrin ile Şeytan'ın II. Dünya Savaşı sırasında bir arkeoloji kazısında ilk kez karşılaşmalarını anlatan film, 2004'te hem ABD'de hem de tüm dünyada ses getirdi.

Seri katil filmleri

Seri katiller, kurbanlarını neden öldürür, bir sonraki kurban kim olabilir? İnsan ruhunun en karanlık ve anlaması zor tarafları için güvenlik kurumlarının özel eğitim vererek yetiştirdikleri dedektifler, onların iç dünyalarını anlamak, onlar gibi düşünmek ve engellemek gibi zor ve stresli bir işin sorumluluğunu taşıyorlar. Amerikan sinemasının çok fazla işlediği bu konunun en ses getiren örneklerini hatırlatmak istedik:

Manhunter, 1986

Yönetmen: Michael Mann
Oyuncular: William L. Petersen, Brian Cox, Joan Allen
Doktor Hannibal Lecter efsanesi "Manhunter" ile başladı. Thomas Harris'in "Reg Dragon" (Kızıl Ejder) adlı romanında yarattığı, kurbanlarını yiyen psikopat psikiyatrist ilk kez Michael Mann'in o zamanlar pek beğenilmeyen ama bugün bazı eleştirmenlerin "Kuzuların Sessizliği"nden bile daha başarılı buldukları filmiyle karşımıza çıktı. Korkularımız büyüdükçe de merakımız arttı ve seri katiller sinemaya daha çok konuk olmaya başladı.

Kuzuların Sessizliği (The Silence of the Lambs), 1991

Yönetmen: Jonathan Demme
Oyuncular: Jodie Foster, Anthony Hopkins
Brian Cox Dr. Lecter'ı canlandırırken, Anthony Hopkins National Theatre'da "Kral Lear"i oynuyormuş, Hopkins Lecter'ı oynarkense Cox aynı tiyatroda aynı rolde sahneye çıkmış. Bütün zamanların en dehşet veren seri katilini oynama şerefine nail olup kabuslarımıza giren Sir Hopkins, bir o kadar da sevildi, çünkü Ajan Clarice Starling'e olan yakınlığı ve onu gözetmesi herkese bir şekilde "dokundu": Üç seri katilin karışımından oluşan Buffalo Bill'i yakalaması için Clarice'e yardım edip travmasını çözdü. Filmin sonunda, Güney Amerika'da bir yerlerde, akşam yemeğini (!) planlamaktaydı.

Copycat, 1995

Yönetmen: Jon Amiel
Oyuncular: Sigourney Weaver, Holly Hunter, Dermot Mulroney
Suçlu profili üzerinde uzmanlaşmış psikolog Dr. Helen Hudson (Sigourney Weaver) 13 aydır agorafobisi (açık alan korkusu) yüzünden evden çıkamamakta, uyku hapları, sakinleştiriciler ve alkolle rahatlamaya çalışmaktadır. Eskiden işlenmiş cinayetleri işleyerek kendine ait bir tarz oluşturan seri katil Peter Foley, aslında Dr. Hudson'a pek de uzakta değildir. Dedektif Monahan (Holly Hunter) ve Dedektif Goetz (Dermot Mulroney), Hudson ile işbirliği yaparak Foley'nin peşine düşerler. Kendine ait bir havası olan değişik bir gerilim. Weaver ve Hunter'ın yanında Mulroney'nin esamesi okunmamıştı.

Se7en, 1995

Yönetmen: David Fincher
Oyuncular: Brad Pitt, Morgan Freeman, Kevin Spacey, Gwyneth Paltrow
Yedi ölümcül günahı işleyenleri öldüren John Doe rolünde Kevin Spacey unutulmaz bir seri katil portresi çizerken, tecrübeli ve genç dedektif ikilisi Freeman ve Pitt, bu kasvetli, yağmurlu ve karanlık filmde uyumlu bir ikili oluşturmuşlardı. David Fincher'ın sinematik dehasını müjdeleyen "Se7en", her izlendiğinde aynı gerilimi yaşatan, türün meraklıları için adeta bir şölen niteliği taşıyor.

Kemik Koleksiyoncusu (Bone Collector), 1999

Yönetmen: Phillip Noyce
Oyuncular: Denzel Washington, Angelina Jolie, Queen Latifah
Tekerlekli sandalyeye mahkum eski polis Lincoln Rhyme (Denzel Washington) sadece başını ve bir parmağını oynatabilmektedir. Amelia Donaghy (Angelina Jolie) ile kurdukları bilgisayar üzerinden iletişim sayesinde, Amelia onun gözü, ayakları olur ve seri katilin cinayetlerini çözmeye çalışırlar. Washington ile Jolie arasında oluşan kimya sayesinde seyredilir kıvamda olan "Kemik Koleksiyoncusu" şarkıcı Queen Latifah'yı da Lincoln'ün sempatik hemşiresi olarak karşımıza çıkarmıştı.

Hücre (The Cell), 2000

Yönetmen: Tarsem Singh
Oyuncular: Jennifer Lopez, Vincent D'Onofrio, Vince Vaughn
Hindistan doğumlu yönetmen Tarsem Singh ilk çıkışını, hala duymaktan mutlu olduğumuz R.E.M. şarkısı "Losing My Religion"ın sevilen video klibiyle yapmıştı. Başarılı bir reklam yönetmeni de olan Singh, oya gibi işlediği bu ilginç filmde, bilimkurguyu ve cinayeti biraraya getirmiş, yeni bir yöntemle hastalarının zihnine ulaşarak onları tedavi etmeye çalışan psikolog Catherine Deane'in (Jennifer Lopez) komadaki seri katil Carl Rudolph Stargher'ın (Vincent D'Onofrio) bilinçaltına yolculuk ederek son kurbanının yerini bulmaya çalışmasını işlemişti. En iyi makyaj dalında Oscar'a aday olan filmin görsel zenginliği ve Dali, Jung, Damien Hirsch gibi isimlere yaptığı göndermeler sayesinde incelikli bir film olarak hafızalarımıza yerleşmişti.

Hannibal, 2001

Yönetmen: Ridley Scott
Oynayanlar: Anthony Hopkins, Julianne Moore, Gary Oldman, Ray Liotta
"Kuzuların Sessizliği"nin onuncu yıldönümü dolayısıyla olsa gerek Thomas Harris, yarattığı kahramanını İtalya'da saygın bir sanat küratörü olarak resmettiği bu romanını ne Jonathan Demme'e ne de Jodie Foster'a beğendiremedi. Ridley Scott da elinden ne geldiyse yapmasına rağmen, beyin yeme sahnesinin fazla abartılı ve gereksiz bulunduğu film, değişik bir Clarice Starling yorumunda izlediğimiz Julianne Moore ve tabii her zaman hissettirdiği dehşetle Anthony Hopkins sayesinde pek çok kişiyi gene de sinemalara koşturdu.

Red Dragon, 2002

Yönetmen: Brett Ratner
Oyuncular: Anthony Hopkins, Edward Norton, Ralph Fiennes, Harvey Keitel
İşte bir döngü de böyle tamamlanmış oldu: hikayenin başladığı "Red Dragon" "Manhunter"dan sonra bir kez daha filme alındı. Hopkins artık Dr. Lecter rolünü son kez oynadığını söyledi. Zengin oyuncu kadrosuyla dikkat çeken film, "Hannibal" kadar rahatsız edici şiddet sahneleri içermiyordu.

Blood Work, 2002

Yönetmen: Clint Eastwood
Oyuncular: Clint Eastwood, Jeff Daniels, Angelica Huston
20 kadar filmde başrolü oynayıp yöneten Eastwood'un en gerçek karakterlerinden biri olduğu söylenen emekli FBI ajanı Terry McCaleb, henüz bir kalp nakli ameliyatı geçirmiştir ve teknesinde emekliliğinin tadını çıkarmaktan başka bir şey yapmak istememektedir. Ama kendi kanının analizi, bir seri katilin kimliğiyle ilgili ipuçları içermektedir!

Hayatın Benim (Taking Lives), 2004

Yönetmen: D.J. Caruso
Oynayanlar: Angelina Jolie, Ethan Hawke, Kiefer Sutherland, Olivier Martinez, Gena Rowlands

Bazılarına göre sadece Jolie hayranlarını memnun edecek bir film olan "Hayatın Benim", öldürdüğü kişilerin kimliklerini alıp, onların yerine geçmeye çalışan bir seri katille olan mücadeleyi ele alıyor. Kanada polisine yardım için Montreal'e giden FBI ajanı Illiena (Angelina Jolie) buradan hareketle, kendinden memnun olmayan bir katille (ki bu kadarını biz de tahmin edebiliriz zaten) karşı karşıya olduğunu anlar. Filmin en etkileyici karakterlerinden biri (belki de sadece) Gena Rowlands!

Filmin çocuk kahramanı Deniz'i, daha önce dizilerde rol almış olan Ege Tanman oynuyor.

80'leri hatırlamak

ÇAĞAN IRMAK, 80'li yıllarda, hayatın bütün çoşkusuyla yaşandığı kalabalık ve gürültülü bir Ege çiftliğinde geçen filmi "BABAM VE OĞLUM"da, giderek daha derin çelişkilere ve çatışmalara sahne olduğunu düşündüğü baba oğul ilişkilerini ele alıyor. SENEM ERDİNE

İlk filmi "Bana Şans Dile"yi çektiğinde neredeyse hiç tanınmıyordu. Çoğumuz televizyon için yaptığı işlerle duymaya başladık adını. Önce "Yeditepe İstanbul" ve sonra da son zamanların en başarılı televizyon dizilerinden birisi olan "Asmalı Konak". İkinci filmi "Mustafa Hakkında Herşey" gişede yapımcısını memnun eden bir başarı gösteremedi ama eleştirmenlerden hiç de fena tepkiler almadı. Ardından tamamen kendisine ait bir dizi projesi olan "Çemberimde Gül Oya" geldi. Darbe öncesinin kaotik atmosferinde birbirine tutunarak ayakta kalmaya çalışan insanların hikayesini anlatan dizi çok ilgi gördü ve Çağan Irmak bir kez daha televizyondaki başarısıyla elde ettiği kredisini yeni bir film projesini hayata geçirmek için kullandı. Bu ay izleyeceğimiz film, yönetmenin çekmek istediği ilk filmmiş aslında. Kendi çocukluğunun geçtiği Seferihisar'daki çiftlik evlerine benzeyen, tatlı kaçık tiplerle dolu bir çiftlikte geçen filminde sorunlu bir baba-oğul ilişkisini ele alıyor bu kez;
1980 darbesinde annesini kaybeden küçük Deniz, yedi yıl sonra hiç görmediği dedesinin Ege'deki çiftliğine doğru bir yolculuğa çıkar. Deniz'in dedesini hiç görmemesinin nedeni dedesiyle babasının yıllardır küs oluşudur. Hüseyin Efendi, okumaya diye gönderdiği oğlunun politik olaylara karıştığını öğrenince onu evlâtlıktan silmiştir. Sadık'ın her şeye rağmen baba evine geri dönüşünün nedeni Deniz'den ayrılmak zorunda oluşudur; küçük oğlunu babasına emanet edecektir.
Çağan Irmak, "Mustafa Hakkında Herşey"in gösteriminden önce yapılan açıklamaların sebep olduğunu düşündüğü yanlış anlamalara meydan vermemek için bu kez önceden filmle ilgili pek fazla konuşmak istemiyor aslında ama dergimizin sadık okurlarından biri olarak bize biraz ayrıcalık tanıdı galiba. Aşağıdaki röportajımızda "Mustafa Hakkında Herşey"den sonrasını, yeni filmi "Babam ve Oğlum"u ve gelecekle ilgili planlarını konuştuk.

Önceki filminiz "Mustafa Hakkında Herşey" gişede yapımcısını tatmin eden bir başarı elde edemedi ama eleştirmenlerden genellikle iyi tepkiler aldı. Sonucu ve o filmle ilgili deneyiminizi nasıl değerlendiriyorsunuz bugün?
7-8 dalda SİYAD'ın ödüllerine aday gösterildi ve eskidikçe daha da iyi tepkiler almaya başladı aslında. Çok önemli bir sinema yazarımız, itiraf ediyorum Çağan, galiba erken davrandık senin için, dedi. Internet'teki yorumlara baktığımda da üzerinden zaman geçtikçe eleştirilerin daha olumlu olmaya başladığını, hatta bazı insanların bunu hayatının filmi yaptıklarını görüyorum. O dönemde yapmak istediklerimi tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için ciddi anlamda popüler yönetmen olmaya doğru giden bir yoldaydım ama bu bilinçli bir seçimdi. Sebebi de şuydu; benim hikayelerim para gerektiren hikayeler, ben minimal hikayeler anlatmıyorum. Minimal sinemaya asla karşı değilim, aksine çok seviyorum fakat ben öyle hikayeler anlatmıyorum. Dolayısıyla istediğim hikayeleri anlatabilmek ve iyi oyuncularla çalışabilmek için bir anlamda kendimi kirletmek zorundaydım ve evet, bir anlamda kirlendim. Bunu kabul ediyorum ama inanın bu, "Mustafa Hakkında Herşey", "Çemberimde Gül Oya" ve "Babam ve Oğlum"u yapabilmek içindi.

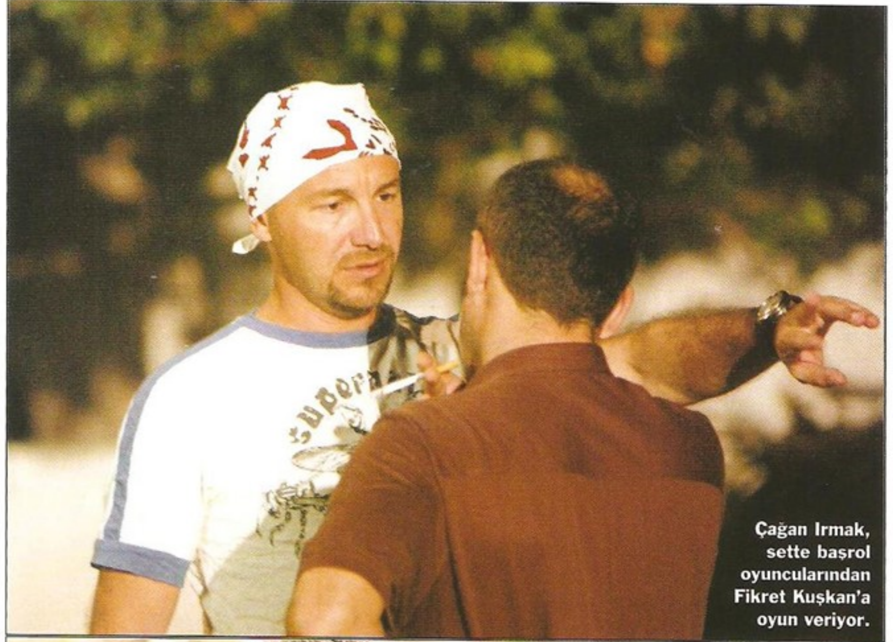
Ne anlamda kirlendiğinizi düşünüyorsunuz?
Yaptığım işler anlamında değil, varlık olarak kirlendim. Medyada görünmek, bir şeyler söylemek, televizyon programlarına katılmak falan gibi şeyler. Kendimi ön plana çıkardım, yani biraz kendimi pazarladım, ama bütün bunlar yapmak istediklerimi gerçekleştirebilmek içindi, bundan hoşlandığım için değil.

"Mustafa Hakkında Herşey"in gişede beklenenden düşük bir performans göstermesi sizi şaşırttı mı peki?
Hiç şaşırtmadı. "Asmalı Konak"dan dolayı senin en azından 500 bin seyircin hazır diyorlardı hep bana ama ben, hayır, diyordum çünkü "MHH" kişisel bir film. Üstelik insanlar böyle bir filmle karşılaşmak istemiyorlar. Sinemadan beklentileri "MHH" gibi bir film değil. O, benim ve filmi izleyen 100 bin kişinin sinemadan beklentisini karşılayan bir filmdi belki ama 2 milyon kişi izlesin diye kalkıp da onların hoşuna gidecek şeyler yapacak değildim. Kendimi kirletirim ama filmimi kirletmem.

Şimdi olsa yine aynı filmi çeker misiniz?
Aynısını aynı şekilde çekerdim; ama tabii bir yandan da filmler yapıldıkları andan, yönetmenin o zamanki kişiliğinden çizgiler taşır. Bugün olsa bazı yerlerini daha farklı anlatırdım o yüzden belki de ama o film, o haliyle güzel, çünkü ben o yoldan öyle geçtim. Şimdi "Babam ve Oğlum"dan geçiyorum. Nasıl denir? Filmlerim benim hayatımın özeti gibi, benimle beraber gelişiyorlar, benimle beraber büyüyorlar. "Metropolis" de çekilse şimdi çok farklı çekilir ama 1920'li yıllarda yapıldığı için bu kadar şaşırtıcı, bu kadar çağdaş ve bu kadar güzel.

Bu ay gösterime girecek filminiz "Babam ve Oğlum"a gelelim. Nasıl ortaya çıktı bu proje?
Üniversite yıllarında eski bir daktiloda yazmıştım ben bu filmi. O zaman ismi de farklıydı, her şeyi farklıydı. Gene bir baba oğul hikayesiydi ama daha farklı bir hikayeydi. "Çemberimde Gül Oya"nın çekimleri sırasında tekrar elden geçirdim ve son haline getirdim. Hep ilk filmimin bu olacağını düşünürdüm ama derler ya insanlar plan yaparken Allah yukarıdan gülümsermiş diye, öyle bir şey işte. Hayat bizi bu noktaya getirdi ve üçüncü film oldu.

Filmin yapımcısı Şükrü Avşar'la nasıl biraraya geldiniz?
"Çemberimde Gül Oya" birçok yapımcıya göre yapılamayacak ve tutmayacak bir projeydi. Ayrıca televizyon için çok lüks bir projeydi. Şükrü Avşar sağolsun bu projeye cesaret etti. Şükrü Avşar'ın derdinin sinema yapmak olduğunu ben ondan sonra fark ettim. Yapımcılar bana kırılmasın ama derdi sinema yapmak olan yapımcı çok az. Benim derdimse sinema yapmak, başka bir şey değil. Tabii ki hepimiz istiyoruz sinemadan para kazanmayı ama bir film para kazansın diye birtakım tavizler vermek istemem ben. Şükrü Avşar da öyle bir yapımcı. O yüzden onunla çalışmak beni çok mutlu etti. 15 saniyelik bir Kurtuluş Savaşı sahnesi için muhteşem bir prodüksiyon hazırladı. Şu oyuncularla çalışmak istiyorum dediğim zaman, benim için sen ve senin filmin önemlidir istersen tanınmamış oyuncularla çalış, onlarla da çalışacak olsan daha az para verecek değilim, dedi. Bunu duymak çok güzel bir şey.

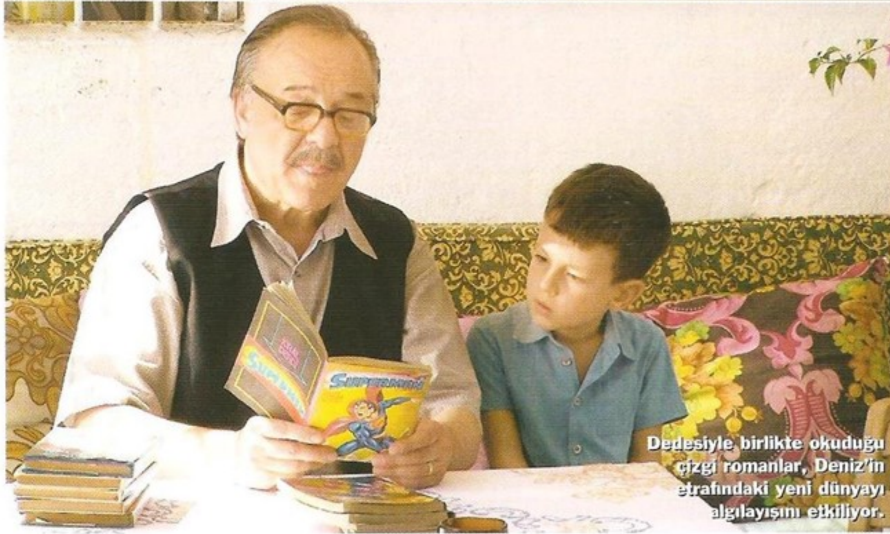
Çağan Irmak, sette başrol oyuncularından Fikret Kuşkan'a oyun veriyor.

Hümeyra'yı tatlı kaçık bir babaanne, Çetin Tekindor'u otoriter bir dede rolünde izleyeceğiz.

"Çemberimde Gül Oya"nın başarısı bu noktada çok önemli herhalde. O sayede güvenini kazanmış olmalısınız.
Tabii ama daha önceden de beni takip ediyormuş.

"Babam ve Oğlum", adı üstünde baba oğul ilişkisini ele alan bir film. Konuyu sizin için çekici kılan nedir?
Bence Türkiye'nin bir takıntısı var bu konuda. Çünkü şu anda ülkenin bazı şehirlerinde her ne kadar çağdaş bir görüntü veriyor olsak da olumsuz yönde bir ataerkilliği sürdürdüğümüzü düşünüyorum. Baba-kız ilişkileri sorunluymuş gibi durur ama bu derece sorunlu değildir aslında. Görünürdeki çatışmaya rağmen babalar kızlarını çok sever, kızlar da babalarını. Oysa babalar ve oğullar arasında Türkiye'de hep bir uçurum, hep bir çatışma vardır ve bu çatışma şimdiye kadar adam akıllı ele alınmamıştır Türk Sineması'nda bence. Dünyadaki ve Türkiye'deki değişim, babalarımızın bizi görmek istediği yerlerle bizim olmak istediğimiz yerler arasındaki uçurumu daha da büyütüyor ve bu da beraberinde çok büyük çatışmaları getiriyor. Burada Çetin Tekindor'un oynadığı Hüseyin karakterinin iki oğlu var. Birisi çocuk zekasına sahip, saf bir oğul. Dev gibi ama aklı hafif geride kalmış bir çocuk (Yetkin Dikinciler). O yüzden Hüseyin Efendi kendi mirasını sürdürecek tek insan olarak öbür oğlu Sadık'ı görmüş hep. İşte bu büyük sevgi beraberinde büyük nefreti de getiriyor ve çatışma oradan başlıyor. İki tane emanet söz konusu bu filmde. Birisi babanın, yani Hüseyin Efendi'nin çiftliği ve bütün hayatı ⇨

İlk kez bu filmde bir araya gelen Hümeyra ve Çağan Irmak bundan sonra da birlikte çalışmak istiyorlar.

Dedesiyle birlikte okuduğu çizgi romanlar, Deniz'in etrafındaki yeni dünyayı algılayışını etkiliyor.

Sadık'a emanet etme çabası. Ötekisi Sadık'ın kendi oğlunu babasına emanet etme çabası. 15 yıl boyunca küs kalmış bir baba ile oğul arasındaki buzlar, o torun sayesinde eritilebilir, yaşanmamış 15 yıl telafi edilebilir mi acaba? Biraz dramatik bir hikaye. Üç kuşağın hikayesi ve fonda da büyük bir ailenin hikayesi, tabii oradan yola çıkarak belki Türkiye'nin hikayesi.

Sizin hikayeleriniz hep yaşandıkları dönemin politik ve kültürel atmosferiyle sıkı bağlar içeriyor. "Çemberimde Gül Oya"da 80'e kadarki süreci anlatıyordunuz. "Babam ve Oğlum" ise darbeden sonraki dönemde yani '80'li yıllarda geçen bir hikaye. Dizinin kaldığı yerden devam ediyorum diyorsunuz hatta. Bu dönem neden ilginizi çekiyor?

70'lı yıllar ve '80 sonrası çok keskin bir çizgiyle ayrıldı birbirinden. Türkiye, göz açıp kapayıncaya kadar, görüntü olarak değil belki ama zihniyet, anlayış ve insanın dünyaya bakışı anlamında baş döndürücü bir değişim yaşadı. Üstelik hiç de olumlu bir değişim değildi bu bence.

70'li yıllara özel bir sevgi hatta özlem duyuyorsunuz öyle değil mi? Bu önceki işlerinizde, özellikle "Çemberimde Gül Oya"da kendini gösteriyordu.

Evet, emeğin, insan hayatının, ailenin, komşuluk ilişkilerinin değerine dair bir şeyler var hep yaptığım işlerde, ama yalnızca nostalji değil bu, mantık içeren bir serzeniş.

Neden seviyorsunuz 70'leri?

Bütün bu saydıklarımız yüzünden. Yaşamak daha güzeldi. Bir bardak çay içmenin bile çok büyük bir mutluluğu vardı. Şimdi çok fazla alternatif var önümüzde. O kadar çok ki kafa karıştırıyor. O günlerden bu zamana kaybettiğimiz en önemli şeylerden birisi mektup yazma alışkanlığıdır mesela bence. Göründüğünden çok daha büyük bir kayıptır bu; çünkü mektup yazan insan kendiyle baş başa kalır, duygularını düşüncelerini kağıda aktarır ve kendini daha iyi tanır. Şimdi mektup yerine kısacık abuk subuk mesajlar gönderiyoruz. Dolayısıyla kendimizi aynada görüp tanıma fırsatımız olmuyor. Bunun gibi bir sürü şey. Günümüzde geçse, bu filmi çekemezdim mesela. Gerçekçi olmazdı, çünkü çiftliğe giden o çocuk, nerede benim playstation'ım, nerede benim bilgisayarım, diye iki günde sıkılır şehre dönmek isterdi. Dolayısıyla bu hikaye olmazdı. Oysa bu filmdeki en sinematografik anlar o çocuğun çiftliğin avlusunda hayata bakışı.

Hikayenin geçtiği dönem, yani 80'ler nasıl yansıyor perdeye peki?

80'li yıllar bu çiftlikteki yaşam özelinde yansıyor. Öyle dev bir 80'li yılar portresi görmeyeceğiz.

Kahramanlarınız kimler?

Film bir çocuğun gözlerinden anlatılıyor dendi hep ama hem çocuğun hem de Sadık'ın yani babasının gözünden bakıyoruz birçok olaya aslında. İki öznesi, iki anlatıcısı olan bir film yani. Filmin jenerik öncesi ilk beş dakikasında ben anlatıyorum hikayeyi çünkü orada daha çocuk doğmamış. Sonra çocuk doğuyor ve filmin anlatıcısı çocuk oluyor. Bir de çizgi roman kahramanları var. Çocuğun hikayeyi bulma çabasında, yani çevresindeki ilişkileri anlamlandırma

çabasında bazı çizgi roman kahramanlarına rastlıyoruz. Çocuk çizgi roman okuyor ve çevresine o çizgi romanların dünyasından bakıyor çünkü. Dedesini ilk gördüğünde Hüseyin Efendi at sırtında olduğu için ilk aklına gelen Maskeli Kahraman Zorro oluyor ve dedesini öyle görüyor. Dolayısıyla Çetin Abi'nin filme ilk girişi Maskeli Süvari Zorro şeklinde. Babasıyla birlikte bindikleri trendeki polisleri de, soygun için tren durduran apaçiler olarak görüyor. Çocuğun hayallerinden babanın hayallerine geçiyoruz bazen ama bunları hayalmiş gibi değil de o an orada gerçekten yaşanıyormuş gibi anlattım. Ayrıca bu filmde insanları konuşturmaktan, hızlı hareket ettirmekten aynı anda üç dört işi yaptırmaktan hiç korkmadım. Evet, sinema bir görsel sanat biliyorum ama görsel olmak uğruna gerçeklik duygusundan feragat edemezsin. Ege insanı çok konuşur. Türk insanı çok konuşur. Dünyada Yunanistan'dan sonra en çok konuşan ikinci toplummuşuz. Bu senaryoda bu insanları konuşturmak zorundayım. Tabii ki hayatın sessiz anlarının da peşinde düştüğümüz çok yer var ama genel olarak çok konuşmalı bir film bu. Komik bir film. Neden? Komik yazayım diye yazmadım, Ege insanı öyle yaşadığı için komik. Kendi içinde doğal bir mizah var. Hüzünlü bir film aynı zamanda ama yine ben hüzünlü olsun diye yapmadım. Bu hikaye bunu getirdi. Hepsi, gerçekliğin peşinden koşmaktı. Yoksa şurada seyirciyi güldüreyim, şurada ağlatayım gibi hesaplanmış bir durum söz konusu değil asla.

Özge Özberk ve Fikret Kuşkan (Sadık), Çağan Irmak'ın daha önce de birlikte çalıştığı oyuncular.

Kurtuluş Savaşı'ndan sahneler de var filmde. Bu hikayeyle Kurtuluş Savaşı arasında nasıl bir bağ kurdunuz?

Kurtuluş Savaşı sahneleri, babayla oğul arasındaki savaşa bir gönderme. Çünkü 15 yıllık küskünlüğün sonunda, sorun masaya yatırılır ve kavga yani savaş başlar. Kavga etmek şiddet uygulanmadığı sürece doğru geliyor bana, susmak ve içine atmaktansa tartışmak, masaya yatırmak ve o sorunu çözümlemek lazım. Kavga etmek çok insana özgü bir şey.

En kişisel filminizin "MHH" olduğunu düşünüyor musunuz hala?

Evet, o buna göre çok daha kişisel bir film, çünkü "Mustafa" bazı yönleriyle hakikaten seyirciyi hiçe sayan , empati kurdurmatayan bir filmdi. Bu biraz daha seyirciye sıcak bir film. O yüzden bu daha genele hitap ediyor. Ama bu, benim gözümde bu filmin değerini düşünmüyor. Bu da benim filmim. Hikayeleri çok da farklı olsa yine bir Çağan Irmak filmi görecek perdede seyirci. Tabii böyle bir şey ortaya çıkmışsa, böyle bir şey varsa.

Sizce Çağan Irmak sineması diye bir şey oluştu mu?

Hala tanımlamaya çalışıyorum aslında. Zaman gösterecek. Kendi sinemamla ilgili çoktan verdiğim kesin kararlarım var, ama dedim ya yaptığım filmlerle gelişiyorum. Kendi senaryolarımı yazdığım için bu sinemanın oluşması biraz daha hızlı olacak diye düşünüyorum.

"Bir Çağan Irmak filmi" derken ne kastediyorsunuz öyleyse?

Gene tamamen insanla ilgili bir film, dostlukla, ilişkilerle, anneler, babalar ve evlatlarla ilgili bir film seyredeceksiniz demek istiyorum. Benim için aile çok önemli. Herkesin yoğunlaştığı alan farklıdır. Ben de en fazla aile ilişkileri üzerinde yoğunlaştığımı düşünüyorum yaptığım filmlerde.

"Kendi çocukluğumun hikayesi değil ama benim yaşamımdan çok şey var içinde" diyorsunuz. Ne kadarıyla otobiyografik bir film bu?

Böyle bir hikaye yaşanmadı ama karakterlerin tümü benim hayatımdan. Mesela bu filmin finaline doğru benim neden sinemacı olduğumun izlerini de bulacaksınız. "Mustafa Hakkında Herşey"de olduğu gibi yine kapısı hiç açılmayan bir gizli oda var. Orada da küçük bir sürpriz bekliyor seyirciyi.

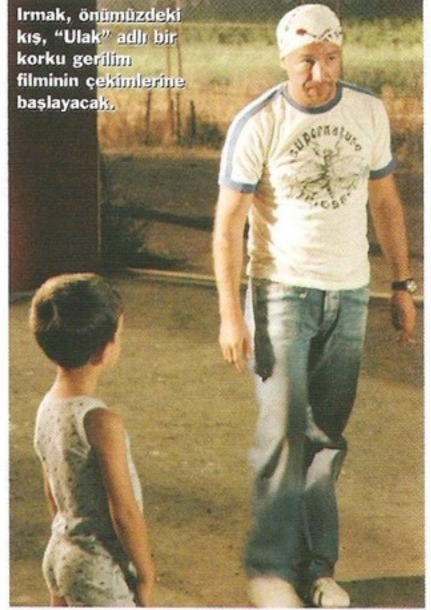
Sizin çocukluğunuzda böyle bir oda var mıydı?

Yok ama filmdeki gibi bir çiftlikte büyüdüm. Bizim çiftliğimiz bir mandalina bahçesinin ortasına kurulmuştu. Çok ileride bazı evlerin çatıları görünürdü. O evlerden bir tanesinde de geri zekalı bir kız yaşardı. Zaman zaman o kızın çığlıkları duyulurdu bizim evden. Ondan çok etkilenmiştim. Hep gidip o kızın nasıl bir kız olduğunu görmek isterdim. Bu filme baktığım zaman kendi hayatımla özdeşlik kurabildiğim çok yer görüyorum ama birebir böyle bir hikaye yaşanmadı.

Eski oyuncularınızla çalışmayı seviyorsunuz ama ilk kez çalıştığınız oyuncular da var bu filmde. Nasıl kurdunuz oyuncu kadrosunu?

İngiltere'de bazı oyuncuların Sir ünvanı vardır ya, burada da birilerine verilecekse ben Çetin Abi'ye vermek istiyorum o ünvanı. Müthiş bir adam. Hümeyra da öyle. Bu filmde tanışmış olmak beni çok mutlu etti. Bundan sonra da hep onunla çalışmak istiyorum. Özge (Özberk) çok yetenekli bir oyuncu. Bütün oyuncularımdan çok memnunum. Hep söylenir, çok güzel bir şey yaşadık diye ama hakikaten çok güzel bir

Yönetmen, filmdeki en sinematografik anların, Deniz'in çiftliğin bahçesinde alışkın olmadığı bu yeni hayatı izlediği anlar olduğunu söylüyor.

Irmak, önümüzdeki kış, "Ulak" adlı bir korku gerilim filminin çekimlerine başlayacak.

çekim yaşadık. Seçimlerim de çok içsel oldu. Bileğinden boğazına kadar altın bilezik takan gelin karakterinde hemen Binnur Kaya canlandı gözümde. Saf Abi'de hemen Yetkin (Dikinciler) canlandı. Yetkin bu filmde sizi çok şaşırtacak. Çok bıçak sırtı bir rolün altından kalktı. Çocuklarla çalıştık bir de bu filmde tabii. Burada bir oyun oynuyoruz, dedik onlara. Hiçbir şey beklemeyin, bu filmden sonra ünlü falan olmayacaksınız, önünüze paralar yığılmayacak, sınıftaki arkadaşlarınız size farklı davranmayacak, biz buraya eğlenmeye geldik, bu oyunu oynayacağız ve bitecek, sakın başka bir şey düşünmeyin, dedik. Çünkü bir film için bir çocuğun ruhunu yaralamak istemiyorum.

Filmin müziklerini Yunanlı müzisyen Evanthia Reboutsika yapmış. Onunla çalışmak nereden aklınıza geldi?

Tam bir Ege filmi "Babam ve Oğlum". "Bir Tutam Baharat"ta da bunu görmüştüm. Onun müziklerini de Evanthia yaptı biliyorsunuz. Böylece Evanthia'nın peşine düştük. Hemen de bulduk. "Asmalı Konak" orada oynuyor ya şimdi, oradan tanıyormuş beni. Hem bir Türk filmine müzik yapmaktan hem de burada dizisi oynayan bir yönetmenle çalışmaktan çok gurur duyarım, dedi. Senaryoyu gönderdik. 20. sayfaya kadar okuduktan sonra kabul etti, daha bitirmeden. Senaryoyu çok beğenmiş. Şimdi filmin müziğini Yunanistan'da büyük bir filarmoni orkestrasına çaldırıyor. Bir de Türkçe bir şarkı yapacak. Sözlerini ben yazmaya çalışıyorum.

"Babam ve Oğlum"un seyirci üzerinde nasıl bir etki yaratmasını umuyorsunuz?

Benim için bu filmin ulaşabileceği en güzel nokta şu; çocuk filmden çıkar, cep telefonunu açar, babacım ya, ben seni ne zamandır aramıyordum, nasılsın, der; ya da bir adam, ne zamandır annemleri görmüyorum, hayat da kısa, belki bu kadın yarın ölecek, gidip bir ziyaret edeyim, diye düşünür. İşte benim için en büyük ödül bu olacak. Anne babalarla çocuklar arasında üç günlük bir yakınlaşma kursam bile yeter bana. Bunu istiyorum. 70'li yılların Ertem Eğilmez filmleri tadında bir film diyorum ama asla bir "feel good" filmi değil.

Antalya Film Festivali'ne neden katılmadınız?

Katılmak istemedik. Öğrencilik yıllarından beri Antalya Altın Portakal heykelciğine bir Türk Sineması geleneği olduğu için çok büyük saygı duyuyordum. Üçüncülük de olsa beşincilik de olsa aldım o ödülü evime koydum ya bana yeter. Bundan sonra katılmak istemiyorum. (Yüzü düşüyor) Suratım bir şey anlatıyordur herhalde.

Başka festivallere katılacak mısınız?

Katılacağız. İstanbul Film Festivali'ni çok seviyorum mesela, çok güzel bir festival. Yurt dışı festivallere de katılmak isterim.

Bundan sonra nasıl devam edeceksiniz yolunuza?

Televizyonu küçümsemiyorum ben. Bana göre "Çemberimde Gül Oya" bir diziden ziyade çok uzun soluklu bir Çağan Irmak hikayesiydi ve benim için bir dönüm noktasıydı aslında. Beni değiştiren bir projeydi. Değiştiren derken, hesaplanmış bir dümen kırıştı o. Ondan sonra artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Belki başka bir yoldan gideceğim artık. Hedef gene aynı belki ama kullanacağım yol farklı olacak bundan sonra. Lüks bir arabayla ve kalabalıkların ortasından gitmek yerine daha külüstür bir arabayla, daha sakin yollardan gidilebileceğine inanıyorum artık. Böylesi çok daha huzurlu bir yolculuk olacak benim için.

Dizi çekmeyi düşünüyor musunuz?

Bir daha hiç çekmeyeceğim dersem çok büyük konuşmuş olurum ama televizyonda bir şey yapmak çok zor çünkü televizyona iş yapan teknik ekipler şu anda çok kötü durumda. 80 tane dizi yapıldığı için sinema mirasıyla yola çıkmayan ekiplerle çalışıyoruz. Hiçbiri işlerini sevmi-

yor. Gerçekten onlarla çalışmak çok zor. Bu işe çok saygısızca yaklaşıyorlar. İyi bir teknik ekip olmadığı sürece televizyona hiçbir şey yapmayı düşünmüyorum o yüzden.

Sinema yapmak isteyen yapımcıların yanınızda olması söz ettiğiniz yolculuğun devamı açısından hayati önem taşıyor mutlaka.
Tabii ama olmazsa da film yapmam. Yapmam daha iyi. Açıkçasını söylemek gerekirse yaptığım işlerin çoğundan gurur duyuyorum. Bu saatten sonra gurur duymayacağım bir şey yapmam gerekirse yapmam. Yapsam başta yapardım. Köprüyü geçerken bir sürü eyvallah dedim zaten. Kendim de içindeyim bunun, kendi benliğime de eyvallah dedim. Yeterince taviz verdim. Artık vermek istemiyorum.

Çiftliğin kadınları çay sohbetinde.

Bu ay dergimizde yer alan bir dosya konumuzda sinema yazarları, beyazperdede görmekten sıkıldıkları şeyleri anlatıyorlar. Size de soralım. Perdede görmekten sıkıldığınız şeyler var mı?
Yıllar evvel Metin Erksan'dan "Sevmek Zamanı"nı seyrettiğim için, bu son dönemde izlediğimiz "Toni Takitani", "Dünyanın Orta Yerinde Aşk İçin Ağlıyorum", "Bebekler" falan gibi filmler hiç yeni gelmiyor bana. Oysa yeni nesil bu filmleri yeni bir şey bulmuş gibi izliyor, çünkü Türk Sineması'nı bilmiyorlar. Metin Erksan, 60'lı yıllarda çok daha güzelini yapmış zaten. Aslında Japon sineması olup biteni çok geriden takip ediyor. Japon korku filmleri de bıktırdı gerçekten, tıpkı Robin Williams'ın sürekli geri zekalıları oynaması ya da Robert De Niro'nun çarpık gülüşü gibi. Bazı şeylere at gözlüğünü çıkarıp bakalım artık. Oyuncular sırça köşklerine çekildikleri zaman, hayatla bağlantılarını kopardıkları zaman bitiyorlar. Dustin Hoffman, hala 70'li yıllardaki gibi oynuyor mesela. Oysa insan davranışları, mimikler, her şey çok değişti. Sansüre karşı geliştirilmiş iyi bir buluş olan sembolizm de bir zamanlar çok işe yaramış olabilir ama şu anda sembolizme inanmıyorum ve bizi yanlış yerlere götürdüğüne inanıyorum. Bir şey söylemek istiyorsan bunu açık açık söylersin. Tarkovski'ye sormuşlar "Stalker"da suyun altındaki paralar neyi temsil ediyordu, diye. Ne bileyim ben, para işte, rüyada olur böyle şeyler, demiş. Her şeyin altında bir alt metin arama kaygısı bizi yanlış yerlere götürüyor ve maalesef bu mirası seyirciye bırakan da bir dönemin eleştirmenleridir. Bu filmde de bir sürü hatalı okuma görürsem şaşırmayacağım ve her zamanki gibi üzülerek bakacağım.

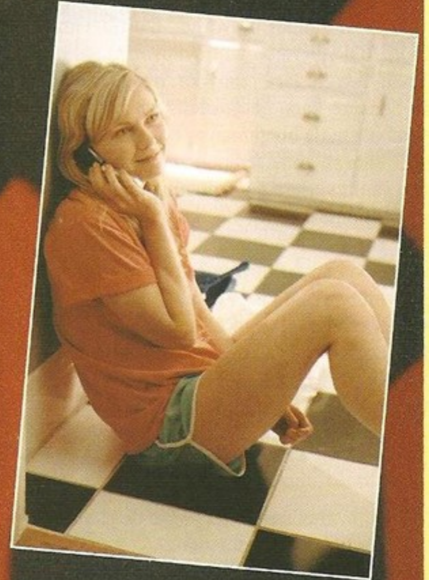
"Mustafa Hakkında Herşey"in de yanlış okunduğunu düşünüyor musunuz?
Bir sinema eleştirmeni "Mustafa Hakkında Her Şey" için "Kadının aldatmasının nedenlerini tam olarak anlayamıyoruz" demişti mesela. Şimdi bir kere her aldatmanın belli bir nedeni var mıdır ki ben bunu anlatmak zorundayım. O kadar ayrıyız ki birbirimizden. Eleştirsin, yerin dibine soksun, buna bir şey demiyorum ama dünya görüşlerimiz birbirinden o kadar farklı ki benden aldatmanın sebebini açıklamamı bekliyor. Ben bunu anlatmak istemiyorum ki o filmde. Problem orada. Ben elmanın filmini yapmaya çalışırken sen bana niye armudun filmini yapmadın diye soruyorsun. Benim üzüldüğüm nokta artık bir film analiz edilmiyor, masaya yatırılmıyor. Bir sinema yazarı bence her şeyden önce bir arşivci ve belgeci olmalıdır. Çok önemli bir pozisyon, sinemanın yüreğisin sen, elinde kalem var. Şu fazla kaçmış, bu az olmuş falan, bunları bırak, filmi masaya yatır, analiz et, bir belgeciye dönüş. Bir zamanlar Atilla Dorsay'ın, bir zamanlar Burçak Evren'in yaptığı gibi bir belgeciye dönüşmek zorundasın. Kalıcı olan, bir filmi hatırlatan sensin aslında. Çok önemlisin, kendine önem ver, demek isterim bu tür eleştirmenlere. O hikayeyi bize anlatan kimdi o filmde? Taksiciydi. Belki yalan söylüyordu. Bilmiyorsun ki. Ne dedi taksici? "Abi kadın da aldatır erkek de. Nedeni yok. Nedenini ararsan bir bakıvereceksin tarihimize." Onun mantığı oydu. Ben niye arayayım aldatmanın nedenlerini. Benim anlatmak istediğim başka bir şey. Neden böyle yanlış yorumlar yapıldı? Belki benden, belki basından, belki de bunun bir aldatma filmi olduğunu iddia eden insanlar yüzünden. Bu bir aldatma filmi değildi ama onun üstüne gidildi. Ben hayatın bize söylediği yalanlarla ilgili bir film yapmaya çalışmıştım. Ama bunun, benim anlatımımdaki yetersizlikten kaynaklandığını düşünmüyorum, film öyle sunulduğu için böyle anlaşıldı. Yeni filmle ilgili olarak da, ben açıkçası Sinema Dergisi'ni çok sevdiğim için bu kadar çok konuştum. Aslında insanlar burada anlattıklarımı da bir kenara koysunlar, gitsinler bu filmi tamamen önyargısız olarak izlesinler. Ondan sonra da istediklerini düşünsünler. Yerin dibine de sokabilirler, umurumda değil ama yeter ki bu filmi önyargısız izlesinler. Tek istediğim bu.

Son zamanlarda hangi sinemacıları beğeniyorsunuz?
Reha Erdem. "Korkuyorum Anne"yi bekliyoruz, izleyeceğiz inşallah. Tom Tykwer'i seviyorum ve yeni işlerini çok merak ediyorum. Robert Zemeckis'in yaptığı her şeyi izlemeye çalışıyorum. Bana göre çok iyi bir sinemacı. Belki Amerika'nın biraz muhafazakar tarafında bilmiyorum ama sinema duygusu çok kuvvetli bir adam. "Cast Away" gibi bir film yaptı. 135 dakika boyunca bir tek kişiyle ve gerekmediği sürece kesilmeyen, bu derece uzun planlarla nasıl bu kadar iyi hikaye anlatabilir ya! "Yaşlı Adam ve Deniz"i bir daha çekmek gibi bir şey bu. Bence çok büyük bir sinemacı. Darren Aronofsky çok heyecanlandırıyor beni. Geçenlerde bir film seyrettim ki, galiba bu yıl üstüne bir film seyretmeyeceğim; "Hotel Rwanda". Yıktı beni, yıktı geçti. Çıktıktan sonra gidip bira içtim. Eskileri her zaman döndürüp döndürüp bir daha izliyorum, Cassavetes'leri falan. Kim ne derse desin Claude Lelouch'u çok seviyorum. Bu arada Sinema Dergisi okuyucularına çok önemli bulduğum bir yönetmenin bayıldığım bir filmini önereceğim. DVD'si yeni çıktı. "House of Mirth". Terence Davies'in filmi. Gillian Anderson denilen o müthiş hatun oynuyor. Edebiyat uyarlaması, ama müthiş bir şey. Sinema sanatının en son örneklerinden biri. Bir de korku filmlerini her zaman çok severek izlerim. Son dönemde Amerikan sinemasının yaptığı o "Sin City"leri falan sevmiyorum. Robert Rodriguez'in hakikaten benimle hiç alakası yok. Tamamen şov o adamın sineması. Orada gördüğüm hiçbir şeye inanmıyorum. Ama Tarantino'yu seviyorum işte bak. Onun bir sinema duygusu var.

Yeni film projeniz var mı? Kısa ve uzun vadeli planlarınız neler?
Kışın, Mart ya da Nisan gibi "Ulak" diye bir korku gerilim filmine başlayacağız. 60'lı yıllarda, Orta Anadolu'da geçen, çok yerli bir korku filmi olacak. Edebiyat uyarlamalarını seviyorum. Uyarlama yapabilirim. Epik sinemayı seviyorum. Hayatımda bir sefer bile olsa dev bir destan yapmak istiyorum; kendimi fizik olarak da, anlatıcı olarak da en son raddeye kadar zorlayacağım bir film. ■

Nasıl yaşamalı?

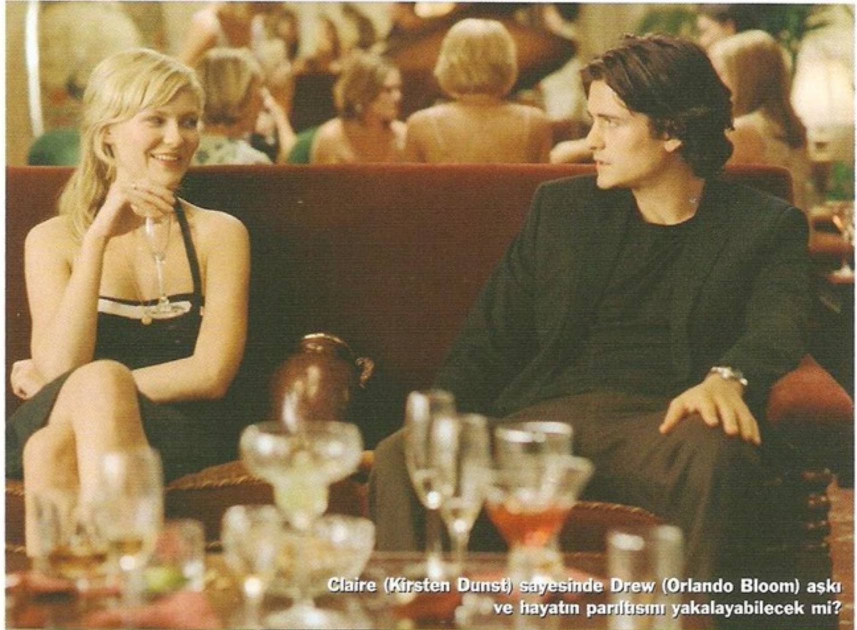

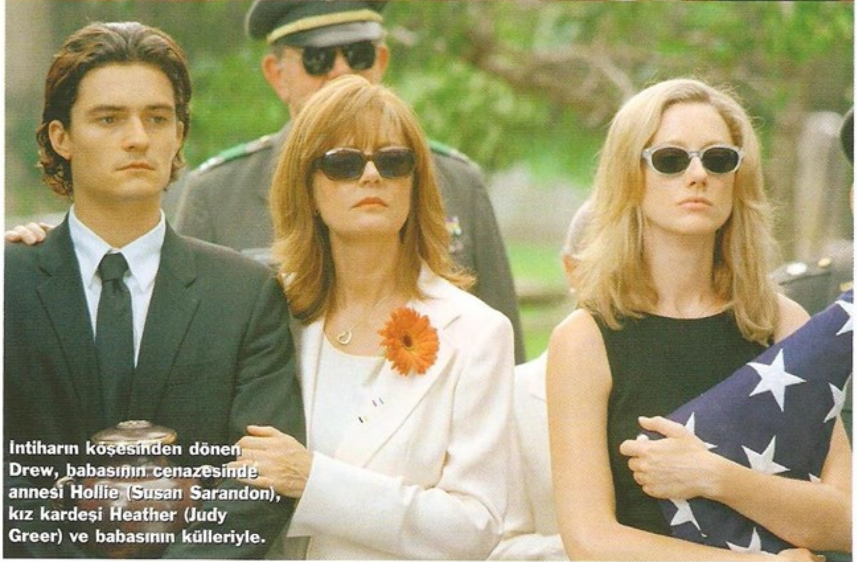
Gençlerin ve her zaman genç kalanların yönetmeni Cameron Crowe, "ELIZABETHTOWN" ile gene otobiyografik özellikler taşıyan bir filme imza atıyor. "Almost Famous" annesi içindi... Bu kez yıllar önce kaybettiği babasının anısına, onun yaşamış olduğu yerlerde geçen bir romantik komedi ile karşımızda. Başrolde yine müzik var. DERLEYEN: EBRU ÇELİKTUĞ

Cameron Crowe, 1970'lerde geçen ilk gençliğinde henüz 15 yaşındayken ünlü müzik dergisi Rolling Stone'un muhabiri olarak, dönemin pek çok rock müzisyeni (Bob Dylan, Neil Young ve Eric Clapton ilk akla gelenler) ve grubuyla röportajlar yapmış; Eagles, Led Zeppelin, Allman Brothers ve Lynyrd Skynyrd gibi grupların turnelerine katılmış genç ve başarılı bir gazeteciyken, kendini önce senarist sonra da yazdıklarını çeken bir yönetmen olarak buldu. 1957 doğumlu Crowe ilk kez 1982'de "Fast Times at Ridgemont High"ın senaryosuyla sinemaya geçerken, 1989'da "Say Anything...", 1992'de "Singles", 1996'da "Jerry Maguire", 2000'de "Almost Famous" ve 2001'de "Vanilla Sky" ile geniş bir hayran kitlesine ulaştı. Daha Nirvana ortada yokken, Seattle'lı bir grup yirmili yaşlarındaki genç insanın "grunge" akımını müjdeleyen yaşantılarını senaryolaştırmıştı ama yapımcıların geciktirmesiyle "Singles" ancak 1992'de vizyona girebilmişti. "Jerry Maguire" sayesinde Tom Cruise ile belki de "Vanilla Sky"a hazırlanmıştı; zaten Cruise da "Elizabethtown"ın yapımcılarından biri oldu. Müzikle olan yoğun ilişkisi hiç değişmeyen yönetmen, pek çok filminin müziğine imza atan Nancy Wilson ile evli. İlk gençlikleri 1980'lerde geçenler, Heart grubunu hatırlayacaktır, Wilson grup elemanıydı.

Claire (Kirsten Dunst) sayesinde Drew (Orlando Bloom) aşkı ve hayatın parıltısını yakalayabilecek mi?

İntiharın köşesinden dönen Drew, babasının cenazesinde annesi Hollie (Susan Sarandon), kız kardeşi Heather (Judy Greer) ve babasının külleriyle.

Gazeteciliğin kendisine kazandırdığı yazma yeteneği, Crowe'a kendi filmlerini yazıp yönetme yolunu da açtı. En iyi özgün senaryo dalında akademi ödülüne ilk kez "Jerry Maguire" ile aday olan yönetmen, daha sonra "Almost Famous" ile bu ödülü kucakladı. "Jerry Maguire" ile "Almost Famous" arasındaysa hayranı olduğu yönetmen Billy Wilder ile (Bazıları Sıcak Sever, Sabrina) bir yıl boyunca söyleşiler yaptı ve 20. yüzyılın bu büyük yönetmeninin 90'lı yaşlarında olmasına rağmen yeni kuşaklarca tanınmasına katkıda bulundu. "Almost Famous", kendi ilk gençliğinden otobiyografik öğeler taşıyan bir filmdi; 15 yaşındaki bir müzik dergisi muhabirinin, "Stillwater" adlı kurgusal bir müzik grubuyla çıktığı turne esnasında yaşadıklarını anlatıyordu. Goldie Hawn'un kızı Kate Hudson'ın canlandırdığı (grupie?) Penny Lane karakteriyle Crowe, o yıllarda, bilinenin tersine, sadece müzik sevgisi uğruna grupların peşine takılan genç kızların yaşantılarına bir selam gönderiyordu. Şimdi kırklı yaşlarını sürmekte olan yönetmen bu kez babasının ölümünden yıllar sonra, onun anısına, yıllarca yaşadığı Kentucky'de geçen bir filmle saygıda bulunuyor.

2002'de eşi Nancy Wilson ile çıktığı bir turne sırasında, Kentucky'den geçerken aklına filmin bu coğrafyada geçmesi gelen Crowe, başka bir arabayla yolculuğuna devam etmiş ve senaryoyu şekillendirmiş. Çalışma şartlarının başında mp3 çalarıyla müzik dinlemek gelen yönetmen, müzikle birlikte düşünüp sahneleri bunların ışığında hissederek yazdığını belirtiyor: "Daha senaryoyu okurken müzikle başlarım. Üzerinde çalışacağım filmin parçası olmasını istediğim şarkıları kaydettiğim bir not defterim vardır. Her sahne için en az 50 şarkı belirlerim". Sadece senaryo üzerinde çalışırken değil, sette de müzik unsuru önemli yer tutuyor. Her yeni sahnenin başlangıcında, oyuncuların duyguya girmelerini müzikle sağlayan Crowe, "Elizabethtown"da çok sevdiği Tom Petty'nin ve Elton John'ın şarkılarına yer veriyor. Ayrıca dijital aletlerin sağladığı ses kalitesinden çok, eski longplayların cızırtılı ama sıcak seslerini tercih edecek kadar iflah olmaz bir müzik sevgisi taşıyan Crowe, Neil Young'ın "CD'lerdeki müzikler insanın yüzüne binlerce buz parçacığı gibi çarpıyor ama longplaylerdeki müzikler yağmur gibi dinlendirici" sözlerini unutmamış. Başarısızlık ve fiyaskolarla dolu hayatları yazmaktan ve hayatın zorluklarına dayanmak zorunda olduklarına inanan kahramanlar yaratmaktan hoşlanan Crowe, bu kez de tasarladığı spor ayakkabı yüzünden şirketini büyük maddi kayba uğratan Drew (Orlando Bloom) üzerinden, yaşam, ölüm, aşk ve aile değerlerine bakıyor. Bu fiyasko ardından sevgilisinden de ayrılan, babasının ölüm haberi yüzünden cenaze için Elizabethtown'a uçan işkolik Drew, uçuş sırasında hostes Claire (Kirsten Dunst) ile tanışıyor. Crowe'un "Almost Famous"taki Penny Lane karakterine benzeyen Claire sayesinde hayatın başka yönleriyle de karşılaşan Drew, ufku genişlemiş ve hayatta bazen sadece soluk alıp vermenin bile adeta bir mucize olduğunu düşünen biri haline geli-

⇨

Drew babasının ölümünün ardından başta Dora Hala (ortada, ABD'nin ünlü aşçılarından Paula Deen) olmak üzere pek çok akrabasıyla karşılaşıyor.

Alec Baldwin'i işkolik Drew'un işkolik patronu Phil de Voss rolünde izleyeceğiz.

yor. Crowe, günlük hayatımızın sıradan ve aslında önem taşımayan sorunlarını aşmada yaşam-ölüm ikileminin büyük önem taşıdığını düşünüyor.
"Yüzüklerin Efendisi"nin Legolas'ı Bloom, "Truva" ve "Cennetin Krallığı" gibi tarihi filmlerden sonra böyle sıradan bir kişiliği canlandırırken oyunculuk sınavından geçmiş gözüküyor. Çünkü Woody Allen, Mike Leigh ve Paul Thomas Anderson gibi Crowe da oyuncu yönetmeni olarak tanınıyor. Bloom'dan önce başrol için Ashton Kutcher ile görüşen ama anlaşamayan yönetmen, Bloom ile çalışırken, İngiliz oyuncunun Amerikan aksanıyla konuşmasını talep etmek dışında hayranı olduğu Billy Wilder, George Cukor ve William Wyler'ın filmlerini de izlemesini istemiş. Bloom: "Özellikle Billy Wilder'ın 'The Apartment'ındaki Jack Lemmon'ın oyunculuğunu dikkatle izlememi istedi. Çünkü Drew karakterinin Jack Lemmon'ın yüreğini ve Cary Grant'ın seçkin görünümünü taşıması gerektiğini söylüyordu. O dönem filmleri günümüzün görsel efektli ve bol patlamalı ya da yoğun cinsellik içeren filmlerine benzemiyor. Doğrudan hayat, aile ve ölüm üzerine hikayeler anlatıyorlar. Crowe'un da yapmak istediği böyle bir filmdi" diyor.
Claire rolünde izleyeceğimiz Kirsten Dunst ise, annesi bir zamanlar hostes olduğu için ve karakterin yapısına zaten yakın biri olduğu için rolünü çok sevmiş. Drew'un annesini ise Susan Sarandon canlandırıyor ve Crowe'un bu karakter için yazmış olduğu tanımlamaya (dünyevi değerlere bağlı, yerinde duramayan bir entelektüel; gerçeğin ve bilginin akıllı arayıcısı) zaten kişiliğine son derece uyduğu için tercih edilmiş. Aslında rol Jane Fonda'ya teklif edilmiş ama Fonda yan karakterlerde oynamaya sıcak bakmadığı için, Crowe ne kadar ısrar etse de kabul etmemiş. Sarandon'ın tap dansına özellikle dikkat!
Kentucky eyaletinde Louisville ile Nashville'in ortasında yer alan Elizabethtown kasabası, senaryoda tarif edilen yere o kadar benziyormuş ki, yapımcılar filmin mekan seçimi konusunda hiç tereddüt etmemişler. Altı hafta kadar süren çekimler sırasında Crowe'un "Büyük bir kentin ergenlik hali gibi..." dediği kasaba, sakinleriyle birlikte film ekibine adeta kucak açmış. Bölgenin neden Amerika'nın kalbi diye tanımlandığını tüm film ekibi gösterilen ilgi ve saygı sayesinde daha iyi anlamış. Crowe gene otobiyografik özellikler taşıyan bu filmiyle bu kez de izleyicilere "Sağlığında 'merhaba' bile demekte zorlandığınız bir insanın ölüm haberini aldığınızda onun ardından nasıl 'elveda' diyebilirsiniz?" sorusunu yöneltiyor. ■

Ne istediğini bilen yönetmenleri seviyor

"Vanilla Sky"ın çekimleri sırasında John Toll bir yakın çekimde.

Hollywood'un en başarılı görüntü yönetmenlerinden JOHN TOLL, "Almost Famous" ve "Vanilla Sky"dan sonra bir kez daha Cameron Crowe ile birlikte.

Bir film setini satranç tahtasına benzetirsek, yönetmen şah, görüntü yönetmeniyse vezirdir. İkisi birbirini anlayıp uyumlu çalışırsa ortaya çıkacak iş başarılı ve amacına ulaşmış olur. Yönetmen-görüntü yönetmeni uyumunun en iyi örnekleri olarak Orson Welles-Gregg Toland, David Lean-Freddie Young, Bernardo Bertolucci-Vittorio Storaro ve Francis Ford Coppola-Gordon Willis veriliyor. John Toll da Hollywood'un en saygıdeğer ve başarılı görüntü yönetmenlerinden biri. İki yıl üst üste en iyi görüntü yönetmeni dalında akademi ödülünü kazanmasının yanısıra çok sayıda ödülün adayı ve sahibi. 1995'te "Legends of the Fall" ve ertesi yıl "Braveheart" ile kazandığı akademi ödülleri sayesinde benzeri az görülen bir başarıya imzasını atmış oldu. Ohio'lu sanatçı, 19 yaşında Los Angeles'a adım attığında hem okuyor hem de David Wolper Yapım Şirketi'nde part-time işlerde çalışıyordu. Prodüksiyon asistanlığının ardından belgesel çekimleri ve düşük bütçeli filmlerde kamera asistanlığına başladı. İlk sürekli işi, 1970'lerin başında "The Rookies" adlı televizyon dizisi oldu. John Alonzo'nun ekibine katılıp ilk sinema filmi "Black Sunday"de çalıştı. 1990'larda peş peşe aldığı iki Oscar ödülünün ardından artık aranan bir görüntü yönetmeni olmuş, çalıştığı filmlere kendine ait bir tarzın damgasını vurmuştu. 1998'de bu kez Terrence Malick'in ses getiren filmi "The Thin Red Line" ile bir kez daha akademi ödülüne aday gösterildi. Coppola'nın "The Rainmaker" ve "Jack", Cameron Crowe'un "Almost Famous" ve "Vanilla Sky", Edward Zwick'in "Last Samurai" filmlerini çekti. Çalıştığı her yönetmenden farklı şeyler öğrendiğini söyleyen Toll, çok iyi bir film çekmenin başlı başına ve tek bir deneyim olduğuna inanıyor. En iyi yönetmenlerin yenilikçi olmak zorunda olduğunu, hikayeye duyulan tutkunun ve yaratıcı sezginin iyi işler ortaya çıkardığını ifade eden Toll, geçmiş deneyimlerin başarıda sanıldığı kadar etkisi olmadığını düşünüyor.

John Toll'un çalışma tarzı, filmin proje aşamasından post-prodüksiyonuna kadar giden bir süreci kapsıyor. Yönetmen ve yapım tasarımcılarıyla filmin görsel olarak tasarlanışından, film çekilip bittikten sonra renk düzeltilmesine kadar bir görüntü yönetmeninin sorumluluğunun devam etmesi gerektiğine inanan Toll, sanıldığının aksine, ne istediğini bilen ve kuralları önceden belirleyen yönetmenlerle çalışmanın ekibin geri kalanına, yaratıcılıkta daha fazla özgürlük verdiğini

düşünüyor. 1998'den beri makyöz Lois Burwell ile evli olan sanatçı, kendisiyle yapılan bir söyleşide, yine Cameron Crowe ile çalıştığı "Vanilla Sky" filminin ilk sahnesinin, meslek yaşamında en zor ama keyif veren sahnelerden biri olduğunu söylemiş. Gerçekten de filmin açılış sahnesi, New York'un ünlü Times meydanında geçen bir düş sahnesiydi; Tom Cruise'in canlandırdığı New York'lu zengin David Aames, meydana arabasıyla geliyor ve bomboş bir New York manzarası içinde panik içinde koşuyordu. Gerek New York Belediyesi gerekse polis teşkilatının katkılarıyla ancak bir pazar günü akşamüstü, dünyanın en kalabalık metropollerinden biri olan New York'un bu ünlü meydanı yaya ve taşıt trafiği engellenerek sınırlı bir sürede çekimler gerçekleştirildi. Üstelik hiç de teknolojik yardıma gerek duyulmadan.

Görüntü yönetmenlerinin filmin gözleri olduğunu söyleyen John Toll'un bundan sonraki işi "Rise" filmi olacak.

Devlet "kârhane"ye el koyarsa...

Senaryosunu Necef Uğurlu'nun yazdığı, yönetmenliğini Hakan Algül'ün üstlendiği, başrollerini Metin Akpınar ve Ahmet Uğurlu'nun paylaştığı "DÖNGEL KÂRHANESİ" sinemalarda. Yaratıcıları tarafından politik bir güldürü olarak nitelendirilen yapım, keskin bir sistem eleştirisi yaparken yüzde yüz eğlence garantisi veriyor.

MURAT ERŞAHİN

Yönetmen Hakan Algül

Döngel adlı eğlence tesislerinin sahibi olan Bertan'ın, Rus mafyası aracılığı ile Rusya'dan getirdiği sermayelerin ortadan kaybolmasıyla başı derde girer. Mafyanın istediği parayı ödeyebilmek için bankadan kredi alır. Ama geri ödeme zamanı geldiğinde borcunu ödeyemez ve banka, geneleve el koyar. Bu acıyı hazmetmeye çalışan Bertan, kendisi için aileden farksız olan dört kadın çalışanı ve diğer emekçiler, gelen harika haberle eski neşelerine kavuşurlar: Ankara, bankaya el koymuştur. Bankanın elinde olan işletmelerden biri, kârlı hale getirilip satılacaktır. Bunun için de listeden Döngel Eğlence Tesisleri adıyla yer alan kurum seçilir ve bu göreve, vatanından başka bir şey düşünmeyen, son derece dürüst, Keskin adlı bir devlet memuru atanır. Artık, Bertan ve çalışanları memur, Döngel ise bir "kârhane"dir.

"Döngel Kârhanesi", yönetmeni Hakan Algül'ün sinemadaki ilk uzun metraj çalışması. 1966 Çanakkale doğumlu Algül, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi mezunu. 1987'de sinema filmleri ve birçok diğer projede reji asistanlığına başlayan Algül'ü, ATV'de yayınlanan "Yeter Anne" ve "Avrupa Yakası" adlı sevilen sit-com'ların yönetmeni olarak tanıyoruz. Aynı zamanda 1997'den bu yana reklam filmi yönetmenliği yapan Hakan Algül'e, ilk filmi "Döngel Kârhanesi" ve sinemaya bakışı üzerine sorular sorup kayıt cihazını uzattık:

Sinema ve Hakan Algül

"Çok eskilere dayanıyor sinema serüvenim. 'Kinema' diye bir dergi çıkıyordu. Oraya 'Cinema Paradiso' ile ilgili bir yazı yazmıştım: Baldıranların Keyfi adında. Çocukluğum aynen öyle geçti. Benim babam solcu bir öğretmendi. Sağa sola sürülür, dolaşırdık ailecek, köy kasaba. Oralardaki yazlık sinemalarda başladı olay. Ardından üniversitede okurken yönetmen asistanlığına başladım. Sonra Hayal Kahvesi'ni açtık dört ortak, film yapacaktık. Çeşitli kopukluklara uğradı sinema. Ama hep temelinde yaşam şekli olarak film yapmak vardı. Ve, onun etrafındaki tali yollardan oraya gelmeye çalışıyorum, bu da zaman alıyor tabii.

Senarist yazar, yönetmen çeker

"Avrupa Yakası"nı çekerken Necef Uğurlu imzalı senaryo bana yapımcı Hüseyin Apaydın tarafından getirildi. Necef ile birlikte senaryo üzerinden çalıştık. Senarist yazar, yönetmen çeker durumu vardır. Dolayısıyla çekilecek şeyi tespit etmek gerekir. Necef'in yazdığı 150 sayfalık senaryo çok şey içeriyordu. Sonuçta çok iyi bir politik komedi çıktı ortaya: 'Döngel Eğlence Tesisleri'... Böyle diyorum çünkü, filmin çıkış noktası bu mekan. Mekanın ismi. Dört kadının çalıştığı, Sapanca gölü kıyısında çok şık bir mekan. Erkan Taşdöğen'in oynadığı Kör Hicri, şöyle tarif ediyor mekanı: 'Göl kıyısı, alabalık ve diğer konforlar'... Çok eğlenceli bir mekan. Burası bankadan kredi alıyor. ödeyemiyor o arada da banka batıyor, sahibi bankayı soymuş. Bizim filmimizde BİKUF olarak tabir ettiğimiz TMSF'nin karşılığı olan 'Batık İşletmeleri Kurtarma Fonu'na devir oluyor mekan. El koydukları yerlerin içi boş olduğu için 'acaba bu mekanın içi dolu mudur' diye Ankara'dan bir memurlarını buraya gönderiyorlar. Ondan sonra olaylar gelişiyor. İnce işlenmiş bir film; politik değinmeler var içinde. Durum komedisi ve politik komedi... Komedide bu iki durum iç içedir. İçinde durumlar var. Kendisi tamamen bir durum. Ama karakterler de var içinde. Birbirinden ayıramazsın bunu. Çok tadında, içinde çok sert vuruşları olan politik bir komedi, bir sistem eleştirisi diyebiliriz.

Ahmet Uğurlu, devlet görevlisi Keskin'i canlandırıyor.

Filmin tek ödün verdiğim yeri, adı oldu

"Filmin adı 'Döngel Kârhanesi'. Dağıtımcının reklam ajansına yaptırdığı bir şey bu. Benim için filmin ismi 'Döngel Eğlence Tesisleri'. Senaryoyu okuyup sete girdikten sonra kontrol bendeydi. Filmin tek ödün verdiğim yeri, adı oldu. Çok önemli değil benim için. Film kendini kolaylıkla anlatıyor. Şu an körleşmiş bir durumdayım ama filmin gerçekten çok eğlenceli olduğunu düşünüyorum. Senaryoyu okuduktan sonra 'Avrupa Yakası'nı yardımcı yönetmenime devrettim ve ayrıldım. Projenin cümlesini sevdim: Devlet, kârhane işletirse ne olur? Cümlemiz bu. Şu an herkesin, bütün entelektüellerin merak ettiği nokta bu; yani kârlı işletmeleri satıyorsun, zarar etmiş işletmeleri alıyorsun bünyene. Ve onları arpalık haline getiriyorsun. Dünyanın hiçbir yerinde görülmez böyle bir şey.

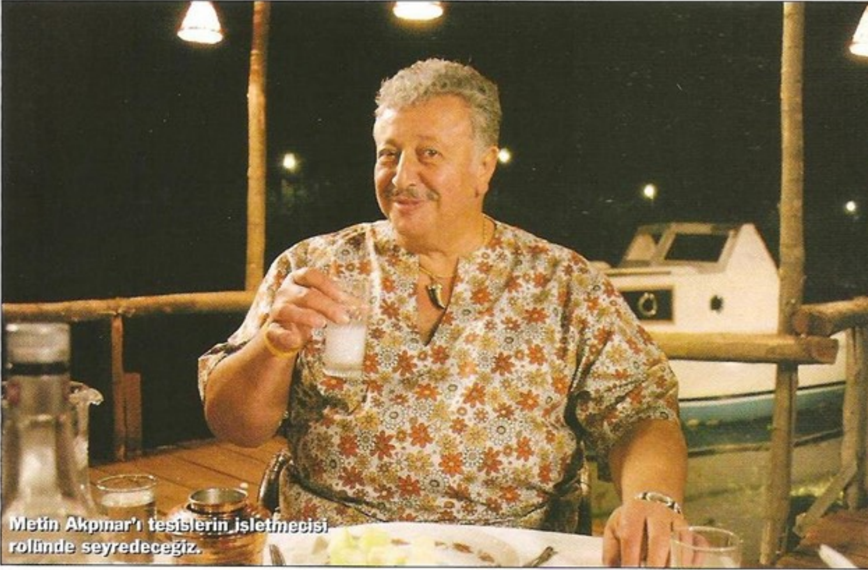

Döngel çalışanlarını canlandıran dört oyuncu televizyon seyircilerinin yabancı olmadığı isimler.

Filmin sloganını Zekeriya Beyaz söylüyor.

"Çekimleri Sapanca'da yaptık. Dörtpınar yakınlarında bir yerde. Kavramımız belliydi bizim. Bizim filmimizde 'kerhane' kötü bir kavram olarak yer almıyor. Dediğim gibi eğlence tesisi. Film içinde, BİKUF başkanının şöyle bir cümlesi var; 'İki tane gökdelene el koymuşlar, ben bunları kıçıma mı sokacağım?' Yani durum o. Devlet el koyuyor ama TMSF'nin de yapacak bir şeyi yok ki. Gerçek bir sistem eleştirisi. Entelektüellerin kızdığı her şeyi halk diliyle anlattım. Zekeriya Beyaz var filmin içinde mesela. Filmin sloganını söyleyen isim Zekeriya Beyaz. Zekeriya Beyaz'ı ben, ciddi anlamda entelektüel düzeyde bir anarşist olarak görüyorum. Filmde kendi kimliği ile var.

Her oyuncu çok doğru bir seçim

"Oyuncu kadrosunu tamamıyla ben belirledim. Senaryoyu aldım, Necef ile birlikte çalıştık ondan sonra 'Hakkını helal et' dedim ve sete girdim. Bu arada cast'ı yapıyordum zaten. Her filme başlarken bir sürü alternatif düşünülür. Filmi çekerken hep aynı şeyi düşündüm. Filmin her bir oyuncusunu çok doğru seçmişiz. Hiç sırıtan, eksik olduğu düşünülen kimse yok filmde. Metin Akpınar, çocukluğumuzdan beri seyrettiğimiz, oyunculuğunu kimsenin tartışamayacağı biri. Bunun yanısıra zekasını ve bilgeliğini de tartışamayacağımız biri. Çok engin bir insan. Yönetmene çok güvenen biri. İnandığı zaman sonuna kadar giden biri. Çok rahat çalıştığımı söyleyebilirim. Ahmet Uğurlu, çok büyük bir cevher. İşlenmemiş bir cevher bence. Çok özel bir adam. Çok seçici bir aktör. Bu ⇨

Metin Akpınar'ı tesislerin işletmecisi rolünde seyredeceğiz.

Celal Belgil ve Şebnem Sönmez.

filmde oynadığı karaktere bakıyorum, çalışkan, dürüst, sadece devleti düşünen biri. Böyle bir karakter. Oyuncular kusursuz. Mesela Şebnem Sönmez, Şenay Gürler. Bu oyuncular herhangi bir filmde başrol oynaması gereken oyuncular. Çok önemli oyuncular. Goncagül, Fadik... Erkan Taşdöğen var mesela. Benim hatırım için oynadığını biliyorum. Çok büyük olmayan bir rolü, çok özel oynadı. Nezih Tuncay, o da harika. Zihni Göktay... Hepsi teker teker harikaydı. Cast'ın isim olması önemli değildir aslında. O karaktere uymasıdır önemli olan. Bizim kadronun hepsi 'cuk' oturuyor.

Önemli olan, ekibi projeye inandırmak

"230-250 kutu negatifle çektim. İlk filmini çeken yönetmen için süper bir rakam bence. Kimse vermez bu kadarını. Dediğim gibi, filmin ismi haricinde yapımcılar çok özgür bıraktılar beni. Oyuncu seçimini yaptım, ekibi kendim belirledim. Tamamını kendim kurdum. Görüntü yönetmeni, ışık şefi, hep bildiğim, daha önce birlikte çalıştığım insanlar. Sanat yönetmeni bence süperdi. Sesi Taylan yaptı. Onun süper bir ekibi var. Şelale kıyısında sahne çektim mesela. Onda bile bakıyorsunuz, şelale sesi ayrı yerden geliyor, konuşmalar ayrı yerden. Laboratuarı Fono'da çalıştık. Laboratuarın sonuçlarını şu an şu röportaj sırasında daha görmüş değilim. Üzerine çalışıyorlar. İyi yapacaklarına inanıyorum. Artık bir süre sonra zaten çalıştığın ekibe inanman gerekiyor. Senin onları kendine inandırman kadar inanman gerekiyor. Yoksa paranoyak olursun. Teknik olarak her şey iyiydi. Görüntü yönetmeni Mustafa Kuşçu süperdi. Müzik, Asmalı Konak dizisinin müziklerini de yapan Cem Erman imzalı. 'İstanbul Drum Circle' vardı, bilirsiniz. Kendisi oradan. Film için hazırladığı müzik olağanüstü. Şunu itiraf etmeliyim ki, zaman zaman müziğin filmin üstüne çıkmasından korktum. Reji ekibi, "Avrupa Yakası"nda çalıştığım ekipti. Hepsi tanıdığım insanlar. Bu işlerde önemli olan, ekibi projeye inandırmak. Ondan sonrası çorap söküğü gibi geliyor.

Dijital çekmem

"Dijitale itirazım var. Pelikül çekerim. 35 mm veya 16 mm. Ama pelikül olması şart. Bir ekiple çekmem şart. Teknik olarak filmin iyi olması şart benim için. Benim yapmak istediğim şey o.

Aslında set settir. Reklam filminde mesela bir bardak bile çekiyorsan aynı özende olmalısın. Film çekerken de. Aslında ben televizyondan gelmedim. Televizyona bulaştım. Reklam da çekiyordum. Sinemada reji asistanlığından geldim aslında. Reklam ve televizyon tamamen para kazanmak için yapılması gereken şeyler, ki öyle yapılıyor ama bunları da hakkıyla yapmak lazım.

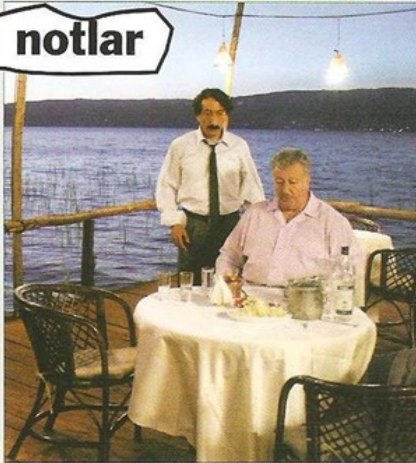
İyi film ekibe aittir, kötü film yönetmene

"Hep başkasının yazdığı filmleri çekeceğim. Başkalarının projelerini alıp onlar üzerine çalışacağım. Filmde de göreceksiniz, filmin içinde hiçbir zorlama yok yönetmenlik adına. Kamera bile oyuncular hareket ederse hareket ediyor. Ben bir hikaye anlatıyorum, elimde cast'ım var ve kamera da onları takip ediyor.

Sapanca setinden notlar

"Döngel Kârhanesi"nin bir yıla yakın süren senaryo çalışmaları sonrası, yönetmen ve senaristin de bizzat katıldığı mekan araştırması başlamış ve Sapanca'da karar kılınmış. Son sürat başlanan dekor çalışmalarına, Sapanca Gölü üzerinde bulunan küçük iskelenin büyütülmesi işi de eklenmiş. İnşaatta çalışacak işçiler de yöre halkından seçilmiş. Çalışmalar bittiğinde, Sapanca'daki set bambaşka bir yer oluvermiş. Mekan, rengarenk pavyon ışıkları, deniz kızlarının süslediği giriş kapısı, sazlı sözlü çilingir sofraları ve su altı aydınlatmalarıyla, sıcak bir eğlence tesisine dönüşmüş. 23 Temmuz günü, tüm ekibin katıldığı genel senaryo okuma provası yapıldıktan sonra 24 Temmuz 2005 tarihinde çekimlere başlanmış. Dört hafta süren Sapanca çekimlerini, iki haftalık İstanbul çekimleri ve bunlara ek olarak iki günlük Ankara ve tren çekimleri izlemiş. Bütün bu çalışma sırasında kamera arkasında 70 kişilik bir ekip, 40 kişilik oyuncu kadrosu ve yaklaşık 700 kişilik yardımcı oyuncu ve figüran kadrosu yer almış. Çekimlerin en unutulmaz anı, Ahmet Uğurlu'nun iskeleden göle düşme sahnesi olmuş. Ahmet Uğurlu iyi yüzme bilmediği ve

suya girmekten hoşlanmadığı için bu sahne, senaryo aşamasından beri herkesi düşündürüyormuş. Tüm ekip, önceki filmlerinde de aynı sorunu yaşayan Uğurlu'nun şakayla karışık üzerine gitmeye başlamış. Senaryoya göre sahnenin çekilmesi şartmış. Metin Akpınar her zamanki muzipliğiyle "Merak etme, sen kendini suya bırak, bana güven!" diyor, bir yandan da gülüyormuş. Bu durum çekimler sırasında bir espri konusu haline gelmiş. Sonuç olarak sahne, göldeki sazlar temizlenerek, su altı kamerası eşliğinde çekilmiş.

Şenay Gürler ve Şebnem Sönmez.

Altın Portakallı Fadik Atasoy ve Goncagül Sunar (sağda).

Durum odur. Yani, aman 'auteur' sinema yapayım, siyah beyaz olsun, öyle bir kavram yok. İçinde mutlaka ben olacağım tabii. Diğeri obsesif geliyor bana. Bir şeye saplanıyorsun ve onu devam ettiriyorsun. Hayat öyle bir şey değil ki. Görüntü yönetmeni başka bir şeyle geliyor, oyuncunun başka bir yorumu var. Onların hepsini birleştirmen gerekiyor, yani filmin içinden çıkacak olan tat, bütün ekibin verdiği tattır. Benim için birinci cümle film çekerken şu: İyi film ekibin filmidir, kötü film yönetmenindir. İyi olmuş bir film, her şeyiyle ekibin filmidir. Kötü olan ise her şeyiyle yönetmenindir.

Altın Portakal üzerine

"Antalya'ya gelince; ödül jüriyi bağlar. Başka bir jüri olsa belki de bambaşka ödüller çıkardı. Antalya'daki yaklaşımı şundan dolayı yanlış buluyorum: Festivali, popüler bir festival haline getirmeye çalışıyorsun ama ödül mantığın, art sinemaya, başka bir sinemaya eğilimli. Popüler sinemaya değil. O tip ödülleri Locarno veriyor, Sundance veriyor. Antalya doğru yer değil yani. 'Türev' veya 'İki Genç Kız' hakkında kullandığım bir cümle değil bu. Genel bir cümle. Yoksa ödülleri belirleyen dünyanın her yerinde jüridir. Ve o andaki politik konjonktürdür.

Benim için en önemlisi seyircinin tepkisi

"Bütün yaptığım işlerde seyircinin seyretmesini istiyorum. Film ne kadar seyirciye ulaşırsa benim için o kadar keyif verici olur. Gerçekten öyle. Çünkü başkasının parasıyla çekiyorum filmi, para kazanması lazım. Yapımcılar para kazanırlarsa bu iş sektör olur. Film hakkında yapmak isteyip de yapamadığım hiçbir şey yok. İsmi dışında. Çok eğlenceli bir film olduğunu düşünüyorum. Seyirci nasıl bulacak filmi merak ediyorum. Benim için en önemlisi seyircinin tepkisi. Kimsenin değil, asıl olan seyircinin fikridir. Ve bu, hep böyle olacak. Yaptığım her işi, seyirci seyretsin ve karar versin isteyeceğim. ■

"Bu filmi TMSF'nin de çok seveceğini düşünüyorum"

Filmin senaryosu, NECEF UĞURLU imzası taşıyor. Usta öykü ve oyun yazarı, senarist Uğurlu'yu izleyiciler senaryo yazarlığını üstlendiği "Şen Dullar", "Karşı Show", "Yeşil Işık", "Başımıza Gelenler", "Kumsaldaki İşler", "Pembe Patikler" adlı yapımlardan tanıyorlar. Uğurlu'nun yönetmenliğini yaptığı "Eski Fotoğraflar" adlı bir de filmi var. Necef Uğurlu'yu, "Döngel Kârhanesi"nin basın toplantısı sırasında dinledik.

"Senaryoda kullandığım ileri teknolojidir. Yazımda çok ileri gittim."

"Metin Akpınar için yazdığım ve onun tarafından oynanmayan birçok oyunum vardır. Bu sefer birlikteyiz. 20 senelik bir serüven bu. Ekipten çok mutluyum."

"Ben tipleme yazmıyorum, karakter yazıyorum."

"Oyunculara çok bağlı bir senaryo. Filmde çok iyi oyuncular yer aldılar."

"TMSF'nin de bu filmi çok seveceğini düşünüyorum."

"Senaryoyu Azeri dilinde yazdım. Azeri dilinde 'Kârhane' dükkan demek."

"Sıkıntılı günler yaşıyoruz. Bu bir komedi filmi, milletimiz gitsin, gülsün istiyorum ben."

"Hakan Algül, benim için çok iyi bir çalışma arkadaşı. Çok iyi diyalog kurduk."

"Necef yazar, Ahmet (Uğurlu) oynar diye bir genel kanı vardır. Bu yanlış bir şey. Ahmet çok seçicidir. Genellikle projeleri reddeder. O yüzden kendisine de teşekkür ederim."

"Filmin ikinci bölümünü de yapmayı düşünüyoruz. Irak'ta başlıyor film, Suriye, İsrail, sonunda ABD'de bitiyor. İkinci bölümün büyük kısmı Irak'ta geçecek."

Zekeriya Beyaz, konuk oyuncu.

gundem

"Sevgili Wendy"

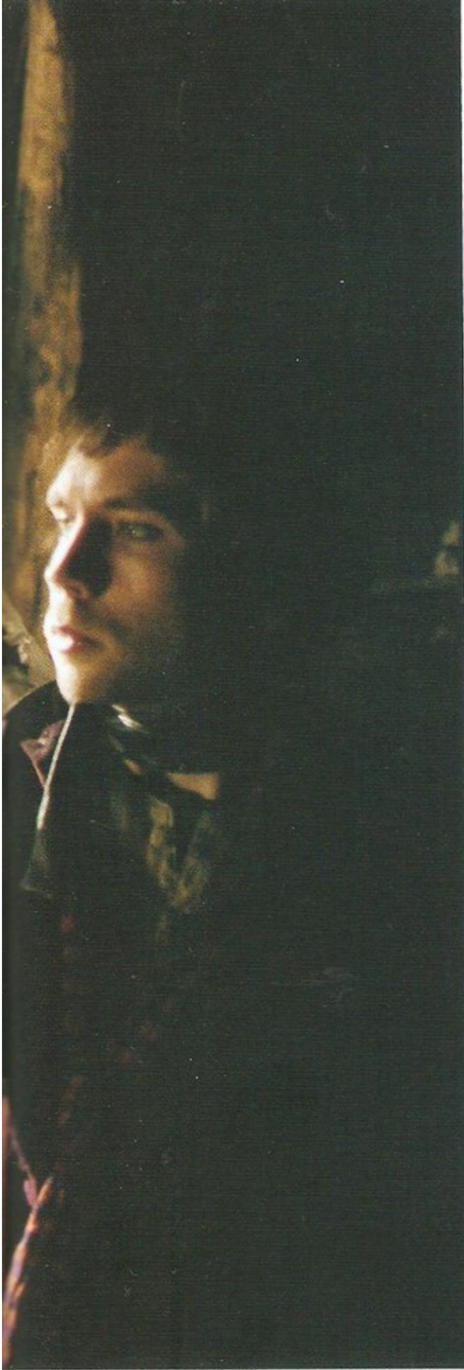
Ateşli zihinler

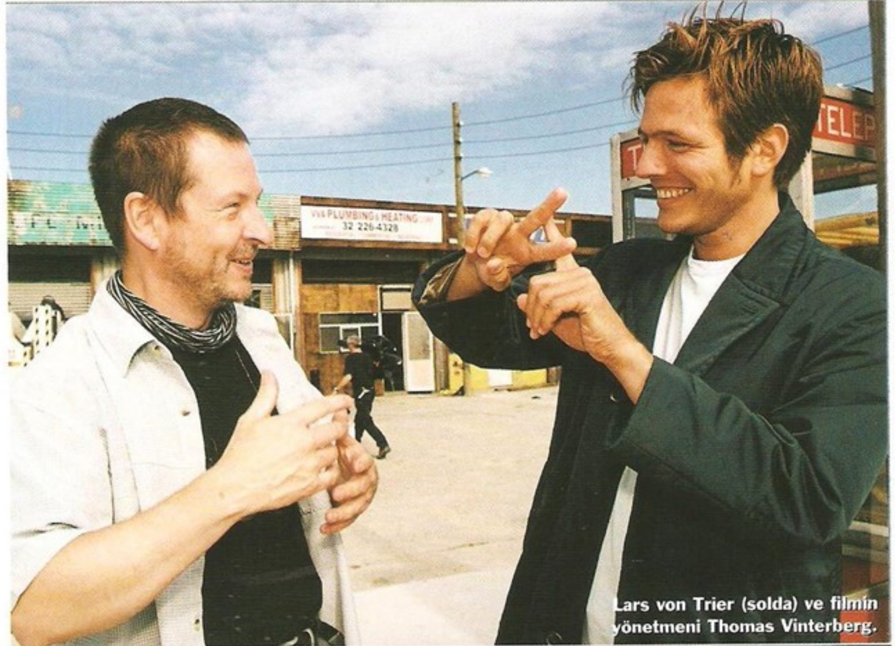

Danimarka sinemasının iki önemli ismini, Thomas Vinterberg ve Lars von Trier'i biraraya getiren "SEVGİLİ WENDY" (Dear Wendy), vizyonda seyirci ile buluşuyor. Von Trier'in imzasını taşıyan senaryo, Amerikan değerlerini eleştiri hedefi seçerken, Vinterberg yönetmenlik tercihleri ile hikâyeye duygusal ve mizahi bir boyut katıyor.

ENGİN ERTAN

Ünlü Dogma '95 manifestosunun yaratıcıları arasında yer alan ve ilk resmi Dogma filmi "Şölen"in (Festen) yönetmeni olarak tanıdığımız Thomas Vinterberg, yeni filmi "Sevgili Wendy" (Dear Wendy) ile sinemalarımıza konuk oluyor. Özellikle "Şölen"in başarısından sonra harika çocuk ilan edilen genç yönetmen, bir sonraki uzun metraj filmi "Aşka Dair Her Şey" (It's All About Love) ile büyük bir başarısızlık tatmıştı. İki yıllık bir aradan sonra tekrar kamera arkasına geçmesini sağlayan "Sevgili Wendy", Vinterberg'in yakın arkadaşı ve Dogma kardeşi Lars von Trier'e ait bir senaryodan yola çıkılarak çekildi. Amerika üçlemesiyle meşgul olduğu için bu senaryoyu çekemeyen von Trier, söylendiğine göre projeyi kendi elleriyle Vinterberg'e teslim etmiş. Kendilerine "dandy" adını veren, silahlara saplantılı şekilde meraklı ama pasifist bir grup gencin öyküsü, Vinterberg'in elinde farklı bir hâl almış. Lars von Trier'in diğer son dönem filmlerinde de dikkat çeken, Amerikan değerlerine yönelik bolca sinizme bulanmış eleştirel tavır "Sevgili Wendy"de de kendisini hissettiriyor. Ancak Vinterberg, bizzat belirttiği üzere, yaptığı kimi değişikliklerle karakterlerin öne çıktığı bir film çekmeye çalışmış. Orijinal senaryodaki yetişkin karakterleri, ergenliği yeni yeni geride bırakan gençlere dönüştürerek bir bakıma filmin derdini farklı sulara da çekmiş. "Billy Elliot"dan hatırladığımız Jamie Bell'in başını çektiği bir oyuncu kadrosuna sahip olan (yardımcı rollerden birisinde de Bill Pullman yer alıyor) "Sevgili Wendy", sonuç olarak Amerika'nın silah kültürüne bir eleştiri olduğu kadar, gençlik yıllarının heyecanı ve dünyayı değiştirme arzusuna dair bir film. Tüm bunlar hakkında Thomas Vinterberg'in söylediklerini, kendisiyle telefon

Lars von Trier (solda) ve filmin yönetmeni Thomas Vinterberg.

Yönetmeni filmi ABD'deki silah kültürü üzerine bir satir olarak görüyor.

yoluyla yaptığımız röportajda bulabilirsiniz.

"Sevgili Wendy"de ilk kez sizin yazmadığınız bir senaryo ile çalıştınız. Projeye dahil olmanız nasıl gerçekleşti?
Aslında senaryo bana geldi. Biliyorsunuz senaryonun yazarı yakın dostum ve meslektaşım olan Lars von Trier. Son on yıl içerisinde beraber çalıştığımız projeler oldu ve sık sık görüşüyoruz. Öncelikle senaryoyu kendisinin filme alması mümkün değildi, çünkü son birkaç yıl içerisinde siyah zeminler üzerindeki beyaz çizgilere kafayı taktı. Bu senaryoyu benim filme alabileceğimi düşündü ve teklifi bana getiren o oldu. Bunun üzerine senaryoyu okudum ve von Trier ile tekrar beraber çalışmak fikri beni çok mutlu etti. Senaryoyu beğendiğim gibi, benden çok farklı bir tarza sahip olması nedeniyle bu projeye dahil olmayı bir nevi meydan okuma gibi gördüm.

Bildiğim kadarıyla orijinal senaryo ve film arasında sizin tercih ettiğiniz kimi farklar var, örneğin ana karakterlerin yaşları gibi. Senaryoda yaptığınız başka değişiklikler oldu mu?
Evet, kimi değişiklikler var. Söylediğiniz gibi ana karakterlerin yaşları bunlardan birisi. Ayrıca orijinal senaryoda çok daha fazla dış ses vardı, bunu biraz azalttım, ki hâlâ fazla olduğunu söylemek mümkün (gülüyor). Aslında yapmaya çalıştığım hikâyenin duygusal boyutunu yakalamaktı. Genç olmanın, hayatla ilgili yaşanan hayal kırıklıklarının ve kendin için daha iyi bir dünya yaratma çabasının öyküsünü öne çıkartmaya çalıştım. Sadece silah kullanan pasifistler üzerinden politik bir alegori yaratmaktansa, gerçek karakterlerin olduğu bir hikâye anlatmaya çalıştım.

"Sevgili Wendy"yi Danimarka'daki bir stüdyoda, bütünüyle sette çektiniz. Filmi izlerken, kasabadaki dış mekânlara ait çekimler bana klasik western filmlerini hatırlattı. "Sevgili Wendy"nin Amerika'daki silah kullanımını eleştirdiğini düşünürsek, western türünü hatırlatmak özellikle tercih ettiğiniz bir şey miydi?
"Sevgili Wendy" bence Amerika'daki silah kültürü üzerine bir satir. Klasik anlamıyla bir eleştiri, çünkü ele aldığı konuya dair hayranlığı da sergiliyor ve provoke edici. Açıkçası bu projede çekici bulduğum şeylerden birisi de "Sevgili Wendy"nin modern bir western olarak algılanabileceği idi. Bunun filmin mesajını iletmek için uygun bir yol olduğunu düşündüm. Ancak filmde kullandığımız iç mekânları düşünürseniz, bunları gerçek evleri model alarak inşa ettik. Batı Virginia'da evler gerçekten böyle gözüküyorlar. Dolayısıyla, mekân olarak Batı Virginia'yı seçtiğinizde western türünü hatırlatmak zaten kaçınılmaz oluyor (gülüyor).

⇨

Vinterberg özellikle kamerayı kullanırken Dogma tarzına yaklaştığını düşünüyor.

Filmin büyük kısmında teatrel bir mizansen dikkat çekiyor. Olayların geçtiği kasabanın planlarının gösterildiği sahneler ise "Dogville"i akla getiriyor. Ancak kurguyu yer yer bu yapıyı bozacak şekilde kullanıyorsunuz. Sizin filmin stili ile ilgili tercihleriniz tam olarak neydi?
Öncelikle "Dogville" ile ilgili olarak şunu söylemeliyim. Senaryo ilk elime geçtiğinde, yani orijinal halinde, Lars von Trier'in sinemasına dair karakteristik özellikler taşıyordu ve "Dogville"i hatırlatan pek çok unsur barındırıyordu. Bunu saklamayı asla düşünmedim, çünkü bu projenin gücü bir bakıma da buradan geliyordu. Filmin stiline gelince... Aslında bu, biraz da çekim aşamasında ortaya çıkan bir şey. Kamera kullanımında dogmaya yakın bir tarzı tercih ettik ama mekânı tiyatro sahnesi gibi göstermek istiyorduk. Kurguyu ise filmdeki gençlerin, "dandy"lerin, zihnine girecek ve onların hayal dünyasını realize edecek şekilde tasarlamaya çalıştık.

Filme "modern bir western" olarak bakmak da mümkün.

"Dandy"lerin zihnine girmek demişken, filmde kullandığınız ara yazılar veya çatışma sahnesindeki diyagramlar da bir farkındalık hissi yaratıyorlar. Bu tercihinizin sebebi neydi?
"Dandy"lerin ateşli silahlara karşı nedensel bir yaklaşımları var, onlardan bahsederken sanki bir doktor gibiler. Mesafeli değil ama nedensel. Bunu mizahi olduğu kadar ürkütücü de buluyorum. Film boyunca ateşli silahlara veya onların yol açtıkları yaralara karşı ilgilerini ve bu kavramları ele alış şekillerini finaldeki çatışma sahnesinde gerçek hayatla karşı karşıya getirmek istedim. Finaldeki katliam, onların dünyasında neredeyse dinsel bir ritüele denk düşüyor. Başka bir deyişle, bahsettiğiniz unsurları kullanarak, onların hayal dünyası ile gerçek hayat arasında absürd bir birliktelik yakalamaya çalıştım.

Söz "dandy" kavramına gelmişken, bunun sosyolojik ve tarihsel bir karşılığı olduğunu biliyoruz. Filminizde de gerçekteki "dandy" kavramına veya kimi ünlü "dandy"lere göndermeler var, örneğin Dick'in Sebastian'a hediye olarak bir Oscar Wilde romanı (Dorian Gray'in Portresi) alması gibi. Sizce filmdeki karakterlerin gerçek "dandy"lerle ne gibi ortak noktaları var?

Bence aralarında şöyle bir ortak nokta var; ben filmdeki "dandy"lerin sokağa çıkarken süslenmelerinde ve kıyafetleriyle yaptıkları geçit törenlerinde "agoraphilia"ya yakın bir şey görüyorum. Onların bu törensellikten aldıkları haz bir şekilde cinsel doyuma çok yakın. Bunun kibirli bir boyutu olduğu da kanısındayım. Bir şekilde bu kavramın ortaya çıktığı Avrupa'ya yakın bir şey. Filmin gerçek hayattaki "dandy"lerle dalga geçtiğini veya onları yücelttiğini söylemem ama onlardan esinlediğimiz açık.

Filmin absürd bir boyutu olduğunu belirtmiştiniz. Aynı zamanda zamansız bir hâli de var. Hikâyenin belirli bir zamanda geçtiğini söylemek çok zor. Buna katılıyor musunuz, yoksa sizin için "Sevgili Wendy"nin geçtiği belirli bir dönem var mı?

Benim için film günümüzde geçiyor. Elbette kullanılan müziğin, kostümlerin ve evlerin eski tarzda olması geçmişe dair bir duygu yaratıyor ve bunun bir zamansızlık hissi verdiğine katılıyorum. Yine de bununla uğraşmayı çok çekici ve ilginç buldum. Bu zıtlığın filmin gerçekçiliğini zedelediğini de düşünmüyorum. Zaten orijinal hikâye bir tiyatro sahnesinde doğmuştu ve buradan gelen bir yapaylık vardı. Dolayısıyla orijinal senaryodaki geçmişi hatırlatacak unsurların kalmasına bir itirazım olmadı.

Filmdeki gençlerin ilk aşamadaki amacı dünyayı değiştirmek.

Filmde kullanılan müzikten söz açılmışken, The Zombies'in şarkılarını kullanmaya nasıl ve neden karar verdiniz?

Buna ben karar vermedim. Lars von Trier'in yazdığı senaryoda kullanılacak müziğin The Zombies olacağı belirtilmişti. Ben de bu konuda bir değişiklik yapmadım. Bazen bazı parçaların ne kadar birbirine uyduğunun ayırdına ancak filmi çekme aşamasında varıyorsunuz. Ben de filmdeki görüntüler ile The Zombies'in müziğinin birbirlerine uyum sağladıklarını düşünüyorum. Bence bu müziği kullanmamız çok anlamlı oldu.

Filmdeki gençler bir komün halinde yaşıyorlar ve dünyayı daha yaşanılır hâle getirmek gibi bir idealleri var. Sizin için filmdeki karakterler ve özellikle '70'lerin sol grupları arasında ortak bir nokta var mı?

Bunu sormanız gerçekten çok ilginç. Ben de tam böyle bir ortamda, bir hippi komününde büyüdüm. '70'li yıllarda bir evde bir sürü solcu insanla beraber yaşıyordum. Filmdeki kimi sahneleri çekerken, örneğin karakterlerin kostümler içine dans ettikleri bölümleri, aklımda hep "Hair" vardı (gülüyor). Ama '70'li yıllar bir yana, her dönemde insanlar gençken yeni ve farklı bir şey yaratmak ve kendilerini toplumdan soyutlamak isterler. Bir bakıma kendi özgün imzalarını geliştirmeye, kendi kimliklerini keşfetmeye çalışırlar. Hele ki genç bir kaybedenseniz, hep kendinizden daha büyük ve daha iddialı bir kimlik yaratmaya çalışırsınız. Filmdeki karakterlerin dünyasının bununla da bir ilgisi olduğunu düşünüyorum. Ancak stilleri büyük ölçüde '70'lerden esinlenerek oluşturuldu.

"Sevgili Wendy" bir yana, on yıl sonra dönüp Dogma '95 manifestosuna baktığınızda ne düşünüyorsunuz? Sizce amacına ulaştı mı, yoksa zaman içerisinde başka bir şeye mi dönüştü?

Dogma'nın mustarip olduğu şey, her başarılı girişimin başına gelen, doğal bir sorun. Dogma ilk başladığımız dönemde devrimci, riskli ve meydan okuyan bir projeydi. Herkes bunun bir intihar olduğunu ve kariyerlerimizin sona ereceğini iddia etmişti. Fakat Dogma büyük bir başarı kazandı. Ancak bu başarının sonucunda, her ne kadar gelenekleri yıkmak amacı taşısa bile, zamanla kendisi bir gelenek olmaya başladı. Birkaç yıl önce "Dogma öldü" diyerek bu duruma dikkat çekmeye çalıştım ancak kimi çevrelerden son derece agresif tepkiler geldi. Bu da hâlâ hayatta olduğunu gösteriyor (gülüyor). Daha sonra Dogma kardeşlerimle konuştuğumuzda "Dogma öldü" demenin biraz bencilce bir yaklaşım olduğuna kanaat getirdik. Bu nedenle Dogma'nın benim için öldüğünü söylemek daha doğru olur. En azından bir süre için. Ancak hâlâ Dogma'dan kazanç sağlayan bir sürü insan var. Bu sebeple Dogma'nın varlığı için geçerli bir mazeret var. Diğer Dogma kardeşlerimle konuştuğumuzda, "Dogma öldü" diye bir açıklama yapmaktansa, onuncu yaşını kutlarken onu özgürleştirelim ve internete herkesin kullanabileceği bir sertifika koyalım dedik. Artık Dogma herkese açık ve bir şekilde hayatta kalmayı başarıyor. Lars von Trier ise yeni bir Dogma filmi çekmenin hazırlığı içerisinde. ■

Zorla özgürlük olmaz!

Lars Von Trier'nin "Amerika: Fırsatlar Ülkesi" üçlemesinin "Dogville"den sonra gelen ikinci halkası "MANDERLAY", gene kışkırtıcı, hazmı zor ve birçok polemiğin davetiyesi niteliğinde. Filmekimi'nde kaçıranlar üzülmesin, çünkü 4 Kasım'da gösterime giriyor. DERLEYEN: EBRU ÇELİKTUĞ

Kimilerine göre bir dahi, kimilerine göreyse bir şarlatan...1990'ların başından beri hemen her filmiyle eleştirmenleri ikiye bölen, hayranlarınınsa yere göğe sığdıramadığı Danimarkalı sinemacı Lars Von Trier, Grace ve babasının macerasını "Dogville"in bittiği yerden, bu kez Alabama'nın kuytuda kalmış Manderlay Çiftliği'nde devam ettiriyor. Trier üçlemeleri seviyor: 1984, 1987 ve 1991 yıllarında çektiği sırasıyla "Suç Unsuru", "Salgın" ve "Avrupa", "Hipnoz Üçlemesi" adını almıştı. Danimarka televizyonu için çektiği dört bölümlük kült dizisi "Krallık", üç yıl sonra çektiği "Krallık 2" ile birleştirilerek toplam süresi 10 saati bulan bir sinema filmi haline getirildi. "Dalgaları Aşmak" ile hem iyi hem de kötü eleştiriler aldı. 1995'te "Dogma-95" manifestosunu ilan etti, artık 10 değişmez kurala göre film çekecekti; olabildiğince doğal ortamda, devamlılık, ışık, senaryoya bağlılık gibi temel sinema kurallarından bağımsız, her konuda ve her şekilde film çekilebilirdi. Bu kurallarla çektiği "Şölen" ve "Gerizekalılar" gene pek çok tartışmaya yol açtı; sevenler daha çok sevdi, eleştirenler ise reklam için dogma kurallarını koyduğunu, sinemaya saygısızlık ettiğini ifade ettiler. Ama Trier gene bir sonraki filmiyle, hep çıtasını yükseltmeye çalışan bir yönetmen olarak bu kez de Björk ve Catherine Deneuve'ü biraraya getirdiği "Karanlıkta Dans" ile kendine özgü bir müzikale imza attı; hem de bol bol ABD'ye eleştiri okları göndererek. Şimdi de "Amerika: Fırsatlar Ülkesi" üçlemesiyle kışkırtmaya, sorular sormaya ve rahatsız etmeye devam ediyor. Grace karakterini Nicole Kidman için yarattığını söylemesine rağmen, Kidman'ın programıyla "Manderlay" projesinin çekim tarihleri uymadığından, bu kez Grace'i yönetmen Ron Howard'ın kızı Byrce Dallas Howard canlandırıyor. M. Night Shyamalan'ın "Köy" (The Village) filmiyle keşfedip, acaba daha sonra nerede seyredebiliriz diye merakla beklediğimiz Howard, Kidman ile karşılaştı-

sahibesinin yazdığı bir kanun kitabıyla yönetilen kölelere eşitliği, özgürlüğü ve demokrasiyi, Grace bu kez babasının yanında bıraktığı silahlı adamlarıyla (adeta ABD'nin Irak'a yaptığı gibi) kabul ettirmeye çalışıyor. Ne kadar kabul ettireceği de bu filmin konusu. Trier de zaten hem zencilerin hem de ırkçıların saldırısına uğrayacağından emin. Öte yandan kadın kahramanlarına eziyet etmeye bayılan bir sinemacı olarak da tanınan Trier, "Dalgaları Aşmak"ta Emily Watson'ı, "Karanlıkta Dans"ta Björk'ü ve "Dogville"de Nicole Kidman'ı en zor insanlık durumlarının içine atmaktan çekinmemişti. Şaka bir yana gerçekten de kadın kahramanlarının hep bir naiflik taşıdığını belirten Trier, Bryce Dallas'ın farklı karakterlere sahip ama aynı Grace'i canlandırdığını söylüyor. ABD üzerinden anlatmaya çalıştığı şeylerin farklı okumalara açık ama evrensel durumları ele aldığını, sadece ABD değil dünyanın her yerindeki ırkçılığı, eşitsizlikleri ve insan ruhunun karmaşasını anlattığını söyleyen sinemacı, ülkesinde de siyahlara ve diğer farklı milletlere karşı ırkçılığın çirkin yüzünün görünmeye başladığını da ifade etmekte. "Dogville", Bertolt Brecht'in "Üç Kuruşluk Opera"sından ilham almıştı. "Manderlay" ise Fransız yazar Jean Paulhan'ın "Historie d'O" adlı öyküsünü kaynak olarak alıyor. Öyküde özgürlükleri verilen köleler, karınlarını doyuramazlar ve efendilerinin başlarına geçmesini isterler. Efendilerini buna ikna edemeyince de onu öldürürler. Grace de bir türlü Manderlay'de bunu başaramaz. Doğa bile onun karşısındadır. Manderlay'de köleliği kaldırdığı anda Danny Glover'ın canlandırdığı Wilhelm, gelecekle olan endişesini şu sözlerle anlatmıştır bile: "Biz köleler Manderlay'de yedide yemek yeriz, peki insan özgürse saat kaçta yemek yer?"

Trier'in etkilendiği temalardan biri de Danimarkalı yazar ve fotoğrafçı Jacob Holdt'un ABD'de çektiği fotoğraflar olmuş. Filmin sonunda David Bowie'nin "Young Americans" şarkısı eşliğinde bu fotoğrafları da sergiliyor.

rılamayacak kadar özgün bir Grace yaratmışa benziyor. Hem naif hem de gerektiğinde son derece katı ve otoriter bir kimliğe bürünebilen bu yeni Grace, biraz daha öğretici, daha aktif ve kararlı. "Dogville"deki Grace, bir erdem timsali olarak, kendisine yapılan haksızlıklara ve aşağılamalara sonuna dek sabrediyor ve çilekeş bir Hıristiyan gibi davranıyordu. Ama sonunda gerçek bir patlama yaşıyordu. Aslında üçlemenin amacı Grace karakterinin gelişimini baz alıyor. Nicole Kidman "Dogville"de oynarken 35 yaşındaydı oysa Byrce Dallas 24 yaşında ve bu yaş farkı ona daha inatçı ve kararlı bir tavır kazandırıyor. Lars Von Trier, George Bush ile Grace arasındaki benzerliği de şöyle açıklıyor: "Her ikisi de bir yere demokrasiyi güç kullanarak getirme taraftarı. Grace'in davranışlarını böyle açıklayabilirsiniz. Bush hakkında da en acımasız şeyleri söyleyebilirsiniz. Ama aslında Bush da yaptıklarına tüm kalbiyle inanıyor. Bundan hiç şüphesi yok. Grace de öyle." Baba James Caan ise "Manderlay"de yok, ama en az onun kadar etkileyici Willem Dafoe'yu izleme şansını yakalıyoruz. Dogville'deki bozgunun ardından, gangster babasının sayesinde sahip olduğu gücü, dünyayı daha iyi bir yer haline getirmek için kullanmak isteyen Grace, zaten Dogville'i de bu amaçla yerle bir ettirmişti! 1933 yılında olmalarına rağmen köleliğin kalktığından haberleri olmayan bir çiftlikte, Mam adlı (Lauren Bacall bir kez daha, ama kısacık) çiftlik

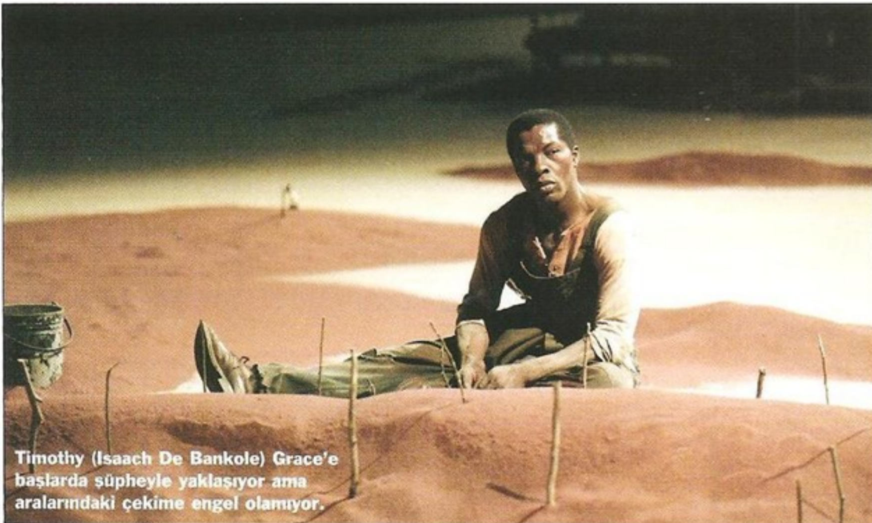
70 yıl önce köleliğin kaldırıldığından haberleri olmayan Manderlay sakinleri eski usul ceza yöntemleri uyguluyor.

⇨

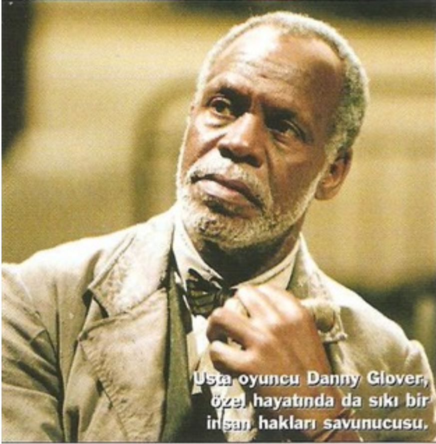
Grace'in babası (Willem Dafoe) "Dogville" deneyiminden sonra, Grace'in yanına bir avukat ve silahlı adamlarını bırakıyor.

"Amerika: Fırsatlar Ülkesi" üçlemesinin ikincisi olan "Manderlay"de Grace gene dünyayı daha iyi bir yer haline getirmeye çalışıyor.

Trier, "Manderlay"i çekerken daha az yorulduğunu söylüyor. "Dogville"de senaryonun pek çok konuya yayıldığını oysa "Manderlay"in daha derli toplu ve düzgün bir senaryoya sahip olduğunu düşünüyor. "Manderlay"de de "Dogville" gibi tiyatro sahnesi ve sinema seti birleşmiş gibi. Geniş bir platonun ortasında Mam'in görkemli Manderlay evi var. Lars Von Trier'in tasarladığı yerleşim birimleri ve tarlalar, malikaneyle birlikte ilginç bir ortam oluşturuyor. "Dalgaları Aşmak"tan beri Trier'in filmlerinin yapımcılığını yürüten Vibeke Windelov, "Dogville" deneyiminden sonra bu kez daha hazırlıklı ve tecrübeli olduklarını söylüyor. Çünkü başlangıçta setin sadece büyük bir kapalı plato ve yere tebeşirle çizili mekanlardan oluşacağını düşünürken, tabii ki iş büyüyor. Trollhatten'de (İsveç) boş bir alan bulmak, orada her şeyi baştan kurmak, tabii prodüksiyonun hazırlık aşamasında zorlayıcı olmuş. Ama erkenden hazırlıklara başlayıp, işlerini çok iyi yapan bir teknik ekiple yol çıkınca (kostümden set ekibine herkes uzun zamandır Trier'in birlikte çalıştığı insanlardan oluşuyor) her şey saat gibi işlemiş. Set gene çok basit. Geniş yerin rengi beyaz. Sokak adları, yerleşim birimleri, siyahla çizilmiş. Az sayıda duvar var, kapı yok, sadece tahta bir çit var. Yaşlı Hanım'ın bahçesi, tavuk evi, kölelerin masası, Lucifer'in kuyusu, bir eşek, banyo gibi ortak kullanım alanları son derece basit şekilde kurulmuşlar.

Timothy (Isaach De Bankole) Grace'e başlarda şüpheyle yaklaşıyor ama aralarındaki çekime engel olamıyor.

Windelow ne yazık ki Hollywood şartlarını herkese sağlayamadıklarını, oyuncuların çoğunun büyük bir karavanı paylaştığını söylüyor. Çoğu kez uluslararası ekiplerle çalıştıklarını, mesela ses ekibinin Hollanda'dan, makyaj departmanının ise yedi farklı ülkeden geldiğini söyleyen Windelov, özellikle

Usta oyuncu Danny Glover, özel hayatında da sıkı bir insan hakları savunucusu.

İngiltere'den gelen oyuncuların sete renk ve neşe kattıklarını belirtiyor. Danny Glover dışındaki siyah oyuncular İngiltere ve Fransa'dan projeye katılan, genellikle tiyatro temelli oyuncular. Glover rolü kabul etmeden önce bir kez reddetmiş ama "Dogville"i izledikten sonra kararını değiştirip oynamayı seçmiş. ABD'li siyah oyuncuların senaryoya pek de sıcak bakmadıkları söyleniyor. Çünkü ırkçılık hala ABD'de bıçak sırtı bir konu. Oysa İngiliz siyahi oyuncular, daha esprili yaklaşıyorlarmış konuya, mesela her sabah sette Trier'e "Buyrun sahip" diye hitap etmişler. Doktor Hector adlı kumarbazı ise önce John C. Reilly canlandıracakken, sette eşeğin öldürülme sahnesi nedeniyle apar topar seti terk etmiş, Trier de hayvan hakları savunucularının sert tepkisiyle karşılaşınca bu sahneyi keserek, dikkatlerin filmin konusundan bu tip ayrıntılara yönelmesini engellemek istemiş. Dr. Hector rolünü ise, "Dogville"deki nakliyatçı Ben'i canlandıran Slovenyalı oyuncu Zeljko Ivanek almış. Trier'in has oyuncusu Jean Marc Barr, "Dogville"deki gibi gangsterlerden birini canlandırıyor ve Grace'i Manderlay'de yalnız bırakmıyor. Chloe Sevigny ve Jeremy Davies ise ("Dogville"deki iki kardeş) bu kez fazla diyaloğu olmayan farklı rollerde karşımıza çıkıyor.

Çekimlerde, Lars Von Trier, monitör başında oturan bir yönetmen olmadığı için, kamera omzunda ve yakın çekimlerle oyunculara en yakın mesafeden bakıp, onların duygu ve tepkilerini anında yönlendirme şansını yakalamış. Böylece senaryoda olmayan diyaloglar, jestler ve hareketler de doğaçlama yoluyla ortaya çıkmış. Oyuncuların Trier ile çalışmaktan en fazla keyif aldıkları yönü de bu, her zaman yönetmenlerini yanlarında hissetmeleri ve rolün gerektirdiği ne varsa oyuncudan çekip alma konusundaki ustalığı.

Üçleme "Wasington" ile son bulacak. 1940'larda geçen film daha az oyuncuyla çekilecek bir komedi, ilk iki filmin anlatıcısı John Hurt de rol alacak. Başrollerde kimin oynayacağı henüz kesin değil ama Grace ve gangster babasının bu kez "Wasington"da ortalığı birbirine katacakları kesin... ■

Manderlay'in Grace'i

Nicole Kidman'ın bıraktığı rolü kendine özgü üslubuyla yorumlayan genç oyuncu BYRCE DALLAS HOWARD, tiyatro sahnelerinde de boy gösteren ve çok şey vaat eden bir yetenek. Sinemada fazla deneyimi olmaması, Trier için avantajlı bir durum yaratmış. "Dalgaları Aşmak"da da Emily Watson'ın oyun gücünü açığa çıkaran Danimarkalı yönetmen, Howard'dan çok şey umuyor. Aşağıda Howard ile yapılmış bir röportajı kısaltarak, filmle ilgili düşüncelerini aktarmaya çalıştık:

Grace rolü için Lars Von Trier ile tanışmanız ve rolü kabulünüz nasıl oldu?

Role kabulüm tamamen sorunsuzdu. Lars'ın bir dahi olduğunu düşünüyor ve sadece filminin bir parçası olmak istiyordum. Biraz gergindim, çünkü Lars ve çalısma tarzıyla ilgili çok sayıda söylenti kulağıma gelmişti. Ama bilirsiniz, çok nazik fakat çıkardığı iş zırvalık olan pek çok kişi var ve onlardan bıkmıştım; bu yüzden eğer benim iş kalitemi yükseltecekse, her şeye razıydım. Bu zaten onunla çalışan diğer sanatçılar için de böyle. Sonra İsveç'e stüdyoya geldiğimde, son derece nazikçe karşılandım, çok ilgi gördüm. Hatta o kadar ki, bu durum garibime gitti. Aslında kendimi şuna hazırlamıştım: "Tamam, kendimi güvensiz hissetmeyeceğim, olan biten hiçbir şeye canımı sıkmayacağım. Bunlar sadece işle ilgili seyler ve ben sadece ise odaklanacağım." Oysa iş dışında, gerçekten olağanüstü bir insanla kurulmus bir arkadaslık söz konusuydu.

"Manderlay"in Grace'ini nasıl ele aldınız?

Açıkçası, bilmiyorum! Her gün bir şeyleri yeniden keşfeden türde biri. Senaryoyu defalarca okudum ama gerçekten analiz etmedim. Lars'ın bir sey tasarlayıp benim de olabildiğince buna açık olacağımı sanıyordum. Ve şimdi, filmi çektiğimiz bes haftadır, Lars'ın Grace'i bana çok güçlü arzuları olan biri gibi geliyor. Son derece kararlı ve ayrıca duygulu biri; zaten sorunlar da kararlılığı ve duyguları birbirine karışınca ortaya çıkıyor. İyi biri, ayrıca çocuksu ve çok masum. İyimser ve birçok şeyi gerçekleştirmek için yüce fikirleri var.

Lars Von Trier, pek çok Amerikalı'dan güçlü tepkiler alacağını düşünüyor. "Manderlay"den nefret edeceklerini de...Senaryoyu okuduğunuzda bu tip şüphelere kapıldınız mı?

Hayır, hiçbir şekilde kapılmadım. Ama şimdi işin içindeyken, çok acı verici bir konu olduğunu biliyorum. Evde senaryoyu okuduğumda, ben -beyaz bir Amerikalı olarak- bunun gerçekten ne kadar acı verici olduğunu fark etmemiştim. Sanki sadece bakıp, anlatacak önemli bir hikaye olduğunu düşündüm. Ama sonra buraya gelip kölelikle ilgili daha fazla şey okuyunca ve diğer oyuncularla konuşunca problemin ne kadar gerçek olduğunu öğreniyorsunuz. Rolüm konusunda hiç şüpheye kapılmadım, sadece bir Amerikalı olarak gerçekten ne kadar cahil olduğumu hissettim. Bir şeyler değişmeli ve gidilecek yolun bu olduğuna inanıyorum: artık kimse politikacıları dinlemiyor, ama film izliyorlar. Filmler insanlara mesaj verebilir ve bence bu çok önemli.

Amerika'da köleliğin kaldırılması ırklar arasında esitlik sağlamadı ama özellikle güneyde ayrımcılık ve ırkçılık sürüyor. Irkçılıkla ilgili kişisel tecrübeniz oldu mu?

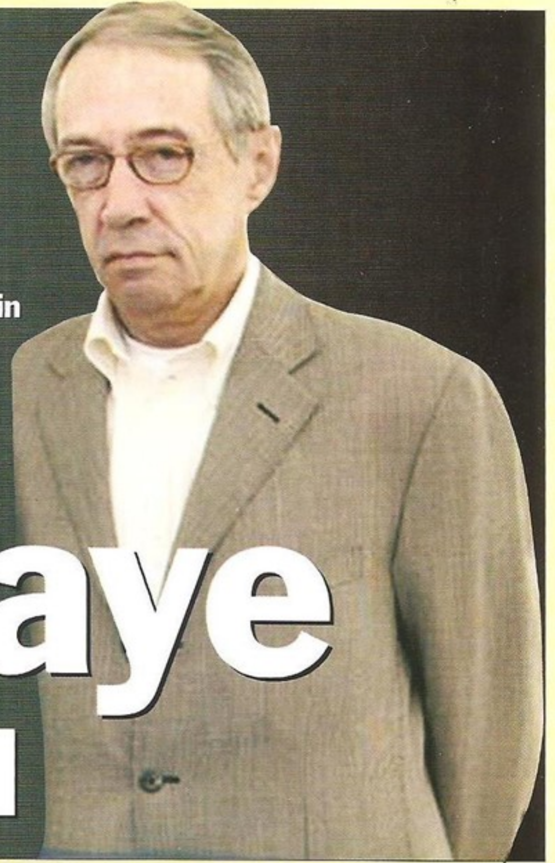
Irkçılığın ne olduğunu ilk kez Louisiana'da anladım. Ailemin çoğu güneylidir ve dedemin arkadaşlarıyla bir arabadaydım. Hepsi harika insanlardı, iyi zaman geçiriyordum, derken bir okulun önünden geçerken, çok genç bir siyah kadını kızıyla araba iterken gördük. Kızın teninin solukluğundan babasının beyaz olduğu anlasılıyordu. Yanımdaki kadın -ki gerçekten sevip saygı duymustum- "Ah, ne iğrenç!" dedi, "bu dünyaya melez çocuklar getirmek, iki ırkı karıstırmak iğrenç. Bu genç kadına karsı bir şeyim yok, ama dünyaya melez çocuk vermesi doğru değil..." Kafam karısmıstı. Bana çok garip gelmisti, çünkü insanların deri renginin önemsenmediği bir yerde büyümüştüm. Benim için gerçeküstüydü. Ama sonunda güneye karsı müthiş bir önyargıya sahip oldum. O andan itibaren bana herkes kirli göründü.

Nicole Kidman'ın Grace'inin ardından gelmek sizi korkuttu mu?

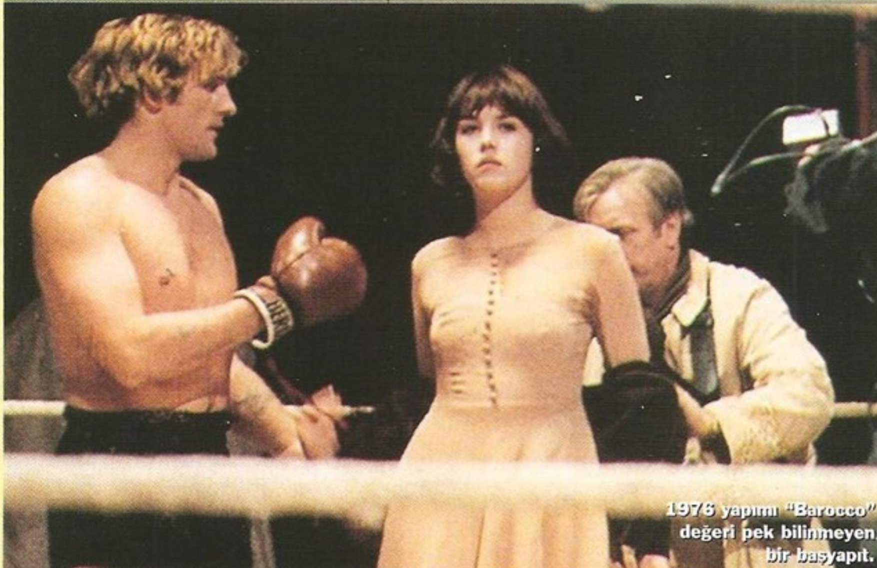
Hayır, asla. Aynı karakter olarak ele almadım. Çok farklıydı ve umarım Lars'ın üçüncü filminde Grace'i oynayacak olan oyuncu ne kadar sanslı olduğunun farkına varır. İlk filmdeki Grace olamayacağımın farkındaydım, çünkü o öyle olmalıydı. Lars o Grace'i benle çekmedi, ama dürüst olmak gerekirse, bunu her gün düşündüm. Bir gece Lauren (Bacall) "Wasington"dan bahsederken üçüncü Grace'in Cate Blanchett olması gerektiğini söyledi. Lars da asağı doğru baktı, bence bu iyi bir isaretti...

Fransız sinemasının yaşayan en önemli yönetmenleri arasında sayabileceğimiz ANDRE TECHINE, 2003 yılında Cannes'da Altın Palmiye için yarışmış filmi "YOLDAN ÇIKANLAR" (Les Égarés) ile bu ay vizyona konuk oluyor. Her ne kadar yönetmenin en parlak işlerinden olmasa bile, sineması üzerine fikir verme işlevini yerine getirebilecek film, hem ayın görülmesi gerekenlerinden birisi, hem de Téchiné'yi ele almak için yerinde bir fırsat. ENGIN ERTAN

Bir anti-hikaye ustası

Fransız Yeni Dalga akımının öncü yönetmenlerinden Jean-Luc Godard kendisiyle yapılan bir röportajda şöyle buyurmuş; "Hikâye anlatmakta iyi olanlar Amerikalılardır, Fransızlar değil. Flaubert ve Proust hikâye anlatamazlar. Onların yaptıkları başka bir şeydir." Fransız sineması söz konusu olduğunda Godard'ın edebiyattan iki örnekle desteklediği bu önermesi gayet elle tutulur hâl alıyor. Ustanın "hikâye anlatmak" kavramıyla yaptığı ironi bir yana, Fransız sineması için geçerli olumlu veya olumsuz önyargılar tam da bu durumdan kaynaklanmaktalar ne de olsa. Bu filmler kimi seyirci için daha cazip, kimileri içinse sıkıcı ve katlanılmaz iseler, sebep büyük ölçüde çoğu Fransız yönetmenin klasik öykü anlatma ve film yapma tekniklerini reddetmesi ve yenilikçi deneylere girişmesi. Tıpkı André Téchiné gibi. Üstelik durumun hikâye anlatımıyla ilgili kısmı Téchiné'ye cuk oturuyor. Yönetmenin en önemli özelliklerinden birisi, filmlerin ana öyküsünü âdeta bir paravan gibi kullanması ve ardına bambaşka yan hikâyeler gizlemesi. Bu durum elbette "hikâye anlatamamaktan" değil, tam tersine hikâye anlatma konusunda ayrı bir ustalıktan ve Téchiné'nin hemen her filminde rastlayabileceğimiz, dramatik yapıyı yaratıcı şekilde parçalamaya, ters yüz etmeye dair takıntısından kaynaklanıyor. Ufak bir biyografi sonrasında filmografisini ele alırken, kast ettiğimizi örneklerle daha iyi açıklayabiliriz.

1976 yapımı "Barocco" değeri pek bilinmeyen bir başyapıt.

1943 doğumlu olan Téchiné, Fransızların ünlü sinema okulu L'IDHEC'ten (veya daha sonra aldığı isimle La Fémis) mezun olmuş. Yeni Dalga sonrası dönemin en önemli Fransız yönetmenleri arasında kabul görmesi ve filmlerinin çoğunlukla bu akımla özdeşleştirilmesi boşuna değil, zira Téchiné de kamera arkasına geçmeden önce Cahiers du Cinéma'da film eleştirmenliği yapmaktaymış. İlk yönetmenlik deneyimi ise 1970 yapımı "Paulina s'en va" olmuş. 1972 yılında "Michel, l'enfant-roi" isimli televizyon dizisinde yönetmenlik yapan Téchiné, 1974 yılındaysa ikinci uzun metraj filmi "Souvenirs d'en France"ı çekmiş. Başrolünde Jeanne Moreau'nun oynadığı bu film, aldığı olumlu eleştirilerle yönetmenin dikkat çekmesini sağlamış. Örneğin Chicago Sun-Times'ın ünlü eleştirmeni Roger Ebert, 1976 yılında kaleme aldığı filmle ilgili eleştiri yazısında şöyle diyor; "'Souvenirs d'en France'ın sonunda

nereye bağlandığından emin değilim ama her nereye gidiyorsa yol boyunca her biri kendi içerisinde son derece eğlenceli olan pek çok sahne sunuyor. Sanki yönetmen André Téchiné saf sinema yapmaya yönelik büyük bir yeteneğe sahipmiş ve devamlılık, biçim veya hikâyesini anlaşılır kılmak gibi sıradan meselelerle uğraşamazmış gibi. Bu durumdan rahatsızlık duyuyor değilim ama filme mantık çerçevesinde bir açıklama getirmeye çalışacak seyirciler hayal kırıklığına uğrayacaklar." Ebert'in henüz kariyerinin başlarındaki yönetmen için yazdığı bu satırlar, aslında Téchiné'nin ileriki yıllarda çekeceği filmlere dair yerinde bir öngörü barındırmaktalar. Daha önce de söylediğimiz gibi, Téchiné için ana hikâye aslında bir paravandan ötesi değil. Bu paravanın ardına geçmek ve yönetmenin esas söylemek istediklerine ulaşmak içinse seyircinin çaba sarfetmesi bir zorunluluk.

Elbette André Téchiné'nin kariyeri boyunca çeşitli türlere ve yönetmenlere referanslar yaptığını da eklemek gerekiyor. Örneğin az önce bahsettiğimiz "Souvenirs d'en France" parçalı dramatik yapısı, neredeyse her biri kendisi için varolan sahneleri, neden sonuç ilişkilerine pek yüz vermemesi gibi nedenlerle çeşitli sinema kaynaklarında Brechtiyen estetik etkisinde çekilmiş bir film olarak anılıyor ve bu sebeple Godard ile karşılaştırılıyor. Yönetmenin bir sonraki filmi ise referanslar açısından daha zengin ve bir tür çeşitlemesi olarak daha sağlam bir örnek. 1976 yapımı "Barocco" için aynı zamanda Téchiné'yi Fransız sinemasının en önemli isimleri arasına sokan filmi de diyebiliriz. Çekildiği yıl epey ilgi gören "Barocco", En İyi Film ve En İyi Yönetmen başta olmak üzere dokuz dalda César ödülüne de aday gösterilmişti. Başrollerinde Isabelle Adjani ve Gérard Depardieu'nün yer aldıkları bu özgün polisiyenin, türü zekice yapıbozuma uğratan bir stil denemesi olduğunu söylemek de mümkün. Téchiné, sinemasını farklı kılan özellikleri düşündüğümüzde tam da kendisinden beklenecek şekilde, filmin merkezinde yer alan cinayetin neden ve niçinini asla bütünüyle açıklamıyor. Eğer filmin yapısını kabullenirseniz, bir süre sonra siz de bu bilgi eksikliğini kabulleniyor ve cinayetin sebep olduğu olayların gelişimini takip etmeye başlıyorsunuz. Ayrıca yönetmen bu zorlu dramatik yapıyı şekillendirirken, görüntü yönetmeni Bruno Nuytten ve sanat yönetmeni Benedict Schillemans'ın desteğiyle şaşırtıcı biçimsel deneylere girişiyor. Hollanda'da çekilen "Barocco", çekildiği dönem ile 40'lı veya 50'li yılların Amerikan kara filmlerinin ve Marcel Carné'nin şiirsel gerçekçi başyapıtlarının atmosferini buluşturuyor. Muğlak hâli ise bir süre sonra neredeyse gerçeküstücü bir yapıya kapı açıyor. Depardieu'nun farklı saç kesimiyle iki ayrı karakteri birden canlandırması akla "Vertigo"yu getirirken, Philippe Sarde'ın bestelediği Bernard Herrmann benzeri tema müziği Hitchcock referansını taze tutuyor. Dolayısıyla "Barocco"da klasik Fransız polisiyesi, şiirsel gerçekçilik, Amerikan kara filmi, gerçeküstücülük ve Hitchcock bir potada eriyorlar. Ortaya çıkan karışımsa tek kelimeyle leziz ve Téchiné'nin aradan geçen yaklaşık otuz yıla ve onca iyi filme rağmen, belki de hâlâ aşamadığı bir doruk noktası.

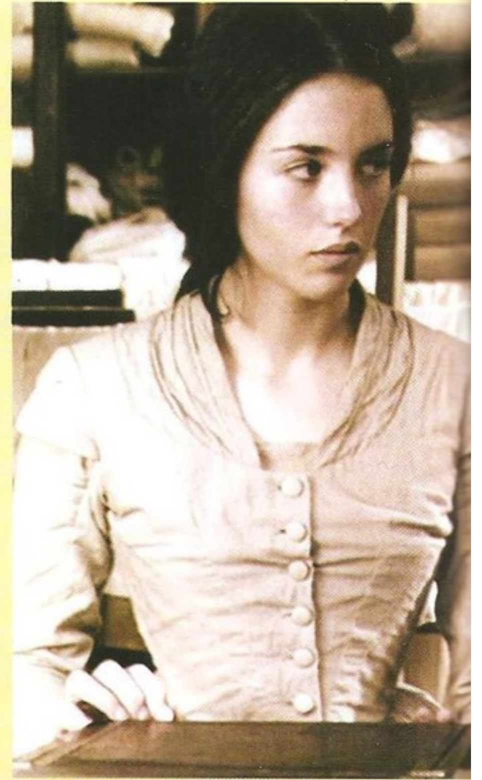
"Yoldan Çıkanlar"ın başrolünde Emmanuelle Beart var.

"Hırsızlar" filminin setinde favori oyuncusu Catherine Deneuve ile birlikte.

Bu derece oyunbaz ve yaratıcı bir polisiye ertesinde Téchiné'nin biyografik bir dönem filmine imza atması da açıkçası pek şaşırtıcı değil. Aslında farklı türler arasında dolaşan yönetmen için her yeni filmin bir alıştırma veya aşılacak bir meydan okuma olduğunu söylemek de olası. 1979 yapımı dördüncü uzun metraj filmi "Les Soeurs Brontë" ile bir dönem filminin de altından kalkan yönetmenin, '80'li yıllarla beraber görece daha sakin karakter incelemelerine ve melodrama döndüğünü de söyleyebiliriz. Elbette yine alışılagelmedik örneklerle... Mesela 1981 yapımı "Amerika Oteli"ni (Hôtel des Amériques), Fransızların tipik duygusal filmlerini ters yüz eden ve karanlık ama son derece romantik hâlini daha ziyade mizansen, müzik kullanımı, çerçeveleme gibi anlatım öğelerinden alan bir Téchiné işi olarak görmek mümkün. Téchiné'ye Cannes'da En İyi Yönetmen ödülünü getiren 1985 yapımı "Rendez-vous" ise tıpkı "Amerika Oteli" gibi karanlık bir atmosfere sahipti. Yönetmenin daha sonra da beraber çalışacağı genç senarist/yönetmen Olivier Assayas ile beraber kaleme aldığı senaryo (ki Assayas kendi filmleri için en büyük esin kaynakları arasında Téchiné'yi de sayar), cinsel saplantı ve sanata dair tutkuyu birarada ele almaktaydı. Son derece genç ve henüz kariyerinin başındaki bir Juliette Binoche'u seyirciyle tanıştıran "Rendez-vous", tıpkı diğer Téchiné filmleri gibi muğlak bir ⇨

"Yoldan Çıkanlar" (Les Egarees) 2003 yapımı bir film.

"Hırsızlar" (Les Voleurs) 1996 yapımı tuhaf bir film.

yapı sunuyor ve dramatik yapısında gerçek ve kurguyu içiçe sokmasıyla biçim ve içerik arasında bir uyum yakalıyordu.
Yönetmenin filmografisinde "Rendez-vous"yu takip eden "Suç Mahali" (Le Lieu du crime) de benzer bir başarı yakaladı. Son derece olumlu eleştiriler alan film, Assayas ve Téchiné'yi senarist olarak bir kez daha biraraya getirmekteydi. Hazır söz "Suç Mahali"ne gelmişken, bu filmde başrolde yer alan Catherine Deneuve'ün yönetmenin favori oyuncuları arasında yer aldığını ve ikilinin şu ana kadar toplam beş filmde beraber çalıştıklarını eklemekte de fayda var. Kaldı ki, Téchiné'nin filmografisine bakınca dikkat çeken ilk özelliklerden birisi, Fransız sinemasının en önemli kadın oyuncularının büyük bir bölümüne filmlerinde rol vermiş olması (Deneuve haricinde Jeanne Moreau, Isabelle Adjani, Isabelle Huppert, Juliette Binoche, Emmanuelle Béart veya Élodie Bouchez gibi isimleri de sayabiliriz). Bu derece önemli kadın oyuncuların merkezde yer aldığı filmler yönetmesi Téchiné'yi diğer erkek meslektaşlarının çoğundan ayırıyor. Yönetmen filmlerinde tarafsız şekilde kadın karakterlerin dünyasına girebiliyor ve onların algısını, ruh hâlini resmedebiliyor. Hatta filmlerinin temel özelliklerinden birisi olan muğlaklığın, perdeye taşıdığı karakterlerin cinsel rollerinde de hissedildiğini söylemek mümkün. Téchiné'nin erkek ve kadın dünyasını eşdeğerde eksiksiz resmetmekteki başarısına kaynak olan esnekliği, filmlerinde örtük veya açık şekilde eşcinselliğe sık sık yer vermesinin de sebebi olabilir.

Ülkemizde "Öpme" adıyla gösterime giren "J'embrasse pas"da, büyük şehre göç eden genç bir erkeğin jigololuk yapmaya başlamasını ve bir fahişeye aşık olmasını anlatan yönetmen, hem Paris'in fuhuş dünyasını başarısıyla resmediyor, hem de önceki filmlerine benzer bir karanlık ton tutturuyordu. Ancak "J'embrasse pas"nın yakaladığı eleştirel başarının öncelikli sebebi ve hemen herkesin dikkat çektiği esas nokta, filmin Fransız Yeni Dalga'sına, özellikle de Truffaut'ya bir saygı duruşu olmasıydı. Kaldı ki filmin finalinde "400 Darbe"ye açık bir gönderme yapmaktan da çekinmiyordu Téchiné. Benzer şekilde yeniyetmelik dönemine ve Yeni Dalga'ya referans yaptığı bir diğer filmiyse 1994 yapımı "Les Roseaux Sauvages" oldu. Cezayir ve Fransa arasındaki savaş döneminde geçen film, bir grup yeniyetmenin olgunlaşmasını müthiş bir sinematografi eşliğinde, dingin ve yetişkin bir sinema diliyle aktarıyordu. O yılki César'da En İyi Film, En İyi Yönetmen, En İyi Senaryo ve Umut Vaat Eden Aktris (bu filmle keşfedilen Élodie Bouchez) ödüllerini kazanan "Les Roseaux Sauvages", aynı zamanda yönetmenin kariyerindeki hem eleştirel, hem de ticari anlamda en büyük başarısına kaynaklık etti. André Téchiné '90'lı yıllarda bunların haricinde, büyük beğeni toplayan iki filme daha imza attı; 1993 yapımı "Ma Saison Préférée" ve 1996 yılında yönettiği, kendisine polisiye türüyle bir kez daha zekice oynama imkânı tanıyan "Hırsızlar" (Les Voleurs). Olivier Assayas ile uzun bir aradan sonra tekrar beraber çalıştığı 1998 yapımı "Alice ve Martin"

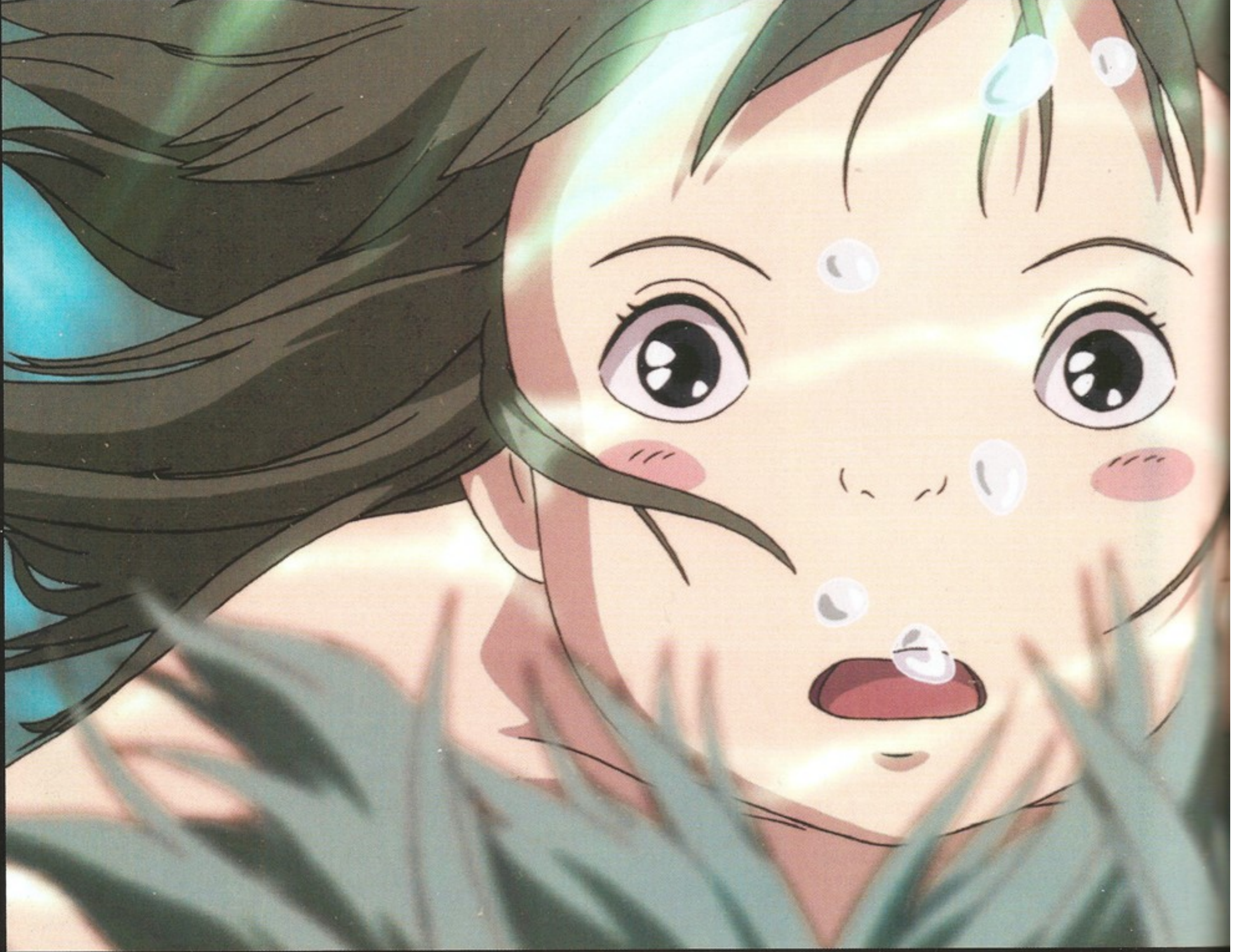

Fransız sinemasının iki muhteşem Isabelle'ini, Adjani ve Huppert'i 1979 yılında "Bronte Kardeşler"de biraraya getirmişti Techine.

"Sevdiğim Mevsim"in (Ma Saison Preferee) setinde iki başrol oyuncusuyla...

2004 yapımı "Değişen Zamanlar" geçtiğimiz Antalya festivalinde gösterildi.

ise ilginç ama görece zayıf bir halka olarak yönetmenin filmografisindeki yerini aldı. 2001 yılında yönettiği "Uzak" (Loin) ile bir kez daha olumlu eleştiriler alan André Téchiné, bu ay 2003 yapımı "Yoldan Çıkanlar" (Les Égarés) ile vizyonda karşımızda olacak. Açıkçası karşımızdaki yönetmenin en iyi işlerinden birisi değil ancak bir Téchiné filminden bekleneni fazlasıyla veriyor. Görünürde, kocasını kaybetmiş bir öğretmenin (Emmanuelle Béart) II. Dünya Savaşı sırasında, iki çocuğuyla beraber Paris'ten kaçmasını konu alan film, elbette bu öykünün arkasında farklı şeyler anlatıyor. Tipik bir II. Dünya Savaşı filminden başka her şeye benzeyen "Yoldan Çıkanlar", kadın ve çocuklarının bir bombalama sırasında tanıştıkları onyedi yaşındaki Yvan (Gaspard Ulliel) ile boş bir eve sığınmaları ertesinde bambaşka bir noktaya doğru ilerliyor. Film Béart ve Ulliel'in karakterleri arasında yarattığı gerilimi, sosyal rollerden çekirdek aileye, burjuva değerlerinden uygarlığa veya olgunlaşma sürecinden bir baba figürü aramaya ve oedipal komplekse kadar pek çok konuyu masaya yatırmak için kullanıyor. Başka bir deyişle Téchiné, bu filminde de yüzeyde görünenin ötesine, altta saklanmış asıl gerçeğe ulaşması için seyirciyi provoke ediyor. Kullandığımız paravan benzetmesi belki de bu açıdan anlamlı, zira ancak yönetmenin çoğunlukla bilinçli olarak muğlak bıraktığı olay örgüsünü aştığınız, ana hikâyenin ötesine geçtiğiniz anlarda filmleriyle iletişim kurabiliyorsunuz. Bu noktadan bakınca Téchiné'nin filmografisinde "Barocco"yu bir kez daha anmamak, belki de ana teması olarak gölgede kalmış gerçeği yüzeye çıkartmayı gösterebileceğimiz yönetmenin, bu filminde sık sık kadraj içinde kadraj yaratmasını, aynalarda veya çeşitli yüzeylerdeki yansımalara bolca yer vermesini tüm bir kariyeri için bir ipucu olarak görmemek neredeyse imkânsız. En nihayetinde, "Yoldan Çıkanlar"ın da bu temayı işlemek açısından yeterli olduğunu ve bir Téchiné filmi olarak görevini tamamladığını söylemek mümkün. Üstelik oyuncularının performansları, Philippe Sarde'ın akılda kalıcı tema müziği ve daha ziyade Claire Denis ile çalışmalarından tanıdığımız Agnès Godard'ın enfes görüntü yönetimi de filmi görmek için ayrıca geçerli sebepler. Dolayısıyla "Yoldan Çıkanlar"ın her ne kadar yönetmeninin en parlak işlerinden birisi olmasa bile, Téchiné sineması hakkında fikir vermek açısından iyi bir örnek olduğunu ve ayın görülmesi gereken filmleri arasında yer aldığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Tıpkı 2004'te tamamladığı ve ülkemizde ilk olarak 1. Uluslararası Avrasya Film Festivali çerçevesinde gösterilen yeni filmi "Değişen Zamanlar" (Les Temps qui changent) gibi. "Değişen Zamanlar" ve "Yoldan Çıkanlar" kimilerine göre Téchiné sinemasında ciddi bir çaptan düşüşe işaret etseler bile (ki kendi filmografisi içerisinde alt sıralarda yer alacakları kuşkusuz), bu yönetmeni özgün ve farklı yapanın ne olduğunu keşfetmek açısından görülmeye layıklar. Uzun lafın kısası, henüz Téchiné filmi görmemiş sinemaseverler için "Yoldan Çıkanlar"ı vizyonda izlemek kaçırılmaması gereken bir fırsat. ■

Miyazaki'den nefis bi

Eski Japonya temalı terk edilmiş bir eğlence parkında, ruhların yıkanmaya geldiği bir hamam. Ve domuza dönüşen anne ve babasının korumasından mahrum, bu ruhlar aleminde tek başına ayakta kalabilmek için hamamda çalışmaya başlayan küçük kız Chihiro. Çocukluktan yetişkinliğe doğru çıkılan yolculuğu resmeden yoğunlaştırılmış bir rüya etkisine sahip "SPIRITED AWAY / RUHLARIN KAÇIŞI", sihirli masallarıyla ünlü büyük anime ustası Hayao Miyazaki'nin elinden çıkma bir başyapıt.

KUTLUKHAN KUTLU

MASAL

Masal aleminde karşımıza çıkan bir işkadını.

İlk iş bir arkadaş bulmak...

Ruhlar Oteli'nde hiçbir şey kolay değildir.

Geride bırakılan belki de çocukluk olacak...

Öykünün nispeten başlarında bir yerde küçük kahramanımız, hayli gürültülü sonuçlara sebep olacak bir şey yapıyor: yağmur altında duran maske suratlı hayalete kıyamayıp onu çalıştığı "ruhlar hamamı"na buyur ediyor, içeri girmesi için pencereyi açık bırakıyor. Daha sonra "Yüzü-Yok" olarak tanımlanacak olan bu ruh ise, kapağı içeri atınca hamam çalışanlarını türlü hediyelerle (çoğunlukla altınla) ayartarak onlarla "beslenmeye" başlıyor... Beslendikçe büyüyor, büyüdükçe iştahı daha da kabarıyor; giderek azgınlaşıyor, giderek vahşileşiyor. Ancak büyüleyici masal alemini epey bir çalkalayan eylemin sorumlusu olan

günümüzün klasikleri

"Spirited Away"

Gece bir hayaletler karnavalına dönüşür otelde...

küçük kız, bu gidişatın akabinde yabancıların içeri buyur edilmemesi, hatta en iyisi onlardan peşin peşin uzak durulması konulu bir dersle sertçe hizaya getirilmek yerine, tutup Yüzü-Yok'u iyileştiriyor, onu dengesini bozan bu hırs dolu mekandan dışarı çıkarıyor... Hatta finale doğru çıktığı çocukluğa veda yolculuğunda, son tren biletini vererek onu da yanına alıyor. "Spirited Away"i ve genel olarak Hayao Miyazaki filmlerini bu denli sıradışı masallar haline getiren şeylerden biri de hiç şüphesiz, sağlam ahlaki değerlerle kesin bir önyargısızlığı harmanlayan o benzersiz yapısı zaten: Miyazaki'nin öykülerinin kızları (çünkü çoğu öyküsünün kahramanı küçük ya da genç kızlardır), yetişkinliğe giden yolda birçok ders alıyor almasına, ama kişilikleri korkudan ziyade özgüvenle, sakınmadan ziyade hoşgörüyle biçimleniyor. Sanki toplumca uygun bulunmuş bir kimliği üzerlerine geçirerek büyümek yerine, kendi içlerindeki yetişkini keşfediyorlar - belki de bu yüzden onların yetişkinliğe geçiş öyküleri ağır kokulu klişelerden değil, epey ferahlatıcı maceralardan oluşuyor. Belki bu yüzden, çok tanıdık bir yolculuğa koyulmalarına rağmen, hepsi de nihayetinde kendi serüvenini yaşıyor.

Genellikle "anime" denen Japon canlandırma filmleri, 90'lı yıllarda Batı'da da keşfedilip hızla popüler oldu; meraklısı olmayanların "anime"yi neyin teşkil ettiği konusunda kafalarının hayli karıştığı bu süreçte, izleyiciler yavaş yavaş Japonya'da aslında tek tip çizgi film yapılmadığını, anime'nin nihayetinde koskoca bir mecra olduğunu ve neredeyse her yaş grubuna ve beğeniye hitap eden ürünlerinin bulunduğunu gördü. Anime erotik çizgi filmlerden (yani "hentai"den) ibaret olmadığı gibi, "Dragon Ball" tarzı dövüş, "Neon Genesis Evangelion" tarzı dev robot serilerinden de ibaret değildi. "Ghost in the Shell" gibi çocuklara yönelik anime'den özellikle keskin bir şekilde ayrılmış sofistike bilimkurgular da vardı, "Perfect Blue" gibi karanlık gerilim öyküleri de... Nasıl ki Avrupa'da (özellikle de Frankofon kültürde) çizgi roman kesinkes bir sanat olarak görülüyorsa, Japonya'da da anime (ve onun hayli içiçe olduğu Japon çizgi romanları, yani "manga") kesinkes sanat olarak görülüyordu - çizgi filmin sadece çocuklara yönelik bir eğlencelik olarak görülmesi söz konusu değildi. Öte yandan, muazzam Disney geleneğinin bir sonucu olarak canlandırmayı çocuklara yönelik eğlence olarak kategorize edip konuyu kapatmış Amerika'da anime'nin kabul görmesinde bu tür "bariz şekilde yetişkinlere yönelik", çocukların anlamayacağı ve ilgilenmeyeceği eserlerin çok önemli payı oldu. Ne gariptir ki, anime fırtınasının dünyaya yayılmasının ardından sular durulduğunda ortada kalan en dikkat çekici adacıkların başında, filmlerinin çocuklara yönelik olarak adlandırılmasından hiç rahatsızlık duymayan Hayao Miyazaki'nin eserleri var.

Ferahlatıcı muğlaklık

"Spirited Away"i izlediğinizde, gördüğünüz şeyin bir çocuk filmi olup olmadığı konusunda ciddi bir şüpheye kapılabilirsiniz. Karşınızda çarpıcı güzellikte çizimlerle vahşi ve karmaşık bir hayalgücü sergileniyor. Bu hayalgücüne son derece aşina süreçler ve ahlaki sorular eşlik ediyor... Söz konusu basit ahlaki sorular ise, sonradan hayli karmaşık ve gri cevaplar buluyor. Tabii herhangi bir cevap bulabilirse. Bir yandan, büyüme sürecinde bize ışık tutmak üzere inşa edilmiş olan öykülerde görmeye alışık olmadığımız, neredeyse tekinsiz bir muğlaklık var bu filmlerde - sanki durumlar (ve dolayısıyla sorular) son derece katı, cevaplar ve sonuçlar ise sıvıymış gibi... Öte yandan bu muğlaklık ferahlatıcı, özgürleştirici, insanı kendini keşfetmeye teşvik edici de aynı zamanda. Belki bu yaklaşımın benzer sorunlarla karşılaşmış ya da karşılaşmak üzere olan çocukları yolda bıraktığını düşünebilirsiniz. Ama tam tersini de, "Spirited Away"in hem çok temel değerlere ve erdemlere yer veren, hem de onları seyircisinin kafasına kakmayan, seyircisine tam anlamıyla "yolculukta eşlik eden" bir film olduğunu da düşünebilirsiniz.

"Spirited Away", kısaca küçük Chihiro'nun adını kaybedişinin ve yeniden buluşunun öyküsü. Filmde Chihiro'yu ilk gördüğümüzde, arabanın arka koltuğuna uzanmış, elinde dalgın dalgın bir buket çiçek tutuyor, suratı bir karış asık. Annesi ve babasıyla birlikte yeni bir eve taşınıyorlar; yeni semt, yeni ev, yeni okul... Hiç keyfi yok 10 yaşındaki kızın. Sızlanıyor, söyleniyor, dil çıkarıyor - kısaca, keyifsiz küçük şımarık bir kız gibi davranıyor. Ancak babası kestirme yoldan gideyim derken arabayı ağaçların arasına sokup da aile kendini garip bir heykelin bekçilik ettiği bir tünelin girişinde bulunca, Chihiro'yu tam anlamıyla kendini bulmaya götürecek olan yolculuk başlıyor.

Tünelin ucunda

Miyazaki, küçük kız çocuklarının yetişkinliğe yolculuk öykülerini Alis Harikalar Diyarında usülü bir tünelle başlatmayı seviyor... "My Neighbor Totoro"da ormanın koruyucu ruhu To-

Her şey eve dönerken arabayla kestirme bir yola girmekle başlar.

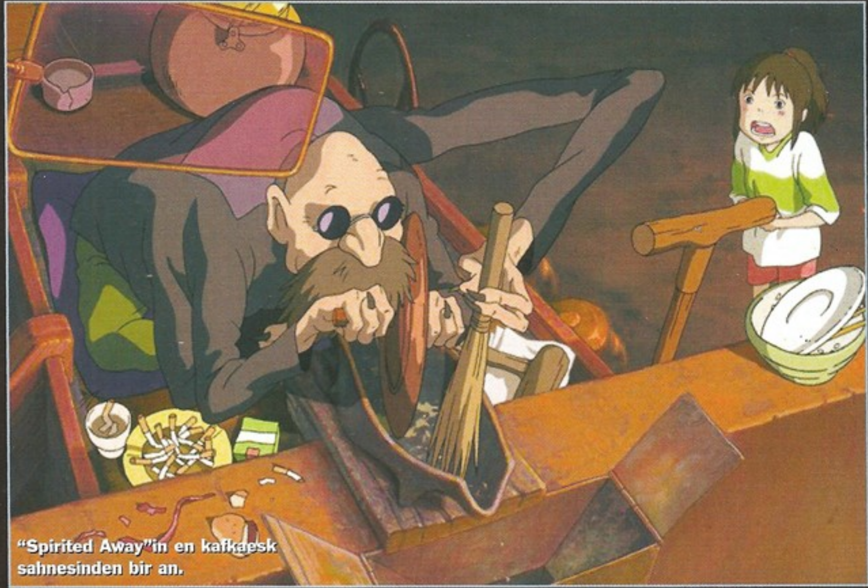
toro'nun inine giden bir tünel tetikliyordu öyküyü; burada ise antik görünümlü bir binanın içinden geçip, görünürde "eski Japonya" temalı bir eğlence parkına, ama aslında ruhlar dünyasına uzanan bir tünel tetikliyor. Bir anlamda, kültürel bir ana rahmine uzanıyor bu karanlık tünel: Miyazaki'nin belki de favori konusunu, yani modern Japon yaşamının eski Japon kültürüyle ve ruhuyla ilişkisini ele almak için çok uygun bir vasıta teşkil ediyor. Öte yandan Chihiro, bu tüneli geçtikten sonra kendi annesinin ve babasının kucağından koparılıyor; Japon kültürünün ana rahminde bir başına kalıyor.

Aslında Chihiro, belki o sıradaki ruh halinin de etkisiyle, bu yolculuğa direniyor. Kırmızı boyası eskimiş ve yer yer dökülmüş gibi duran - oysa aslında yeni yapılmış bir parkın parçası olan - bu binanın ortasındaki o tünelden içeri girmek istemiyor (Rüzgar esip de saçlarını ve tişörtünün eteklerini içeri doğru dalgalandırınca, neredeyse ürkmüş bir şekilde "Rüzgar bizi içeri çekiyor," diyor). Öte yandan annesinin ve babasının yanından ayrılmaktan da korktuğu için, onlarla birlikte tünelden geçip çayıra çıkıyor; annesiyle babası bir yemek kokusu alıp da hızlı adımlarla kokunun kaynağına yönelirken, Chihiro "Sadece buraya bakıp dönecektik!" ve "Duydunuz mu, bina inledi!" gibi itirazlarda bulunsa da, onları izliyor. Hatta onları, ıssız sokaktaki restoranların birinde buldukları ağız sulandırıcı yemekleri yememeleri konusunda da uyarıyor... Ama yiyorlar... Ve Chihiro az ötedeki bir köprüde rastladığı bir erkek çocuğun "Gece olmadan önce buradan ayrılmalısınız!" uyarısıyla hızla geri döndüğünde, onları birer domuza dönüşmüş halde buluyor.

Böylece Chihiro, geri dönüş yolunu yeni peydahlanmış bir nehrin kapattığı bu yerde bir başına kalıyor ve etrafta yavaş yavaş ruhlar belirirken o giderek saydamlaşmaya, yok olmaya başlıyor... Ama köprüde gördüğü çocuk, yani Haku imdadına yetişiyor. Ve onu köprünün karşı tarafına, muazzam bir hamamın bulunduğu tarafa geçirip, bu ruhlar dünyasında yok olmadan ya da hayvana dönüşmeden tutunabilmesinin tek yolunun hamamda bir iş bulmak olduğunu söylüyor, bunu nasıl yapacağını da anlatıyor. Sonunda Chihiro, bu ruhlar hamamının işletmecisi olan Yubaba adlı aksi cadıdan bir iş koparıyor, ama tam bir iş kadını olan Yubaba, bunun karşılığında imzaladığı kontrattan Chihiro'nun ismini alıyor ve böylece Chihiro artık Sen olarak anılmaya başlıyor (aslında Chihiro'nun ismini oluşturan harflerden, yani kanji'lerden sadece bir tanesini bırakıyor arkada: "Sen").

"Chihiro"dan "Sen"e

En pis, en kirlenmiş ve kabuk tutmuş ruhların temizlenip yenilenmeye geldiği bu hamam, aslında Chihiro (artık kendisine "Sen" olarak hitap ediliyor ve ufak ufak adını unutmaya başlıyor) için de bir tür yenilenme, daha doğrusu içindeki nüveyi açığa çıkarma fırsatı sunuyor.

"Spirited Away"in en kafkaesk sahnesinden bir an.

Miyazaki kendi de bir çizgi filmci olmasına karşın, modern Japonya'nın önemli sorunlarından biri olarak çocukların medyayla fazlaca sarmalanmış olmasını gösteriyor - onlara yönelik çok fazla ürün olduğunu, bu kadar üstlerine oynanmayıp, bu kadar manipüle edilmeyip de biraz kendi hallerine bırakılsalar, kendilerini daha kolay bulacaklarını düşünüyor. Sen (yani Chihiro), hamamda daha önce hiç yapmadığı şekilde, turşusu çıkana kadar çalışıyor ve, ona bir nev'i ablalık eden Rin'in çok yardımını görse de, kendi ayakları üstünde durmaya, kendi kararlarını vermeye başlıyor. Bu "çalışarak arınma" sürecine Haku'ya kendisini bırakmaması için yalvaran korkmuş bir küçük kız olarak adım atmışken, Haku'yu ölümden kurtaran ve hatta ona özgürlük kapısını açan, güvenli ve daha önemlisi umutlu küçük bir kız haline geliyor. Böylece Miyazaki'nin filmlerinde her zaman bir tür temizlenme ve kendini bulma aracı olan "yorucu iş", "Spirited Away"in küçük kahramanının tepkisellikten etkinliğe giden yolculuğunda başlıca vasıta oluyor.

"Spirited Away", birçok açıdan Hayao Miyazaki sinemasının olgunluk eseri olarak nitelenebilir. Çünkü film, yönetmeninin önceki filmlerinin pürüzsüz bir harmanı gibi: "My Neighbor Totoro"nun gerçek dünyaya bir tünel mesafesi uzaklıkta duran hayal dünyası; "Nausicaä of the Valley of the Winds"in ve "Princess Mononoke"nin belirgin çevreci bakış açısı; "Kiki's Delivery Service"in çocukluktan çalışma hayatına geçişin sancılarına dair rehberliği... ve elbette Miyazaki filminin alamet-i farikası olan uçma tutkusu, nostalji hissi ve büyüleyici resimler. "Spirited Away", bir taraftan Miyazaki'nin dünyasının o rengarenk masalsılığını, bir taraftan da modern yaşamda, bu masalsılığın giderek baskılanıp kaybedildiği dünyada insanın kendisini de kaybedişinin çarpıcı bir temsili.

Miyazaki usülü masal

Aslında masal, Miyazaki'nin sinemasına gelişigüzel bir yakıştırmanın çok ötesinde nüfuz ediyor... Çünkü Miyazaki'nin tematik saplantıları biraz da masalın kaybına yönelik bir hüznün et-

Miyazaki'nin mükemmel karelerinden sadece bir tanesi

rafında kümeleniyor. Miyazaki sinemasının masalsı dokusu hiç eğreti durmuyor, en tanıdık kavramlara el attığında bile benzersiz bir canlılığa sahip. Muhtemelen bunun bir sebebi de, eski Japon dini (Japonya'da Budizm'den eski) "Shinto"nun üzerine temellenmiş olması. "Shinto" inancı, doğanın tanrılarına - ya da ruhlarına - yer verir ("Princess Mononoke"de bedenlenmiş biçimlerini gördüğümüz tanrılar gibi). Ölümden sonra yaşama odaklanmayan Shinto'da, aslolan insanın yaşam içinde, bu doğa tanrılarıyla ilişkisini düzenlemektir... Yani aslında, doğayla ilişkisini. Bir bakıma Japon insanının büyük ormanlara yönelik korku ve hayranlığının kayboluşunun yasını tutan Miyazaki, "My Neighbor Totoro" ve "Princess Mononoke" gibi filmleriyle bu büyülü bağı hatırlatmaya çalışıyor, animasyon vasıtasıyla bu düşsel animizmin üzerine büyüleyici öyküler bina ediyor. Japon toplumu "kendi kültürel ve geleneksel değerlerini yitirmeden modernleşmiş" bir toplum olarak sıkça örnek verilir; oysa Miyazaki küçük çizgi kızlarıyla el uzattığı Japon insanını, yolunu kaybetmiş ve rehbersiz kalmış, bunalımda bir toplum olarak görüyor. Nitekim onu "Spirited Away"i çekmeye iten şey de, Japonya'da günümüz gençliğinin sıkılgan, mutsuz ve tatminsiz hali olmuş (filmi sıkça gördüğü böyle bir küçük kız için, bir arkadaşının kızı için çektiğini söylüyor).

Hayao Miyazaki, kendini son derece karamsar bir insan olarak niteliyor ama bu karamsarlığı çocukların zihinlerine kazımanın, kendi sinizmini onu henüz edinmemiş olan çocuklara dayatmanın yanlış olduğunu düşünüyor... Belki bu yüzden, ne kadar yüreklendirmeye, umut vermeye yönelik olurlarsa olsunlar, Miyazaki filmlerinin en capcanlı, rengarenk, şirin ve umutla dolu olanında bile, alttan alta bir hüzün katmanı hissedililiyor. Buram buram nostalji kokuyorlar; işin ilginci, doğayla yitik bir ilişki üzerine kurulu nostalji, "steampunk" gibi eski tip teknoloji fetişi üzerine bir eğilimle birarada mutlu mutlu varolabiliyor filmlerinde (tıpkı "Nausicaä"da olduğu gibi). Sineması o benzersiz tadını biraz da bu çelişkili gibi görünen uçlardan alıyor: hüznü ve umudu, teknolojiyi ve doğayı, masumiyeti ve kendi ayaklarının üstünde durmayı içiçe barındırmasından. Nihayetinde bir Miyazaki filminin en önemli taraflarından biri, kesin karşıtlıklara ve ikiliklere, net çizilmiş iyiye ve kötüye, siyaha ve beyaza yaslanmaması. Örneğin "Spirited Away"de, "Yüzü Yok" denen ruh ve hamamın hırslı ve aksi sahibi Yubaba, kötü birer karakter gibi görünseler de, nihayetinde katıksız kötü olmadıkları ortaya çıkıyor - hatta belki, hayatta böyle bir şey olmadığı da. Yubaba hayli çetin bir işletmenin başında, şımarık bir çocuğu olan (beyne kazınacak derecede devleştirilmiş bir bebek) modern bir iş kadını aslında; o da filmin "kötü"sü değil, aslında bir çocuk misali etrafındakilerin olumsuz yanlarının aynası gibi olan "Yüzü-Yok" da. Birçok Miyazaki filmi gibi, "Spirited Away"de de dünyadaki olumsuzlukları "kötü adamlar"ın omzuna yüklemek gibi kestirme bir cevap yok; büyümek, biraz da bu karmaşıklığı idrak etmek onun filmlerinde... karmaşık çarkları idrak etmek, bu karmaşanın

Hayao Miyazaki filmleri

Rupan sansei: Kariosutoro no shiro / The Castle of Cagliostro (1979)

Miyazaki'nin ilk uzun metraj sinema filmi. Yönetmenin başlıca işlerinden bahsedilirken buna çok fazla değinilmez, çünkü hem tematik açıdan sonraki filmleriyle çok fazla ortak noktası yok, hem de animasyon açısından biraz yaşını gösteriyor, ama eğlenceli, komik ve hareketli. Miyazaki'nin lokomotifi olduğu Stüdyo Ghibli'nin öbür büyük ustası Isao Takahata ile birlikte çalıştığı "Rupan sansei" adlı çizgi dizinin sinema çıkarması olan bu filmde, büyük hırsız Arsene Lupin III güzel Clarice'i Kont Cagliostro'nun elinden kurtarmaya çalışıyor.

Kaze no tani no Naushika / Nausicaä of the Valley of the Winds (1984)

Miyazaki kendi çizdiği "manga"nın uyarlamasında, şaşırtıcı, büyüleyici bir karışım sunuyor. Bu çevreci çizgi film, dünyanın ekosisteminin çöktüğü ve insanların seyrek topluluklar halinde yaşadığı, Mad Max usülü post-apokaliptik bir dünyada geçiyor. Rüzgarlar Vadisi'nde yaşayan böyle bir topluluğun prensesi olan Nausicaä, insanlar dışındaki canlılarla da çok iyi iletişim kurabiliyor. Toplulukların birbirine girdiği ve her tarafı kaplayan canlı "Çürüyük Denizi"nin onu rahatsız eden insanlara karşı saldırıya geçmeye hamle ettiği bir dönemde, genç Nausicaä'nın anlayışı, iletişim yeteneği ve uçan aracı Mehve'yi kullanma ustalığı hayati önem kazanıyor. Bu film, bilimkurguda "steampunk" türünün ilk ve en önemli öncülerinden sayılıyor.

Tenkû no shiro Rapyuta / Laputa: Castle in the Sky (1986)

Jonathan Swift'in Güliver'in Seyahatleri kitabında geçen uçan ada "Laputa", Miyazaki'nin filminde herkesçe aranan - ve sonunda bulunan bir efsane mekan. Aslında dünya da bildiğimiz dünyadan farklı bir dünya; farklı yerlere, farklı teknolojilere sahip bir tür alternatif tarih öyküsü bu. Fantezinin kendine farklı bir dünya açmak yerine yaşadığımız dünyayı sarıp değiştirdiği, başka bir yere, endüstri devriminin sonrasındaki bilimkurgusal hayallerle klasik ütopya öykülerinin kesiştiği bir tür hayali mekana çevirdiği bir film. Filmin iki genç kahramanı Pazu (müteveffa babası bir keresinde Laputa'yı görmüş) ve Sheeta (Laputa soyundan geldiği ortaya çıkıyor), çeşitli güç odaklarıyla birlikte bu efsanevi uçan kaleyi arıyorlar.

Tonari no Totoro / My Neighbor Totoro (1988)

Anneleri hastanede yatan iki genç kız, babalarıyla birlikte kırsal kesime taşınıyorlar. Annelerinin hastalığının bir türlü geçmemesinin üzüntüsüyle yaşayan iki küçük kız (biri okul çağında, öbürü daha küçük) burada büyülü bir dünya keşfediyorlar: muazzam bir ağacın altına uzanan bir tünelden ulaşılan bir in - ormanın koruyucu ruhu Totoro'nun ini. Tüylü, tombik, hayli iri ve konuşmak yerine

içinde boğulup çarkın kendisi haline gelmeden ismini geri almak ve kendi başına trene binmek.

Ruh treni

Sen'in yeniden Chihiro olma yolculuğunda söz konusu tren, Miyazaki'nin sinemasının, bir masal gibi insanın zihninin derinliklerine kazınan o büyüleyici imgelerinin harika bir örneği. Sen filmin sonlarına doğru üç yol arkadaşı ile birlikte Yubaba'nın daha müşfik ikizi Zeniba'ya doğru bir yolculuğa çıkıyor. Yubaba'nın emriyle ondan altın mührünü çalıp lanetlenmiş olan Haku'yu kurtarmak için. Yağan yağmurla uçsuz bucaksız arazi, büyük sığ bir deniz görünümü almış durumda; tren rayları suyun bir karış altında uzanıyor... Tren istasyonları ise suyun bir karış üstünde duruyor. Bu durumun ortaya çıkardığı manzara, ıssız bir denizin üstünde duran peronlar arasında, suyun üzerinde gezinen bir tren. Elbette ki turları taşıyan bir tren; bir "ruh treni". Sen, henüz ismini geri almamış ve annesiyle babasını kurtarmamış - dolayısıyla öykü mekaniğinin usul usul getirdiği sona ayak basmamış - olsa da, aslında trene binip Zeniba'ya gittiğinde, artık onun ailesiyle birlikte o tünele adım atmış küçük kız olmadığını biliyorsunuz. Bu sessiz yolculuk boyunca o ruh treninin aslında bir bakıma Chihiro'nun çocukluğundan yetişkinliğine doğru gittiğini hissediyorsunuz. Miyazaki insanın trene ilk kez yalnız başına bindiğinde dışarıdaki manzarayı hiç fark etmediğini, bütün ilgisinin trenin ve yolculuğun kendi üzerinde olduğunu söylüyor; zaten denizin ıssızlığında yapılan bu yolculuğu da sadece tek tük peronlar ve havada asılı duran parlak neon ışıkları süslüyor.

Bu izlenimci yaklaşım, Miyazaki animasyonunun can damarlarından biri. Örneğin başka bir sahnede, Rin ile Sen hamamın balkonunda, karanlığın önünde oturmuş konuşurlarken ışıklar kapanıyor: önce önlerinde kopkoyu bir karanlık var, sonra yavaş yavaş, gözlerin karanlığa alışması gibi, önlerinde ay ışığıyla yıkanmış soluk kesici bir manzara beliriyor. Animasyon meramını ve duygularını anlatmak için sınırsız bir mecra sunuyorsa, Hayao Miyazaki'nin bunu büyük bir özgürlükle ve ustalıkla kullandığı söylenebilir. Kendisi artık nesli tükenen bir uğraşın, elle çizerek yapılan animasyonun belki de son büyük üyesi... Filmlerinin öyküsünü de senaryo yazarak değil, "storyboard" üstünde çizerek çıkarıyor, bu yüzden de öyküleri katıksız bir görselliğe sahip; öykü anlatma üslubu, büyük ölçüde görsel anlatım araçlarına hakimiyete dayanıyor. "Spirited Away", bu açıdan da Miyazaki sinemasının zirvelerinden birini oluşturuyor: tamamen görsel olarak düşünülmüş, tamamen görsel kavramlar ve semboller üzerine oturmuş görünen, yazılarak ya da anlatılarak ifade edilemeyecek hissi veren bir öykü. İmgeler üzerinden işleyen, insanın belleğinde sadece "neler olup bittiğinin bir özeti"yle değil, anlarıyla, sahneleriyle ve duygularıyla da yaşayacak bir öykü. Sadece büyüme sancılarıyla boğuşurken değil, çocukluğunuzu özlerken de yolunuza ışık tutmasını istyebileceğiniz, çarpıcı bir rüya. ■

çeşitli kükremeler çıkaran Totoro ile birlikte, kasvetli görünen hayatları yepyeni bir boyut, bir yaşam kaynağı buluyor. "Kedi otobüs" gibi bilumum sevimliliklerle bezeli bu film, Miyazaki'nin unutulmaz masallarından.

Majo no takkyûbin / Kiki's Delivery Service (1989)

13 yasına gelen her cadının bir yıllığına yabancı bir yere gidip, orada kendi basına yasaması gerekir. Yası gelen Kiki de bunu yapar: konusan kedisiyle birlikte bir kasabaya gider, bir kurye servisi baslatarak (ne de olsa süpürgesiyle uçabilen bir çadı o) kendi ayaklarının üstünde durmaya çalısır. Ama tanımadığa bir topluluğa adapte olmak ve iş hayatına atılmak hayli zor olacaktır. Avrupa coğrafyasına hayli meraklı olan Miyazaki'nin bu filmi, yine hayal aleminde sekillenmis hissi veren bir Avrupa'da geçiyor.

Kurenai no butta / Porco Rosso (1992)

Filmografisinin nispeten daha az popüler parçalarından "Porco Rosso", Miyazaki'nin uçus merakına ve fetisine bir zirve olusturuyor. Eski "uçuş serüveni" türü öykülere de bir saygı durusu olarak görülebilecek bu film, Birinci Dünya Savası sonrası İtalya'sında geçiyor ve bir lanetin sonucunda bası domuz basına dönüsmüş bir pilotun maceralarını anlatıyor. Domuz baslı olması dısında, tam da yirminci yüzyıl bası öykülerinde görülen tipten, basınabuyruk, is çıktıkça ödül avcılığı yaparak geçinen bir "göklerin hakimi" Porco Rosso. Sonuna kadar domuz baslı, uzlasmaz bir anti-kahraman.

Mononoke-hime / Princess Mononoke (1997)

Köyünü kurtarmak için bir orman tanrısını öldüren Ashitaka'nın bedeninde, bundan dolayı lanetli bir leke belirir. Bir tedavi yolu bulabilmek için köyünden ayrılan Ashitaka, kendini bir demirci kolonisiyle bu koloninin kemirdiği ormanın hayvanları (ve onların basındaki, kurtlar tarafından büyütülmüş Prenses Mononoke) arasında patlak vermis çatısmanın ortasında bulur. Miyazaki'nin "Spirited Away"den önceki filmi "Mononoke Hime", Japonya'da muazzam bir gise basarısı yakaladı ve Batı'da da Miramax'ın epey bütçe ayırdığı dublajıyla (ve ünlü çizgi roman yazarı Neil Gaiman'ın adaptasyonuyla) büyük ilgi gördü. Çevreci bir temaya, mitik bir görselliğe ve bazı siddetli sahnelere yer veren bu anime, kimi hayranlarına göre Miyazaki'nin en iyi filmi.

Hauru no ugoku shiro / Howl's Moving Castle (2004)

İngiliz yazar Diana Wynne Jones'un romanından uyarlanan film, bir cadının laneti sonucunda yaslı bir kadına dönüsen Sophie'nin öyküsünü anlatıyor. Görünüsünden utanan Sophie, yollara düsüp kendini Howl adlı büyücünün yerinde durmak bilmeyen satosunda buluyor. Orada arkadas olduğu ates iblisi Calcifer, Sophie'ye onu eski haline döndürmeyi vaat ediyor... Tabii, Calcifer'i Howl'dan özgür bırakmayı basarırsa. Tek mesele, Sophie'ye bunu nasıl yapacağını söylememesi. Bir romandan uyarlanmıs olsa da (gerçi kaynağından çok farklı olduğu söyleniyor) "Howl's Moving Castle", günümüz gerçekliğiyle sürreali kaynastıran çarpıcı düssel görüntüleriyle katıksız bir Miyazaki anime'si.

dosya

Nelerden sıkıldılar?

Herkes sinema yazarlarına aynı soruyu sorar. Çok film seyretmekten sıkılmıyor musunuz? Çoğu sinefil ya da film manyağı olduğu için bu soru, "Yemek yemekten sıkılmıyor musunuz?" gibi anlamsız gelir onlara... Öte yandan sıkıldıkları şeyler de yok değildir... İşte dergimizin dört yazarına bunları sorduk. Onlar da bu sıkıntılarını oturup yazdılar.

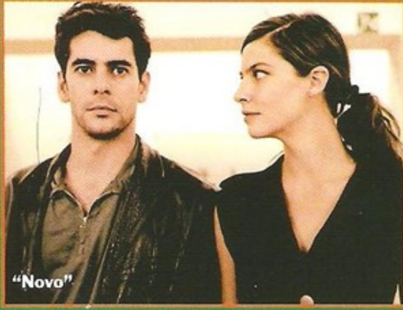

Her alanda olduğu gibi sinemada da belirli eğilimler, belirli tarzlar, yaklaşımlar, buluşlar dönem dönem moda oluyorlar. Bazısının niye bu kadar rağbet gördüğüne anlam veremezken, bazısına bizler de kapılıp gidiyoruz. Ancak işin garibi, özellikle de ana akım sinema, tutan bir formül buldu mu suyunu çıkartıncaya kadar kullanmaya devam ediyor. Seyirci ne kadar sıkıldığını söylerse söylesin, aynı yemek tekrar tekrar pişirilip önüne konuyor. Çok affedersiniz, kusturuncaya değin... Bizler de bir grup sinema yazarı biraraya geldik ve günümüz sinemasında nelerden, açmak gerekirse hangi formüllerden, hangi türlerden, hangi oyunculardan, endüstrinin ne gibi bahanelerinden sıkıldığımızı tartıştık. Kimimiz Jennifer Lopez dedik, kimimiz Nicole Kidman. Bazılarımız epik filmlerden şikayet etti, bazılarımız biyografilerden. Ortaya atılanlardan kimisi üzerinde fikir birliğine vardık, kimisini uzun uzadıya tartıştık. Sonuçta maddeleri elemeye tabi tuttuk ve aramızda bölüşüp, fikirlerimizi sizlerle paylaşmaya karar verdik. Okurken yer yer bizlere katılacağınızı, bazen de ayrı düşeceğinizi tahmin etmek güç değil. Bakalım aynı şeylerden mi sıkılıyoruz, yoksa bazı eğilimleri tüketmekte biz biraz aceleci mi davranmışız?

Hafıza'yı unutabilsek

Son yılların en bereketli konularından biri çıktı "hafıza"; kullan kullan, tükenmiyor. Animasyondan, minimalist Avrupa filmine; bilmkurgudan, gerilime, her türe ayak uydurmayı başarabilen bir konu bu. Belli ki senaryo yazarları için hafıza hala, filme orijinallik katan bir unsur, gerilim yaratmada anahtar bir figür ya da şaşırtıcı bir son hazırlamanın yolu. Hafızanın kaybı, yarı kaybı, kim olduğunu unutanlar, sadece duygularını hatırlayanlar, hafızaları bir komplo teorisine kurban gidenler, ne ararsanız var. Haziran ayında gösterime giren iki filmde, "Son Kurgu" ve "Kurtlar İmparatorluğu"nda, yine hafıza başroldeydi, Bu çeşitlemeler her ne kadar hoş olsa da, artık sıkıldık. Belki de artık hafıza üzerine düşünmek değil, hafızamızı unutmak istiyoruz. "Memento / Akıl Defteri" hafıza üzerine söylenebilecekleri mükemmel bir şekilde aktardıktan sonra bu konuyu eşelemeye kim cesaret edebilir derken, hafızanın suyu çıkarıldı. "Akıl Defteri" ile aynı sene "Nurse Betty"de Renee Zellweger, bir travma yüzünden anılarının yerine bir pembe diziyi koyuyordu. Hafıza kayıpları sayesinde sıfırdan başlama lüksünü yaşayanlar ("The Majestic", "Geçmişi Olmayan Adam") ile kim olduklarını hatırlamasalar da, özel yeteneklerinden bir şey kaybetmeyenler ("Resident Evil" ve "Bourne Identity") çıktı karşımıza daha sonra. Erotizm suyu katılmış "Akıl Defteri" gibi görünen "Novo" ile yine "Memento"yu fazlaca hatırlatan ama atmosfer kurmakta çok başarılı olan "Makinist" hafıza furyasına katılanlardandı. Animasyonlar bile bu modadan geri durmadı. Küçük Nemo'yu ararken, unutkanlığı ufak aksiliklere yol açan balık Dory ile tanıştık böylece "Finding Nemo"da. Aşkta hafızanın yerini sorgulayanlar da oldu elbet. "50 First Dates"de Adam Sandler, kendini Drew Barrymore'a 50 kere tanıtmak zorunda kaldı. "Eternal Sunshine of the Spotless Mind"da, aşk acılarını unut-

"50 İlk Öpücük"

"Novo"

mak isteyenlerin anılarını sildirebildiği bir dünya kuran Charlie Kaufman, hem aşk hem de hafıza üzerine özgün ve büyüleyici bir senaryo ortaya çıkarmıştı. Ölen çocuğunun aslında hiç olmadığını öğrenen bir anne ("Forgotten") ve kocasını tanıyamayan bunalımlı bir eş ("Kurtlar İmparatorluğu"), şahsi unutkanlık sorunlarını aşan komplolara alet olduklarını farkedeceklerdi. Bakalım senaryo yazarlarının hafızayı unutması ne kadar zaman alacak?

Nostalji sömürüsü

"Hababam Sınıfı Askerde"

Eski günler ne kadar güzeldir, öncelikle "geçmiş" oldukları için. Bir daha dönemeyeceğimiz, hafızanın buğusuyla da giderek güzelleşen... Bu dönemlerle özdeşleşmiş filmler, diziler ve karakterler, eskiye dönüp yeniden o günlerdeki gibi mutlu (!) hissetmemizi sağlarlar. Artık eskimiş olsalar bile, duyduğumuz sevgi ve beğenimiz yerinde durmaktadır ne de olsa. Maziye duyduğumuz bu özlemi farkeden yapımcılar da, zaaflarımızı başarıyla sömürüyor. Malzeme kıtlığından olsa gerek, geçmişteki başarılı bir yaratımın mirasına konmayı amaçlıyorlar. Böylece eskiyi yeniden ısıtıp, bugünün süsleriyle allayıp pullayıp, önümüze sürüyorlar. Günümüz hızına ayarlanmış, yeni estetik kaygılara göre cilalanmış bir hale getiriyorlar. Sonuç ise ne yeni, ne eski; orijinaline dıştan benzese de, yapıtın esas ruhundan eser taşımayan bir yaratık oluyor genellikle. "Hayvan Mezarlığı"nda dirilenleri andırıyorlar! Dıştan, eskisi gibi görünmekle birlikte aynı tadı ver(e)miyorlar. Günümüz aksiyon takıntısına uyum sağlasınlar diye, "Charlie'nin Melekleri" daha çılgın, "Herbie" ise çok daha marifetli mesela. "Hababam Sınıfı Merhaba" ve "Hababam Sınıfı Askerde"nin geçmişle, müziklerinden başka bir bağları olmadığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Peki ya "Bewitched" nostalji sömürüsü olmanın ötesine geçebilecek mi?

Mike Figgis'in denemeleri

"Otel"

Dijital kameranın sinema dünyasına getirdiği yenilikler, tanıdığı olanaklar yadsınamaz. Film çekmek, rüya olmaktan çıktı ya da en azından daha fazla insanın gerçeğe dönüştürebildiği bir rüya halini aldı. Dogme95 akımının bu estetiğin kabul edilmesinde önemli bir payı oldu. Dijital kameradan büyülenen, olanaklarını araştırmaktan yorulmayan yönetmenlerden biri ise Mike Figgis. Sanki sürekli, omzuna kamerayı alıp film çekebiliyor olmanın neleri mümkün kıldığını araştırıyor. Kamerayı oyuncak gibi görüp, yeni yeni oyunlar yaratıyor. "Timecode"da, 4 kamera aynı anda, birbirine bağlı hikayeleri, 93 dakika boyunca hiç durmadan çekse ne olur, sorusunun cevabını arıyordu. Dörde bölünmüş perdeden istediği hikayeyi takip ederek, seyirci kurguyu kendisi yapacaktı. Yönetmen, "zapping"de ustalaşan günümüz seyircisinin işin altından rahatlıkla kalkabileceğini düşünmüştü herhalde. Filmini, seyirci için de bir deney haline getirmek istiyordu. Venedik'te çekilen "Otel"de ise yine perdenin bölünmesi, gece çekimleri, ağır çekimler deneniyordu. Filmin kendisi zaten film yapım süreci üzerine; karakterleri ise oyuncular, yönetmenler ve yapımcılardı. Hem film içinde film vardı, hem de filmin içindeki filmin kamera arkası belgeseli. Figgis'in son denemesi ise bir grup genç sinemacı ile, gerçek ile kurgunun sınırlarını araştırdığı "COMA." Slovenya'da biraraya gelen ekibin zor bir hedefi var: senaryosuz, bir haftada film çekmek. Grubun projeyi tartışmasından, oyuncuların itiraflarına, parodisini yaptıkları pembe dizi sahnelerinden, bu dizinin tanıtımına her şey var "COMA"da. Ancak gerçeklik ile kurgunun sınırları konusunda yönetmenin yeni bir şey keşfettiğini söylemek güç olur. Deney olmaktan öteye gidemedikleri için sıkıldık bu filmlerden. Mike Figgis artık denemese de, film çekse keşke.

Mike Figgis

Gördüklerinizin hepsi gerçek

"Düşler Ülkesi"

Bir şekilde ünlü; beğendiğimiz, bildiğimiz; yaptıkları resimleri veya yazdıkları kitapları sevdiğimiz kişilerin hayatlarına dedikodu gazetesi tavrıyla yaklaşan filmler başımıza musallat oldu. Hele hayatlarında pembe dizi sularına çekilebilecek anlar varsa (intihar, eşini aldatma, uyuşturucu kullanımı gibi), bu doğruca ilgi çekici bir film öyküsü olarak kabul ediliyor. Ünlülerin hayatlarının filme dönüştürülmesine karşı değilim. Bunu samimiyetle yapan ve gerçek olayları sadece bir esin kaynağı olarak belirtip, o kişinin yaşamına kendi yorumunu getirenler çok başarılı olabiliyor.
Sorun, içimizdeki röntgenciyi kışkırtmak ve başkalarının hayatlarına duyduğumuz merakı kaşımak amacıyla filmdeki olayların gerçekliğinin altı çizildiğinde başlıyor.
"Akıl Oyunları" / "A Beautiful Mind"ın başarısından sonra ivme kazanan furyanın kanıtı, bu sene Oscar için yarışan filmlerdeki "biopic" oranı: "Ray", "Kinsey", "Finding Neverland" ve "Aviator" hep önemli adamların hikayeleriydi. Kadınların durumu ise daha vahim. Nedense onların ilham kaynakları, sevgilileri ya da kocalarıyla olan ilişkilerinde aranıyor. "Sylvia", "Iris", "Frida" ve "The Hours" bir çırpıda aklımıza gelen örnekler. Yaramazların hayatları da haliyle ilgi çekiyor; bir fahişe ("Monster / Cani"), bir hırsız ("Catch Me If You Can / Sıkıysa Yakala"), bir uyuşturucu kaçakçısı ("Blow") ya da bir katil ("Chopper") hikayesi anlatılmaya değer bulunuyor. Hepsi iyi güzel de, rahatsız edici olan, afişlerdeki şunun gibi açıklamalar: "Gerçek bir hikaye."

BURCU AYKAR ⇨

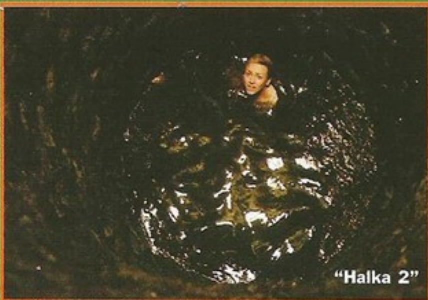
Uzakdoğu filmlerinin Hollywood tarafından yeniden çevrilmesinden...

Amerikan film endüstrisinin, stüdyo sistemi çerçevesinde yer alan temsilcisi, nam-ı diğer Hollywood, belki de yeni bir akımın, bir "yeniden çevrim" çağının eşiğinde. Kim bilir, geriye dönüp bakıldığında bir "altın çağ" izlenimi bırakacak bu dönemin beslendiği kaynak ise tüm dünyayı etkisi altına almış Uzakdoğu filmleri. Hem izleyicinin, hem de eleştirmenlerin son dönemdeki gözdesi olan bu yapımların başarısının sırrı ise, klişeleri, alışılagelmişin dışında yapılandırdıkları bir menü ile seyircinin beğenisine sunmalarından geçiyor. Göz zevkinin çıtasını yükselten bir görsel estetik, ele avuca sığmayan bir şiddet ve göz yaşartan bir melodram harmanından oluşan bu menü, sinemanın, kaynaklarını tükettiğine dair söylemlerin kol gezdiği şu zamanda, kullanılmış malzemeden hala özgün işler çıkarılabileceğini cümle aleme kanıtladı.

Hal böyle olunca, elindeki malzemeyi tekrar tekrar pazarlayarak kitleler üzerindeki hakimiyetini kaybetmeye başlayan Hollywood, potansiyel para makinesi olarak gördüğü bu yapımların haklarını bir bir satın almaya başladı. Aslında Uzakdoğu sineması, daha önceleri de Hollywood için bir çıkış kapısı niteliği görmüştü. Akira Kurosawa'nın "Hidden Fortress" adlı filminin, yaşayan efsane "Star Wars"un yaratım aşamasında George Lucas'a ilham kaynağı olduğunu, Amerikan sinema tarihinin en önemli yapımlarından biri olan "The Magnificent Seven"ın, yine bir Kurosawa filmi olan "Seven Samurai"dan esinlendiğini hatırlatalım. Gerçi, bugün yaşanan durum ise biraz farklı. Hollywood artık esinlenmiyor, hazıra konuyor. Rüşdünü ispat etmiş, birbirinden ilgi çekici Uzakdoğu filmini, daha büyük bir bütçe, yıldız oyuncular ve görsel efektler ile allayıp pullayarak seyircinin gözüne sokuyor.

Kuşkusuz, Hollywood'un, yeniden çevrimlere yönelmesinin temel nedeni, hedef kitlesi olan Amerikalıların, altyazı okumayı tercih etmemeleri. Madalyonun diğer tarafı ise biraz daha tatmin edici bir neden içeriyor. Kısıtlı dağıtım imkanı bulan Uzakdoğu filmlerinin, kitlelerin, beyazperdede görmek istedikleri oyuncular ve görsel efektler aracılığı ile dünya çapında ticari başarı kazanacak potansiyele sahip olmaları. Tabi ki, istisnalar yok değil. Zhang Yimou'nun, Quentin Tarantino destekli, "Hero / Kahraman"ı ve "House Of Flying Daggers / Parlayan Hançerler"i ya da Ang Lee'nin Oscar ödüllü "Crouching Tiger, Hidden Dragon / Kaplan ve Ejderha" sı, Amerika'daki alt yazılı gösterimlerine rağmen azımsanamayacak gişe başarıları elde ettiler.

Hollywood'da, böyle bir mekanizmayı harekete geçiren etmen ise, Japonya'nın, günümüz sinemasına kazandırdığı yönetmenler arasında başı çeken Hideo Nakata'nın, korkunun katmanlarını çok iyi bellemiş filmi "Ringu" / Halka". Halka'nın, kısa zamanda kulaktan kulağa yayılan şöhreti, Hollywood'un fırsatçı yapımcılarının meraklı gözlerini Uzakdoğu yapımı korku filmlerine yöneltti. "Halka"ve "Halka 2'nin yanısıra, Takashi Ishimizu imzalı bir başka ses getirmiş korku filmi olan "The Grudge / Garez"ın yeniden çevrimleri, gişede öngörülen başarıyı fazlasıyla sağladı. Ne yazık ki, bu başarı, sadece korku türünün örneklerini değil, Amerika dışında ses getirmiş, Hollywood'un kendi formatına yakın bulduğu farklı türlerdeki Uzakdoğu filmlerinin de Amerikanlaştırılması için yeşil ışık yaktı. Misal, "Shall We Dansu?" adlı bir romantik komedi, Jennifer Lopez, Richard Gere ve Susan Sarandon üçgeninde gelişen bir "Shall We Dance?" oldu. Neredeyse, orijinal versiyonları sinema salonlarını terketmeden, yeniden çevrimlerinin gösterime girmesi gibi gülünç bir duru-

"Halka 2"

"Aşka Davet"

Görücüye çıkmak için sırasını bekleyen yeniden çevrimler:

The Departed
Yönetmen: Martin Scorsese
Oyuncular: Leonardo DiCaprio, Mark Wahlberg, Matt Damon, Jack Nicholson

Antarctica
Yönetmen: Frank Marshall
Oyuncular: Paul Walker, Jason Biggs, Bruce Greenwood

Il Mare
Yönetmen: Alejandro Agresti
Oyuncular: Sandra Bullock, Keanu Reeves, Jeremy Irons

Oldboy
Yönetmen: Justin Lin
Oyuncular: Dedikodulara göre Nicolas Cage

The Grudge 2
Yönetmen: Takashi Shimizu

The Eye
Yönetmen: Hideo Nakata

Chaos
Yönetmen: Jonathan Glazer

Ikiru
Yönetmen: Jim Sheridan

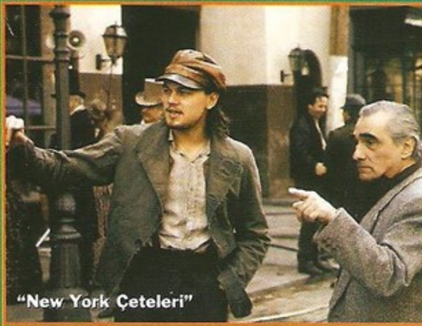
6ixtynin9
Yönetmen: Jim Fall

Addicted
Yönetmen: Michael Petroni

My Sassy Girl
Yönetmen: Gurinder Chadha

ma yol açacak sıklıkta filmler üreten bu girişim, şimdiden ağızda bayat bir tat bırakmaya başladı.
Bardağı taşıran son damla ise, bu sezon sinemalarda izleme fırsatı bulduğumuz, sinemaseverlerin taze kan arayışlarını fazlasıyla tatmin eden, Güney Kore yapımı "Oldboy / İhtiyar Delikanlı"nın, yeniden çevriminin çalışmalarına başlandığı haberi. Bu da yetmezmiş gibi yaşayan en büyük yönetmenlerden biri olan Martin Scorsese'nin, bu çılgınlığın bir parçası olarak, kariyerinde ilk kez bir yeniden çevrime imza atacak olması, insanı bu yeniden çevrim furyasından fazlasıyla soğutuyor. Ne var ki, Hollywood işini biliyor. Bu yapımları, kayıtsız kalınamayacak ekipler ile kotararak, bizleri, zaten izlemiş olduğumuz filmleri merakla bekler bir konuma sokuyor.
2006 yılı tam bir yeniden çevrimlerin yılı olacak gibi görünüyor. Her ne kadar, bu yapımların büyük bir çoğunluğu, orijinallerinin gölgesinde kalsa da, yeniden çevrimlerin, bir geri dönüşüm etkisi yaparak, özgün versiyonlarına, reklam bağlamında getirisinin olabileceğini düşünenler olduğu gibi, bu girişimin, korsan film satışından farksız olduğunu düşünenler de var. Fikirler ne yönde olursa olsun, umarız bu çılgınlık fazla uzun bir zaman dilimine yayılmaz.

Martin Scorsese ve Leonardo DiCaprio birlikteliğinden...

"New York Çeteleri"

Beyazperdede, nice yönetmen-oyuncu iş birliğine şahit olmuşuzdur. Federico Fellini - Marcello Mastroianni, Werner Herzog - Klaus Kinski, Francois Truffaut - Jean-Pierre Leaud, John Ford - John Wayne, Frank Capra - James Stewart, Alfred Hitchcock-Cary Crant, Sidney Lumet-Al Pacinó, John Cassavetes - Ben Gazzara / Peter Falk, Ingmar Bergman - Erland Josephson / Liv Ullmann, Jean-Luc Godard - Anna Karina, Wong Kar Wai - Tony Leung, Hal Hartley - Martin Donovan ve belki de bu isimler arasında izleyici nezdinde en takdir görmüş, Martin Scorsese-Robert De Niro birlikteliği.

"Göklerin Hakimi"

Aslında sıkıntımızı dile getirmeden önce durup bir kez daha düşünmek yerinde olurdu. Neticede, ismi geçen şahıslardan biri, kariyeri boyunca, film kuramı üzerine kafa yormuş, çektiği her film ile, sinema dilinin olanaklarını geliştirmek, zenginleştirmek adına emek harcamış bir sinema adamı. Bütün bunlar bir yana, yirmiyi aşkın filmiyle, oyuncu seçiminde bir kereliğine bile olsa fire vermemiş, beyazperdenin en unutulmaz yönetmen-oyuncu birlikteliğinin altına imza atmış bir yönetmen. Martin Scorsese, bir oyuncunun beraber çalışmayı düşleyeceği sayılı yönetmenlerden biri. Kırk yıllık kariyerinde, beraber çalıştığı oyunculardan çok iyi verim alabilmiş olmasına rağmen, aynı sözleri, son işleri, "Gangs Of New York / New York Çeteleri" ve "The Aviator / Göklerin Hakimi"nde birlikte çalıştığı Leonardo DiCaprio için söylemek zor. Kuşkusuz bu iş birliğinin altında, ortak fikir ve yaratım birlikteliği yatıyor. Özellikle de, "The Aviator" projesinin hayata geçirilmesine Leonardo DiCaprio'nun önayak olduğu düşünülürse.
Aslında bu birlikteliğin temel sorunu, DiCaprio'nun, her iki filmde de canlandırdığı karakterler için yanlış bir tercih teşkil etmesi. Leonardo DiCaprio'nun, kendi jenerasyonunun yetenekli oyuncularından biri olduğu su götürmez. "Romeo+Juliet" ya da "What's Eating Gilbert Grape" gibi filmlerde, sahip olduğu star kumaşının yanısıra oyunculuk yetisinin de altını çizmişti. Yine de, gerek Amerika'nın oluşum sürecinde önemli bir rol oynayan çete savaşlarının başrolündeki bir liderin gerekse saçı, başı gibi gözü de kara olan, göklerin hakimi Howard Hughes'un, DiCaprio'nun "oğlan çocuğu" kisvesi altında hayata geçirilmesi fazlasıyla zorlama duruyor.
Bu ikiliyi, önümüzdeki sezon, "Infernal Affairs" adlı bir Uzakdoğu yapımının yeniden çevrimi olan "The Departed" ile izleyeceğiz. Scorsese'nin, ustası olduğu suç filmi janrına dönüşünün de habercisi olan "The Departed" ile, Scorsese-DiCaprio ortaklığının, bu sefer, yüzümüzü kara çıkartmaması ihtimali oldukça yüksek. Önceki işlerinde, Akademi ödüllerine oynayan yapımlar gerçekleştiren bu ikili, belki de, hedefledikleri Oscar ödülünü kazanıncaya kadar bu beraberliği sürdürecekler. Hadi hayırlısı!

UĞUR BAYAZIT

Politik doğruculuk

Son on yılın belki de en moda kavramı. İyi niyetli davranıp, politik doğruculuğun belirli değerlerin korunması için gerekli olduğunu savunanlar çıkabilir. Ancak bu tavrın beraberinde ayrı bir otosansür mekanizması getirdiğini, aslında kontrol altında tutulmaya çalışan ayrımcılığı, faşizmi daha gözle görünür kıldığını iddia etmek de gayet mümkün. Üstelik hiçbir şey samimiyetsiz ve yapay bir sözde "eşitlik"ten daha can sıkıcı, daha tehlikeli olamaz. Diğer yandan şeytanın avukatlığına da oynayabilir, kontrollü ve dikkatli davranmaya çalışan politik doğrucu filmlerin kimin ve neyin "öteki" konuma yerleştirileceğini yeniden kodladıklarını iddia edebiliriz.
Özellikle '70'li ve '80'li yıllarda feminist teori veya gay ve lezbiyen film eleştirisi aracılığıyla ana akım sinemanın, hâkim Hollywood ideolojisinin ırkçı, seksist ve homofobik tavrı deşifre edilmiş, ipliği pazara çıkarılmıştı. '80'lerin muhafazakâr yapısında, AIDS dönemi paranoyasında ne yapacağını bilemeyen Hollywood, liberal '90'larla beraber politik doğruculuk sayesinde rahat bir nefes aldı. Artık farklı ırklardan karakterlere filmlerde yer verebilir, yıllar sonra Afro Amerikalı oyunculara Oscarlar dağıtabilir, ziyadesiyle "sapık" olarak göstermeyi tercih ettiği eşcinsellere de romantik komedilerde "saygın" roller biçebilirdi. Politik doğruculuğun son on yılın sinemasındaki en belirgin varlığı da bu son maddeden çıktı zaten. Yıllar yılı sorunlu, çevreye zarar vermeye meyilli, hatta düpedüz katil olarak gösterilen eşcinseller, romantik komedilerde bambaşka bir boyutta karşımıza çıkıverdiler. Bu sefer kendilerine biçilen rol kadınların en iyi arkadaşları olmaktı. Ancak, "ne yapsak da eşcinselleri olumlu göstersek" diye çabalayan zihinler, ısrarla düzgün konuşan, her ne olursa olsun anlayışlı, kültür ve sanatla fazlasıyla ilgili, elit zevklere sahip, gerçekle pek alakası kalmayan, bir bakıma "kusursuz insan"a denk düşen karakterler yaratmanın ötesine geçemediler. Belki de gözden kaçan tek unsur şuydu; bu filmlerde eşcinseller, kadınların ilişkilerini rahatlıkla tartışabildikleri, başka bir deyişle erkeklerin beklentilerini anlamalarına yardımcı olacak, "erkek olma hâli"ne dışarıdan bakan, cinsiyetsiz birer tip (ne de olsa birilerine göre erkeklik eşittir heteroseksüellik ve dolayısıyla eşcinseller de "erkek" değiller ya), ayrı bir tür olarak kaldılar.
11 Eylül sonrasındaki ruh hâliyse politik doğrucu yapımcı, senarist ve yönetmenleri ayrı bir açmaza soktu. Hem WASP'ları (Beyaz Anglo-Sakson Amerikalı) rahatsız etmeden ve onların beklentilerini karşılayarak, hem de ırkçı pozisyonuna düşmeden nasıl filmler çekeceklerdi? Böylesi bir, amiyane tabirle "liberal ıkınma" örneği daha birkaç

"Cennet'in Krallığı"

ay önce sinemalarımızdaydı, "Cennet'in Krallığı" (Kingdom of Hevaen)... Her tarafın hem iyisi, hem kötüsü olsun diye çabalarken daha baştan ayrımcılığın âlâsını yapan, insanları kategorilere ve taraflara ayıran bu yaklaşımın, sözde bir eşitlikçiliğin pek faydası olmadığını kabul etmek gerekiyor. Belki de Godard'ın "Müziğimiz"de açı ve karşı açı örneği üzerinden söylediklerini bir kez daha düşünmekte fayda var.

Elbette politik doğruculuğa karşı tavır alacağım diye ağzına her geleni söyleyen, bilinçsiz ve hedefsizce rahatsız edici olmayı marifet sayan, sonra da "ifade özgürlüğü"nün veya "şakaydı şaka" bahanesinin ardına sığınan naif çabaların, yeniyetme hezeyanlarının da destekçisi olmak güç. İlk akla gelen örneklerden birisi Larry Clark'ın "Ken Park"ı veya sinemayla ilgisi olmasa bile Eminem'in şarkı sözleri ve videoları. Her iki uç da benzer şekilde can sıkarken, arada bir Todd Solondz filmine rastlayınca rahat soluk alabiliyoruz neyse ki.

Animasyon filmlere yönelik pozitif ön yargı

Tıpkı müzikte olduğu gibi, sinemada da her türün, her tarzın iyisi de var, kötüsü de... Ancak kimi seyirci ve eleştirmenlere bakılırsa "ayrıcalıklı" bir kategori mevcut. Kimilerine göre çekilen her yeni animasyon, hele ki Amerikan stüdyolarının elinden çıkmaysa, bir başyapıt. İşin teknik kısmına fazlasıyla vâkıf olanlar bu satırlara sinirlenebilirler, o nedenle baştan önlemimizi alalım. Söz konusu animasyonların ardındaki emeği küçümsüyor değiliz. Ancak harcanan para ve emeğin illa iyi bir filme eşit olmadığı kabul edilmişken, animasyonları ayrıcalıklı tutmak ne kadar doğru?

En nihayetinde uzun metraj animasyonlar da belirli trüklerin üzerine şekilleniyor, belli başlı sinemasal anlatım yollarına başvuruyorlar. Dolayısıyla bu filmleri de tekniğinden önce senaryosu, dramatik yapısı, kurduğu görsel atmosferi, ne kadar orijinal olduğu gibi özellikleriyle değerlendirmek ve ne demeye çalıştığını yorumlamak üzerinden bir yere oturtmak gerekmiyor mu? Yoksa animasyonlar söz konusu olduğunda özel efektlerin çarpıcılığı, kullanılan teknikte yakalanan üst düzey yeterli mi? Açıkçası biz ilk tercihten yanayız. Parlak bir fikirle yola çıkıp, bunu filmin bütününe yediremeyen, hatta senaryosu bir noktadan sonra tökezlemeye başlayan ve tekrarlara sığınan örneklerden de ağzımız yeterince yandı. Kahramanlarını ziyadesiyle hayvanlar, böcekler, bitkiler veya cansız nesneler arasından seçen bu modern fabllara "ama çok şirin" diye yaklaşarak da avunamıyoruz.

Şunu kabul etmek gerek ki, Pixar veya Dreamworks gibi şirketlerden gelen animasyonlarda teknik düzey her yeni filmde biraz daha ileri gidecek. Zaten olay biraz da bu teknik rekabet üzerine kurulu. Söz konusu animasyonların basın bültenleri bile neredeyse sırf bu konudaki gevezeliklerden, düşman çatlatma beyanatlarından oluşuyor. Dolayısıyla, eğer uzun metraj animasyonları sadece teknik düzeyleri üzerinden değerlendireceksek, iyi olduklarını teslim etmek için izlememize dahi gerek kalmıyor. Diğer yandan, bu animasyonlara çocuklara doğru öğütler verdikleri gerekçesiyle üstün bir paye biçmek de bizlere pek mantıklı gelmiyor. En nihayetinde, vizyona girdikleri dönemde çeşit çeşit yan ürün ile fast food restoranlarında da boy gösteren bu filmlerin küçük seyircilere öğütlediği "filmi izledin, şimdi de menüyü alıp oyuncağı kap", olabilir.

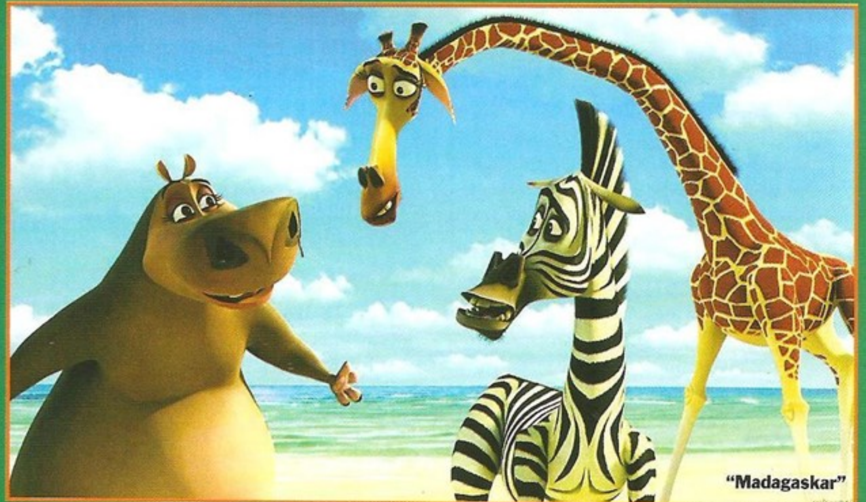
Kurunun yanında yaş da yanmasın, elbette her animasyona burun kıvırıyor değiliz. "Shrek" veya "Kayıp Balık Nemo" gibi yakın tarihli kimi örnekleri takdir etmemek pek mümkün değil. Ancak büyük şirketlerden gelen ve gündemi fazlasıyla işgal ederek can sıkan Amerikan animasyonlarının yanında, olsa olsa "Ruhların Kaçışı" veya "Belleville'de Randevu" gibi "gerçekten" orijinal örnekler sayesinde nadiren rahatlayabiliyoruz.

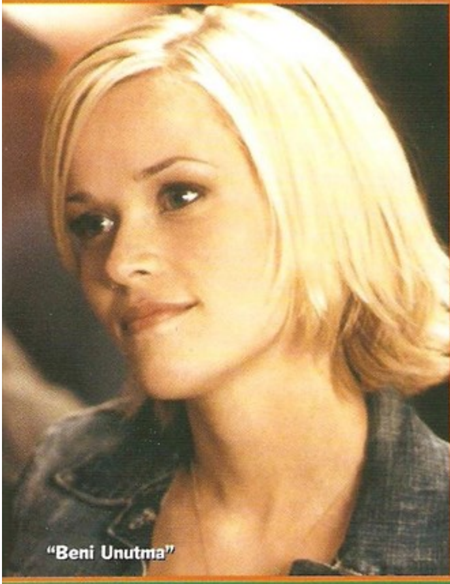
Romantik komedilerde kadınlara biçilen roller

"Darısı Başıma"

Tür sineması söz konusu olduğunda senaristin veya senaryo ekibinin ciddi bir masa başı çalışması yapması gerekiyor. Hemen her türün formülleri, belli başlı kuralları var. Artık onların nasıl kullanılacağı veya ne şekilde ters yüz edileceği de yazarlara kalmış. Mesela romantik komedi türünün başlıca kurallarından birisi, birbirleri için yaratıldıklarına seyircinin inanması gereken bir çift ortaya koymak. Sonra da bu ilişkinin gerçekleşmesine set çekecek, finalde çözülmesi gereken düğümleri atacak engelleri peş peşe sıralamak. Son yıllarda romantik komedi yazarlarının en sevdikleri ve sıklıkla tercih ettikleri yollardan birisi de çalışan kadın karakterlerin kariyerlerini, mesleklerini bir engel olarak kullanmak. Kelimelere dökünce kulağa ne kadar rahatsız edici geliyor, değil mi? Bir kadının kariyeri nasıl olur da bir ilişkiye engel olarak kullanılır, nerede ve hangi yüzyılda yaşıyoruz diye sorma ihtiyacı hissettiniz muhtemelen. İsterseniz yakın dönem romantik komedilere biraz daha dikkatlice yaklaşalım.

Hemen aklımıza gelen can sıkıcı birkaç örneği mercek altına yatırdığımızda, senaristlerin daha en baştan kadın karakterlerin mesleklerini ciddiye almamamızı beklediklerini görebiliyoruz. Zira çoğunlukla kendilerindeki boşluğu doldurmak için belirli bir mesleğe, bir iş koluna yönelmiş kadınlar ko-

"Madagaskar"

"Beni Unutma"

yuyorlar karşımıza. Örneğin "Darısı Başıma"daki (The Wedding Planner) Mary Fiore... Kendi evlilik hayalini bir türlü gerçekleştiremediği için, başkalarının düğünlerini planlayarak avunan bir kadını canlandırmıştı Jennifer Lopez (bu noktada filme ülkemizde verilen vizyon ismine bir kez daha dikkat). Başka bir örnek "Beni Unutma"nın (Sweet Home Alabama) Reese Witherspoon tarafından canlandırılan başkarakteri... O da kaçtığı geçmişinden, küçük kasaba hayatından mümkün olduğunca uzaklaşmak için moda tasarımcısı olmuş, sanki bunu büyük şehir sosyetesine yamanmak için bir yol olarak görmüş. Örnekleri "image maker"dan, moda veya kadın dergilerinde çalışan kadın karakterlere dek çoğaltmak mümkün. Senaristlerin bizden bekledikleri bu meslekleri birer sabun köpüğü olarak algılamamız. Böylece yarattıkları karakterler beyaz atlı prenslerini bulduklarında rahatlıkla işlerinden vazgeçebilecekler ne de olsa.

İlk bir saatinde türe taze bir yaklaşım getirecekmiş gibi gözüken "Bir Erkek 10 Günde Nasıl Kaybedilir?"de (How to Lose a Guy in 10 Days) bahsettiğimiz durum iyice belirgin bir hâl alıyordu hatırlarsanız. Kate Hudson'ın canlandırdığı karakter, "hayatının ilişkisi"ni yaşamak için mesleğinden ve kariyerinden feragat ediyor, başka bir şehre yerleşmeye yeşil ışık yakıyordu. "Beni Unutma"nın güneyi, Amerika'nın "beyaz çöplüğü"nü (white trash) yücelten finali de kolay kolay unutulacak gibi değil. Evet, Hollywood hiçbir zaman fazla açık fikirli olmadı, kadın özgürlüğüne ve cinsel devrime pek sıcak bakmadı. Ancak bir türün temel taşlarını bu mufazakâr yapı üzerine kurması da fazlasıyla can sıktı. Neyse ki son aylarda hayata at gözlüğüyle bakan romantik komediler karşımıza pek çıkmıyor ve pembe evlilik hayalleriyle dimağımızı bulandırmıyorlar.

İnternet sitelerinin yarattığı yeni sinema tarihi bilinci

"Forrest Gump"

İnternet icat oldu ve mertlik bozuldu mu? Çok değil, bir on yıl öncesinde istediğiniz bilgiye nasıl ulaşıyordunuz? Madem konumuz sinema, merak ettiğiniz ve ilgilendiğiniz bir yönetmenin veya oyuncunun filmografisine, onlarla ilgili bilgilere ulaşmak için deveye hendek atlattığınız günleri anımsadınız mı? O yıllarda merak ettiğiniz filmi internet üzerinden sipariş etmek, hatta birkaç gün içerisinde paylaşım programları aracılığıyla indirerek sahip olmak gibi imkânlar da yoktu. Hâlbuki şimdi her şey ne kadar kolay... Özellikle sinefiller için interneti ve IMDb'yi (Internet Movie Database) bir nimet gibi görmemek ne mümkün?

"Potemkin Zırhlısı"

Gerçekten de bu son derece faydalı veri tabanını hayata geçiren kişilere ciddi bir teşekkür borçluyuz. İster bir sinema yazarı olun, ister bir akademisyen veya yazmakla ilgisi olmayan bir sinemasever... Belirli bilgilere ulaşmak istediğinizde bu siteye başvurmamanız mümkün değil. Ancak elmayla armutu karıştırmamak gerekiyor. Zira başta IMDb olmak üzere, çeşitli sinema siteleri artık bir bilgi kaynağı olma özelliğini yitirmiş, neredeyse bir kutsal kitaba dönüşmüş durumdalar. Hemen açıklayalım, neredeyse bütün sinema sitelerinin kendi içinde bir filmleri oylama sistemi, başka deyişle bir anketi var. Yine hemen her biri kullanıcılarına filmler üzerine düşüncelerini birbirleriyle paylaşma ve tartışma imkânı tanıyor, forumlara yer veriyor. Buraya kadar her şey gayet güzel. Söz konusu anketler hem hoş bir oyuncak, hem de günümüz seyircisinin nabzını tutmak için yerinde bir veri sağlıyor. Diğer yandan söz konusu yorumlar insanlara içindeki sinema yazarını dışarıya çıkartma olanağı sağlıyor. Ancak... Söz konusu sitelerin zamanla bir bakıma kutsal kitaba dönüştüklerini söylemiştik. Hâl böyleyken, belirli bir kesim için yıllardır sinema üzerine yazılmış onca şey de görmezden gelinebiliyor. Başka bir deyişle, yeni bir kolektif sinema tarihi oluşuyor. Bu tarihin köklerinin on yıl öncesinden pek öteye gidememesiyse bir noktadan sonra tehlike çanlarını çalmaya başlıyor.

"Akira Kurosawa"

Kimseyi hedef göstermek doğru olmaz ama söz konusu sitelerde, yaşları tahminen 15-20 arasında değişen bir grup genç sinemasever sinema tarihini "Cesur Yürek", "Forrest Gump", "Esaretin Bedeli", "Matrix", "Yüzüklerin Efendisi", "Akıl Defteri", "Dövüş Kulübü", "Ucuz Roman", "Amélie", vb., iyi ihtimalle yetmişli yıllara uzanılırsa "Baba" veya "Yıldız Savaşları" üzerinden tartışıyorlar. Bu filmlerin bir kısmının şimdiden sinema tarihine geçtiği, hatta belki de çoğu "tüm zamanların en iyileri" listelerinde yer alacağı aşikâr. Yani itirazımız filmlerin düzeyine değil. Ancak sinemanın yüz yılı aşan tarihini bu filmler üzerinden tartışmak, karşımıza gelen her yeni örneği bu filmler üzerinden algılamak ve yorumlamak ne kadar sağlıklı? Griffith'e, Eisenstein'a, Vertov'a, Renoir'a, Godard'a, Antonioni'ye, Fassbinder'e, Cassavetes'e, Kurosawa'ya, Bergman'a ve adları anmakla bitmeyecek daha pek çok yönetmene ne oldu? Belki onlar olmasa, yukarıda adını andığımız filmler de çekilemeyecekti.

İster sinema yazarı olalım, isterse bir internet sitesinde kendi görüşümüzü kamuyla paylaşan bir sinemasever, yazdığımız her yorumla tarih yazarlığı da yapıyoruz. İnsanoğlu unutmaya bu kadar meyilli iken, bu yeni kolektif bilinç uzun vadede, hele ki içinde bulduğumuz postmodern durumda, sinema tarihinin belirli bir dönemden öncesinin zamanla belleklerden silinmesine bile yol açabilir. Zaten an itibarıyla sinema tarihinde yeterince yer verilmemiş, hak etmediği şekilde görmezden gelinmiş (Chantal Akerman, Alexander Kluge, Dusan Makavejev, Michael Snow, Hans-Jürgen Syberberg, Werner Schroeter, Vera Chytilová, ve daha niceleri gibi) isimler varken, bir önceki paragrafta andıklarımız ve benzerlerinin sinema tarihinden birer birer yok olmaları sizce de tehlikeli değil mi? Belki şimdilik ütopik gözükebilir ancak gidişatın ulaşacağı başka bir yer daha var mı, bilemiyoruz. Dolayısıyla söz konusu sitelerde kullanıcıların, saygın kurumlar veya yayınlarca yapılmış "tüm zamanların en iyileri" listelerine burun kıvırmaları veya bizimkilerin "Hababam Sınıfı"nı ve "Tosun Paşa"yı IMDb'nin ilk 250'sine sokma çabaları da fazlasıyla can sıkıyor, hatta endişelendiriyor. Peki ne yapmalı? Bu siteleri enformatik değerleri çerçevesinde kullanıp, sinema tarihini başka kaynaklardan takip etmek bir çözüm yolu olabilir mesela. Kaldı ki, eğer işin kolayına kaçmazsanız, internette elle tutulur makalelere yer veren pek çok siteye ulaşmanız da mümkün.

ENGIN ERTAN ⇨

Sürpriz sonlar

Bir zamanlar sürpriz sonlar güzeldi. "Sürpriz"in sözlük anlamı olan "beklenmedik" sözcüğünün hakkını veren, son dakikalarda attıkları şık çalımlarla seyircinin belleklerine kazınan filmler vardı o zamanlar. Alfred Hitchcock'un "Sapık"ı, Franklin Schaffner'in "Maymunlar Cehennemi"ni çektiği zamanlardan söz ediyorum.

90'ların ikinci yarısından bu yana ise sürpriz son yaygın olarak kullanılan sıradan bir malzemeye dönüştü. Artık zekice tasarlanmadıkları gibi, beklenmedik bile değiller. Evet, sinema tarihinin en sıkı sürpriz sonlarından birkaçını son 10 yılda gördük ("Altıncı His", "Dövüş Kulübü", "Olağan Şüpheliler"), ama en yavanları da aynı dönemin eseri.

Sürpriz sonlar günümüzde gerilim/korkuların ve polisiyelerin neredeyse olmazsa olmazı. Öykünün, filmin sonunda ani bir viraj aldığı filan yok, bütün öykü zaten göstere göstere gelen sözde sürpriz üzerine kurulu. Aklıma ilk gelen örnekler "Kuraldışı", "Saklambaç" ve "Gizemli Parçalar". Finalde yumruk indireceklerini seyirciye ima eden, seyirciyle arasında sırf bu sürpriz üzerinden ilişki kuran ve bütün yükü son 5-10 dakikanın üstüne yıkan, finalleriyle var olan filmler. Üstelik bunların sözde sürprizleri öylesine beylik formüllere dayanıyor ki, filmin yarısında sonunu tahmin etmek işten değil.

Oysa iyi bir sürpriz son, bu niteliklerin tam tersini taşır. Birincisi, film o son olmadan da saat gibi işler. Finali görmesek bile, salondan dört başı mamur bir film izlemiş olarak ayrılabiliriz. İkincisi, tam da bu nedenle, finaldeki dönemeci kestiremeyiz çünkü filmin öyle bir dönemece ihtiyacı yoktur. Üçüncüsü, beklenmedik son filmin temasını bütünler, söylediklerinin altını çizer.

"Kuraldışı"

Yukarda "iyi sürpriz son" örneği olarak verdiğimiz filmlerin tamamı bu birkaç kurala uygun. Ötekilerse kabak tadı verdi.

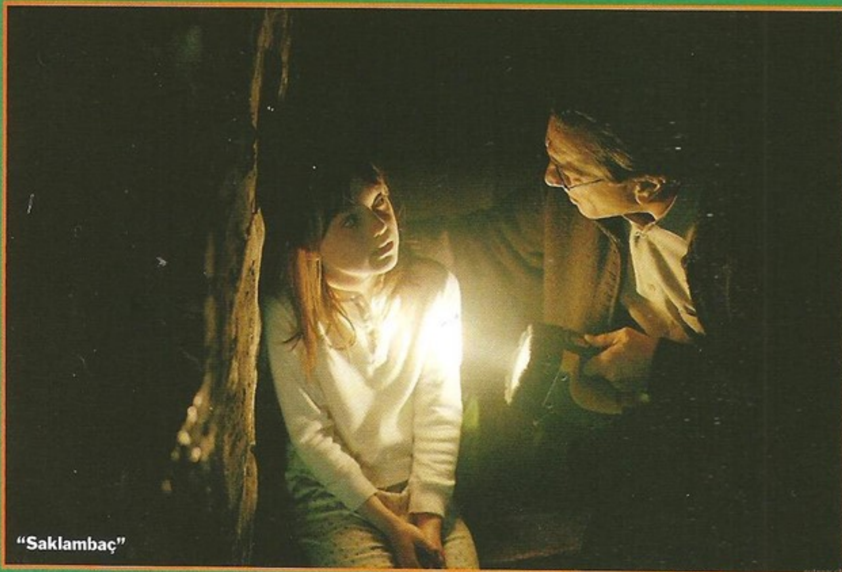
Hollywood filmi diyalogları

Bu sıkıntı, e-postalara konu olacak kadar yaygın. "Fw: Amerikan filmi replikleri" başlığıyla gönderilen elektronik mektuplarda bolca ayrıntı bulunuyor.

Sıkıntımızın sebebi, Hollywood filmlerinde duymaktan helak olduğumuz sözcükler, cümleler, deyişler ve özdeyişler. Hepsini yazmaya sayfalar yetmez, iki tanesini seçtim; çünkü en çok bu ikisinden sıkıldım.

1. George, bir katlı otoparkta veya bir barda Jennifer'a, filmin kaderini etkileyecek, fevkalade önemli, son derece gizli bilgiler verir. Jennifer bir güzel dinler, teşekkür eder, "Çok makbule geçti" filan der. Tam gidecekken, George Jennifer'ı kolundan çeker ve der ki: "Hey, birisi bu bilgileri nereden aldığını sorarsa, beni ve bu konuşmayı hatırlamıyorsun, tamam mı?" Jennifer cevabı yapıştırır: "Hangi konuşmayı?" (Jennifer bu sözüyle, anladığınız gibi, "Unuttum bile" mesajını vermektedir.)

2. Jennifer bu filmde 16 kadını öldüren bir psikopatı arayan bir FBI mensubudur. George da iyi adamlardan biridir ve Jennifer'ın arkadaşıdır. Filmin sonuna doğru (bkz. sürpriz son sıkıntısı) bu ikisi konuşurken, Jennifer yeni kurbandan bahseder ve "Feci bir şekilde öldürülmüş" der. Konuşma sürer. Az sonra George "Boğazının kesilmesi gerçekten dehşet verici" deyiverir. Jennifer donakalır ve şöyle der: "Boğazının kesildiğini söylememiştim ki!" (Evet, meğersem George katildir ve en ufak bir iz bırakmadan 16 kadını öldürmesine karşın iki dakika dilini tutamayacak kadar dangalaktır.)

"Saklambaç"

Türk sinemacılarının "Çok çalıştık" mazereti

Türk filmlerinin yönetmenleri, yapımcıları ve oyuncuları, filmleri olumsuz eleştiriler aldığında sık sık, o film için ne kadar çok çalıştıklarını, nasıl gecelerini gündüzlerine kattıklarını ve ayrıca filmi yıkamak için o ülkeye, kurgulamak için şu ülkeye koşturduklarını ve en gelişmiş araç gereçleri kullandıklarını anlatıyorlar.

Bu gerekçelerin Türk olmakla bir alakası olmalı, zira, elimden geldiği kadarıyla sinemayı yabancı yayın organlarından ve inter-

net sitelerinden takip ediyorum, henüz yabancı bir sinemacının böyle bir söz söylediğini görmüş değilim. Diyelim, "Büyük İskender"ine ABD'de paçavra muamelesi yapılan Oliver Stone'un ya da "İşaretler"ine hakaretler yağdırılan M. Night Shyamalan'ın "İyi de ben o filme gecemi gündüzümü verdim, stüdyolarda uyudum" dediğini görmedim.

Bu tür savunmaları duyduğumda ilk aklıma gelen, sinemanın, sanatın birçok dalı gibi, hatta birçoğundan daha fazla ölçüde "nankör" olduğu ve bunun, işin bir parçası olduğu. Evet, bir sinemacı iki ay, bazen iki yıl çalışır, ortaya topu topu iki saatlik bir film çıkar. Sonra seyirci elini kolunu sallaya sallaya salona gider, patlamış mısır yiyerek filmi seyreder ve sonra bir arkadaşı "Nasıl buldun? Ben de gideyim mi o filme?" diye sorduğunda "Yok ya ne gidecen, çok kötüydü, parana yazık" der. İşin doğası böyle. Bu zinciri acımasız buluyorsanız, bu işi yapmazsınız, olur biter.

Öte yandan, bir an için sinemacılığın diğer özelliklerini unutalım, marangozluk, doktorluk gibi bir meslek olduğunu düşünelim ve yukarıdaki cümleleri bu mesleklere uyarlayalım. Diyelim, marangoz masa yapıyor, getiriyor, bir ayağı kısa. "Bu masa olmamış" diyorsunuz. "Ama ben onun için 3 hafta çalıştım, en süper zamkı kullandım" diyor. Ya da diyelim doktor, yakınınızı ameliyat ediyor. Allah korusun, ameliyat başarısız geçiyor. Hesap soruyorsunuz, "Ama ameliyat 7 saat sürdü, üstelik hemşireleri İngiltere'den getirttik, bisturi de son modeldi" diyor. İyi ama olmamış işte. Adam masada kalmış.

Aşk filmlerinin mutlu sonları

Başlık yeterince açıklayıcı ama hislerimi bir de şöyle özetleyeyim: Kavuşmasalar da olur.

Olur, neden olmasın? Uğraşsınlar, didişsinler ama kavuşamasınlar.

Romantik komedilerin, kutsal kitap emrine uyar gibi, son yarım saatte aynı yollardan geçmelerinden gerçekten çok sıkıldım. Öyle ki, başlangıçta az da olsa eğlenceli ya da farklı bir öykü anlatan filmler bile (örneğin "Aşk Doktoru"), son yarım saatte aynı yola giriyor.

Nedir o yol? Kadınla adam, birbirlerini yanlış anladıkları veya içlerinden birinin "Ya bunu öğrenince beni sevmezse" diye sakladığı sır ortaya çıktığı için ayrılacaklar. Ayrı köşelerde acı çekecekler. Evde camdan dışarı bakacaklar, Central Park'da mahzun mahzun yürüyecekler. Bu sırada ses duyulmayacak, çünkü bu görüntülerin üstüne "duygusal" bir şarkı döşenmiş olacak. Sonra içlerinden biri hata yaptığını anlayacak. Son dakikada (diyelim başka bir eyalete yerleşmek amacıyla uçağa binmek üzereyken), kendisi için utanç verici bir ortamda (bir üniversite anfisinde, bir beyzbol sahası tribününde) özür dileyecek. Öpüşecekler. The End.

"Taxi 2"

Film bundan sonrasını göstermediği için, bu çiftin hayatları boyunca tartışmadığına, ayrılmadığına ve birbirlerini aldatmadığına ikna olmuş görüneceğiz.

Tamam, türün klasiklerinin çoğu da mutlu sonla biter ama maharet o sona nasıl gelindiğindedir. Yoksa, "Bir Gecede Oldu", "Harry Sally'yle Karşılaşınca" gibi kalburüstü örneklerin mutlu sonlarına sözümüz yok.

Hollywood özentisi Fransız aksiyonları

Aksiyon zaten fazlasıyla aşınmış bir tür. İyi bir örneğine nadiren rastlanıyor. Doğru dürüst yazılmamış ve çekilmemiş bir aksiyon filmi (ki çoğu bu kategoriye giriyor), başlı başına bir sıkıntı deposu. Klişe karakterler, afili laflar, kötü ki ne kötü adamlar...

Bundan daha sıkıcı ve üzücüsü ise, Hollywood patentli bu filmlerin kopyalarının bir süredir Fransa'da üretiliyor olması.

Hollywood'un yapım mantığının ve seyirciyle kurduğu ilişkinin, ulusal bir sinema endüstrisi oluştururken örnek alınabileceğini iddia edenlerdenim, ama bir yöntemi uyarlamak başka, bir tür filmi aynen çekmek başka.

Hollywood aksiyonlarının, tıpatıp aynı karakterler, öyküler ve yapılarla, Fransa gibi sinema sanatını sarsmış bir geleneğe sahip bir ülkede çekilmesi hazin değilse nedir? Üstelik, söylemeden edemeyeceğim, Fransız aksiyon yönetmenleri Amerika'daki meslektaşlarından çok geride.

Dileyelim, böylesi filmlerin birçoğunda yapımcı ve/veya senarist sıfatıyla imzası bulunan Luc Besson, zamanında "Nikita" ve "Leon"u yazıp yönetmiş olduğunu tez elden hatırlasın.

UYGAR ŞIRIN

"Aşk Masalı"

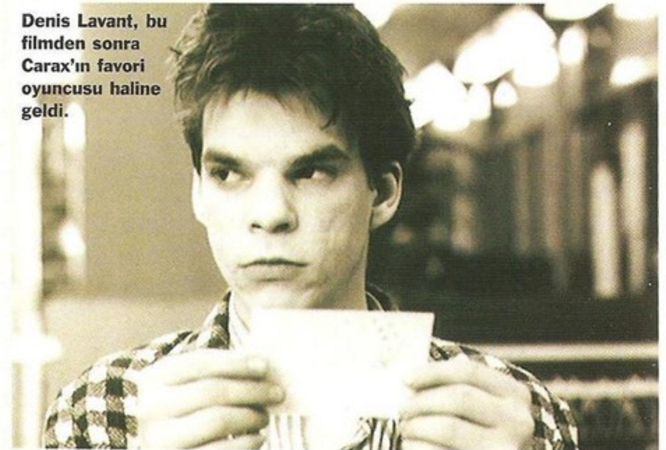
Engin Ertan
enginertan@merkezdergi.com.tr

Denis Lavant (solda) ve Mireille Perrier.

Huysuz çocuğun ilk filmi

Uzun aralıklarla, az ama öz film çeken Leos Carax'ın ilk uzun metrajı "OĞLAN KIZA RASTLAR" (Boy Meets Girl) yönetmenin içine girilmesi pek kolay sayılmayacak sinemasal dünyasının anahtarlarını seyirciye sunan, benzersiz bir deneyim. ENGİN ERTAN

Harika çocukluktan "enfant terrible"liğe (yaramaz çocuk) doğru ilerleyen kariyerinde az sayıda film var Leos Carax'ın. Toplam dört uzun metraj ile Fransız sinemasının en kendine özgü yönetmenlerinden birisi haline gelmiş durumda. Aslına bakarsanız, Eylül ayında Antalya'da düzenlenen 1. Uluslararası Avrasya Film Festivali'ne konuk olduğunda kendisini bir yönetmen olarak görmediğini ve artık film izlemeyi bıraktığını belirtti Carax. Eski filmleriyle ilgili sorulanıysa "Üzerinden çok zaman geçti, hatırlamıyorum" diye geçiştirmeyi tercih etti. Belki biraz demode olsa bile; bu konuşmaya isteksizlik, bu kendini dışardaki olarak konumlama eylemi Leos Carax'a cuk oturuyor. Ne de olsa bizim onu tanıdığımız ismi bile gerçek adı Alex Oscar'dan (tam olarak Alexandre Oscar Dupont) türetilmiş bir anagram, bir nevi reddetme. Başka bir deyişle Carax, ısrarla ve inatla anaakımın dışında kalmaya çalışan, bu "dışardaki" halinden edepsizce keyif alan bir sinemacı. Filmlerinin hayranlık kadar nefret de uyandırması, hatta bazılarının (özellikle "Köprüüstü Aşıkları" ve "Pola X") eleştirel ve ticari başarısızlığı bu nedenle şaşırtıcı değil. Ancak yönetmenin son derece sadık bir hayran kitlesi de var. Bu insanları Carax'ın filmlerine bağlayan unsurları deşifre etmek içinse yönetmenin ilk uzun metrajı "Oğlan Kıza Rastlar" (Boy Meets Girl) son derece işlevsel. Leos Carax'ın eleştirmenlik deneyimi ve bir iki kısa metraj sonrasında çektiği "Oğlan Kıza Rastlar", Godard'ın ilk dönemine benzetebileceğimiz, dramatik yapıdan ziyade stilin öne çıktığı bir atmosfer filmi. Hikâyesi son derece basit ve önemsiz. Kaldı ki, ismi bile bu durumu özetliyor. "Oğlan kıza rastlar ve olaylar gelişir" şeklinde özetlenebilecek aşk filmlerine bir nazire olarak görmek de mümkün Carax'ın ilk uzun metrajını. Ancak klasik sinema diliyle uzaktan yakından alakası olmayan "Oğlan Kıza Rastlar"da, malum olayın gerçekleşmesi için neredeyse filmin yarısının geride kalması gerekiyor.

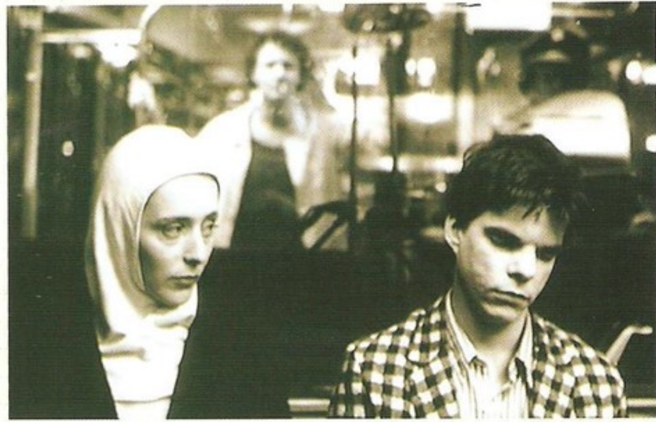

Denis Lavant, bu filmden sonra Carax'ın favori oyuncusu haline geldi.

Alex, yani oğlan (Denis Lavant) ve Mireille, yani kız (Mireille Perrier) garip bir partide tanışıp, konuşmaya başlayıncaya değin birbirlerini sürekli teğet geçiyorlar. Bu süreç boyunca Alex'in sevgilisinden yeni ayrıldığını ve Mireille'in hâlihazırdaki ilişkisinin hiç yolunda gitmediğini öğreniyoruz. İki üzgün genç konuşmaya başladıklarında birbirlerine bir şekilde ulaşmayı beceriyorlar. Ancak bu ortaklık onları "mutlu son"a değil, bir tar-

Film Türkiye'de Istanbul Film Festivali'nde gösterilmiş ve ses getirmeyi başarmıştı.

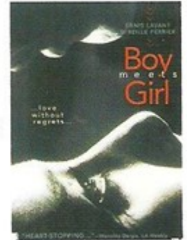
jediye götürüyor.
"Oğlan Kıza Rastlar"ı tanımlamak için en uygun sıfat dolaysız veya belirsiz olabilir. Carax'ın neden sonuç ilişkilerini bir kenara bıraktığı anlatımı, filme yoğun bir özgürlük duygusu veriyor. Karakterler iki boyutlu birer kukla olmaktan çıkıp, anı yaşayan ve mekânı sahiplenen bireylere dönüşüyorlar. "Oğlan Kıza Rastlar"ı izlerken, Mireille'i kâh Dead Kennedys'in "Holiday in Cambodia"sı eşliğinde kafasını sallarken, kâh tap dansı yaparken görüyoruz. Alex ise kafasına kulaklıkları geçiyor ve David Bowie'den "When I Live My Dream"i dinleyerek sokakları turluyor. Filmin dramatik yapısında neden sonuç ilişkileri bir yana bırakıldığı gibi, karakterlerinin davranış şekillerinde de benzeri bir sınırlama yok. Dolayısıyla üzüntülerini, kırgınlıklarını, heyecanlarını, öfkelerini ve sevinçlerini beden diliyle ifade edebiliyorlar. Tercih ettiği bu yapı Carax'a da görselliği öne çıkartma ve seyirciyle görüntüler üzerinden iletişim kurma imkânını tanıyor. "Oğlan Kıza Rastlar"ı bir atmosfer filmine dönüştüren önemli unsurlardan birisi de bu.
Eğer ki "Oğlan Kıza Rastlar" için bir atmosfer filmi diyorsak, elbette mekânın nasıl realize edildiği ve nasıl kullanıldığı da önemli. Bir çocuk odası görüntüsü ve sesi hırıldayan bir anlatıcı ile başlayan film, tahmin etmenin zor olmayacağı gibi bir masal. Dolayısıyla filmde karşımıza çıkan şehir de bildik Paris'ten ziyade bir masal mekânı. Carax ve görüntü yönetmeni Jean-Yves Escoffier, filmin kendine özgü görsel dokusunu yaratırken siyah beyazın etkileyiciliğinden yoğun şekilde faydalanmışlar. Boş sokakları, kafeleri, Seine nehrinin kıyısını, metroyu veya Alex'in yaşadığı tek göz odayı filme alırken, siyah beyaz onlara gerçeküstü bir atmosfer yakalama

Anlatıcı: Burada... hâlâ... yalnızız... Her şey... olabildiğince yavaş... ağır... ve üzücü... Yakında... yaşlanacağım... ve... sonunda... nihayete ermiş... olacak...

olanağı sağlamış. Ancak yine siyah beyazın etkisiyle bu masalın ruh hâlinin ziyadesiyle melankoliye çaldığını da eklemek gerek.
Aynı noktada Carax'ı bu filmde Godard kadar, Jean Vigo'nun da etkilediğini gözlemek mümkün oluyor. Tercih edilen yapı Godard'ın ilk dönemine yakın dursa bile, filmin gerçek ile düş arasında asılı kalmış hâli ve tesadüfler üzerinden şekillenen karamsar romantizmi Vigo'nun başyapıtı "L'Atalante"ı akla getiriyor. Carax'ın sonraki filmleri için de sık sık kullanılacak olan şiir benzetmesi, bu akrabalığı belki de daha belirgin bir hâle sokuyor. Ancak tüm esinlenmeler bir yana, Leos Carax'ın son derece kişisel bir sinema yaptığını da eklemek gerek. Bir bakıma yönetmenin alter egosu olarak görebileceğimiz favori oyuncusu Denis Lavant'ın, Carax'ın ilk üç uzun metraj filminde de Alex isminde karakterleri canlandırmış olması bu açıdan önemli. "Oğlan Kıza Rastlar"daki Alex'in askere gitmek üzere bir yönetmen adayı olması, bu filmdeki ortaklığı daha da üst bir düzeye taşıyor. Başka bir deyişle yönetmen, "Oğlan Kıza Rastlar"da kendisine ait bir düşü pelikülе aktarmış oluyor. Her ne kadar Carax, verdiği röportajlarda ve katıldığı söyleşilerde bu alter ego konusundan bahsetmekten hoşlanmasa da, filmlerinin kendi hayatıyla ortak noktaları özellikle dikkat çekiyorlar (örneğin Juliette Binoche ile beraber oldukları dönemde de filmlerindeki baş kadın rollerini ona vermişti). Bu bağlamda filmde Alex'in kendi kişisel tarihini bir Paris haritası üzerinden kaydetme çabası da akıllardan kolay kolay çıkmayacak bir fikir ve büyüleyici bir imge olarak sinema tarihine geçiyor.

Gösterime girdiği dönemde olumlu tepkilerle karşılanan ve 1984 yılında Cannes Film Festivali'nde Gençlik Ödülü kazanan "Oğlan Kıza Rastlar", Carax'a ileride daha büyük bütçelerle ve daha ünlü oyuncularla çalışma imkânı sağladı. İkinci uzun metraj filmi "Kötü Kan" (Mauvais Sang) benzer bir ilgi görse bile, sonraki filmleri "Köprüüstü Aşıkları" ve "Pola X" ekseriyetle beğenilmediler (her ne kadar "Köprüüstü Aşıkları" Fransa dışında, örneğin ülkemizde, çok büyük bir ilgi görse bile). Bu filmlerin ticari başarısızlığı ve aldıkları kötü eleştiriler, zaten nadiren film çeken Carax'ın çalışma hızını iyice yavaşlatmış durumda. Dönemdaşı Fransız yönetmenlerle beraber "Yeni Yeni Dalga" başlığı altına toplanmaktan hiç hazzetmeyen, onların büyük kısmının aksine ticari ve kolay anlaşılır filmlere yüz vermeyen Carax, şu günlerde 1999 yapımı "Pola X"ten sonra çekeceği ilk film olan "Scars"ın hazırlığı içerisinde. Beşinci uzun metrajının akıbeti ne olur bilemeyeceğiz, ancak garip şekilde yönetmenin en dolaysız filmi olan "Oğlan Kıza Rastlar" üzerinde en fikir birliğine varılmış olan işi. Belki bu benzersiz filmi izlediğinizde, sizler de koşulsuz şekilde yönetmenin her filmine bayılan hayran grubuna dahil olursunuz. Son derece özgün bir yönetmenin filmografisine eşsiz bir giriş özelliği taşıyan "Oğlan Kıza Rastlar"ın birinci bölge DVD baskısına ise www. amazon.com adresinden ulaşmanız mümkün.

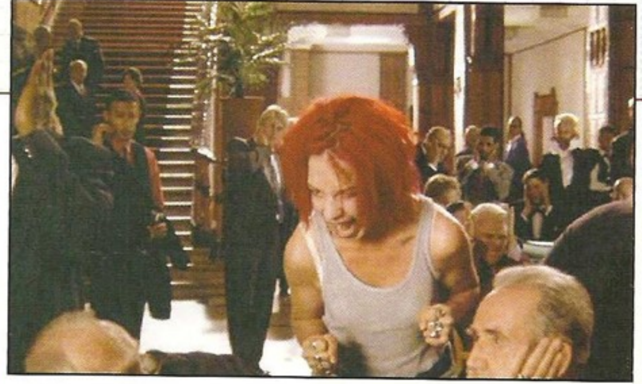
OĞLAN KIZA RASTLAR
(Boy Meets Girl)
Yönetmen: Leos Carax. **Yapımcı:** Patricia Moraz. **Senaryo:** Leos Carax. **Görüntü Yönetmeni:** Jean-Yves Escoffier. **Kurgu:** Nelly Meunier ve Francine Sandberg. **Prodüksiyon Tasarımı:** Jean Bauer ve Serge Marzolff. **Müzik:** Jacques Pinhault. **Oyuncular:** Denis Lavant (Alex), Mireille Perrier (Mireille), Carroll Brooks (Helen), Frédérique Charbonneau (Çevirmen), Christian Cloarec (Thomas), Jean Duflot (Bouriana), Hans Meyer (Astronot), Anna Baldaccini (Florence). 1984 Fransa yapımı, 100 dakika.

Hazırlayan: Kerem Akça
keremakca@merkezdergi.com.tr

Koş Lola Koş

Kamera

Kamera Türü

Sabit-normal: % 40,44
El kamerası: % 18,75
Steadicam: % 10,04
DV: % 9,47
Dolly: % 9,38
Vinç: % 6,91
Skycam: % 2,18
16 mm: % 1,79
Uçak-helikopter: % 1,04

Kamera hareketi-duruşu

Sabit kamera
Hareket
Zoom in: % 70,31
Pan: % 17,19
Zoom out: % 7,81
Zoom-kaydırma kombinasyonu: % 3,13
Swish pan: % 1,56

Açı

Üst açı: % 69,78
Bakış açısı (öznel kamera) : % 17,27
Alt açı: % 12,23
Çarpık Açı: % 0,72

Diğer kamera çeşitleri

Vinç hareketi: % 48,62
Kaydırma: % 31,5
Alçalma: % 9,39
Moving Shot (uçak çekimi): % 5,52
Yükselme: % 3,31
Slow Disclosure: % 1,66

Büyük usta Alfred Hitchcock'un film gramerine dahil ettiği kamera hareketlerinden "zoom-kaydırma kombinasyonu", Tom Tykwer'in görsel yapısında da aynı sahne içinde kendine 2 kere yer buluyor. Hitchcock'un "Vertigo"da, Spielberg'in "Jaws"da gerilimi yükseltmek için uyguladığı bu kullanım, Lola'nın kumar masasında kaybetme ile kazanma arasında yaşadığı telaşı yansıtmak için devreye giriyor. Bu hareketin estetiksel yönünü oluşturan mekanizma kameranın zoom in yaparken geriye doğru kaydırılması.

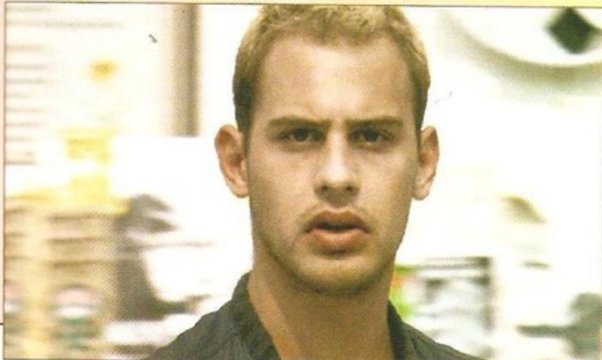
Filmin Ana İmajı

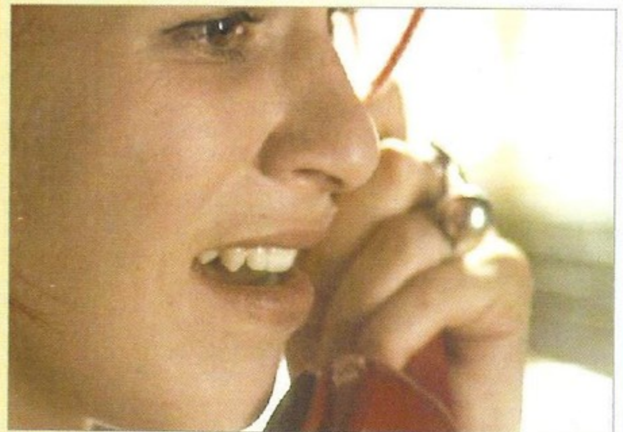
Filmde bir olay, üç farklı akış ve üç farklı mekanla yansıtılıyor. Lola'nın Manni için pararken gözlemlediğimiz acelesi ve heyecanı, hiç durmadan "koşma"sı ile ortaya çıkıyor. Filmin büyük bölümünde koşan karakterimizi, birbirinden çok farklı açılardan görüyoruz. Hikayeyi yeniden başa aldığımızda da farklı görsel tercihler kullanılıyor. Bu imajda karşımıza çıkan filmin tema müziği "I Wish I was a stranger" ve remix'leri, arka planda temponun yükselmesine fazlasıyla katkıda bulunuyor. Tom Tykwer'in hızlı kurgusu da çok fazla "sıcrama"ya, "erime"ye ve "ekran bölme"ye yol açıyor. Yani filmin iskeleti bu "görüntü"nün üzerine kurulu...

Çekim ölçekleri

Orta: % 25,88
Yakın: % 24,32
Orta yakın (omuz): % 12,26
Yakın (diğer objelere): % 7,59
Çok yakın: % 7
Tam (boy): % 6,42
Orta-uzun (diz): % 6,03
Geniş (genel): % 3,79
Amors: % 2,82
Çok geniş (uzak): % 2,53
Establishing (master): % 0,87
Çok çok yakın: % 0,49

Filmin görsel yapısında geniş ölçeğe yakın planlar çok fazla kullanılmıyor. Onların yerini daha yakın ölçekli planlar alıyor. Bunların içinde, omuz plan çekilmiş bu plandada gördüğümüz gibi önemli bir yer tutuyor. Moritz Bleibtreu'nun yüzündeki ifade ön plana çıkmış oluyor.

Objektif

Teleobjektif: % 64,05
Normal objektif: % 30,95
Geniş açı objektif: % 4,51
Zoom objektif: % 0,49

Çok yakın planlar... Filmin içinde defalarla karşımıza çıkıyorlar. Tykwer'in formalist anlayışı objektif seçimindeki zenginliğin en önemli nedeni. Yukardaki resim teleobjektifle çekilmiş çok yakın planlardan sadece bir tanesi..

Kubrick'in "2001: Bir Uzay Macerası" ile sinema dünyasına giriş yapan uyum kesmesi, saygı duruşu niteliğinde bir kullanım ile Tykwer'in filminde yer buluyor. Bu geçişte iki sekans arasındaki atlamayı sağlamak için, dış mekanda yukarıya atılan torba ile iç mekanda fırlatılan telefon özdeşleştiriliyor ve birbiri üzerine bindiriliyor. Burada 4-5 kere hızlı hızlı yapılan bu uygulama telefona geçiş ile son buluyor.

Kurgu

Geçiş
Hareketten kesme: % 33,01
Intercut (ara plan): % 32,63
Paralel kesme: % 17,95
Jump Cut (sıçrama): % 10,42
Match Cut (uyum kesmesi): % 4,83
Cutaway: % 0,58
Tekrar: % 0,58

Efekt

Beyaza açılıp kapanma: % 86,84
Wipe (Silme): % 6,25
Dissolve (Erime): % 1,97
Açılıp kapanma: % 1,64
Kırmızıya açılıp kapanma: % 1,32
Superimposition: % 1,32
Birleşme: % 0,66

Ekran bölme

2li: % 63,42
Çift kare (siyah üstü): % 19,46
3lü: % 9,73
Tek kare (siyah üstü): 4,67
4 kare (siyah üstü): % 2,72

Hız

Normal hız: % 80,55
Ağır çekim: % 9,96
Donmuş kare: % 6,63
Hızlı çekim: % 2,86

Renk

Gri: % 29,08
Kırmızı: % 20,14
Sarı: % 17,27
Solgun renk skalası (DV): % 8,57
Işık yalıtımı (aydınlık): % 5,31
Siyah: % 5,06
Animasyon: % 3,35
Mavi: % 3,33
Yeşil: % 3,14
Siyah-beyaz: % 2,55
Işık yalıtımı (karanlık): % 1,29
Gri (16 mm): % 0,91

Filmin karmaşık ve formalist görsel yapısının içinde renkler önemli bir yer arzediyor. Tom Tykwer'in 35 mm, 16 mm ve DV ile çektiği filmde karışık bir renk skalasına rastlıyoruz. Öncelikle, Lola karakterini fazlalıkla takip ettiğimizden saçının kırmızı, elbiselerinin yeşil ve mavi olması önemli bir yere oturuyor. Ancak temel renk olarak aldığımız gri, filmin arka planın bir aynası adeta. Almanya atmosferini yansıtan ve büyük şehrin buhran halini gösteren bu renk, kendisine fazlasıyla yer buluyor. Onun dışında animasyon kullanımıyla gelen parlak renkler -ki filmin yüzde 4'e yakın kısmını oluşturuyor- ve DV kullanımının getirdiği alçak çözünürlük sebebi ile oluşan solgun renkler, filmde fazlasıyla etkili oluyorlar. DV, filmin temposunun düştüğü yerlerde kullanılıyor.

Fokus

Derin odak: % 55,95
Dar odak: % 43,87
Odak Kaydırma: % 0,18

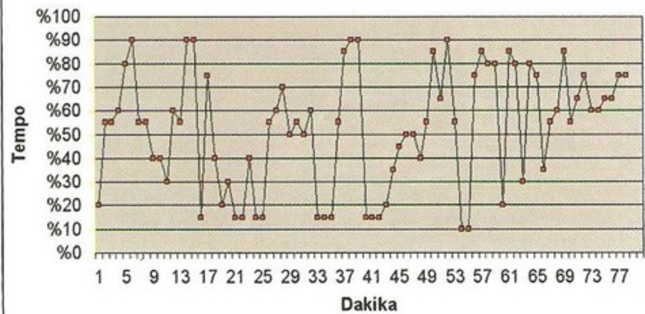
Filmde teleobjektifin fazla kullanılmasının etkisiyle dar odak tercihi çokça yapılıyor. Bu da o sahnelerden biri. Bu planın bir başka özelliği ise "ekran bölme" tekniğinin kullanılması ve böylece aynı planın iki farklı açıdan gösteriliyor olması. Böylece birinde netsiz gördüğümüz aynı an ve karakteri diğerinde net olarak görme şansına erişiyoruz.

Genel rakamlar

Mcguffin: Kırmızı telefon
En kısa plan: 1 kare
En uzun plan: 42 saniye
En kısa sahne: 3 saniye
En uzun sahne: 4 dakika 51 saniye
En kısa sekans: 10 saniye
En uzun sekans: 8 dakika 44 saniye
Plan sekans sayısı: 2
Müzik girişi: 40

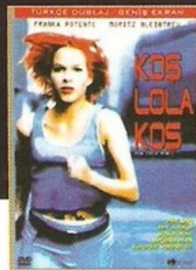
Künye

1998 Almanya yapımı
Yönetmen: Tom Tykwer
Oyuncular: Franka Potente, Moritz Bleibtreu, Herbert Knaup, Nina Petri, Armin Rohde, Armin Rohde, Joachim Krol
Senaryo: Tom Tykwer
Görüntü yönetmeni: Frank Griebe
Kurgu: Mathilde Bonnefoy

DVD

Filmin ekstra açısından fakir DVD baskısı ülkemizde de satışa sunuldu. DVD'de Türkçe altyazı ve dublaj seçeneklerine ulaşmak mümkün. www.hepsiburada.com adresinden temin edilebilir.

Hazırlayan: Müjde Işıl
mujdeisil@merkezdergi.com.tr

Val Kilmer

Val Edward Kilmer, 31 Aralık 1959'da California'da dünyaya geldi. Doğduğunda Mark adında bir ağabeyi vardı, sonra Wesley adında bir erkek kardeşi oldu... Anne ve babası, o 9 yaşındayken boşandı. Kilmer'ın küçüklüğü Santa Fe'deki annesi ile Los Angeles'taki babası arasında mekik dokuyarak geçti. Öğrencilik yıllarında oyunculuğa merak sardı. Chatsworth High School'da Kevin Spacey ile aynı sıralarda drama eğitimi gördü. Henüz 17 yaşında iken New York'taki The Juilliard School'a kayıt oldu ve bu okula giren en genç öğrenci ünvanını aldı. Okuldaki oyunlarda rol aldı; Richard III, Macbeth gibi kahramanlara hayat verdi. 1983'te Kevin Bacon ve Sean Penn ile birlikte The Slab Boys adlı oyunda sahneye çıktı. Aynı yıl profesyonel anlamda aktörlüğe ilk adımını atarak "One Too Many" adlı televizyon filminde rol aldı. Ertesi sene yani 1984'te ZAZ komedisi "Top Secret!"ta ilk defa beyazperdede göründü. Kilmer filmde Nick Rivers adlı bir rock şarkıcısını canlandırıyor ve kendi sesi ile şarkı söylüyordu. Komedi ile başlayan sinema kariyeri; donuk bakışları, tedirginlik ve güvensizlik yaratan yüz ifadesi nedeniyle sert ve aykırı karakterlere hayat verdiği bir çizgiye kayacaktı. Kilmer, gençlik komedisi "Real Genius"ta rol aldıktan sonra 80'li yıllara damgasını vuran "Top Gun"da seyirci karşısına çıktı. Film daha çok Tom Cruise'a yaradı ancak Val Kilmer da canlandırdığı kendini beğenmiş pilot rolüyle hafızalara kazındı. "Top Gun"dan sonra "The Murders in the Rue Morgue" ve "The Man Who Broke 1,000 Chains" adlı televizyon filmlerinde rol alan Kilmer, iki sene aradan sonra 1988'de Ron Howard'ın yönettiği fantezi örneği "Willow" ile beyazperdeye geri döndü. Bu filmde tanıştığı aktris Joanne Whalley ile 1988'de evlendi. "Kill Me Again"de beraber rol alan çift, 1996'da boşandı. Kilmer'ın bu evlilikten Mercedes adlı bir kızı ve Jack adlı bir oğlu oldu. 1989'da televizyon filmi "Billy The Kid"de efsanevi kahramana hayat verdi.

Oliver Stone'nun filmi "The Doors"ta Val Kilmer'ın hayatının rolünü oynadığını söylesek yanlış olmaz. Aktör, Jim Morrison'ı canlandırabilmek için saçlarını uzattı, kilo verdi, Morrison'un tüm şarkı sözlerini ezberledi ve şarkıları kendi seslendirdi. Kilmer rolünde öylesine başarılı oldu ki, rivayete göre ne The Doors grubunun gerçek elamanları ne de grubun hayranları onun sesini Morrison'dan ayırabildiler.

"The Doors"tan sonraki filmi, Sioux kanı taşıyan bir FBI ajanını canlandırdığı "Thunderheart" oldu. Kendisi de Cherokee asıllı olan aktör, rolüyle kolayca özdeşleşti. Gişede fiyaskoyla sonuçlanan "The Real McCoy"da ise usta soyguncu Kim Basinger'ın deneyimsiz partnerine hayat verdi. Quentin Tarantino'nun senaryosunu yazıp Tony Scott'ın yönettiği "True Romance"da kısa bir rolü vardı ve Elvis görüntüsüyle hayranlarını şaşırttı. Wyatt Earp'ün kahramanlığını anlatan "Tombstone"da Vahşi Batı'nın hızlı silahşörü Doc Holiday'i canlandırdı. Ardından ABD-Fransa ortak yapımı olan Jean-Jacques Annaud imzalı kısa metrajlı "Wings of Courage"da, gözüpek bir Fransız pilotu olarak küçük bir rolde göründü. 1995'te ardı ardına iki iddialı filmde oynadı. Kilmer'ın "Tombstone"daki performansından etkilenen Joel Schumacher, onu yeni Batman olarak görmek istiyordu. Zaten Michael Keaton ile yapımcılar arasında anlaşma sağlanamamıştı ve "Batman Forever"da yarasa kostümünü Kilmer giydi.

İlk filmlerinden "Top Gun" ile sinemaya iyi bir başlangıç yaptı.

Tam anlamıyla star konumuna terfi eden aktör bir röportajında, yarasa kostümüyle Batman'in arabasını sürmenin kendisine oldukça eğlenceli göründüğü için bu filmde oynadığını açıklayacaktı. Bu filmin ardından kısa sürede klasik haline gelecek bir yapımda, "Heat"de Al Pacino ve Robert De Niro ile beraber rol aldı. Kansıyla sorunları olan ama işinde profesyonel bir çete üyesini canlandırdı. İki usta oyuncunun yanında sönük kalsa da Kilmer'ın hayat verdiği karakter hafızalarda iz bırakmayı başardı. Aktörün sonraki filmleri sinemasever-leri memnun etmedi. Aktör bu durumu, "David Lynch, Francis Ford Coppola gibi birçok iyi yönetmenle çalışma fırsatını geri çevirdim; para için bir sürü iş yaptım" diyerek açıkladı. Yine bu dönemde "Blue Velvet", "Dirty Dancing", "Indecent Proposal" gibi projelerde rol almayı reddetti. Kilmer "Dead Girl" adlı bağımsız yapımda psikiyatrist rolündeydi. "The Island of Dr. Moreau"da önceleri başkahraman Edward Douglas'ı canlandıracakken sonra karar değiştirip Dr. Moreau'nun asistanı Montgomery'ye hayat verdi. Vahşi doğada geçen macera filmi "The Ghost and the Darkness"ta Michael Douglas ile beraber rol aldı. Kariyeri düşüşe geçen Kilmer'ı düzlüğe çıkartan film, televizyon dizisinden uyarlanan "The Saint" oldu. Her ne kadar bu filmdeki performasıyla Altın Ahududu'ya aday gösterilse de Kilmer'ın kılıktan kılığa giren kibar bir hırsızı canlandırdığı film, gişede yapımcıların yüzünü güldürdü. "The Prince of Egypt" adlı animasyonda Musa'yı seslendiren aktör, romantik yapım "At First Sight"ta tarzını değiştirerek kör bir masörü canlandırdı. Bağımsız yapım "Joe the King"de sarhoş ve küfürbaz bir baba olarak karşımıza çıktı. Kilmer'ın 2000'lerde rol aldığı filmler ülkemizde beyazperde yerine daha çok DVD'ler vesilesiyle sinemaseverlerle buluştu. Jackson Pollock'ın hayatını anlatan "Pollack"ta Kilmer, küçük bir rolde görünerek Willem de Kooning adlı bir sanatçıyı canlandırdı. "Red Planet" adlı bilimkurguda Mars'a giden mühendis rolündeydi. "The Salton Sea"de karısının katilini bulmak için mafya içine girmek zorunda kalan, intikam peşindeki bir kocaydı. "Run for the Money"de, bir grup hırsızın peşine düşen; ancak amacı onları tutuklamak değil cebini doldurmak olan bir FBI ajanını canlandırdı. Bob Dylan için çekilen "Masked and Anonymous"ın ünlülerden oluşan kalabalık oyuncu kadrosu içinde yer aldı.

"Wonderland"de kendini bir cinayet soruşturmasının zanlısı olarak bulan bir porno yıldızını canlandırdı. Ron Howard imzalı, western izleri taşıyan "The Missing"de Tommy Lee Jones ve Cate Blanchett ile beraber oynadı. "Blind Horizon"da çölde vurulduktan sonra hafızasını kaybeden ve kimliğini bulmaya çalışırken şüpheler içine düşen bir adamdı. "Stateside"da yan rollerden birinde yer alıyor ve bir başçavuşu canlandırıyordu. David Mamet'in yazıp yönettiği "Spartan"da bir hükümet görevlisinin kızının kaçırılması olayını araştıran gizli ajan rolündeydi. "The Doors"ta da birlikte çalıştığı Oliver Stone'un yönettiği "Büyük İskender"de ise ağır bir makyaj altında, İskender'in babası Kral Philip'i canlandırdı. Bu ay onu "Mainhunters"ta FBI ajanlarının eğitmeni olarak izleyeceğiz. Aktörün ülkemizde vizyona girecek sonraki filmi ise suç komedisi "Kiss Kiss, Bang Bang": Kilmer bu filmde Eşcinsel Perry adlı bir dedektifi canlandırıyor. Yönetmenlikle de ilgilenen aktör, Jim Thompson'ın seri katil temalı romanı "The Killer Inside Me"yi senaryoya döktü ancak kendini kamera arkasına geçmek için hazır hissetmediği için senaryosu proje olarak beklemekte... Çalıştığı yönetmenler onun mükemmeliyetçiliğini ve canlandırdığı karakterle bütünleşmesini takdir etse de onu zor anlaşılan, sorunlu ve "arıza"bir kişilik olarak tanımlıyorlar. Kilmer özel hayatıyla da sık sık gündeme gelmekte... Cher, Michelle Pfeiffer, Drew Barrymore, Cindy Crawford gibi ünlülerle adı beraber anıldı. Yakın zaman önce Deniz Akkaya, "Büyük İskender"in vizyona girişi münasebetiyle Val Kilmer ile röportaj yapmış ve aktörün vakti zamanında Ayşegül Nadir'den arkeolojik eserler satın aldığı ortaya çıkmıştı.

Hala, "The Doors"taki üstün performansı ile anılıyor.

1984 TOP SECRET! *
1985 REAL GENIUS *
1986 TOP GUN *
1988 WILLOW *
1989 KILL ME AGAIN *
1991 THE DOORS *
1992 THUNDERHEART *
1993 TRUE ROMANCE *
1993 THE REAL MCCOY *
1993 TOMBSTONE *
1995 WINGS OF COURAGE (kısa metrajlı)
1995 BATMAN FOREVER *
1995 HEAT *
1996 DEAD GIRL
1996 THE ISLAND OF DR. MOREAU *
1996 THE GHOST AND THE DARKNESS *
1997 THE SAINT *
1999 AT FIRST SIGHT *
1999 JOE THE KING *
2000 POLLOCK *
2000 RED PLANET *
2002 THE SALTON SEA *
2002 RUN FOR THE MONEY
2003 MASKED AND ANONYMOUS *
2003 WONDERLAND *
2003 THE MISSING *
2003 BLIND HORIZON *
2004 SPARTAN *
2004 STATESIDE *
2004 MINDHUNTERS *
2004 ALEXANDER *
2005 KISS KISS, BANG BANG

Kırmızı yıldızla işaretlenmiş filmlerin DVD'lerini amazon.com'dan satın alabilirsiniz.

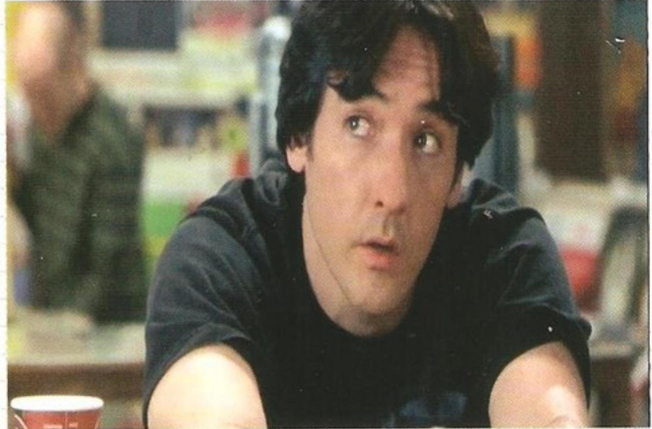
Hazırlayan: Alkan Avcıoğlu
alkanavcioglu@merkezdergi.com.tr

Sensiz Olmaz

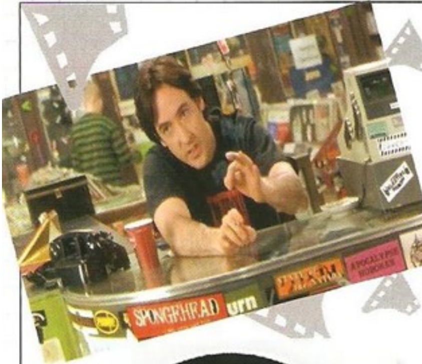
1960'ların sonlarına kadar dayanan kariyeriyle Stephen Frears, İngiltere'nin en tanınmış yönetmenlerinden biri. Frears, asıl çıkışını 1985'te "Benim Güzel Çamaşırhanem" ile yakaladı ve ardından 1990'lar başına kadar birbiri ardına çok iyi filmlere imza attı. 1990'lar ortasından günümüze kadar uzanan dönemdeki filmleri aslında eski filmleri kadar etkileyici olamadı ama her filminde Frears'ın dokunuşları kendini belli ediyordu. 2000 tarihli "High Fidelity - Sensiz Olmaz" yönetmenin kariyerinin bu evresinde aradan sıyrılan ve eski Frears filmlerini aratmayan bir film. Zira yönetmen, 1998'de "The Hi-Lo Country"de yaşadığı bir ölçüdeki başarısızlıktan sonra "Sensiz Olmaz" ile hem eleştirmenlerin hem de seyircilerin övgülerini toplamıştı.

Frears "Sensiz Olmaz"ı, İngiltere'de oldukça popüler olan ancak ülkemizde hiçbir kitabı çevrilmediği için günden güne daha kült hale gelen yazar Nick Hornby'nin aynı isimli kitabından uyarladı. Filmin başrolündeki John Cusack'ın, kitabın senaryolaşmasında da pay sahibi olduğunu görüyoruz. Üç kitabı sinemaya uyarlanan Nick Hornby'nin, doğru atmosfer yakalandığında, filmi başarılı kılacak zeki ve keskin bir tarzı var. "About a Boy" ile birlikte "Sensiz Olmaz" da bu doğru atmosferi fazlasıyla yakalayan bir film. Büyük fark ise "Sensiz Olmaz"ın, dış ses ağırlıklı anlatımı zaman zaman Cusack'in kameraya doğru konuşmalarına çevirmesiyle Woody Allen-vari bir ton yakalaması. Yaşama ve ilişkilere dair gözlemlerini çoğu zaman pop müziğe referans vererek anlatan bir adamı konu alan filme uyan bu tarz, Cusack'in sadece kendisi olmasının yettiği bir oyunculuk performansıyla iyice keyifli bir hal alıyor.

Konuyu hatırlatacak olursak, Chicago'da bir plak mağazası sahibi olan Rob Gordon beraber yaşadığı sevgilisi tarafından başka bir adam için terk edilir. Bu acının üstesinden gelmeye çalışan Rob, hayatının en fazla acı veren 5 ayrılığını hatırlamaya ve kendisiyle yüzleşmeye başlayacaktır. Rob'un dışında plak mağazasında çalışan iki gence de dayanarak hikaye popüler kültür ve listeleme fetişizmi üzerinden akıp gidiyor. Sonuçta, ne komediyi ne de dramayı fazla abartmayan defalarca izlenebilen samimi bir filme dönüşüyor "Sensiz Olmaz".

Aşağıdaki sahne Rob'un, Laura'nın kendisini terk etme nedeninin bir başka adama dayandığını öğrenmesinden biraz daha sonra karşımıza çıkıyor. Laura'nın başkasıyla beraber olduğunu öğrenince Rob "Onunla seks daha mı iyi?" diye bir soru sorduğunda "Henüz yatmadık" cevabını alıyordu. İçini rahatsız eden tek şeyin bu olduğunu düşünen Rob, o anda oldukça mutlu olmuştu (Öğrendikten sonra sokağa çıkıp kollarını havaya kaldırdığı anda fonda çalmaya başlayan "We're the Champions" şarkısı unutulmamalı). Geceyi bir kadınla geçiren Rob, sabah kadından ayrılır ayrılmaz eski rahatsızlığına döner ve aşağıdaki sahne başlar.

Rob: *(Yolda yürürken kameraya bakarak konuşur)* Dün gece, "Onunla henüz yatmadık" demekle Laura ne demek istedi? "Henüz" ne demek? Yapacağın anlamına geliyor. Ya da yapmayacağın. *(Rob'un plak dükkanına ani bir kesme olur, Rob kasanın arkasındadır)*
Rob: Haydi. Bu cümle ne demek? "Evil Dead II" yi henüz izlemedim.
Barry: Yalan söylediğin anlamına gelir. Laura ile izlemiştin. Bir seferinde de Dick ve benimle. Ondördüncü yüzyıldaki silahlarla ilgili konuşmuştuk. Ama izlemediğimi varsayalım.
Rob: Diyorum ki, "Evil Dead II" yi henüz izlemedim. Ne düşünürdün?
Barry: Senin bir sinemasal salak olduğunu düşünüp senin için üzülürdüm.
Rob: Ama o cümleye göre, izleyeceğimi düşünür müsün?
Barry: Rob, çaba gösteriyorum. Bana izlediğin bir filmi izlemediğini söylediğinde ne düşüneceğimi soruyorsun.
Rob: Dinle. Sana desem ki "Evil Dead II" yi henüz izlemedim. İzlemek istediğimi düşünür müsün?
Barry: İzlemek için ölüyor olamazsın, yoksa gidip izlerdin.
Rob: Doğru. Zaten izlemeyeceğim.
Barry: *(Bir an düşünüp duraksar)* Ama "henüz" sözcüğü... İzlemek istediğini düşünürdüm. Yoksa izlemek istemediğini söylerdin.
Rob: Kesinlikle izler miydim?
Barry: Nereden bileyim? Herhalde.
Rob: Neden?
Barry: Çünkü harika bir film. Komik ve şiddet içeriyor ve müzikleri harika...

Bunu söyleyeceğimi sanmazdım ama artık çalışabilir miyim? *(Dükkanın arka kısmına bir kesme olur, Rob telefonda konuşmaktadır.)*
Rob: Seni işinden arayamayacaksam bana ev numaranı verir misin, Laura? Unutmuşum, veremezsin. Ama bunu sadece senin istediğin şekilde halledemeyiz.
Laura: Tamam... Tamam. Yarın görüşürüz.
Rob: İşin yoksa. Seni görmek güzel olacak. *(Bir bara girerler, Rob sabırsız görünmektedir, bir masaya otururlar.)*
Laura: Nasılsın?
Rob: Onunla yattın mı?
Laura: Bunu öğrenmek için mi görüşmek istedin?
Rob: Sanırım.
Laura: Ne dememi isterdin?
Rob: Yatmadığını. Ve bunun doğru olmasını.
Laura: Bunu söyleyemem. *(Rob, bir-iki saniye Laura'ya bakar ve aniden çekip gider)*

"Sensiz Olmaz"ın 2. bölge DVD'sini ülkemizde DVD satan mağazalardan alabilirsiniz. DVD'nin ekstra seçeneklerinde 9 tane silinmiş sahne bulunuyor. Bunun yanısıra Stephen Frears ve John Cusack ile yapılmış röportajlar mevcut.

Hazırlayan: Kerem Akça
keremakca@merkezdergi.com.tr

Reservoir Dogs / Rezervuar Köpekleri: Koleksiyoner Versiyonu (1992)

Y: Quentin Tarantino
O: Tim Roth, Steve Buscemi
Bölge: 2 (Türkiye) 95 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
İngilizce 5.1 DD, Türkçe 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
7 Eylül Film Pop / Palermo

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Ayın DVD'si

90'lar sineması denince aklımıza kim gelir? Tabii ki Quentin Tarantino. Nedeni ise bu filmde gizli. Hepsi, onun sinefil olması ve birçok 'kendine göre iyi' filmi silip süpürmesi ile ilgili. Yani bu yolla sinemasının olgunluğu ve orijinalliği değer kazanıyor. Orson Welles'in sinema dilinin etkisi ile ortaya çıkarttığı 'lineer olmayan hikaye kurgusu', 70'ler istismar sinemasından koparıp çıkardığı şiddet ve kendine özgü diyaloglarıyla sinema dünyasına damgasını vurdu. Bu filmde, suç filmi türüne yenilikçi sinema diliyle yeni bir anlayış getirdi. Aslında hikaye iskeleti çok basitti. Bir grup hırsız bir kafede buluşurlar, konuşurlar, eylemlerini gerçekleştirirler. Sonrasında ise olaylar kötüye gider ve çoğunluğu ölür. Bunun nedeni de muhbirlerle dolu ekiptir. Ancak Tarantino'nun elinde bu hikaye bir sinema dili objesine dönüştü. Böylece günümüze kadar birçok filmi etkiledi. Şiddete farklı yaklaşımı da onu daha değişik bir yere oturttu. Belki de, bütün filmografisine baktığımızda onun için 'istismar sinemasını ciddiyete oturtan yönetmen' diyebiliriz. Bu filmin aynı zamanda 'Amerikan Bağımsız Sineması'nın model şirketi olarak görülen Miramax'ı doğuran yapım olarak da akıllara kazınarak sinemanın yönünü değiştirmek için bir başka adım daha attığını belirtelim.

Kutu: Kabartmalı karton kutu kaplı iki tarafına diskler yerleştirilmiş özel 2 diskli karton DVD kutu. İçindeki yazıları ise türkçe. Kutunun içindeki animasyonvari resimlere ve sahne seçimi kağıdına dikkat!

Menü: Türkçe. Sol tarafa dikey bir şekilde ana karakterleri renkleriyle beraber değişken olarak yerleştirirken, üste ve alta çizilen kırmızı bantların ortasından görüntüler akıyor. İki DVD'de de bu özenli menü tasarımı filmin müzikleri eşliğinde hakimiyet gösteriyor.

Diğer Ekstralar: 3 özel bölüm, 2.diskteki eklerin en dikkat çeken tarafı. Takdir ve İthaflar, (52 dk) 7 ayrı parçaya sahip. Birincisinde Tarantino'nun filmin sonunda teşekkür ettiği Timothy Carey, Andre Detoth, Chow Yun Fat, Jean-Luc Godard, Jean Pierre Melville, John Woo, Lawrence Tierney ile ilgili yorumları dinlenebiliyor. İkincisinde, "Büyük bir Oyuncak Ayı: Lawrence Tierney'e Övgü" başlığı ile 2002'de hayata gözlerini yuman tecrübeli oyuncu anılıyor. Üçüncüsünde, "Eddie Bunker, İyi, Kötü ve Bunker'da" adlı bölümde Bay Mavi'yi canlandıran oyuncunun, film ve sinema ile ilgili samimi sohbetlerine, bir arabanın içinde şahit oluyoruz. Dördüncüsünde Monte Hellman ve Roger Corman'ın birbirleri ile ilgili yorumlarıyla bağımsız sinemaya başlayan bir parçaya rastlıyoruz. Tarantino'nun bu sohbete müdahalesi de araya yerleştiriliyor. Beşincide Jack Hill'den siyah istismar sineması ile ilgili yorumlar izlenebilirken, altıncısında Pam Grier'in düşüncelerine yer veriliyor. Sonuncusunda ise Roger Corman ile Quentin Tarantino'nun röportajları üst üste bindirilerek birbirleri hakkındaki fikirleri yansıtılıyor. İkinci Özel Bölüm, 'Sundance Enstitüsü Film Laboratuarı' (12 dk), deneme çekimlerinden bir seçki sunarken, oyuncuların birbirine yakınlaşmasını gösterip filmin içindeki halleri ile bağlantı kurmamızı sağlıyor. Üçüncü özel bölüm "Çekim Mekanı" (4 dk) ise film çekilmeden önceki mekanların çiğ durumlarını gösteriyor. Söyleşiler, 6 bölüme ayrılıyor. Bunların içinde, filmin veya ekibin anlayışına göre kurgulanmış röportaj görüntüleri bulunabiliyor. Chris Penn (7 dk), "Kamyon arkasında" başlığı altında filme koşullanmışlığını anlatıyor. Kirk Baltz sorgusu (7 dk), süresine göre akarken bizi sorguya çekilirmiş havasında bir mekana sürüklüyor. Michael Madsen (11 dk), ailesi ve köpekleri ile birlikte görüntülenirken ilginç bir detay olarak filmdeki favori diyaloğunu da açıklıyor: 'Sen büyük bir Lee Marvin hayranısın değil mi?' Yapımcı Lawrence Bender (6 dk) , filme verdiği özeni anlatıyor. Tim Roth ile havuz kenarı ve Rezervuar Köpekleri Senkronize Yüzücüler (9 dk) bölümü, ismi gibi ilginç parçalara bölünüyor. Quentin tarantino röportajı (15 dk) ise yönetmenin hayat hikayesini masalsı bir iskelete oturtup şu cümlelerle başlıyor: 'Bir Tarantino masalı. Bir zamanlar Manhattan Beach adlı bir kasaba varmış. Bu kasabada bir video mağazası varmış. Bu mağazada bir çocuk varmış. Çocuk video mağazasında çalışıyormuş. Çocuk, bütün gün video mağazasındaki videoları izliyormuş. Her gün, film yapma hayalleri kuruyormuş. Bu, o çocuğun hikayesi' ve benzer cümleler ile bitiyor. 5 çıkarılmış sahnenin içinde 2 kulak kesme alternatif sahnesi bulunması ile ilgi çekiyor. Ekstralarda türkçe altyazı mevcut.

Film: ✪✪✪✪✪
Kutu: ✪✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪✪

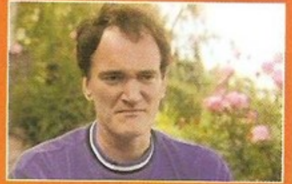
Ekstra detayları

A Tale of Tarantino

1. Tarantino röportajına girerken, 'Bir Tarantino Masalı' başlığı özeniyle dikkat çekiyor.

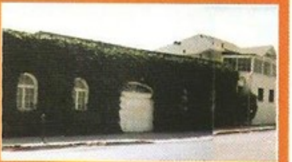
2. Deneme çekimleri, renkleri işlenmemiş şekilde gerçekmiş gibi sunuluyor. Bu kare de Quentin Tarantino ile Steve Buscemi'nin kavgasından bir alıntı.

3. Tarantino, Godard ile ilgili ilginç görüşler belirtiyor: 'Godard, bana kuralları yıkmanın eğlencesini ve özgürlüğünü yaşatan kişidir. Bunu bilinçli birilerinin yardımı ile yapmak daha kolaydır' diyor ve devam ediyor.

4. Roger Corman, Monte Hellman, bağımsız sinema ve Tarantino ilgili olumlu görüşlerini belirtirken, eklerin en tecrübeli ismi oluyor!

5. Filmin çekildiği mekanların içinde merkeze oturan deponun ilk halini görebiliyoruz.

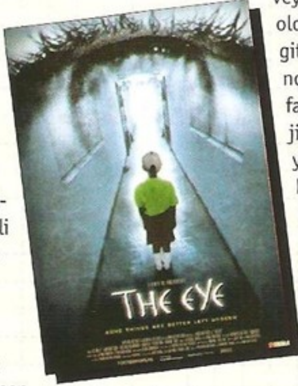
Ayın sürpriz DVD'si

Jian Gui / Göz (2002)

Y: Oxide Pang Chun, Danny Pang
O: Angelica Lee, Lawrence Chou
Bölge: 2 (Türkiye) 94 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Çince 5.1 DD, Türkçe 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
27 Eylül Umut Sanat / Palermo

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Ne mutlu ki Pang kardeşlerin bir filmi, ülkemizde DVD olarak yayınlanma şansı buldu. Herhangi bir filmleri vizyona girmemesine rağmen bu şansın sunulması, Türk izleyicisi için büyük bir şans. "Bangkok Dangerous" ile birlikte beraber çektikleri iki filmden biri olan bu korku filmi, son yıllardaki Uzakdoğu korku sinemasının bütün özelliklerini taşıyor içinde. Ancak bunların yanına bir Hitchcock gerilimi ve Pang kardeşleri eli değdiği için ortaya çıkan yapım, daha farklılaşıyor. Bütün korku filmlerindeki gibi ağır bir tempo, minimalist bir görsel yapı geçerli değil bu sefer. Tam tersine tempo ile istediği gibi oynayan, müzik ve sinemanın görsel olanaklarını çok iyi kullanan uyumlu iki yönetmen var. Bu nedenle de sonuç başarı oluyor. Korkunun beslendiği nokta ise elbette yine bir lanet. Gittiği nokta ise, ataerkil Japon toplumunun etkisi ile intihar eden genç bir kız. Ancak bu sefer devreye, sinema tarihi boyunca araştırılmış 'Görmek-bakmak' arasında o ince çizgi giriyor. Bu da filmin gizemini ve etkileyiciliğini arttırıyor. Zira pembe dizi gibi girip kör bir kızın hayallerini yansıtır gibi gözüken film, bunun ardına bir göz ameliyatı ekliyor. Ancak bundan sonra o takılan gözler bir benlik veya bir kültür sorununa dönüşüyor. Çünkü baş karakterimizin, gözlerin sahibinin yaşadığı laneti yaşlamasını sağlıyor. Bu noktada görmek, bakmak, bakmamak ve hiç görmemek gibi kavramlar önemli noktalara yerleşiyor ve filmin korkutuculuğunu arttırıyor. Çünkü kız baş karakterimiz bir anda hayaletler, ölüleri öbür dünyaya götüren azrailler görmeye başlıyor.

Bu nedenle görmek korkutucu bir hal alıyor. Aynen "Rear Window"da, "Body Double"da, "Peeping Tom"da veya "Blow Up"ta olduğu gibi. Filmin gittiği bir başka nokta ise fazlasıyla mitolojik: Ölüm ile yaşam arasında kalmak. Bunu, ölüp gözlerini bırakan kadın karakteri işleyerek anlatan film, mitolojide olduğu gibi kurtuluş olmayan bir kuyuya düşüldüğünü resmediliyor. Bu noktada Japon kültürünün bir hata ile 'kız' cinsini bu noktaya getirebildiğini söyleyebiliriz. 2006 yılında ABD'de yeniden çekilecek olan filmin yönetmeni ise Hideo Nakata olarak belirlendi. Belli ki o film sonucunda ortaya çıkacak şey bir 'faklı yönetmenler çatışması' olacak. Filmin unutulmaz müzik bandının DVD'ye iyi işlemesi de bu korku filminin etkisini daha arttıran bir başka nokta olarak göze çarpıyor.

Kutu: Klasik siyah.

Menü: Türkçe. Filmin müziği arka planda akarken, büyük bir göz ortaya beyaz fonun üzerine yerleştiriliyor. Bu gözün içinden ise, esrarengiz görüntüler akıyor.

Diğer Ekstralar: Özellikle 17 dakikalık kamera arkası belgeseli öne çıkıyor. Siyah-beyaz görüntülerin ve net olmayan görüntülerin kullanıldığı bir jenerik ile girilen belgesel, filmin ruhunu yansıtıyor. Ardından projenin oluşumunu, başrol oyuncusu Angelica Lee, iki yönetmen, yapımcı Lawrence Cheng ve yapımcı Peter Ho-Sun Chan'ın ağzından dinliyoruz. Özellikle gerçek bir hikayeye dayanıyor olması ve 'korku' yaratma konusundaki düşünceler dikkat çekiyor. Son sahne üzerindeki yoğun ve özenli efekt çalışması, hem İngilizce hem de Türkçe altyazıya sahip bu eki noktalıyor. Bunun dışında ABD televizyonları için kurgulanmış 'TV tanıtımı'nı da izleyebiliyoruz. Eklerde Türkçe altyazı bulunuyor.

Film: ✪✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Ekstralar: ✪

ESİN KAYNAKLARI

1. Ringu / Halka (1998)

(2.Bölge - Türkiye - ANS / Palermo)

Hideo Nakata'nın filmi, Japon sinemasındaki kültürel ve atmosferik korku filmlerini başlatan yapım oldu. Yönetmenin minimalist görsel yapısı, kendi adını da kabul ettirmesini sağladı. Hayalet alt türüne girecek bu yapım, yedi yıldan bu yana birçok filmi etkiledi veya yeniden çevrimlerinin çekilmesini sağladı. En önemlisi de Uzakdoğu korku sinemasını, dünya pazarının dikkatini çeken bir mecra olarak perçinledi.

2. Onibaba (1964)

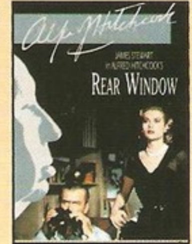
(1.Bölge - Criterion Collection)

Japon korku sinemasının "Kwaidan", "Haze" gibi örneklerle beraber ilk filmlerinden sayılan bu çalışma, Uzakdoğu kültürünün etkilerini tamamıyla üzerinde taşıyan psikolojik bir ortam yaratmayı başarıyor. Filmle ilgili geniş bilgiyi Eylül sayımızda bulabilirsiniz.

3. Rear Window (1954)

(1.Bölge)

Bakmak ve görmek arasındaki korkutuculuk sinema tarihinde en öz haliyle Hitchcock tarafından anlatılmıştı. James Stewart'ın karşı pencerede görüp cinayet olarak algıladığı şey belki de derinlemesine incelemeyip kafa yormasa, 'bakma'nın sonucu olarak önemsiz birşeye dönüşebilirdi. Ancak gördüğü şeylerin onu sürüklediği nokta, filmin 'gerilim'ini de, korku dozunu da yükseltiyordu. Böylece Hitchcock'vari bir yapı ortaya çıkıyordu. Merkeze ise 'göz'ün işlevleri yerleştiriliyordu.

La Vie est Un Miracle / Bir Mucizedir Yaşamak (2004)

Y: Emir Kusturica
O: Slavko Stimac, Natasa Solak
Bölge: 2 (Türkiye) 148 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Sırpça 5.1 DD, Türkçe 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
27 Eylül Umut Sanat / Palermo

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Federico Fellini'nin sinema dünyasına kazandırdığı film modeli, birçok sinemacıyı derinden etkiledi. Birçok hikayeyi içinden buluşturan bir senaryoya sahip olması en önemli özelliği idi. Ancak bunu Altman gibi kullanmıyordu. Hikayelerindeki bireyleri belirli bir amaç etrafında birleştiriyordu. "La Dolce Vita"da sosyetenin portresini çizmek, "Roma"da Roma'daki yaşamı yansıtmak gibi amaçlar ediniyordu. Bu nedenle karakterleri kısıtlı bir mekanın dışına yerleştirmesi mümkün değildi. Bu nedenle de bu karakterlerin birbirleri ile ilişkileri oldukça kısıtlıydı. Zaman zaman tek bir karakteri onların hayatlarını göstermek için araç olarak kullanıyordu. Görsel olarak ise mekanın güzelliği ana obje olarak öne çıkıyor, sinematografisini buna göre düzenliyordu. Emir Kusturica için ise günümüzün Fellini'si tanımlamasını yapsak yanlış olmaz. Özellikle "Çingeneler Zamanı" ve "Yeraltı" ile bu anlayışını kabul ettiren yönetmen, "Bir Mucizedir Yaşamak" ile de bunu sürdürüyor. Bu sefer bir kasabada 1992 yılında Sırbistan-Bosna savaşı sonrası ruh halini yansıtan yönetmen, sosyopolitik alt metinleriyle dikkat çekiyor. Zaten en önemli özelliği de Orta Avrupalı olması nedeni ile böyle bir eğilim göstermesi. Bu yolla Balkan sineması için bir mihenk taşı olduğunu söylememiz de mümkün. Filmde birbirinden ayrıştırılacak karakterler arasında amatör bir futbolcu, bir asker, bir hizmetçi,

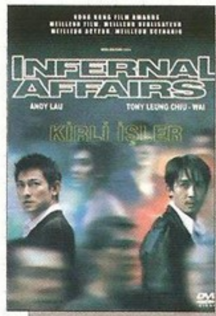
hizmetçinin aşık olduğu evli bir adam ve daha birçok absürd karakter yer alıyor. Kendisi de müzisyen olan Emir Kusturica'nın kendi bestelediği müzikler ise filmin temposunu yükseltiyor. Kusturica dünyasının içindeki en önemli nokta ise hayal öğelerinin aynen Fellini'de olduğu gibi gerçekçi bir şekilde filmin içine yedirilmesi. Bu noktada rüyalar da devreye girerek, yaratıcılıklara kapı açıyorlar. Son olarak film için rahatlıkla Fellini'nin "Amarcord"u var ise Kusturica'nın da "Bir Mucizedir Yaşamak"ı var diyebiliriz. Bu noktada Fellini'nin kadın fetişinin yerini başka şeyler aldığını ama temelde bir kasabanın üzerine kurulup belirli bir amaç uğrunda buluştuğunu düşünebiliriz. DVD'ye yerleştirilen kopya, kusursuza yakın.

Kutu: Klasik siyah.
Menü: Türkçe. Sol üst köşeye filmin ismi, alta ise menü ikonları yerleştiriliyor. Ortadan ise filmden görüntüler akıyor. Genellikle, Kusturica'nın hayali dünyasının yer alması, menünün tasarımına olumlu yansıyor.
Diğer Ekstralar: Yok
Film: ✪✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Extralar: ✪

Wu Jian Dao / Kirli İşler (2002)

Y: Wai Keing Lau, Siu Fai Mak
O: Tony Leung, Andy Lau
Bölge: 2 (Türkiye) 96 dakika
2.35:1 Geniş Ekran
Çince DTS, Türkçe 2.0 S
Türkçe Altyazı
1 Eylül Cinemedya / Spotek

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Hong Kong mainstream sinemasına baktığımızda, polisiye türü içinde iyi ile kötünün psikolojik çatışmasına dayanan filmler görebiliyoruz. Bu hikayelerde arkadaşlık, saygı, sevgi, nefret gibi kavramlar iç içe geçtiği için ilginç elektrikler yakalayabiliyoruz. John Woo'nun "Hard Boiled"ı veya Ringo Lam'in "City on Fire"ı ve John Woo'nun ABD sinemasının içinde çektiği "Face Off", bu örneklerden sadece birkaçı. Ülkesinde de büyük ilgi görmesi nedeniyle ikincisi ve üçüncüsü de çekilen "Kirli İşler" de bu örneklere en özgün hali ile ekleniyor. Bu sefer devredeki karakterlerimizin ikisi de muhbir. Biri mafyanın içinde muhbir ama aslında polis, diğeri ise polis teşkilatının içinde muhbir ama aslında mafyaya bilgi sızdırıyor. İkisinin de iki teşkilat içinde görevlerinin yükseklerde olması da bu düşünceyi daha ilginç hale getiriyor. İkisi arasında psikolojik çatışma zaman zaman kameranın dansı şeklinde beynimizde vuku bulabiliyor yönetmenlerin becerisiyle. Mafyanın içinde gizli ajanlık yapan karakteri (Tony Leung), polis teşkilatının içinden sadece bir kişinin bilmesi ve o kişinin ölmesiyle beraber, olay örgüsü daha da gizemli bir hal alıyor. İki muhbirin birbirlerinden habersiz birbirleriyle iletişim kurmaları bu noktadan sonra filmin temposunu yükselten unsur oluyor. Görsel yapıda geçmiş için kullanılan 'siyah-beyaz', akılcı

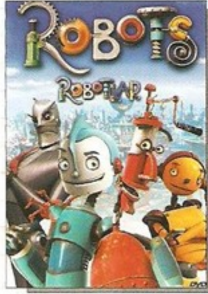

hızlı geçişler, yavaş çekimler filmi daha 'cool' hale getirince, polisiye türü içinde sevilir bir iskelet çıkıyor ortaya. Filmin hızlı temposu, zaman zaman interaktiviteye kayan bir yapı da getiriyor. Kendimizi bazen Andy Lau'nun bazen Tony Leung'un yerine koymamız mümkün.

Kutu: Klasik siyah.
Menü: Türkçe. Menü, interaktif bir tasarıma sahip. Adeta bir videoyu veya bilgisayar oyununu başlatırmış gibi oynat tuşu yerleştirilmiş. Altta ise iki ana karakterin birbirleri ile çatışmalarından bir kere ve 'loading' ibaresi görülebiliyor. Bu kırmızı tonlarla kaplı resmin yanında akan görüntüler de eksik olmuyor.
Diğer Ekstralar: Filmin çekim aşamasından görüntüler, 6 dakikalık bir belgesel eşliğinde sunuluyor. Bu ek, belli ki çekim aşamasındaki bir çalışmanın ürünü. Röportajlar içermiyor olması ve Çince sözleri altyazısız izlememiz büyük bir eksiklik. Bir diğer özellik ise 14 resimlik bir fotoğraf galerisi.
Film: ✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Ekstralar: ✪✪

Robots / Robotlar (2005)

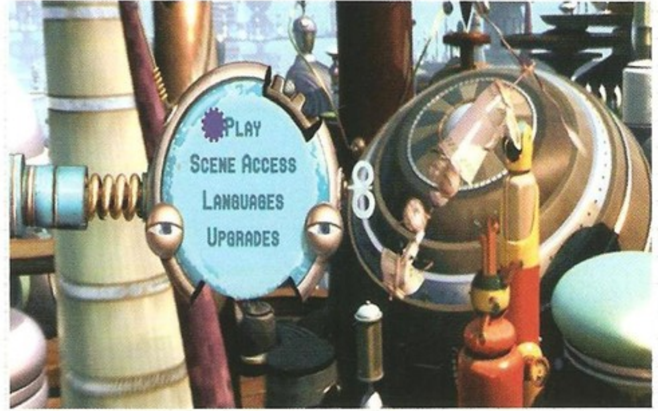
Y: Chris Wedge
O: Ewan Mcgregor, Mel Brooks
Bölge: 2 (Türkiye) 86 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
4 Ekim Fox / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Var
Film Fragmanı: Yok
Diğer fragmanlar: Var

Robotların dünyasında geçen film, teknolojik set tasarımları ve farklı robot tasarımları ile dikkat çekiyor. Zaten karakterlerini de robotlardan kurduğu için ilginç bir animasyon anlayışı da içermiş oluyor. Film, teknolojileşmiş/modernleşmiş kapitalist modern şehre gelen ve orada robotların asıl yaratıcısı ile tanışan Rodney'nin (Ewan McGregor) hikayesine değiniyor. Bu noktada yaratıcı (Mel Brooks) kötü adam rolüyle karşımıza çıkıyor. Devreye giren Cappy (Halle Berry) ise Rodney'nin sevgilisi olabilecek bir konuma yerleştiriliyor. Aslen yol filmi olan bu filmde icatlarla işleyen görsel yapı oldukça ilgi çekiyor. Yani robot prototipleri bir çocuğun rüyasına girecek şekilde özenli bir şekilde düzenleniyor. Bunun yanında alt-üst sınıf farkları ve kapitalizm konusundaki görüşler de senaryoya işliyor. Ancak bunların hepsi bir yere kadar idare edip bir noktadan sonra filmin 'yetişkin' tarafı çöpe atılıyor çünkü aynı şeyler tekrar edilmiş oluyor ve mizah yanı öne çıkıyor diğer robot karakterler aracılığı ile. Bu noktada, Fox'un ender animasyonlarından biri olan filmi takdir etmemiz ve izlenir bir yapım olduğunu belirtmemiz gerekir.

Kutu: Klasik şeffaf.

Menü: İngilizce. Yuvarlak bir kafesin içine yerleştirilen ana karaterimizin fırlatılması ile menünün başlangıcı yapılıyor ardından ikonlar beliriyor.

Kafasındaki pervane ile uçan robot, fabrikanın içinden bir parça olarak önümüze sunulan menüde etrafta uçuşuyor. Değişik hallere de bürünüyor. Menünün linkleri ise fabrikanın dönen kapitalist parçalarından birinin üzerine yerleştirilmiş. Arkadaki fabrika görüntüsü ve sürekli hareket eden robotu ile özenli bir menü tasarımı mevcut.

Diğer Ekstralar: İki özel bölüme rastlıyoruz. Fanny Teyze'nin robot turu, robot şehrinde bir turu anlatan belgesel kıvamında beş dakikalık bir kısa film. Robot Arcade bölümü ikiye ayrılıyor: Robot dance, Fender Photo Shoot. Robot Dansı bölümünde karşımıza çıkan kırmızı robotun yaptığı sekiz ayrı dans figürünü ve hepsini beraber yapışını ayrı ayrı görebiliyoruz. İkincisinde ise filmden bir resim 5 saniye boyunca gösteriliyor ve onunla ilgili üç soru sorulup hafızamız tartılıyor. Türkçe altyazılı eklerde, Sarah Connor - Hero Wanted klibi ve dört silinmiş sahne (yönetmenin yorumu ile) de izlenebiliyor.

Film: ✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪
Extralar: ✪✪

Ring Two / Ring 2 (2005)

Y: Hideo Nakata
O: Naomi Watts, Simon Baker
Bölge: 2 (Türkiye) 105 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
İngilizce 5.1 DD, Türkçe 2.0 S
Türkçe, İngilizce Altyazı
1 Eylül Universal / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Yok
Diğer fragmanlar: Var

Hideo Nakata, Ring serisi ile Japon sinemasını derinden etkiledi. Bunun sebebi, yarattığı atmosfer ile hayalet alt türü içerisinde Uzakdoğu kültürü ile bezenmiş orijinal bir korku filmi sunması idi. Bunu takiben "Ringu 2" ve filmin öncesini anlatan "Ringu 0"ı çekti. ABD'de ise ilk filmin yeniden çevirimi bütün Japon korku anlayışını yıkıp Amerikan kültürüne uyarlanarak çekildi. Ancak DVD'sini gördüğünüz ikinci filmde durum daha farklı. Çünkü yönetmen koltuğunda bu sefer serinin ilk üç filmini çeken Hideo Nakata oturuyor. Böylece kendi yarattığı miti geliştirme olanağı buluyor. Aynı korku anlayışını minimalist yapının içine yediren yönetmen özellikle anne ile oğlu arasındaki psikolojik gel-gitleri halüsinatif yönlere çekişi ile dikkat çekiyor. Böylece üç filmlik mitini (hepsi Japonya'da çekilen), dört filme kavuşturuyor. Böylece bir 're-make'den çok, dördüncü Ring filmi diyebileceğimiz bir proje karşımıza çıkmış oluyor. Belki de seri içindeki en önemli filmlerden biri. Filmde Naomi Watts başrolde olmasına karşın daha çok oğlunun 'hayalet' tarafından sıkıştırılması konu alınıyor. Bu noktada da oğlunun içine ruh girmesi gibi konular devreye giriyor. Ancak başının yine klasik bir Ring filmi gibi 'kaset izle öl' motifiyle başladığını belirtelim.

Kutu: Klasik siyah.

Menü: İngilizce. Neredeyse o gizemli kasetin bütün görüntülerini menünün içinde bulabiliyoruz. Onların ardından bir 'halka' çizilerek menünün ikonlarının olduğu orta kısma yerleştiriliyor. Bu noktada arka plandaki resimler, siyahın hakimiyeti ile devreye giriyorlar.

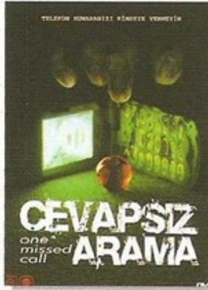

Diğer Ekstralar: İlk film ile ikinci film arasında Animatrix tarzı bir bağ kuran ya da serinin hikayelerini ve yönlerini genişleten Ehren Kruger'ın yazdığı "Rings" kısa filmi, belki de filmden daha değerli! Bu önemli ekin dışında üç kısa bölüm bulunuyor. Birincisinde Hideo Nakata'nın ustalığı ile ilgili ekip ve oyuncuların yorumlarını dinliyoruz (2 dk). İkincisinde filmin hayalet mitini yaratan 'Samara' ikonu ile ilgili görüsleri dinliyoruz (2 dk). Üçüncüsünde ise "Ring 2"nin, miti nasıl bir hale getirdiği ile ilgili bilgi sahibi oluyoruz (2 dk). 13 dakikalık standart yapım bir yapım belgeseli de eklerin en detaylı özelliği olarak öne çıkıyor. Alternatif ve silinmiş sahneler de yaklasık 11 dakika uzunluğunda. Eklerde ingilizce altyazı mevcut.

Film: ✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪

Chakushin Ari / Cevapsız Arama (2003)

Y: Takashi Miike
O: Kou Shibasaki, Kazue Fukiishi
Bölge: 2 (Türkiye) 112 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
30 Eylül 35 Milim / Sony HE
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Yok
Diğer fragmanlar: Yok

Japon istismar sinemasının en deli yönetmenlerinden biri olarak gördüğümüz Takashi Miike, bu çalışmasıyla birçok hayranını şaşırttı. Ancak bu, yönetmenin "Ölüm Provası / Odishon" ile gösterdiği 'ciddi filmler de çekebiliyorum' düşüncesini destekleyen bir film idi. O filmde olduğu gibi burada da minimalist bir yapı kuran ve diğer filmlerinin anlayışında olduğu gibi hikaye yapısını tersyüz etmeyen yönetmen, ülkesinde de önemli bir gişe başarısı elde etti. Filmin temeline baktığımız zaman son yıllardaki Uzakdoğu korku filmleri ile aynı özelliği taşıdığını görebiliyoruz. Yani bir laneti merkezine yerleştiren atmosferik korku filmi. Bu nedenle de hayalet alt türü içine giriyor. Bu sefer cinayet işleyen ise, bir cep telefonu. Daha doğrusu gelecekten gelen bir mesaj. Mesajın gönderildiği zaman diliminde, cep telefonuna mesaj gelen kişi ölüyor. Yani Azrail kurbanı önceden haberdar etmiş oluyor. Film ilerledikçe telefonda ölüm anının gözükmesi, filme sürreel öğeleri daha fazla katan bir durum. Bu cinayetin bir diğer özelliği ise işlenen cinayetlerde kurbanın ağzından kırmızı küçük bir top çıkması. Elbette filmin asıl türü polisiye olarak görülse de, bu araştırma sürreel olaylara gittiğinden, hayalet alt türü devreye giriyor. Zaten her Japon korku filminde olduğu gibi bir el, bir saç ve bir çocuk korku imgelerine dönüştürülüyor. Filmin sonuna doğru bu öğeler daha da aktif hale gelerek olayların gizemini çözmeye yardımcı oluyor. Filmin içindeki medya, teknoloji eleştirileri de tamamen içimize işlemeyi başarıyorlar. Zira katil olarak görülen, kaptalizm metaforu olarak algılayabileceğimiz 'telefon'. Miike'nin minimalist görsel yapısı, korku atmosferini destekleyerek filmin yürümesini sağlıyor.

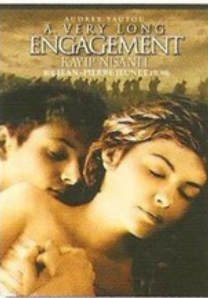

Kutu: Klasik siyah
Menü: Türkçe. Filmden bir kısım görüntüler arka planda akarken menü ikonları öne yerleştiriliyor. Onları seçmek için telefon ikonu da hakim oluyor. Bir süre sonra görüntü akışı durunca bir resim ile baş başa kalıyoruz. Daha iyi olabilecek bir menü tasarımı var karşımızda.
Diğer Ekstralar: Yok
Film: ✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Extralar: ✪

Un Long Dimanche de Fiançailles / Kayıp Nişanlı (2004)

Y: Jean-Pierre Jeunet
O: Audrey Tautou, Gaspard Ulliel
Bölge: 2 (Türkiye) 128 dakika
2.40:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Fransızca 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
20 Eylül Warner / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Var
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Yok

Jean-Pierre Jeunet'nin Marc Caro'dan ayrıldıktan sonra çektiği ikinci film, daha çok yüksek bütçesi ile dikkatleri topladı. Çünkü film, Birinci Dünya Savaşı döneminde geçen bir aşk hikayesini anlatıyordu. Bu nedenle hem görsel hem de gişe potansiyeli gören Warner Bros, filme destek vererek ABD-Fransa ortak yapımı olmasını sağladı. Geçen yıl için de iddialı bir film kotarmış oldu. Ancak bu ortak proje beklenen gişeyi getirmedi. Nedense çok tutan 'epik aşk filmi' konsepti bu film ile tutmadı. Çünkü Jeunet, "Amelie"den miras kalan Audrey Tautou'yu yine o prototipte bir karakter olarak kullanıyor, ancak buna rağmen ilişkiyi ön plana almıyordu. Böylece hem "Amelie" kitlesini zedelemiş oluyor hem de belki de böyle bir filmde "Amelie" formatlı hayalci aşık mantığını oturtamıyordu. Sonuç, içinde acıklı yönler bulunduran klasik bir epik aşk filmi yapısı oluyordu. Yani bildiğimiz gibi kız aşık olur ama erkek savaşa gider, uzak kalırlar, birbirlerini merak ederler. Ancak bu sefer devreye giren 'erkek öldü' söylentileri filme gizemli bir hava da katıyordu. Aklımızda yer eden ise daha çok Jeunet'nin görsel özeni ve renkleri oluyordu.

Kutu: 2 DVD'li klasik siyah kutu.
Menü: İngilizce. Filmin geçtiği Birinci Dünya Savaşı dönemindeki eski sarı gazetelerden Le Petit Journal, menünün arka planına yerleştiriliyor. Ana resim olarak ise gazetenin bir kısmında filmden görüntüler akıyor. Diğer kısımlara ise menünün ikonları yerleştirilirken arka planda tema müziğini duyabiliyoruz. İkinci DVD'de de aynı menü tasarımı hakim.

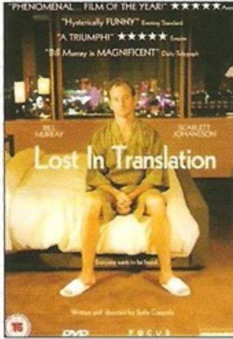

Diğer Ekstralar: Özellikle 74 dakikalık standart yapım belgeseli dikkat çekiyor. Deneme çekimleri, belirli sahneleri (fener sahnesi gibi) öne çıkaran set görüntüleri, tahta kol ve bacağın oluşturulma aşaması, müzik dersleri, makyajların oluşumu gibi birçok öğeyi birleştiriyor. Filmin ABD'li yapımcısının da bütçesine verdiği katkı ile ne kadar özenli bir çalışma gerçekleştirildiğini resmediyor. Filmin en dikkat çekici efekti olan çadırdaki patlamanın nasıl hazırlandığı ve nasıl gerçekleştirdiği, 12 dakikalık bir bölüm yoluyla sunuluyor. Paris sahneleri (14 dk) bölümü de bir diğer önemli ek olarak görülebilir. Jeunet'nin 120 sahne dekoru kullandığı, "Amelie" ile aynı mekanlarda çekim yaptığı bu belgesel sayesinde kendi itiraflarıyla açığa çıkıyor. Ardından da bir sahne için şu yorumu yapıyor: 'İki farklı açıdan iki film daha çekilebilir!' Bunların dışında toplam 11 dakika uzunluğundaki 14 çıkarılmış sahne, yönetmenin yorumları eşliğinde izlenebilirken, filmin 'teaser'ına da ulaşılıyor. Eklerde Türkçe altyazı mevcut.
Film: ✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪✪✪

Lost in Translation / Bir Konuşabilse... (2003)

Y: Sofia Coppola
O: Bill Murray, Scarlet Johansson
Bölge: 2 (Türkiye) 97 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
İngilizce DTS, Türkçe 2.0 S
Türkçe, İngilizce Altyazı
1 Eylül Cinemedya / Spotek

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Yok

"Tercüme'de Kaybolmak", adının anlamını tam manasıyla kullanan bir başyapıt. Yönetmen Sofia Coppola'nın kamerasından yalnızlık, iletişimsizlik, kapitalizm etkisi gibi temaları bir 'duygusal beraberlik'in içine yerleştiren, seslerden çok imgelerle derdini sinemasal bir şekilde anlatan modern bir klasik. Charlotte ve Bob, Tokyo'da bulunan ender iki Amerikalı olarak iletişimsizlik sorunu çekerler. Birinin sorunu, eşi çekime gittiğinde otel odasında ve yabancı bir ülkede yapayalnız kalması... Diğeri ise imzaladığı sözleşme gereği oynadığı viski reklamının angarya işlerini beklerken yalnız kalıyor. Bu noktada hayatları kesişen ikili, evlilik, aşk hayatı ve ilişkilerden yana dertlidirler. Kapitalizmin simgesi bir şehirde iletişimsizliğin ve yalnızlığın simgesi gibidirler. Zaten Coppola kamerasını bu iki karakteri geniş planlarla yalnız ve sessiz göstermek için kullanıyor. Çoğunlukla arka planda Tokyo'nun metropol yaşantısından portreler de yerleştirerek bu anlamı bütünlüyor. Zaten karşılaşmalarını da, on Japon'un arasında kalmış iki Amerikalı şeklinde gerçekleştiriyor. Böyle kullanımlarla da modern yaşam sorunu olan iletişim bozukluğuna dem vuruyor. Coppola'nın Tokyo'yu iletişimsizlik ve anlaşamama metaforu olarak kullanışı da Fellini'nin "La Dolce Vita"da Roma'yı sosyeteden bölük pörçük hikayeler anlatarak yozlaşmış mekanı olarak kullanmasının geliştirilmiş hali adeta. Filmin görüntü transferinde grenlenmelere fazlaca rastlanıyor. 1.Bölge DVD'de de karşımıza çıkan bu sorun, filmi sinema kopyasının altında bir kaliteyle izlememize yol açıyor. Ses transferi için ise kusursuz hatta filmin potansiyelinin ve ses yapısının üzerinde, yorumunu yapabiliriz.

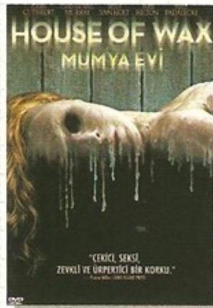

Kutu: Klasik siyah
Menü: Türkçe. Bill Murray'nin suratı sol, Scarlet Johansson'ın portre resmi sağ tarafa büyük bir şekilde yerleştirilmiş. Arkadan filmin görüntüleri akarken, aşağıki küçük ekranda da aynı görüntüler akıyor. Ancak resimlerin fotomontaj kalitesinde oluşları, menünün tasarımını zedeliyorlar.
Diğer Ekstralar: Kamera arkası (29 dk), filmin çekimi öncesi hazırlıklar, Tokyo yolculuğu, yöredeki ekiple olan diyaloglar, kamera arkası görüntüler ve yaşanan bütçesel zorluklar üzerine gidiyor. Bill Murray'nin mizahi yönü de öne çıkıyor. Sofia Coppola-Bill Murray söyleşisi (9 dk), özellikle Murray'nin cevaplarda kendini öne çıkarıp Coppola'yı susturduğu bir bölüm. Bunların dışında beş çıkarılmış sahne, filmin içindeki yarışma programı "Mathew's Best Hit TV" ve Kevin Shields'in "City Girl" klibi izlenebiliyor. Eklerde Türkçe altyazı bulunabiliyor.
Film: ✪✪✪✪✪
Menü: ✪✪
Extralar: ✪✪✪

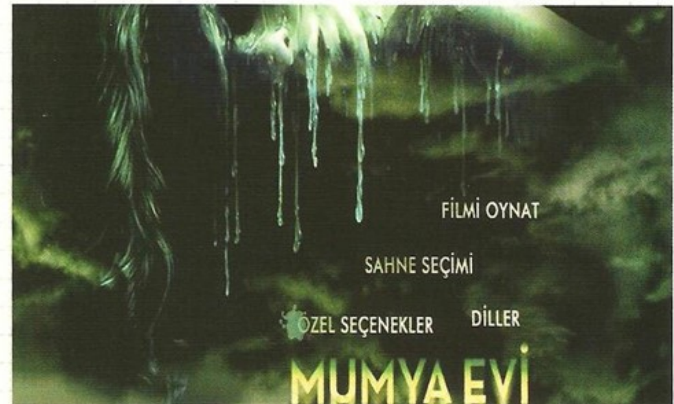
House of Wax / Mumya Evi (2005)

Y: Jaume Collet-Serra
O: Elisha Cuthbert, Brian Van Holt
Bölge: 2 (Türkiye) 113 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik) Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
8 Kasım Warner Bros / Tiglon

Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Yok

"Çığlık" ile 90'larda kendisini hissettiren teen-slasher eğilimi, günümüze kadar yalpalanarak sürdü. Çoğu zaman iyi örneklere rastlamasak da gelecekte yer edicek 'katil' portrelerine rastladığımız oldu. "Mumya Evi" ise aslında modern bir yeniden çevirim olarak görülebilir. Zira orijinal 'gotik' türündeki bir filmi 'slasher'a uyarlamak, günümüz korku eğilimlerini eski bir başarılı yapıta uydurmak anlamına geliyor. Bunu yaparken devreye giren "Sapık" gibi filmler ve kurulan pastiş yapı, filmi sinefiller için daha ilgi çekici hale getiriyor. Ancak asıl önemli olan balmumundan kurulan kasabanın filmin metaforik altyapısını tamamıyla taşıyan önemli bir iskelet kuruyor olması. Filmde içlerinde Elisha Cuthbert ve Paris Hilton'ın da bulunduğu bir kısım gencin bir kasabaya gelmeleri ve orada bulunan biri tarafından deşilmeleri konu alınıyor. Bu noktada klasik bir hikaye yapısı mevcut. Bunu kullanırken de, "Texas Chainsaw Massacre"ın iskeletini kendine göre yeniden düzenliyor. Klişelerle oynayıp aslen hikayenin gücü üzerine gidiliyor. Tabi cinayet sahnelerinin farklılığına ve detayına gösterilen büyük özen de dikkat çekiyor. Balmumun eriyen hassas bir şey olduğunu düşünürsek, filmin katillerinin yani slasher katillerinin ailelerinden etkilenerek yol aldığını da ele alırsak, balmumunun onun bir metaforu olarak hassasiyeti temsil ettiğini görebiliriz. Müzenin balmumundan yapılmış bir bina olması da kasabanın korkutucu atmosferine büyük destek veriyor. DVD'de ses transferi o kadar iddialı olmasa da görüntü transferi bu açığı kapatıyor.

Kutu: Klasik şeffaf
Menü: Türkçe. Filmin ana temasını oluşturan balmumu ile kaplanmış bir kadın vücudu üste yerleştirilmiş. Yeşil renklerin hakim olduğu bu menü tasarımında en dikkat çeken bu özellik olurken, arka plandaki tema müziği ve yeşilimsi bulutlar da dikkat çekiyor.
Diğer Ekstralar: Oyunculardan yorumlar (26 dak), oyuncularla yapılan röportajlar eşliğinden filmin setinden görüntüler ekran bölme tekniği ile sunuluyor. Mumyalamak (7 dk), yapım tasarımcısının özellikle mumya evi ile ilgili gösterdiği özene ve onla ilgili yorumlara yer veren bir bölüm. Mumya Evi nin yapılışı (11 dk), standart yapım belgeseli. 'Yapım yerinden: Joel Silver anlatıyor' ise yapımcının bir sandalye ile kasabanın ortasına oturup filmle ilgili yorumlarını içeren ilginç bir bölüm. Bunların dışında Çekim hataları (3 dk), Jennifer Öldürüldü adlı alternatif açılış (2 dk) izlenebiliyor. Ekler Türkçe altyazı ile izlenebiliyor.
Film: ✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Extralar: ✪✪✪

DVD kritik

Jurassic Park Ultimate Collection (1993/1997/2001)

Y: Steven Spielberg, Joe Johnston
O: Sam Neill, Laura Dern, Jeff Goldblum, Julianne Moore, Tea Leoni
Bölge: 2 (Türkiye) 121/123/88 dakika 1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
İngilizce 5.1 Dolby Digital
Türkçe, İngilizce Altyazı
25 Ağustos Universal / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Var (Sadece 3)
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Son 30 yılda konvansiyonel sinemanın yönünü değiştiren birkaç yönetmenden biri olan Steven Spielberg'in, 90'ların başındaki 'önemli' filmi Jurassic Park idi. Önemi ise, hem doğa ile teknolojiyi karşı karşıya getirerek sistem eleştirisi yapması hem de B filmleri kalıplarını A sınıf bir filmin içine yerleştirerek kullanması idi. Aynı zamanda CGI teknolojisini ilk kez kullanıyor ve ses efektlerinde birtakım yeniliklere de imza atıyordu. Dinozorları ilk kez sinema dünyasına bu kadar gerçekçi biçimde sokan film, ticari sinema için bir mihenk taşı görevi görüyordu. Adeta 'Disneyland' kıvamında bir dünyanın, "Jurassic Park"ın içinde bilgisayar mantığından da beslenen bir seri başlatıyordu. Devam filmlerinde ise dinozor çeşitleri gittikçe fazlalaşıyordu. İkincisinde King Kong'a yapılan gönderme, filmin kendi değerinin farkında olduğunun bir göstergesiydi. Üçüncü filmde ise Joe Johnston, yine kayıp dünya adlı adanın içinde hiç de fena bir iş çıkarmıyordu. Özellikle ilk 2 filmin ses efektlerinin etkileyiciliği DVD'nin ses transferine de tamamıyla hakim. T-Rex'in gerilim dozunu yükselttiği veya koşturduğu sahnelerde hop oturup hop kalkmanız olağan. Görüntü transferi de sorunsuz işliyor.

Kutu: 4'lü yeşil kaplı eskitilmiş özel kolleksiyon kutusu. Aynen bir kitap gibi dört katmanını da görmeniz mümkün. Seti açınca arka plandaki kırmızı film resimleri dikkat çekerken, yeşil renkli boş kartonlara bastırılmış dinozor kalıpları da önemli bir yere oturuyor. Bu kutunun üstüne de bir karton kapak kullanılıyor. Ortasındaki yuvarlak boşluk, kutunun ortasındaki Jurassic Park ikonunu göstermek için kullanılıyor. Karton kapakta da aynı ikon bulunuyor. Eskitilmiş yeşil olması da doğadaki dinozorların vahşi sınıflandırılmalarını gösteriyor.

Menüler: İngilizce. Animatics video edası ile düzenlenen ilk iki filmin menüsünde, tek mekanda bir dinozor sürekli dolaşıyor. Yan menülere geçişte de bu aynı özellik mevcut. Üçüncü filmin menüsünde korkutucu dinozor tırnaklarının ardından vahşi doğanın görüntüsü öne çıkarılıyor. Bonus diskte ise açılış, üç filmin ikonlarının bulunduğu sütunların sürekli resim değiştirmeleri ile düzenleniyor.

Diğer Ekstralar: Sette üçü filmlere ait ama ekler de içeren, biri bonus olmak üzere 4 disk bulunuyor. Bonus disk, üç filme ayrılmış üç bölüm halinde eklerle zenginleşiyor. İlk diskte detaylı bir yapım belgeseli (49 dk), serinin gelişimi ve tarihsel önemi ile ilgili bilgiler sunuyor. Onun dışında pre-production aşamasında proje ile ilgili fikir alışverişlerini bulunduran bir buluşma seansı (6 dk), filmin çekildiği mekanın ön çekimleri (2 dk), bir sahnenin animatic görüntüsü (sessiz) (3 dk), bir sahnenin ses efekti çalışmaları (1 dk), küçük bölümler halinde sunuluyor. Beş tane de storyboard mevcut. İkinci diskte kapsamlı yapım belgeseli yine öne çıkıyor (53 dk). Toplam 7 dakika uzunluğundaki iki silinmiş sahne, filmden 10 sahnenin ve silinmiş sahnelerin çizimleri, model tasarımlar, dinozor resimleri, 'industrial light and magic' özel efekt firmasının resimleri, prodüksiyon resimleri, poster ve oyuncak resimleri bulunuyor. İki diskin ortak özelliği ise Dinozor Galerisi, Prodüksiyon Notları ve Yetenek Profilleri. Türkçe altyazı bulunan tek disk olan üçüncü diskte daha kısa bir yapım belgeseli (23 dk), yine öne çıkıyor. Onun dışında, Yeni Dinozorlar (8 dk), San Winston Studio turu (4 dk), Yeni dinozorları bulmak (4 dk), üç bölümden oluşan kamera arkası (3 dk), storyboard ile çekilen film arasındaki karşılaştırmanın yapıldığı üçe ayrılmış Storyboard karşılaştırmaları adlı beş özel bölüm bulunuyor. ILM bölümü ise kendi içinde de bölünen dört ayrı kola ayrılıyor: Concepts (6 dk), Process (6 dk), Muscle(3 dk), Compositing (2 dk). Bunların dışında posterlere, fotoğraflara ve dinozor resimlerine göz gezdirilebilir. Dördüncü diskte arta kalan eklere İngilizce altyazı seçeneğiyle rastlamak mümkün. Hepsi kısa bölümler halinde sunuluyor. Birinci filme ait eklerde Featurette (5 dk), Steven Spielberg Yönetiyor (9 dk), T-Rex'in saldırısının storyboardlarla da desteklenen animatics görüntüleri (7 dk), Kunai'deki kasırga (2 dk) izlenebiliyor. İkinci filme ait eklerde yine Featurette (13 dk), diskin en dikkat çekici özelliği olan Michael Crichton röportajı (15 dk), Spielberg'in dinozorları tiyatro sahnesinde dans ettirdiği kısa bir animasyon izlenebiliyor (2 dk). Bu iki diskte ayrıca 'ILM' tekniği ile gerçekleştirilen efektlere dair detaylı birer bölüm de mevcut (6 dk ve 20 dk). Üçüncü filme ait eklerde ise Özel Efektler (10 dk), Industrial Light and Magic şirketine dair detaylar (10 dk), filmdeki ses kullanımı (14 dk), çizimler (8 dk) ve adeta bir Universal Studios parkındaymış yerine konduğumuz heyecan verici "The Ride" (4 dk) izlenebiliyor. Ayrıca üç filme ayrılan bölümde de "Universal Mediterranee" tanıtım filmi mevcut.

Jurassic Park: ✪✪✪✪✪
Lost World: ✪✪✪
Jurassic Park ✪✪✪
Menüler: ✪✪✪✪✪
Ekstralar: ✪✪✪✪

KISA KISA KISA

Truman Show"un koleksiyon versiyonu bütün dünyadan sonra Palermo tarafından ülkemizde piyasaya Ocak ayında sürülecek.

Sansür kurulunun engeline uğrayan Lukas Moodysson'un son filmi "Yüreğimde bir Delik", önümüzdeki aylarda Palermo tarafından satışa sunulacak. Sansür kurulu, filmin sinema ve TV'de gösterimini yasaklamasına karşın DVD'sinin çıkmasına izin verdi.

Kolleksiyonculara müjde! Palermo'nun özel karton kutu üretimi, "Terminatör 2", "Motorsiklet Günlüğü", "İçimdeki Deniz", "Rezervuar Köpekleri" gibi filmlerden sonra önümüzdeki aylarda da devam edecek. Şirketin yeni kurbanları arasında "Ran", "2046", "House of Flying Daggers" gibi filmler yer alıyor.

Eylül ayı içinde Sony HE, "Indian Runner", "The Deep" ve "Hanging Up"ın yeni baskılarını piyasaya sürdü.

Tiglon, Aralık ayında yeni bir set çıkmaya hazırlanıyor. Bu seferki "Back to The Future" üçlemesinin DVD'lerini tek tek içerecek.

Geçtiğimiz ay Palermo'dan tanıttığımız "Terminatör 2" DVD'sinin yurtdışı baskısında bazı özelliklerin bulunmadığını belirtmiştik. Şirket, birkaç ay içinde bu eksikleri kapatarak yeni bir "Terminatör 2: Yönetmenin Kurgusu" DVD'si çıkaracak. Böylece hem DVD daha kapsamlı bir hale kavuşmuş olacak, hem de piyasada filmin iki DVD'si çok yakın zamanlı olarak yer almış olacak.

Bu ay içinde Steve McQueen yeni bir kolleksiyon seti ile raflardaki yerini alacak. Setteki filmler ise: "Baby The Rain Must Fall", "The War Lover". "King Kong" (2 DVD) ve "Edward Scissorhands" ise teneke kutular ile satışa sunulacak.

Kingdom of Heaven / Cennetin Krallığı: Özel Versiyon (2005)

Y: Ridley Scott
O: Orlando Bloom, Eva Mendes
Bölge: 2 (Türkiye) 139 dakika
2.35:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
11 Ekim Fox / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Yok
Diğer fragmanlar: Yok

"Gladyatör" ile epik filmlere el atan Ridley Scott, aşina olduğu dünyaya bu film ile geri dönüyor. Bu sefer Hıristiyan dünyası ile İslam dünyası arasındaki çetin çatışmayı gösteren Haçlı Seferlerini anlatmayı seçiyor. Elbette Hıristiyan bir kahramanın (Orlando Bloom), yükseliş hikayesi filmin merkezine yerleştiriliyor. Böylece, iktidar mücadelesini işleyen tipik bir dönem filmi teması ortaya çıkıyor. Bloom'un oyunculuğu da eskisine göre daha dengeli seyrediyor. Bu noktada gurur, onur, iç çatışma gibi temalar, sevgililer (Eva Mendes) aracılığı ile devreye girerek filmin kliselerini eksik etmiyor. Ancak Müslüman tarafa hiç yer verilmeyip, yer verildiğinde ise 'komik' durumda gösterilmesi ve filmin mizah dozunun o noktada toplanması, bu klasik epik filmi zedeleyen en önemli unsur oluyor. Sonrasında liberal olma çabalarıyla bir anda, düşüp kendini kurtarmaya çalışan küçük bir bebeğe benziyor film. Sonuyla da bunu kanıtlıyor. Müslüman ordu lideri adeta bir 'standup'çı gibi dolaşıyor. Scott'ın yönetmenliği belki de tek akılda kalıcı nokta oluyor.

Kutu: 2 DVD'li klasik kutu.

Menü: İngilizce. Mavi bir karizmatik arka fon üzerine bir şehir görüntüsü yerleştiriliyor. Filmden görüntüler ise yavaş yavaş çözülme eşliğinde filmin tema müziğiyle beraber akıyor. Ardından ise menü başlıkları giriyor. İki diskin menüsünde de aynı tasarım söz konusu.

Diğer Ekstralar: İlk diskte Pilgrim's Guide, sayesinde bütün altyazıları kapatarak filmdeki gerçek mekanlar ve karakterler hakkında filmi izlerken yazınsal bilgi sahibi olabiliyoruz. 'Intreaktif production grid': 'how it works' ve 'enter the grid' adlı 2 başlığa ayrılıyor. Karşınıza bir şema çıkıyor. Bunda sol tarafta directing, crew, cast ikonlarını; üstte pre, prod, post ikonlarını görebiliyorsunuz. Üstlerine ve ortalarına tıklamak mümkün. Hepsi de beraber izlenebiliyor: 83 dakika. Yönetmeni proje tasarımı yaparken, sette ve kurgu odasında; oyuncuları karakterlerine hazırlanırken, sette ve çekim sonrası; ekibi hazırlanırken, sette ve çekim sonrası ne yaptıklarını uzun uzun görebiliyoruz. Belgesellerde "History vs. Hollywood", Ridley Scott'ın tarih ile ilgili yorumları eşliğinde sunuluyor (43 dk). Internet Featurettes bölümünde 4 özel ek bulunuyor: Ridley Scott: Creating Worlds (3 dk), Orlando Bloom: The Adventure of a Lifetime (2 dk), Production Design (2 dk), Costume Design (2 dk). Eklerde ingilizce altyazı bulunuyor.

Film: ✪✪
Menü: ✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪✪✪

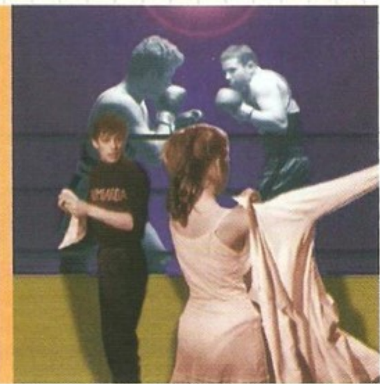
Rocco e i Suoi Fratelli / Rocco ve Kardeşleri (1960)

Y: Luchino Visconti
O: Alain Delon, Claudio Cardinale
Bölge: 2 (Türkiye) 170 dakika
1.85:1 Tam Ekran
İtalyanca 2.0 S, TR 2.0 S
Türkçe Altyazı
30 Eylül Saga / A.E. Film
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Yok

1950'lerin başı ve 60'ların sonu ile birlikte sinema sanatı bir değişim geçirdi. 'Modern Sinema' ya da 'Sanat Sineması' kavramı ortaya çıktı. Bunun nedeni hem bütün dünyadaki akımlardı hem de 1960 yılı içerisinde 3 yönetmenin kendi tarzlarını kabul ettirip sinemayı değiştirmeye soyundukları 3 film idi. İtalya'dan çıkan bu üç isim, daha önce 'Yeni Gerçekçilik' akımının içinde anılan filmler çekmişler ve isimlerini duyurmuşlardı. Ancak 1960 yılıyla birlikte sinema tarihinde bir dönüm noktasına imza attılar. Sanat sinemasının doğuşu olarak kabul edilen bu yıl, üç önemli filme tanıklık etti: "La Dolce Vita", "L'Avventura" ve "Rocco ve Kardeşleri". Daha çok ilk iki film önemsendi çünkü Fellini ile Antonioni'nin gerçek anlamda doğuşlarına tanıklık ettiler ve 'auteur' egolarını tam anlamıyla sergileyip farklı film modellerini betimlediler. Visconti'nin filmine gelirsek... 1943'de 'Yeni Gerçekçilik Akımı'nı başlatan filmlerden biri olarak görülen "Ossessione" ile İtalyan sinemasında önemli bir eğilimi başlatan yönetmenin, akımın tükendiği yıllarda böyle bir filmle karşımıza gelmesi oldukça şaşırtıcıydı. Film Yeni Gerçekçilik'in özelliklerini geniş açılarla, özenli çerçevelerle, karakterlerin ruh hallerini anlatan kamera kullanımları ve unutulmaz açı seçimleriyle tersine çeviriyordu. Film, beyazperdeye yine toplumsal gerçekçi bir hikaye taşısa da yönetmenlik açısından çok uç bir noktaya gidiyordu. Burada karşımıza çıkan ise, sanat sinemasının doğumunu sağlayan bir film idi. Bir ailenin köyden şehre gelip, alışma çabasını anlatıyordu. Yaklaşık üç saatlik süresi boyunca ailenin içindeki çocukların alışma süreçlerini gözler önüne seriyordu. Böylece hem aralarındaki çelişkiler hem de köy-şehir arasındaki farklılıklar sebebiyle çok yoğun ve dramatik çatışmalar karşımıza çıkıyor, birçok etkili an yakalanıyordu. Bu noktada ahlak anlayışı, değer yargılarındaki farklılıklar gibi birçok temaya iniliyordu. Ancak dünya sineması açısından asıl önemli olan, Visconti'nin bu filmdeki ağır tempolu, dengeli tarzını bundan sonraki filmografisinde devam ettirip, tiyatrodan da etkilenerek daha özenli görsel atmosferlerle karşımıza çıkması oluyordu. Böylece bu yapımın değeri de daha iyi anlaşılmış oluyordu.

Kutu: Klasik siyah.

Menü: Türkçe. Filmin siyah-beyaz benliğini, renklendiren bir menü tasarımı görebiliyoruz. Özellikle mor ve mavi tonları hakim. Tema müziği de arka planda önemli bir yere oturuyor.

Diğer Ekstralar: Fotoğraf galerisi bulunuyor.

Film: ✪✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪
Extralar: ✪

Resident Evil: Apocalypse / Ölümcül Deney: Kıyamet (2004)

Y: Alexander Witt
O: Milla Jovovich, Sienna Miller
Bölge: 2 (Türkiye) 90 dakika
2.35:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe, İngilizce Altyazı
22 Eylül Medyavizyon / Spotek
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Var
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

Özellikle 1968'de "Yaşayan Ölülerin Gecesi" ile birlikte yeni bir döneme giren ve önemsenmeye başlayan zombie filmleri, 35 sene boyunca çeşitli aşamalardan geçti. Hepsi de bulunduğu dönemin sinemasının durumuna göre düzenlendi. "Ölümcül Deney" filmleri ise bunun içinde 2000'lerin başındaki 'bilgisayar oyunlarından uyarlanan zombie filmleri' ya da en kısa tanımıyla 'bilgisayar oyunu uyarlamaları' furyasının içine dahil oldu. Bu eğilimin içinde bir başka dikkat çeken film "House of The Dead" idi. Ancak bilgisayar oyunu olması, iki filmin de aksiyon yönünü güçlendirdi ve içini boşalttı. Böylece karşımıza bol efekt ve dövüş sahnesi çıktı. Bu film de zaten bilgisayar oyununa benzetilmek için çok uğraşılmış bir şekilde seyrediyor. İnsanları bir mekan içine sıkıştırıp oradan 'zombie'lerin çıkartılmaması ise alt türün mantığını yansıtıyor. Ancak klişeleşen 'dünyayı artık teknoloji değiştiriyor' deyişlerinin biraz geride kaldığını resmediyor. Filmden geriye kalan ise farklı zombie tasarımları (köpek gibi) oluyor.

Kutu: Kabartmalı özel karton kutulu klasik iki diskli siyah kutu.

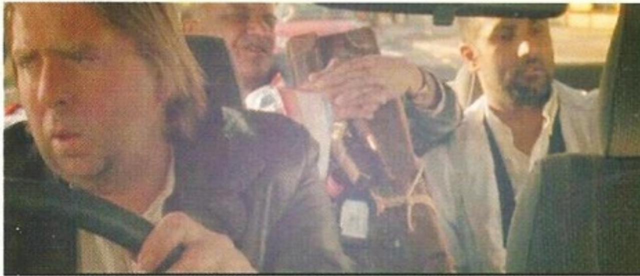
Menü: Türkçe. İki DVD'de de filmin mantığını tam anlamı ile yansıtan özenli bir çalışma görüyoruz. Filmin fabrikalarla yarattığı kapitalist rejim ortamını tamamıyla destekliyorlar. Birincisinde, bilgisayar mantığını öne çıkaracak bir bilgisayar ekranı hakim oluyor. İkincisinde ise 'zombie'lerin kaçış mekanından linklerle eklere yöneliyoruz. Yan menülerde de "Umbrella Corporation" logoları ile etkili bir filmsel yapı görülebiliyor.

Diğer Ekstralar: Birçok kısa belgesel iki ayrı ekte toplanıyor. Game Over: "Ölümcül Deney'i Canlandırmak", 3 bölüme bölünüyor. Birincisi "Oyun Planı" (12 dk), ilk filmden ikinci filme geçişe dair bilgiler sunuyor. İkincisi "Koş, Zıpla, Döv" (10 dk), dövüş koreografileri ile ilgili bir bölüm sunuyor. Üçüncüsü "Zombie Koreografisi" (8 dk) ise zombie çeşitlerinin nasıl bir aşamadan geçtiğini açıklıyor. İkinci ek "Bonus Filmler" de ikiye bölünüyor. Birincisi "Esaslı Kızlar" (11 dk), filmdeki kızların kostümlerinden aksesuarlarına bütün ayrıntılarının 'ekran karizma'larına yansıyışını yansıtıyor. İkincisi olan "Şeytanın Senfonisi"nde (7 dk), çizimler ve deneme çekimleri bulunabilirken üçüncüsü "Kurumsal Kötülük"te (3 dk) ise "Umbrella Şirketi" işleniyor. Afiş galerisinde, filmin ABD'de yayınlanmış 5 ayrı posterini büyük ve küçük halleri ile görebiliyoruz. Çıkarılmış Sahneler (11 dk) bölümünde silinmiş ve alternatif 20 sahne tek tek ve üst üste izlenebiliyor. Bunların dışında filmin 'teaser'ı ve 3 dakikalık çekim hataları izlenebiliyor. Bütün eklerde Türkçe altyazı mevcut.

Film: ✪✪
Menü: ✪✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪✪

All or Nothing / Ya Hep Ya Hiç (2002)

YA HEP YA HİÇ
ALL or NOTHING
Filmi Başlat
Sahne Seçimi
Lisan Seçimi
Özel Seçenekler

Y: Mike Leigh
O: Timothy Spall, Lesley Manville
Bölge: 2 (Türkiye) 123 dakika
1.85:1 Geniş Ekran (Anamorfik)
Türkçe 5.1 DD, İngilizce 5.1 DD
Türkçe Altyazı
27 Eylül Umut Sanat / Palermo
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum: Yok
Film Fragmanı: Var
Diğer fragmanlar: Var

İngiliz televizyon ekolünden çıkan en önemli yönetmenlerden olan Mike Leigh, 1990'larla birlikte sinema filmleri çekmeye başladı. Böylece Ken Loach gibi kendisine benzetilen yönetmenlerle farkını ortaya çıkartma şansı yakaladı. "Secrets & Lies / Sırlar ve Yalanlar"ın 1996'da kazandığı Oscar adaylıkları ve ödülü, kendisini daha da kabul ettirmesini sağladı. Sineması, İngiliz toplumsal gerçekçi filmlerinden yani 'Özgür Sinema' akımından besleniyordu. Ancak görsel yaklaşımı daha farklıydı. Akımın benimsediği doğaçlama anlayışını kendi film modelinde karakter yaratmaya dönüştürüyordu. Görselliğini de buna göre kuruyordu. Oyuncu yönetimi fazlasıyla önem kazanıyordu. Açıları da basitleştirirken bu yolla hikayelerinin dramatik alt metinlerine, ahlak, psikoloji gibi kavramlar aracılığı ile inme şansı yakalıyordu. Karşımızda duran film de klasik bir Mike Leigh filmi. Dürbününü bir sitede yaşayan alt sınıf bireylerine uzatıyor. Genelde dört bireyli bir aileyi merkez alırken, üç aile daha onların yanına ekleniyor. Hepsinde maddi sorunlar nedeniyle oluşan psikolojik sorunlar Leigh'in kamerasından asla duygu sömürüsüne kaymadan 'karakter draması' türü içinde vuku buluyor.

Basit hayatlar aracılığı ile maddi bunalımı anlatması ve gerçekçi olabilmesi de en büyük kozu oluyor. Bir taksi şöförü olan Phil (Timothy Spall), hastabakıcı olarak çalışan kızı, iletişim sorunu yaşadıkları esi ve şişman oğlu bu aileyi oluştururken, komşularda ise erken yaşta hamilelik, evlilik hayatında sarhoşluk gibi konular tavana vuruyor. Ancak bunlar aynı amaca hizmet ettiğinden Leigh'in oyuncu yönetimi, dramı destekliyor. Beyaz renklerin hakimiyeti gerçekçilik katarken, Phil'in 'herkes iyi olsun' düşüncesi iyi işlenen karakterler için sadece bir örnek oluyor.

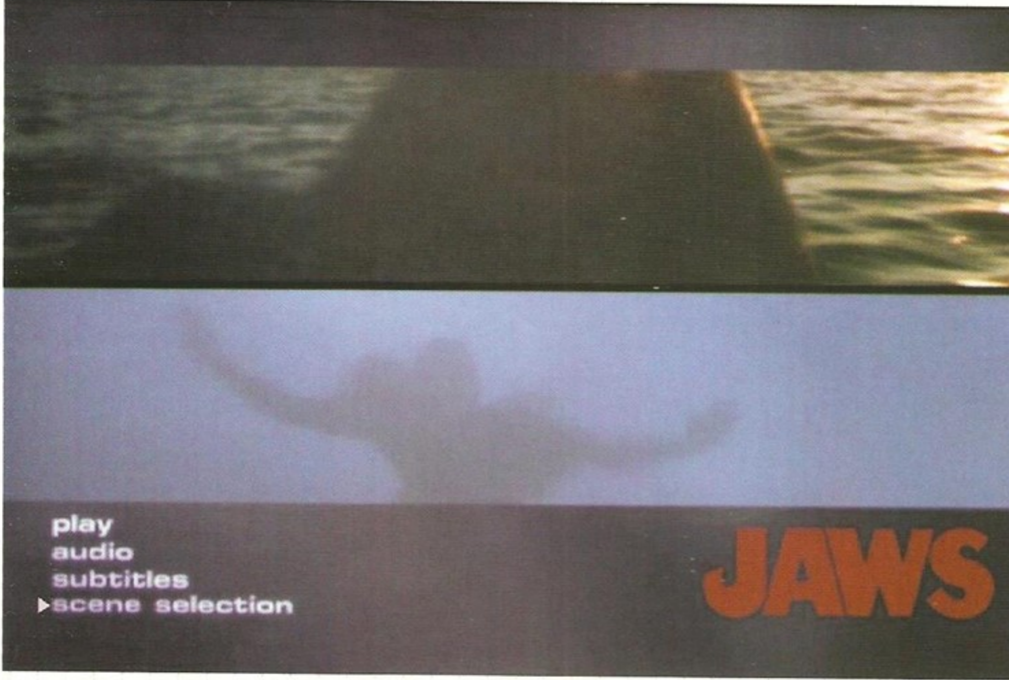
Kutu: Klasik beyaz.

Menü: Türkçe. Alta beyaz bir bant çekilip, filmden taksi görüntüleri üstte akıyor. Standart bir menü tasarımı olduğu söyleyenebilir. Filmin minimalist yapısına uygunluğu ise tartışma konusu.

Diğer Ekstralar: Dört söyleşi bulunuyor. Timothy Spall (4 Dk) söylesisi, yönetmen Mike Leigh'in yazarlık ustalığı ve doğaçlama stili, oyuncunun oyununa katkısıyla ilgili ipuçları taşıyor. Lesley Manville (4 Dk) söyleşisi, Mike Leigh'in kendisini nasıl bir oyuncuya çevirdiğine dair itiraflar sunuyor. Bunların dışında James Gardon (3 Dk) ve Alison Garland (3 Dk), röportajları izlenebiliyor. Eklerde Türkçe altyazı mevcut.

Film: ✪✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪
Extralar: ✪✪

Jaws: 30.Yıldönümü Versiyonu (1975)

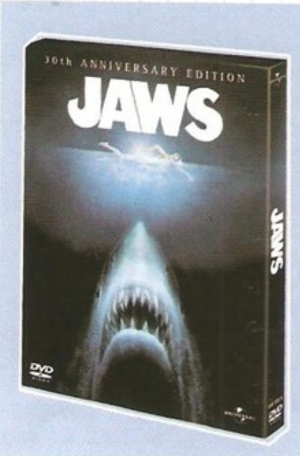
Y: Steven Spielberg
O: Roy Scheider, Richard Dreyfuss
Bölge: 2 (Türkiye) 119 dakika
2.35:1 Genis Ekran (Anamorfik)
İngilizce DTS
Türkçe, İngilizce Altyazı
1 Eylül Universal / Tiglon
Yaygın Ekstralar
Sesli Yorum:
Film Fragmanı:
Diğer fragmanlar:

Spielberg'in doğal felaket filmleri alttürü içinde önemli bir yere oturan filmi, 30 sene boyunca en önemli klasikler arasındaki yerini aldı. Türü yaratan film psikolojik-gerilim dozunu yaratırkenki becerisiyle de dikkat çekti. Aslında korku türünün "canavar filmi alt türü" içinde de sayılabilecek film, katharsis metoduyla isleyen klasik bir hikaye iskeletine sahip. Basroldeki sahil korumadan görevli Roy Scheider'in köpekbalığı saldırıları sonrası aldığı önlemler ve plajı kapatması ile yasadığı çatışmaları konu alıyor. Sonrasında ise bu çatışmalar doğal-kültür farklarına dönüşüyor. Doğadan gelen felaketin insanı öldürüp öldüremeyeceği paradoksunun üzerine gidiliyor. DVD'nin görüntü transferinin zaman zaman puslu bir hal aldığını zaman zaman da dijital kalıntılar tasıdığını söyleyebiliriz. Filmin çekildiği dönemin de bunda payı büyük. Ses bandında ise bir sorun gözükmüyor.

Kutu: 2 diskli özel karton kutu. Karton kabı da mevcut. Karton kutunun içinde filmin kamera arkası resimleri görülebiliyor.

Menü: İngilizce. İlk diskte alta menü ikonları yerlestirilen bir bant çekiliyor. Üste çekilen iki ayrı bantta ise deniz altından ve üstünden görüntüler akarken adeta bir köpekbalığı saldırısının demosunu oluşturuyorlar. Arka planda filmin tema müziği dinlenebiliyor. İkinci diskte ise dalgalı bir deniz üstüne seçenek başlıkları resimli bir sekilde yerlestiriliyor.

Diğer Ekstralar: Eklerin en kapsamlı özelliği "A Look Inside Jaws"a (109 dk), Spielberg'in açılıs konusması ile giriliyor. Sonrasında 19 kısa bölüm ayrı ayrı veya beraber izlenebiliyor.

Bu belgeselde 70'lerden kalma görüntüler röportajlar esliğinde sunuluyor. Gerçek köpekbalığı avları, denemek için yapılan tekne turları, setten çalısmalar, özel efekt çalısmaları, kamera tercihleri, Speileberg'in ev filmleri gibi konularla ilgili görüntüler izleyebiliyoruz. Laf ile dile getirilenler arasında ise Speilberg'in dehası ve cesareti, oyuncu seçimleri (Dreyfuss'ın ilk seçim olmaması), storyboard çalısmaları (resimli) gibi birçok öğe yer alıyor. "From the set - 1974" (9 dk) başlığı altındaki bir başka belgeselde ise filmin setinden görüntüler ve en önemlisi Spielberg'in genç halini izleme olanağı buluyoruz. "Shark facts" adlı ilginç bölümde ise 5 link bulunuyor. Bunlar yoluyla değişik köpekbalığı türleri hakkında 2 boyutlu grafik animasyonu ile bilgi alabiliyoruz. İki ayrı oka tıklayarak ise menüdeki köpekbalığını iki ayrı tarafa hareket ettirebiliyoruz. Galeri bölümü, 9 baslık altında toplanmıs resimlerden olusuyor. "Storyboard Comparaisons" bölümü ise dört ayrı sahnenin storyboard karsılastırmasını içeriyor. Bunların dısında Çekim hataları (1 dk), 13 silinmiş sahne (12 dk) izlenebiliyor. Eklerde İngilizce altyazı bulunabiliyor.

Film: ✪✪✪
Menü: ✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪✪✪

BU AY ÇIKANLAR

Be Cool - Tiglon
Beyond the sea - Tiglon
Billy Elliott: SE - Tiglon
Carlito's Way: SE - Tiglon
Charlie and Chocolate Factory - Tiglon
Dirty, Rottten & Scroundels - Tiglon
A Day at the Races - Tiglon
Never Die Alone - Tiglon
Madagascar - Tiglon
Mary Poppins - Tiglon
Polar Express - Tiglon
Pretty Woman: SE - Tiglon
Public Enemy: Uncut - Tiglon
Raging Bull: SE - Tiglon
Star Wars: Episode 3 - Tiglon
Station Agent - Tiglon
Terminator: SE - Tiglon
Yazı Tura - Tiglon
3 Extremes - Palermo
After the Sunset - Palermo
Chopper - Palermo
Downfall - Palermo
House of Flying Daggers - Palermo
Karanlık Sırlar - Palermo
Nathalie - Palermo
Open Range - Palermo
Seed of Chucky - Palermo
Silver City - Palermo
Strings - Palermo
Trauma - Palermo
War of The Worlds (2005) - Palermo
White Noise - Palermo
Christmas with Kranks - Sony HE
Four Systems of Navarro - Sony HE
Razor's Edge - Sony HE
Saving Face - Sony HE
Stuart Little 3 - Sony HE
The Looking Last War - Sony HE
Ali - Medyavizyon
Choristes - Medyavizyon
Dr. T and The Women - Medyavizyon
Empire des Loups - Medyavizyon
Laws of Attraction - Medyavizyon
They - Medyavizyon
Todo Sobre Mi Madre - Medyavizyon
Beyond the Clouds - A.E. Film
Dartanyanın Kızı - A.E. Film
Tess - A.E. Film
A Dirty Shame - Cinemedya
Kirli İşler 2 - Cinemedya

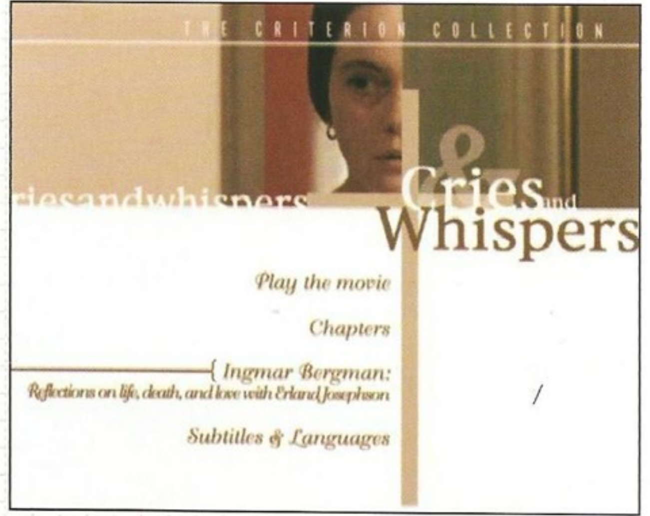
Viskningar och rop / Cries and Whispers (1972)

Y: Ingmar Bergman
O: Harriet Andersson, Kari Sylwan, Ingrid Thulin, Liv Ullman, Anders Ek
1.Bölge
Çıkış Tarihi: 19 Haziran 2001
Kolleksiyon No: 101

Ölüm, yalnızlık, sevgisizlik ve iletişimsizliğin minimalist şairi Ingmar Bergman, ilk renkli filmlerinden biri olan "Cries and Whispers"da, özellikle insan ruhunu tanımladığını iddia ettiği kırmızı rengin üzerine gidiyor. Yönetmenin hikaye kurgusu manasında en karmaşık filmlerinden olan bu yapım ("Yaban Çilekleri" ile beraber), geriye dönüşlerle dört ana karakterin psikolojilerini resmederken, felsefi bir derinlik de kazanıyor. Sırtını yasladığı tür ise 'karakter draması'. Bergman külliyatının bütün önemli oyuncuları, Harriet Andersson, Liv Ullman, Kari Sylwan, Ingrid Thulin ve usta görüntü yönetmeni Sven Nkyist bu filmde buluşuyor... Yönetmenin deyişiyle 'kırmızı', insan ruhunu ya da bilinçaltını yansıtan bir renk. Filmde de düş sahnelerini ve geriye dönüşleri dış ses aracılığıyla takip ediyoruz.

Ama genelde tek bir evin içinde geçen bir hikaye iskeletiyle karşı karşıyayız. Bu büyük malikane Agnes (Harriet Andersson) karakterinin sıkıştığı yalnızlık ve sevgisizliği de simgeliyor. Ancak genelde perdeler kapalı olduğu için evin içindeki renkler ve olaylar öne çıkarılıyor. Bu da Bergman'daki tiyatro etkisini açıkça ortaya seriyor. Aslında "Cries and Whispers" için, ölüm temasını vurguladığı ilk dönem filmleri ile iletişimsiz ilişkileri öne çıkardığı daha geç dönem-filmlerinin bir sentezi diyebiliriz. İlk dönem için "Yedinci Mühür", ikinci dönem içinse "Persona" örneklerini vermek uygun olabilir. Üç kız kardeşin üçü de başarısız evlilikler yaşamış kişiler. Bu başarısızlıkların nedenlerini tam olarak anlayamıyoruz ama geçmişte yaşanan olaylara bağlı olduğunu hissediyoruz. Yani hepsi, geçmişinde yaşadıkları sorunlar nedeniyle 'kırmızı' rengin ruhi etkisine düşmüşler. Kırmızının tonları da bu etkinin dozuna göre kendini hissettiriyor. Maria (Liv Ullman) ve Karin (Kari Sylwan), evliler ve derinlerde yaşadıkları sorunları var. Karin, kocasının ilgisizliğinden mustarip. Maria ise daha farklı sorunlara sahip, kocasının kendini bıçaklaması gibi... Bu noktada Bergman'ın yalnızlık ve iletişimsizliği vurgulamayı tercih etmesi boşuna değil. Oyunculara fazlaca yüklenen yönetmen, yüzlerdeki derin acı dolu ifadeleri almak için çokça yakın plana başvuruyor. Ancak arka planda evin kırmızı renkli duvarları, metaforik bir yapı çıkarıyor karşımıza. 'Kan kırmızısı', belki de içi kan ağlayan ve hayatı yoluna girmeyen bu karakterlerin içsel rengini resmediyor. Zira 'flashback'lerde dahi o renkle karşılaşıyoruz. Kırmızı, sadece arka planı oluşturduğunda ilişkinin daha mutlu anlarına şahit oluyoruz. Kıyafetlere, oturulan mekana hakim olduğunda ise ilişkinin acı dolu, iletişimsizlik dolu anları resmediliyor. Zaten 'flashback'lere de karakterlerin yakın planlarının hemen peşine eklenen 'kırmızı fade in fade out' ile geçiyoruz. Anna karakterinde ise bu geriye dönüş, hayal sahnesine dönüşüyor. Zira Agnes öldükten sonra onu yaşıyor olarak gördüğünü farkediyoruz. Bu da onun bilinçaltında arzuladığını gösteriyor. Zaten Agnes'e bu kadar bağlı olan bir tek o. Yoksa üç kız kardeşin birbirleriyle araları hiç iyi değil. Her şeye rağmen aralarındaki 'acımasızlık' da belirli bir dengede duruyor. Maria en acımasız büyük kardeş rolünü benimsemiş durumda, Agnes ve Karin ise birbirlerine daha yakın duruyorlar. Bergman sinemasının en şaşırtıcı yanlarından birisi filmlerin tiyatro etkisine sahip olmasına karşın, çerçevelerin büyük önem taşıması. Yani filminde az diyalog kullanarak görüntülerin üzerine gitmeyi tercih ediyor. Örneğin, Maria karakterinin üstüne giden ve göğsünü okşayan bir adamın ya da kocasının nasıl bir etki bıraktığı izleyiciye bırakılıyor. Ama kırmızı renkli elbiseye büründüğünde kocasının ilgisini çekebildiğini görüyoruz. Kırmızı böylece 'çekicilik'le de örtüşmüş oluyor. Ama bu da çok doğru bir yorum olmayabilir. Filmin tamamına yakınının bir malikanede geçmesi, görsel açıdan bahçeyi de önemli kılıyor. Özellikle filmin başında ve sonunda... Açılışta anne, geniş planlar eşliğinde ağaçların arasında 'yalnız başına' yürürken, finalde yanına kızlarını da alıyor. Yani onları bir bakıma 'cennet'e götürmüş oluyor. Hepsinin beyaz elbiseler içinde olması Bergman'ın ölüm temasına şiirsel yaklaşımının bir göstergesi adeta...

Criterion Collection

Kırmızının 5 yüzü

1 Maria'nın kocasına çekici gözüküşü, bu sahnede giydiği kırmızı elbise ve etrafı saran kırmızı duvarlarla simgeleniyor. Bir önceki sahnedeki beyaz elbiseli hali bu anlamı güçlendiriyor.

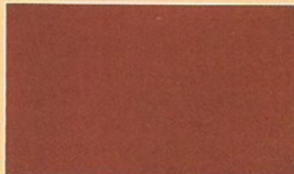
2 Agnes'in ölüme daha da yaklaştığı bu anda, yatağındaki yorgan kırmızı ve üstünü örtüyor. İçinde bulunduğu kötü ruh hali ve yaklaşan ölüm simgeleniyor.

3 'Kan', bu sahnenin ana motifini oluşturuyor. Sebebi ise kocasının ilgisinden uak kalan Karin'in vajinasına bir cam batırması.

4 Maria ile Karin'in birbirleri ile ruhsal çatışmasının altını çizen bu sahnenin arka planındaki kırmızı fazlasıyla önemli. Çünkü aslında ruhsal çatışma içinde olan ve birbirleri ile bir kere bile iletişime girmemiş olan ikilinin, ilk kez mantıklı olarak konuştukları anı resmediyor.

5 Araya kurgu efekti ile girilen kırmızı kaplı kareler, filmde çok fazla kullanılıyor. Belki de amaç karakterlerin bilinçaltına giden sahneleri önceden haber vermek.

Bu ay çıkan Criterion DVD'leri

Pickpocket (Robert Bresson, 1959)
Ran (Akira Kurosawa, 1985)
Tales of Hoffmann (Michael Powell, 1951)
Ugetsu (Kenji Mizoguchi, 1953)

One Flew Over the Cuckoo's Nest / Guguk Kuşu (1975)

Yönetmen : Milos Forman
Senaryo : Bo Goldman, Lawrence Hauben (Ken Kesey'in aynı adlı romanından)
Oyuncular : Jack Nicholson, Louise Fletcher, Will Sampson, Brad Dourif, Danny DeVito, Christopher Lloyd, Scatman Crothers, William Redfield, Sydney Lassick
1975 / 133 dk.
İngilizce / Türkçe Altyazılı
2. Bölge (Türkiye)

Ünlü yazar ve düşünür Samuel Beckett, 'Hep denedin, hep yenildin. Olsun, yine dene, yine yenil, daha iyi yenil' der. "Guguk Kuşu"nun kahramanı Mc Murphy ise, içinde bulunduğu akıl hastanesinden, camı çerçeveyi indirip, dışarı, özgürlüğe ulaşmak adına, yerinden oynatılması zor su musluğunu, 'sebil'i, monte edildiği zeminden sökmek için bütün gücünü sarf ettikten sonra, etrafındakilerin üzgün, yenik ve umutsuz bakışları karşısında 'en azından denedim' deyiverir. Milos Forman'ın ünlü "Guguk Kuşu / One Flew Over the Cuckoo's Nest" filminin unutulmaz sahnelerinden biridir bu. Sinema tarihinin en önemli 'özgürlük şarkılarından' olan "Guguk Kuşu", final jeneriklerini izlerken insanın içinde romantik bir isyan duygusu uyandıran nadir filmlerden, akıldan çıkması güç, yüreğe işleyen klasiklerden biridir.

DVD klasik

Woodstock ruhunun mimarlarından, hippi hareketine verdiği ilhamla tanınan Beat kuşağının önde gelen ismi, ünlü yazar Ken Kesey'in (1935-2001) romanıyla başlamıştı "Guguk Kuşu"nun öyküsü. Dönemin asi, muhalif ruhunu başarıyla yansıtan ve bir özgürlük destanı niteliği taşıyan yapıt 1962'de basıldıktan hemen sonra 1963'te, Broadway'de sahnelenmeye başlandı. Eserin bütün haklarını satın alan Kirk Douglas, romanın baş kahramanı Mc Murphy'yi canlandırıyordu sahnede. Dileği, bir gün aynı rolü beyazperdede oynamaktı. On dört yıl sonra, oğlu Michael Douglas'ın yapımcılığıyla görkemli bir proje halinde yansıdı beyazperdeye "Guguk Kuşu". Yönetmenliğini Milos Forman'ın üstlendiği filmde, 'Mc Murphy'yi yönetmen ve yapımcılar (kendi oğlu dahil) tarafından yaşlı bulunan Kirk Douglas'ın yerine Jack Nicholson canlandırıyor ve performansıyla adını sinema tarihine yazdırıyordu. Douglas'ın on dört yıllık bekleyişi, Nicholson'un önlenemez yükselişini tetiklemişti. Kesey'in romanı, 60'lı yılların siyasi ve toplumsal yaşamının aynası niteliğindeydi. Filmi izlemeyi reddeden Kesey, filme konu olan ünlü eserini bitirmesinde, LSD'nin büyük yardımını gördüğünü belirtmiş, romanını kaleme aldığı dönemde LSD adıyla bilinen ünlü uyuşturucu madde üzerine yapılan testlere, gönüllü olarak katıldığını açıklamıştı. İktidara, devlete, otoriteye, psikiyatri dünyasına, dolayısıyla sisteme keskin eleştiriler getiren kitap, insandaki iyi ve kötücül yanlar, insan ve ruha sahip olmayan makine ilişkisi, toplumsal baskının çıldırtıcı sonuçları, doğaya dönüş üzerine, diyalektikten de yararlanarak ciddi şeyler söylüyordu. Film, kitabın derin alt metinlerinden mümkün olduğu kadar yararlanmaya çalışsa da yazan tarafından sürekli refüze edildi.

Michael Douglas ve yapımcı arkadaşları (Martin Fink, Saul Zaentz), projeyi birçok aday arasından Çek yönetmen Milos Forman'a teslim ediyor ve dünya görüşü Ken Kesey'e uzak olmayan Forman, ideal bir seçim olduğunu kanıtlıyordu. 'Mc Murphy' karakteri için önceleri düşünülen isimler arasında Marlon Brando, Gene Hackman ve ağırlıklı olarak James Caan bulunuyordu. Fakat Nicholson'un tarifi zor performansı herkesi büyüledi ve filmin adı, aktörle birlikte anılmaya başlandı. Jack Nicholson'a, en az onun kadar iyi bir performans sergileyen aktris Louise Fletcher, bugünün usta aktörleri Danny DeVito, Christopher Lloyd ve o zamanlar 'ben de varım' dercesine ışıl ışıl parlarken, bugün asla büyük bir yıldız olamayan ve filmdeki rolüyle 'En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu' Oscar'ına aday gösterilen Brad Dourif eşlik ediyordu. (Dourif, 80'li yıllarda nitelikli filmlerde yan rollerde rol aldıktan sonra 88 tarihli ünlü korku-gerilim "Child's Play / Çocuk Oyunu"nda katil oyuncak bebek Chucky'nin içine girmiş seri katili canlandırmıştı.) Bu arada Nicholson ve Fletcher'ın ardından, eserin en önemli karakteri olan 'Şef Bromden' rolünde yer alan Kızılderili aktör Will Sampson'u unutmayalım. İnsanoğlunun vazgeçilmez ve içgüdüsel özelliği olan özgür olma ve özgür kalma durumunu, otoritenin birey üzerindeki tahribatını en ince ayrıntısı ve büyük bir duyarlıkla anlatan 1975 yapımı "Guguk Kuşu", çeşitli festivallerde elde ettiği 26 ödülün yanında 6 dalda 'Altın Küre' kazanıyor ve 9 dalda Oscar'a aday gösteriliyordu. 'En İyi Film' 'En İyi Yönetmen', En İyi Erkek Oyuncu', 'En İyi Kadın Oyuncu' ve En İyi Uyarlama Senaryo' olmak üzere tam beş Oscar kazanan yapım, Frank Capra klasiği 1934 tarihli "Bir Gecede Oldu / It Happened One Night" ile birlikte, 'en önemli beş dalda Oscar kazanan ikinci film' olarak Akademi Ödülleri tarihine geçiyordu. Oscar adayı olan Haskell Wexler ve Bill Butler'ın titiz görüntü yönetmenliği ve Jack Nitzsche'nin leziz orijinal müziği, filme gerçekten çok şey eklemiş; yapım, romanın ruhunu yakalamayı başarmıştı.

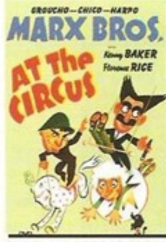
Cezaevi koşullarının ağırlığı ve adaletsiz yoğun çalışma temposuna girmemek için 'deli' rolü yapan ve bir akıl hastanesine nakledilen Randle Patrick McMurphy'nin sisteme ve otoriteye karşı verdiği özgürlük mücadelesini öyküler film. Mc Murphy, hastaneye geldiğinde buranın hapishaneden bir farkı olmadığını görür. Hastanede otoriteyi temsil eden faşizan ve zalim baş hemşire Mildred Ratched, hastalara kan kusturmakta, tehdit ve baskıya başvurarak, hiçbir bireysel farklılığa saygı göstermeden kendi 'kalesinde' tek tip insanlar istemektedir. Sistem karşıtı Mc Murphy ise, hastaneye gelişiyle birlikte, her bireyle ilişki kurar ve onlara yaşamın gücünü, keyfini göstermeye çalışır. En önemli olan şey, kendi özgürlüğümüzdür ve hayat dışarıda akıp gitmektedir. Kendi özellikleriyle ona karışmak ve onu doyasıya yaşamaktır insana düşen. Otoriteyi temsil eden Ratched ve onunla tamamen zıt kutup olan McMurphy, büyük bir iktidar savaşına girerler. Ratched bu sefer sert kayaya çarpmıştır. McMurphy, başına gelecekleri göze alarak, hiçbir baskıya aldırmadan hastanedekileri kurtarmaya karar vermiştir bir kere.

İncelikli bir sinema dili ve sembolik ayrıntılarla süslü film, sistem ve tümüyle düzen karşıtı bir karakteri belki de o güne dek beyazperdeye yansımamış şekilde inandırıcı kılarak, hüzünlü ama umut dolu bir özgürlük şarkısına dönüşür. Kesey'in eserini beyazperde için Bo Goldman ve Lawrence Hauben'in kaleme aldıkları yoğun dram, alttan alta güçlü bir mizah duygusuyla desteklenmektedir. Mc Murphy'nin, 2.06'lık boyuyla dev gibi bir cüsseye sahip olan içine kapanık, suskun Kızılderili, 'Şef Bromden'i 'açıp' konuşturması ve ruhundaki engelleri yıkıp özgürlüğe kaçışını sağlaması, ne pahasına olursa olsun, insanın içindeki 'özgürlük' çığlığının en güçlü kanıtıdır sanki. Hastaların poker partileri, hastabakıcılarla hastalar arasındaki basketbol maçı ve McMurphy'nin arkadaşları için verdiği çılgın parti, filmin akılda kalan sahnelerinden birkaçıdır sadece. İnsanı kişiliksizleştirmeye çalışan sistem ve temsilcileriyle birey olmaya çalışanların savaşıdır "Guguk Kuşu"ndaki savaş. Film, toplum ve tımarhane arasında bir özdeşlik kurarken, kurtuluşun doğada olduğunun da altını çizmeyi unutmaz. Filmin adının nerden geldiğini açıklayarak bitirelim yazıyı. Guguk Kuşu, yumurtalarını, bir köşeden izlediği ve gitmesini fırsat bilip yerleştirdiği İspinoz kuşunun yuvasına bırakır. Yuva, guguk kuşu tarafından yapılmamıştır ama yavru guguk kuşları burada dünyaya gelmiştir. Guguk kuşu yavrusu, bulunduğu yere ait değildir yani. Yuvadaki diğer yavruların sesini taklit eder ve analığı ispinozdan yemek talep eder. Guguk kuşu, uçma aşamasına gelip yuvayı terk etmeden önce kardeşlerini öldürür... Ve bir gün, guguk kuşunun yuvasından biri uçar.

MURAT ERŞAHİN

At The Circus / Üç Ahbap Çavuşlar Sirkte (1939)

83 Dk. - Tiglon - 1.37:1
İNG 1.0 Mono - TR altyazı

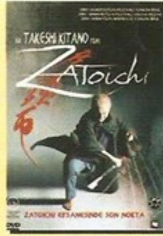

Sesli sinema ile tavana çıkan komedi oyuncuları (ya da üçlüsü) Marx kardeşler, özellikle birbirinden farklı prototiplerinin yarattığı mizah ile dikkat çektiler. Slapstick komedi, durum komedisi, sözlü komedi (espri) ve birçok alt türü birleştiren tarzları komedi sinemasına damgasını vurdu. Bu filmde, bu sefer sirki birbirine katan üçlüden Groucho, üçkağıtçılığıyla şekilden şekile girip kadın ve para peşinde koşarken, Chico ve Harpo da üçlünün içinde yerli yerine oturmuş farklı-zıt prototipleriyle ona eşlik ediyorlar. Sakarlıklar ve müzikal sahneleri filmin yükseldiği yerler olarak dikkat çekerken, geriye üçlünün vodvilinden eğlenceli parçalar fazlasıyla kalıyor. Ekler arasında 8'er dakikalık bir kısa film ve bir kısa siyah-beyaz çizgi film yer alıyor.

Film: ✪✪✪✪
Extralar: ✪✪

Zatoichi (2003)

111 Dk. - Palermo - 2.35:1
JP Dts - TR 5.1 DD - TR altyazı

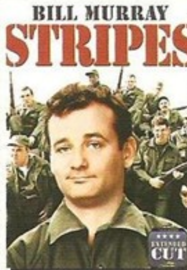
Japon televizyonlarında beğenilerek izlenen Zatoichi efsanesine son noktayı ironik mizacı ile Takeshi Kitano koydu. Türleri birleştirdiği filminde, dövüş sanatının yanına müzikali de katarak yönetmen egosunu sergiledi. Kör dövüşçü Zatoichi'nin (Takeshi Kitano) maceralarını anlatan film, kötü samuray çetesi ile çatışmasını anlatıyor. Bu noktada kör olması nedeniyle mizah da devreye giriyor. Özellikle sade bir görsellikle kotardığı filminde Kitano, şiddeti grafik ama yapay bir şekilde kullanmasını biliyor. Bu ağır tempolu film, kullandığı mizah öğeleriyle zaman zaman ciddiyetini kaybetse de sonundaki sürprizi ile son noktayı iyi koyuyor. Düello sahnelerindeki Kitano kurnazlığı da filme yansıyor.

Film: ✪✪✪✪
Extralar: ✪

Stripes (1981)

118 Dk. - Sony HE - 2.35:1
İNG 5.1 DD - TR altyazı

Bill Murray, John Candy, Harold Ramis gibi isimleri bünyesinde buluşturan film, 'parodi'leriyle tanıdığımız Ivan Reitman'ın ilk filmlerinden. Bu kez ise gözünü orduda geçen filmlere dikiyor ve onların malzemelerinden çokça yararlanıyor. Karakterleri ordu disiplinine karşıt bir şekilde çizen film, ordu mensuplarının seks ihtiyaçlarını da öne çıkararak, bu yönüyle de mizah malzemesi yaratıyor. Ayrıca askerlerin kendi tarzlarına uyarladıkları yürüyüş marşları da filmin komedi kaynağının ana unsurlarından birini oluşturuyor. Hepsi birbirinden iyi çizilmiş karakterler, filmi süsleyen unsurların başında geliyor. Ancak uyuşturucu konusunun, durum komedisini öne çıkaran bu parodiyi desteklememesi en önemli eksiklerden biri. 55 dakika uzunluğundaki ikiye bölünmüş yapım belgeseli, DVD'nin en önemli kozlarından.

Film: ✪✪✪
Extralar: ✪✪✪

Ice Princess / Buz Prensesi (2005)

94 Dk. - Tiglon - 1.85:1
İNG 5.1/TR 2.0 S - TR altyazı

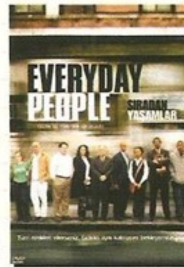

Tina (Kim Catrall), fizik öğrencisi olmasına rağmen buz patenine ilgilidir ve o alanda ilerlemek istemektedir. Ancak Joan Cusack'ın canlandırdığı tutucu annesi onu, okul yaşamını bitirmesi konusunda şartlandırır. Ama Tina onu dinlemez ve paten derslerine başlar. İlk başta fizik ödevini vermek için kurduğu deneyini paten atlaması ile gerçekleştirmeye çalışır. Ancak gönlünü o yöne kaptırdığını anlar. Zaten film bir süre sonra 'Billy Elliott'ın 'Amerikan kültürünün içindeki kız' versiyonuna dönüşücektir. Böylece başarı peşinde koşma hikayesi genç yaştaki kızlar için ideal bir seyirlik olsa da film olarak olumlu bir noktaya oturmayacaktır. Filmdeki yön değişimleri öyle inandırıcılıktan uzak gelişir ki geriye kalan sadece güzel müzikler olur.

Film: ✪
Extralar: ✪✪

Everyday People / Sıradan Yaşamlar (2004)

92 Dk. - Tiglon - 1.78:1
İNG 5.1 DD - TR altyazı

Jim Mckay'in ilk filmi, bir lokantada yolları kesişen birçok karakterin hikayelerine değiniyor. Ancak bu karakterlerin çoğunluğunun siyahi olması filmin hedefini biraz olsun kısıtlı bir kitle tarafına itiyor. Bunun dışında bu karşılaşmanın tesadüflerin pek üzerine gidilmemesi ve geçişlerin TV dizisi kıvamında yapılması filmin ciddiyetini azaltan unsurlar arasında yer alıyor. Genelde siyahilerin sorunlarını deşmeye çalışan bir film havasında olduğunu söyleyebiliriz. New York arka planını da iyi kullanamayan film, dramaturjiyi de hiçbir şekilde kuramıyor. Filmin temposunu ayarlamak bir yana dengeleme çabasına dahi girişmiyor. Yine de çok hikayeli klasik bir Amerikan bağımsızı diyebiliriz.

Film: ✪✪
Extralar: ✪

Los Lunes Al Sol / Güneşli Pazartesiler (2002)

109 Dk. - Palermo - 16:9
İSP & TR 5.1 DD - TR altyazı

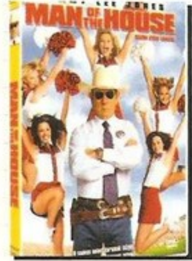

İspanyol kültüründen çıkma, umut dolu, iyimser toplumsal gerçekçi bir filmle karşı karşıyayız. Filmin hikayesi, küçük bir kasabada kendi halinde yaşayan insanlar ve onların muhtelif sorunları üzerine kurulu... Hepsi de hayata bütün güçleri ile sarılan sıradan insanlar. Filmin ana cümlesi: 'Her şeye rağmen umut'. Anlatım ise gerçekçi. Çekimler daha çok el kamerasıyla gerçekleştirilmiş. Sonuçta 'İtalyan yeni gerçekçilerinin' sinemasına dönüş yaptığımızı söyleyebiliriz. Eleştirmenleri ikiye bölen filmde herkesin anlaştığı nokta, Javier Bardem'in başroldeki rahat performansı ve başarısı...

Film: ✪✪
Extralar: ✪

Man of The House / Bizim Evin Erkeği (2005)

97 Dk. - Sony HE - 2.35:1
İNG 5.1 DD - TR altyazı

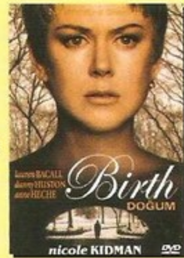

Bir şerif olan Tommy Lee Jones'un canlandırdığı karakterimizin ponpon kızlar ile bir evin içinde yaşaması, filmin mizah malzemesini oluşturuyor. Bunun nedeni de bu güzel kızların bir cinayete tanıklık ettikleri için katil tarafından aranıyor olmaları. Devreye giren maço ile duygusal tavır ayrılıkları, ilişkiler, arkadaşlıklar, giyim-kuşam konusunda kendini güldüren noktalara bırakıyor. Filmin aksiyon tarafı çok fazla ağır basmayan komedi yönü, tecrübe-tecrübesizlik bağlamında da ortaya dökülüyor. Yani karşımızdaki 'kendini iyi hisset' filmi fazlasıyla eğlenceli anlar içeriyor.

Film: ✪✪
Extralar: ✪✪

Birth / Doğum (2004)

96 Dk. - Cinemedya - 16:9
İNG & TR 5.1 DD - TR altyazı

"Sexy Beast" ile tanıdığımız video klip yönetmenliğinden sinemaya geçme yönetmen Jonathan Glazer, ikinci filminde başrole Nicole Kidman'ı yerleştiriyor. Hikayesi ise oldukça ilginç. Kidman'ın ölen kocası, bir çocuk olarak geri döner. Daha doğrusu çocuk reenkarnasyon geçirerek yeniden doğduğunu iddia eder. Ancak ona inananların sayısı fazla olmaz. Kidman, bir süre sonra çocuğun bildiği şeyleri göz önünde bulundurarak o yöne doğru gider. Ancak ortada ilginç, iyi bir açılısı olan, beyaz-gri

tonlarını öne çıkararak atmosfer yaratmaya çalışan ve 'gotik' alt türüne yakın duran bir film olsa da senaryo sınıfta kalır. Bir süre sonra o atmosferin değeri de kalmaz çünkü senaryo tıkanmıştır...
Film: ✪
Extralar: ✪

7 Seconds / 7 Saniye (2005)

96 Dk. - Sony HE - 2.35:1
İNG & TR 5.1 DD - TR altyazı

Aksiyon yıldızı olarak tanıdığımız Wesley Snipes'dan bir hırsızlık filmi. Bir soygun sırasında yanlışlıkla bir polisin yaralanmasıyla hikaye iskeleti gelişirken, bu noktadan sonra Snipes kaçak konumuna geliyor. Yani kendini gerçek bir oyunun ya da, bir tür filmi açmazının içinde buluyor. Bu noktada kadın bir polisin, onun resmini ve kimliğini bulması ile beraber ikisi arasındaki etkileşim de filmi götüren unsurlar arasına ekleniyor. Bu yüksek tempolu aksiyonda, klişeler de efektif bir şekilde devreye giriyor. Snipes hayranları için ideal bir film var karşımızda. Filmin ses transferinin oldukça başarılı olduğunu ve aksiyonun yükseldiği yerlerde etkili olduğunu belirtelim.
Film: ✪✪ **Extralar:** ✪

Hide and Seek / Saklambaç (2004)

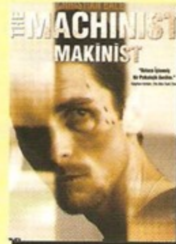
97 Dk. - Tiglon - 2.35:1
İNG & TR 5.1 DD - TR altyazı

Bizleri korku sinemasının alt türlerinde bir gezintiye çıkaran filmin en önemli kozu, son birkaç yıl içinde korku gerilimlerde görmeye başladığımız Robert De Niro. De Niro'nun canlandırdığı David'in eşinin ölümünün ardından kızıyla (Dakota Fanning) taşrada sakin bir yerde, orman içinde büyük bir eve taşır. Perili ev ve hayali arkadaş motifleriyle ilerleyen film, günümüz sinemasının alışageldiğimiz sürpriz finallerinden birine doğru ilerliyor. Yönetmenin gerilim yaratma performansı yabana atılır gibi değil ama hikaye tatmin edici olmaktan uzak.
Tabii bir de filmin lehine işleyen bir Elisabeth Shue faktörü var. Eklerde yapım belgeseli ve alternatif son dahil silinmiş sahneler dikkat çekiyor.
Film: ✪✪
Extralar: ✪✪

El Maquinista / Makinist (2004)

98 Dk. - Tiglon - 4:3
İNG & TR 2.0 S - TR altyazı

"Dövüş Kulubü"nün sinema dünyasındaki etkisi, gün geçtikçe kendini hissettirmeye devam ediyor. Baş karakterin ruh hali nedeniyle gördüğü sanrılar, halüsinatif bir dünyanın anahtarı oluyor. Burada da Trevor Reznik (Christian Bale), vicdan azabı nedeniyle sanrılarla dolu bir dünyanın içine düşünüyor. Yönetmen Brad Anderson bu dördüncü filminde geniş açıları ve karamsar renkleriyle başroldeki karakterin sanrısal dünyasını yakalamayı başarıyor. Bale'in oyunculuğu da unutulur gibi değil ve filme büyük destek veren bir unsur. Sürpriz final yine devrede... Ama bu, filmin etki gücünü arttıran bir final. Jennifer Jason Leigh gibi bir oyuncunun varlığıyla da şenlenen filmin DVD'sinin eklerinde yaklaşık 30 dakikalık bir yapım belgeseli ve silinmiş-alternatif sahneler bulunuyor.
Film: ✪✪✪✪✪
Extralar: ✪✪✪

Formula 51 / Formül 51 (2001)

89 Dk. - Esen - 2.35:1
İNG & TR 5.1 DD - TR altyazı

Hippie dönemi olarak bildiğimiz 1970'lerin başında bir adam, arabasında uyuşturucu bulundurmaktan yakalanır. Ardından 30 yıl sonrasına gider ve aynı adamın izinden uyuşturucunun gelişimine tanıklık ederiz. Artık Samuel L.Jackson'ın canlandırdığı karakter, işi o kadar geliştirmiştir ki 'Formül 51' adlı bir formül geliştirmiştir ve yüksek bir rakama alıcı aramaktadır. Bu noktada birçok yeraltı örgütünün arasında kalan karakterimiz ne yapacağını şaşırır. Yanımıza pay kalan ise hızlı bir tempo, İngiliz gangster filmleri yapısından kaynaklanan absürd mizah anlayışı, iyi işlenmiş karakterler olur. Roberty Caryle, Emily Mortimer ve herkesin birbirini para için boğduğu yeraltı dünyası filmin diğer önemli özellikleri...
Film: ✪✪✪
Extralar: ✪✪

Saints and Soldiers / Azizler ve Askerler (2003)

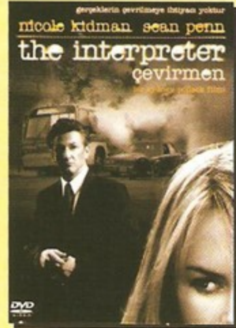
87 Dk. - Esen - 2.35:1
İNG & TR 5.1 DD - TR altyazı

Film, 1944'de Belçika'da yaşanan Malmady katliamında Alman askerlerin ABD askerlerine ateş açmalarını konu alıyor. Böylece ortaya silah çatışmaları, savaştan korunma çabaları ve psikolojik üzüntüler çıkıyor. Ryan Little'ın yönettiği bu ilk film, savaşın kendisinden çok, ruh haline değinmeyi tercih ediyor. El kamerasıyla çekilen film, savaş ortamında bir karakter draması olarak 'Amerikan Bağımsız Sineması'nın temel özelliklerini taşıyor. İstismara da kaymadan antimilitarist olmayı başarıyor. Aslında amacı politik birşey söylemek değil, psikolojik gelgitleri göstermek. Tecrübesiz oyunculardan kurulu bir oyuncu kadrosuna sahip olan film, gerçekçi olma amacı güdüyor. Eklerde standart bir yapım belgeseline rastlabiliyoruz.
Film: ✪✪✪
Extralar: ✪✪

Interpreter / Çevirmen (2005)

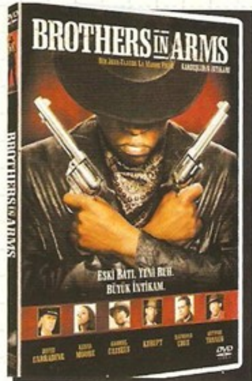
123 Dk. - Tiglon - 2.35:1
İNG 5.1 DD - TR altyazı

Birleşmiş Milletler'de çevirmenlik yapan Sylvia (Nicole Kidman), bir Afrika ülkesinin devlet başkanına suikast yapılacağını şans eseri duyar. Bunu ajan Tobin'e (Sean Penn) söyleyince kendimizi klasik bir politik-gerilimin ortasında buluruz. Sdyney Pollack, alışık olduğu bu türde, hikaye iskeletini iyi kurar, ilişkilerdeki dengeyi sağlamayı başarır ve tempoyu ayarlamasını bilir. Ancak bulaştığı 'politik doğruluk' misyonunu yerine getiremeyip, ırkçılık yapınca filmin bütün düzeni bozulmuş olur. Sean Penn ile Nicole Kidman arasındaki ilişkinin bir süre sonra gerçekliğini kaybetmesi bu sorunu destekler. Yanımıza kar kalan sadece, BM merkezli bir gerilim izlemenin ilginçliğidir. Türkçe altyazılı eklerde 4 kısa belgesel dikkat çekiyor.
Film: ✪✪
Extralar: ✪✪✪

Brothers in Arms / Kardeşlerin İntikamı (2003)

83 Dk. - Sony HE - 1.85:1
İNG 5.1 DD - TR altyazı

Western türünü siyahi oyuncular arasında geçen bir hikaye iskeletinin içine yerleştirirseniz, karşınıza bu film çıkacaktır. Bu hip-hop westerninin içinde siyahiler azılı suçlu, beyazlar kötü olarak, kızılderililer ise yer yer karşımıza çıkıyor. Türün bütün özellikleri, düellolar, çatışmalar ve karşılaşmalar kendilerine yer buluyorlar. Siyahi çetenin son baskın sahnesi ve karakter tanıtımları, filmin yükseldiği yerler olarak dikkat çekiyor. David Carradine'in kötü adam rolünde öne çıktığı film, müziği görüntülerle birleştirme yolunu seçip yer yer klip halini alıyor. Eklerde yapım belgeseline rastlayabiliyoruz.
Film: ✪✪
Extralar: ✪✪

Söyleşi: Senem Erdine
serdine@merkezdergi.com.tr

Hümeyra Akbay

"Avrupa Yakası"ndaki rolüyle genç kuşak tarafından da keşfedilen ve dikkatleri yeniden üzerine çeken oyuncuyu bu ay "Babam ve Oğlum"da, traktör kullanan tatlı kaçık bir babaanne rolünde izleyeceğiz.

Unutamadığınız filmler...
"Piyano", "Benim Sinemalarım". Çocukluğumda seyrettiğim "On Kardeşe On Gelin" diye bir film vardı. Bir de "Rocco ve Kardeşleri".

Hangi oyuncuları beğeniyorsunuz?
Çok var. Glenn Close, Vanessa Redgrave, John Malkovich, Sean Penn. Sean Penn'i yönetmen olarak da çok beğeniyorum. Christopher Walken son derece iyi bir aktör. Türkiye'den Haluk Bilginer var tabii, bu işin ustası. Engin Günaydın'ı çok beğeniyorum. Çok yönlü bir oyun tarzı var. Çok yumuşak bir oyuncu, çok da ince. Binnur Kaya. Hem komedide hem dramada yıllardır çok beğendiğim Şebnem Sönmez. Ankara Devlet Tiyatrosu'ndan Ayşenil Şamlıoğlu vardır. Onun da müthiş bir enerjisi var sahnede. Olgun Şimşek'i de beğeniyorum.

Hangi yönetmenleri seversiniz?
Bütün o eski Amerikalı takımı çok severim. Robert Altman'lar falan. Altman'ın yanında çok ters kaçacak şimdi ama Clint Eastwood'u çok beğeniyorum. Özellikle "Mystic River"ı çok beğendim. Hitchcock'çuyumdur. Tabii ki İtalyanlar'dan var beğendiğim bir sürü. Fellini mesela. Godard filmleri beni pek açmaz. Anlayana kadar akla karayı seçiyorsun. Almadovar'ı beğeniyorum ama belirli filmlerini. "Annem Hakkında Her Şey"i, "Kötü Eğitim"i, "Konuş Onunla"yı beğendim. İspanyol bir adam var, Amenebar. Onun "İçimdeki Deniz"ini beğendim. Jane Campion'ın ilk devre filmlerini çok beğeniyorum. Coen Kardeşler'i beğeniyorum. Sahnede Peter Brooks. Sonra Zefirelli, Mnouchkine. Türkler'den Ömer Kavur. Her ne kadar filmleri anlaşılmazsa da, ben onu çok iyi tanıdığım için çok iyi anlıyorum ne demek istediğini ama çok uzak bir bakışı olan bir yönetmen. Sıcak değil yani. Hayata da öyle uzak bakardı rahmetli. Hakan Algül yeni bir film yaptı, bir kısmını gördüm. Onu çok umut verici görüyorum. Çağan Irmak tabii. Bir de Ahmet Uluçay.

Fotoğraf: Sabah Arşivi.

Müzikallerde rol almayı hayal ettiği çocukluk yıllarından beri gözü hep erkek rollerinde.

Bir filmden yarısında çıktığınız oldu mu?
Oldu tabii ama hatırlamıyorum hangi filmdi. Eskiden kitap konusunda vardı böyle bir şey. İlk seksen sayfayı atlat, ondan sonra çok güzel oluyor, denirdi. E, ama benim günahım ne o seksen sayfa. Yapmazdım, şimdi artık onu da yapıyorum, beğenmedim mi duvara çalıveriyorum.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Benim çocukken kahramanlarım hep balerinler, klasik müzik sanatçıları filandı çünkü ben balerin olmak istiyordum. Bir de '47 doğumlu olduğum için, benim zamanımda daha çok müzikaller vardı. "West Side Story"yi 33 kere filan seyretmişimdir. Çok isterdim o filmde oynamak. Daha çok erkek rollerini isterdim. Hala da öyle bir takıntım var. Erkek rolleri hakikaten daha güzel yazılmış, dişi roller oluyor. Kadınlar da hep romantik, salak ortada dolaşan tipler.

Yalnızlığı mı kalabalıkları mı tercih edersiniz?
Yalnızlığı. Seçtiğim bir şeydir yalnızlık. Çok keyif alırım, beni çok yaratıcı kılar.

Çalışmadığınız akşamlar nasıl geçer?
Bu ara çok çalıştığım için genelde pijamamı giyeyim, televizyon seyredeyim istiyorum. Daha rahat olduğumda yapacak bir sürü şeyim var. Resim yapmayı seviyorum, merak ettiğim şeyleri araştırıyorum, kitap okuyorum. Şimdi Marquez'in son kitabı "Anlatmak İçin Yaşamak"ı okuyorum mesela, müthiş. "İnsanın yaşadığı değildir hayat; asıl olan hatırladığı ve anlatmak için nasıl hatırladığıdır." Son zamanlarda okuduğum en güzel cümlelerden biri bu.

Sabah ilk iş ne yaparsınız?
Kahve içerim, bir de sigara; ondan sonra merhaba derim hayata. Ondan önce, değil merhaba adımı söyleyemem. Lanet kalkarım sabahları, hiç sabah insanı değilim. Akşam çökünce dişlerim uzuyor, keyfim yerine geliyor, hayat o zaman başlıyor.

Hangi konuda zayıfsınız?
Birçok konuda. Daha öğreneceğim çok şey var hem oyunculuk hakkında, hem dünya hakkında. Bir de, benim kadar müzik dinleyip de kitap okuyan var tabii bir sürü insan ama çevremde az. Yalnız, okuyorum da neye yarıyor diyorum bazen çünkü ne yazarını hatırlıyorum, ne hoşuma giden bir cümleyi hatırlayıp söyleyebiliyorum. Çok kızıyorum kendime bu yüzden.

Hangi konuda güçlüsünüz?
Yalnızlık ve sabır konusunda. Yalnızlığım güç veriyor zaten bana. Çok mutsuzum diyelim, başıma bir ihanet geldi, bir şey oldu, sokaklara çıkıp oralarda buralarda içip mıçıp rezil edeceğime kendimi, hemen kapanırım kendi içime, yaralarımı kendim sararım. Kısa vadede, yani diyelim ki kuyruk beklerken çok sabırsız olabilirim ama uzun vadede son derece sabırlıyımdır.

Ölümden sonra ne var?
Hiçbir şey yok. Sessizlik, huzur ve karanlık var. Dinleneceğiz.

Bugünlerde kendiniz için en çok ne istiyorsunuz?
Sıhhat ve para. Başka hiçbir derdim yok. Hiç öyle romantik şeyler istemiyorum.

Parayla ne yapacaksınız peki?
İstediğimi alacağım, çoluğumu çocuğumu mutlu edeceğim, etrafımdaki ihtiyacı olan insanlara el uzatacağım, güzel hediyeler alacağım arkadaşlarıma. Bu kadar basit işte. Yıllardır elektrik parası düşün, kira düşün, boğuldum, biraz rahat etmek istiyorum.

Mutlu aşk var mı?
Aşık olduğun sürece mutlusun. Bazen bir tarafınki bitiyor öbürü sevmeye devam ediyor, onun adına felaket deniyor işte. Perişanlık. Yaşadım ben onları. Şimdi çok şükür çok dingin bir hayatım var. Etrafımdaki aşkları dinleyerek keyif yapıyorum. Aklımca fikir veriyorum, sanki benim aklım bana yaramış gibi.

Hayatınız filme çekilecek olsa adı ne olurdu?
İnşallah çekilmez. Biyografik bir kitap yazmayı falan da düşünmem zaten. Başkaları da ne yazsın ne de hayatımı filme çeksin isterim. Geriye dönmeyi hiç sevmiyorum.

Yeni sinema projeniz var mı?
Şu anda yok ama vallaha gelirse, güzel bir rol de olursa, neden olmasın?

Özellikle çalışmak istediğiniz bir yönetmen var mı?
Çağan Irmak vardı işte, Tanrı lafımı duydu herhalde, çalıştık ve bir daha da çalışmak isterim onunla. Sihirbaz gibi bir adam. Sihirli bir havası var onun sette, bu anlatılacak bir şey değil, hissediyorsunuz. Bir kere ne istediğini çok iyi biliyor, çok iyi anlatıyor. Oyuncu yönetmeni. Hikayesini çok iyi kurmuş, onun için çok güven veriyor oyuncuya. Film işi çok meşakkatli bir iştir ama ona rağmen çok keyifli bir seti var. Sohbeti çok keyifli, çok güzel enerjisi var. Onun için desteklemek lazım diye düşünüyorum, çünkü sık sık gelmiyor böyle yetenekler.

Şu anda doların kaç YTL olduğunu biliyor musunuz?
1340 falan herhalde. Ekonomiyle pek ilgim yok, halbuki olması lazım, ama yok çünkü matematiğim zayıf, hep ikmale kalırdım.

sinema KOLEKSİYON

ROCCO VE KARDEŞLERİ

(Rocco e i suoi fratelli) Taşradan kalkıp büyük şehre gelen beş oğul anası dul Rosario'nun en büyük hedefi ailenin dirlik ve düzenini sağlamaktır. Ama Milano gibi büyük bir kentte bu pek de kolay değildir. Her oğul kendi mücadelesini vermeye çalışırken kaçınılmaz çatışmalar baş gösterir. 1960 yapımı film. bugün unutulmaz bir Visconti klasiği olarak kabul ediliyor. Filme ismini veren Rocco Parondi karakterine perdede hayat veren Alain Delon, bu filmde oynadığında henüz 25 yaşında ter-ü taze bir aktördü. Daha sonra büyük bir star oldu. Yönetmen Luchino Visconti ise İtalyan neo-realizminin etkisi altında kalarak çektiği bu filmin ardından bambaşka sulara yelken açtı...

'HAYAT TRENİ'NİN YÖNETMENİNDEN

55. 2005 BERLİN FİLM FESTİVALİ
Panorama

BİR ŞANS DAHA

VA, VIS ET DEVIENS

BİR RADU MIHAILEANU FİLMİ

www.bir film.com www.vavisetdeviens-lefilm.com

Ona bir oda ver baba, gidecek bir yeri yok...

ÇAĞAN IRMAK'TAN BİR FİLM

Babam ve Oğlum

AVŞAR FİLM SUNAR

ÇETİN TEKİNDOR FİKRET KUŞKAN HÜMEYRA ŞERİF SEZER ÖZGE ÖZBERK

YETKİN DİKİNCİLER BİNNUR KAYA NERGİS ÇORAKÇI MAHMUT GÖKGÖZ EGE KAYA TUĞYAN AKAY KAVUKÇU Deniz rolünde EGE TANMAN

KONUK OYUNCULAR ERDAL TOSUN HALİT ERGENÇ BİLGE ŞEN TUBA BÜYÜKÜSTÜN

KURGU KIVANÇ İLGÜNER KOSTÜM CANAN ÇAYIR SES LEVENT İNTEPE IŞIK ŞEFİ HAKKI YAZICI SANAT YÖNETMENİ MURAT GÜNEY

GÖRÜNTÜ YÖNETMENİ RIDVAN ÜLGEN UYGULAYICI YAPIMCI ESİ GÜLCE MÜZİK EVANTHIA REBOUTSIKA

YAPIMCI ŞÜKRÜ AVŞAR SENARYO VE YÖNETMEN ÇAĞAN IRMAK

WWW.BABAMVEOGLUM.COM

AVŞAR film
WWW.AVSARFILM.COM

CENNETİN ALTINDA CEHENNEM VAR.

CEHENNEMİN ALTINDA...

MAĞARA

THE CAVE

İNSANLARIN ASLA GİTMEMESİ GEREKEN YERLER VARDIR.

"AN EMOTIONALLY EXQUISITE, IRRESISTIBLY MOVING AND VISUALLY ELEGANT MOVIE." —John Anderson, NEWSDAY

WINNER SUNDANCE FILM FESTIVAL AUDIENCE AWARD

INSPIRING! A STUNNING SNAPSHOT. —ENTERTAINMENT WEEKLY

"A REMARKABLE AND MOVING STORY. AN ARTFUL FILM ABOUT, AMONG MANY THINGS, THE POWER OF ART TO TRANSFORM LIVES."

a film by ROSS KAUFFMAN and ZANA BRISKI

BORN INTO BROTHELS

DIRECTED BY ROSS KAUFFMAN AND ZANA BRISKI

www.thinkfilmcompany.com www.bornintobrothels.com

BABAM VE OĞLUM

Yönetmen: Çağan Irmak. **Oyuncular:** Çetin Tekindor, Fikret Kuşkan, Özge Özberk, Şerif Sezer, Hümeyra, Binnur Kaya, Yetkin Dikinciler, Ege Tanman. **Senaryo:** Çağan Irmak. **Görüntü Yönetmeni:** Rıdvan Ülgen. **Yapımcı:** Şükrü Avşar. **Yapım:** Türkiye. **Dağıtımcı:** Özen Film.

Gösterim Tarihi: 18 Kasım

Konu: 1980 darbesinde annesini kaybeden küçük Deniz, yedi yıl sonra hiç görmediği dedesinin Ege'deki çiftliğine doğru yolculuğa çıkar. Deniz'in dedesini hiç görmemesinin nedeni, dedesiyle babasının yıllardır küs oluşudur. Hüseyin Efendi okumaya diye gönderdiği oğlunun politik olaylara karıştığını öğrenince onu evlatlıktan silmiştir. Sadık'ın her şeye rağmen baba evine geri dönüşünün nedeni Deniz'i babasına emanet edecek olmasıdır. Deniz kendini, çiftlik hayatının içinde ve hafif tatlı kaçık bir ailenin ortasında bulur.

Yönetmen: Çağan Irmak; "Bana Şans Dile" ve "Mustafa Hakkında Her-şey"i yönetmişti.

Oyuncular: Çetin Tekindor'un rol aldığı sinema filmleri "Yavrularım", "Kaçamak", "Karşılaşma" ve "Anlat İstanbul"...

sinema

BIR ŞANS DAHA
VA, VIS ET DEVIENS

Yönetmen: Radu Mihaileanu. **Oyuncular:** Yael Abecassis, Roschdy Zem, Moshe Agazai, Moshe Abebe, Sirak M. Sabahat, Roni Hadar, Yitzhak Edgar, Rami Danon, Meskie Shibru Sivan, Mimi Abonesh Kebede. **Senaryo:** Alain-Michel Blanc, Radu Mihaileanu. **Görüntü Yönetmeni:** Rémy Chevrin. **Müzik:** Armand Amar. **Kurgu:** Ludo Troch. **Yapım Tasarımcısı:** Eytan Levy. **Yapımcı:** Denis Caro, Marie Masmonteil, Radu Mihaileanu, Marek Rozenbaum, Itai Tamir. **Süre:** 153 dk. **Yapım:** Fransa, İsrail. **Dağıtımcı:** 1 Film - Erman Film.

Gösterim Tarihi: 14 Ekim

Konu: 1980'lerin ortalarında Etiyopya'daki kıtlık sırasında ABD ve İsrail, binlerce Etiyopyalı Yahudi'nin İsrail'e naklini sağlar. Oğlunun açlıktan ölmesini istemeyen Afrikalı bir anne, çocuğunun Yahudi gibi davranmasını ister. Çocuk, İsrail'e gider ve orada bir Yahudi ailesi tarafından evlat edinilir. Yeni ebeveynleri sevgilerini esirgemeseler de, İsrail'dekiler onu kabul etme konusunda yeni ailesi kadar istekli değildir. Çocuk, derisinin rengi yüzünden Yahudi topluluğu tarafından şüpheyle karşılanmaktadır.

Yönetmen: Radu Mihaileanu, "Trahir" ve "Train de vie" adlı sinema filmlerini yönetmişti.

Oyuncular: Yael Abecassis; "Pour Sacha", "Sipurei Tel-Aviv", "Zarim Balayla", "Ha- Yerusha", "Kadosh", "Bella ciao", "Ballo a tre passi", "Miss Entebbe", "Haim Ze Haim", "Alila" ve "Papa"da rol aldı.

sinema

KALKÜTA'NIN ÇOCUKLARI
BORN INTO BROTHELS: CALCUTTA'S RED LIGHT KIDS

Yönetmen: Ross Kauffman, Zana Briski. **Görüntü Yönetmeni:** Ross Kauffman, Zana Briski. **Müzik:** John McDowell. **Kurgu:** Nancy Baker, Ross Kauffman. **Yapımcı:** Ross Kauffman, Zana Briski. **Süre:** 85 dk. **Yapım:** Hindistan, ABD. **Dağıtımcı:** Barbar Film.

Gösterim Tarihi: 14 Ekim

Konu: Kalküta'nın Red Light bölgesinde en çok aşağılanan insanlar fahişeler değil, fahişelerin çocuklarıdır. Bu umutsuz yoksulluğun, aşağılanmanın içinde bu çocukların annelerinden kaçabilmek ve yeni bir hayat kurabilmek için çok az şansları vardır. Belgesel, bu kötü mahallede çocukların nasıl büyüdüğünü, olanı biteni nasıl anlamaya başladıklarını ve o hayatın içindeki dönüşümlerini anlatıyor. Profesyonel bir fotoğrafçı olan Zana Briski, kamerasıyla beraber gidip, dünyanın en umutsuz ve acımasız yerlerinden birinde yaşayan bu çocuklara dersler verip, içlerinde gizli kalan sanatsal yeteneği ortaya çıkarabilecek kıvılcımı ateşliyor.

Yönetmen: Bu belgesel, profesyonel fotoğrafçı Zana Briski ve kurguculuktan yetişme belgeselci Ross Kauffman'ın yönettiği ilk film...

sinema

MAĞARA
THE CAVE

Yönetmen: Bruce Hunt. Oyuncular: Cole Hauser, Morris Chestnut, Eddie Cibrian, Rick Ravanello, Marcel Lures, Lena Headey, Piper Perabo, Kieran Darcy-Smith, Daniel Dae Kim, Brian Steele. **Senaryo:** Michael Steinberg, Tegan West. **Görüntü Yönetmeni:** Ross Emery. **Müzik:** Reinhold Heil, Johnny Klimek. **Kurgu:** Brian Berdan. **Yapım Tasarımcısı:** Pier Luigi Basile. **Yapımcı:** Gary Lucchesi, Andrew Mason, Michael Ohoven, Tom Rosenberg, Richard S. Wright. **Süre:** 97 dk. **Yapım:** ABD, Almanya. **Dağıtımcı:** Medyavizyon.

Gösterim Tarihi: 7 Ekim

Konu: Bir grup bilimadamı, Romanya'daki eski bir manastırda bir mağara girişi bulurlar. Burada keşfedilmemiş bir ekosistem olduğunu düşünen bilimadamları, Amerikalı araştırmacılardan buranın incelenmesini isterler. Maceraperest Jack ve kardeşi Tyler, profesyonel dalış ekibiyle birlikte Romanya'ya gider. Ancak mağaranın içinde keşfettikleri şey, hem yeni bir ekosistem hem de yabancı bir yaratık türüdür.

Yönetmen: "Mağara", Bruce Hunt'ın yönettiği ilk sinema filmi.

Oyuncular: Cole Hauser; "School Ties", "Dazed and Confused", "Skins", "Higher Learning", "Frame-Up II: The Cover-Up", "All Over Me", "Good Will Hunting", "Scotch and Milk", "The Hi-Lo Country", "Pitch Black", "A Shot at Glory", "Tigerland", "Hart's War", "White Oleander", "Tears of the Sun", "2 Fast 2 Furious" ve "Paparazzi"de rol aldı.

sinema